

Божидар Ангелов • Евгения Тополска • Пенка Вълчева
Катя Вълева • Радка Иванова • Величка Иванова

I – IV възрастова
група

3 – 7
години

Книга за учителя

Пъстър свят

Да учим по-лесно
български език

ПРОСВЕТА
София

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНЦЕПТУАЛНА РАМКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ПРИ ДЕЦА С ДРУГ СЕМЕЕН ЕЗИК

Нормативна основа на обучението по български език и литература при деца с друг семеен език / 5

Специфика на езиковата компетентност в предучилищна възраст / 5

Подходи в езиковото обучение при деца с друг семеен език / 6

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ПРИ ДЕЦА С ДРУГ СЕМЕЕН ЕЗИК

3

ПЪРВА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА / 10

Установяване на входящото ниво на владеење на българския език (тема 1) / 10

Езиково обучение (от тема 2 до тема 13) / 12

Проследяване на напредъка на усвояването на българския език от детето (тема 14) / 24

Езиково обучение (от тема 15 до тема 24) / 26

Проследяване на напредъка на усвояването на българския език от детето (тема 25) / 35

Езиково обучение (от тема 26 до тема 34) / 37

Установяване на изходящото ниво на владеење на българския език (тема 35) / 45

ВТОРА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА / 47

Установяване на входящото ниво на владеење на българския език (тема 1) / 47

Езиково обучение (от тема 2 до тема 13) / 49

Проследяване на напредъка на усвояването на българския език от детето (тема 14) / 66

Езиково обучение (от тема 15 до тема 24) / 68

Проследяване на напредъка на усвояването на българския език от детето (тема 25) / 78

Езиково обучение (от тема 26 до тема 34) / 81

Установяване на изходящото ниво на владеење на българския език (тема 35) / 90

ТРЕТА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА / 92

Установяване на входящото ниво на владеење на българския език (тема 1) / 92

Езиково обучение (от тема 2 до тема 13) / 95

Проследяване на напредъка на усвояването на българския език от детето (тема 14) / 113

Езиково обучение (от тема 15 до тема 24) / 115

Проследяване на напредъка на усвояването на българския език от детето (тема 25) / 124

Езиково обучение (от тема 26 до тема 34) / 127

Установяване на изходящото ниво на владеење на българския език (тема 35) / 138

ЧЕТВЪРТА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА / 140

Установяване на входящото ниво на владеење на българския език (тема 1) / **140**

Езиково обучение (от тема 2 до тема 13) / **143**

Проследяване на напредъка на усвояването на българския език от детето (тема 14) / **154**

Езиково обучение (от тема 15 до тема 24) / **157**

Проследяване на напредъка на усвояването на българския език от детето (тема 25) / **168**

Езиково обучение (от тема 26 до тема 34) / **171**

Установяване на изходящото ниво на владеење на българския език (тема 35) / **181**

ПРАКТИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАБОТА С ДЕЦА В РАЗНОВЪЗРАСТОВА ГРУПА / 185

АНКЕТА ЗА РОДИТЕЛИ / 195

КОНЦЕПТУАЛНА РАМКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ПРИ ДЕЦА С ДРУГ СЕМЕЕН ЕЗИК

НОРМАТИВНА ОСНОВА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ПРИ ДЕЦА С ДРУГ СЕМЕЕН ЕЗИК

Създаването на специализирана методика за допълнително обучение по български език за деца от предучилищна възраст е съществена част от реализирането на концепцията за приобщаващо качествено образование за всяко дете. Във формален и съдържателен план създаването на тази специализирана методика се основава на редица европейски и национални стратегически и нормативни документи:

- **Базисни документи на Европейския съюз, които очертават образователната политика и дават препоръки за промени на национално ниво относно езиковото обучение и приобщаващото образование** (Препоръка на Съвета от 22 май 2017 година относно Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот; Съобщение на Комисията „Училищно развитие и върхови постижения в областта на преподаването за по-добър старт в живота“ (30.5.2017); Препоръка на Съвета от 22 май 2018 година относно ключовите компетентности за учене през целия живот (актуализирана Европейска референтна рамка); Препоръка на Съвета от 22 май 2018 година относно утвърждаването на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването; Препоръка на Съвета от 22 май 2019 година за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст)

- **Национални стратегически документи и нормативни актове, които регламентират параметрите на специализирана методика за до-**

пълнително обучение по български език за деца от предучилищна възраст (Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 г.; Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020); Национална стратегия за насърчване и повишаване на грамотността (2014 – 2020); Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020); Закона за предучилищното и училищното образование; Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование; Наредба № 6 на МОН от 11.08.2016 г. за усвояването на българския книжовен език; Наредба за приобщаващото образование от 2017 г.).

Терминологични уточнения

Понятието **билингви** се отнася само до деца, които владеят едновременно два езика, поради което има ограничено приложение. Определянето на българския език като **първи език** или **втори език** е неприложимо при различен етнически състав на групите в детските градини. В тези групи за някои деца българският език е първи, а за други деца българският език е втори.

В цитираните нормативни документи у нас е прието понятието **майчин език**. Децата от смесен брак са неголям брой, но все пак наличието на различен бащин език ни дава основание да използваме в настоящата специализирана методика понятието **семеен език**, за да избегнем дискриминиране на случаи с различен бащин език.

СПЕЦИФИКА НА ЕЗИКОВАТА КОМПЕТЕНТНОСТ В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Езиковата компетентност е способност да се възприемат (разбират) и конструират (продуцират) смислени изказвания в съответствие с правилата на езика. За да се формира тази способност, са необходими знания за съответната езикова система и умения за нейното прилагане в процеса на общуване. Знанията за езика определят **структурния компонент** на езиковата компетентност (фонетични особености, лексика, граматика), а уменията определят **функционалния компонент** на езиковата компетентност. Тези два компонента на езиковата компетентност са взаимно свързани и се допълват. Това означава, че при планиране на езиковото обучение образователните цели по формиране на знания и умения за езика се поставят заедно.

В структурата на езиковата компетентност при овладяване на български език от деца с друг семеен

език има още един съществен компонент – **социокултурният компонент**. Този компонент означава знанията и уменията за езика да се овладяват в социокултурен контекст. Децата с друг семеен език усвояват българския език, като възприемат езиковата реализация и поведенчески модели от носителите на българския език, възприемат българската култура. По този начин у децата се формират толерантност, уважение към културните различия и готовност за общуване в многоезикова и интеркултурна среда; формират се нагласи, отношение към изучавания български език.

Общата европейска референтна езикова рамка (Common European Framework Of Reference For Languages) дефинира следните четири речеви умения:

- слушане

- четене
- говорене
- писане.

Съгласно Държавния образователен стандарт за предучилищно образование (ДОСПО) обучението по български език на деца от предучилищна възраст предвижда формиране *само* на *устна реч* и затова в детската градина се работи по изграждане на две от изброените речеви умения: *слушане* и *говорене*. В предучилищна възраст се провежда *подготовка за четене и писане*, която не дублира процеса на огромяване в училище.

Уменията за *слушане* водят до натрупване на пасивен речник и се изразяват в *езиково разбиране*. Това е началото в обучението по български език на деца с друг семеен език. Уменията за *говорене* се изразяват в *езикова продукция*. Говоренето най-напред е възпроизвеждащо (непроменливо) – детето възпроизвежда речев образец на учителя.

6

Натрупването на набор от думи позволява по-късно говоренето да бъде вариращо (променливо) – детето самостоятелно да създава текст. Диалогичната форма на говорене подготвя детето за овладяване на монологичната форма на говорене. Уменията за говорене и слушане са взаимно свързани. Слушането предлага речеви образци, но и контролира говоренето. Децата възпроизвеждат правилно онези думи, които преди това правилно са възприели. В езиковото обучение е приет изразът *слушане с разбиране* и това е изключително важна постановка при планиране на образователния процес при работа с литературен текст.

Допълнителното обучение по български език е своеобразно продължение и адаптиране на съдържанието на обучението по български език и литература, което е предложено в познавателните книжки за предучилищно образование. Допълнителното обучение по български език се очаква да бъде адекватно на нивото на владееене на български език от деца с друг семеен език и да осигурява изграждане на трайни речеви умения. Този вид обучение е своеобразен процес. Българският език се явява чужд за деца с друг семеен език, но същевременно се различава от чуждоезиковото обучение по това, че е официален език и се използва не само в образователните институции, но и извън тях – в обществен живот децата имат възможност да възприемат речеви образци и да упражняват наученото в детската градина. Водещият критерий при планиране

и реализиране на допълнителното обучение по български език в детската градина е нивото на владееене на българския език. **Възможно е деца на различна възраст да покажат еднакво ниво на владееене на езика и тези различия във възрастов план се обясняват с различната социокултурна среда.**

Овладяването на българския език от деца с друг семеен език в началото на предучилищното детство се съпътства с двигателна активност. Тригодишни деца, които все още не говорят български език, реагират физически, преди да започнат да реагират вербално (посочват, извършват или имитират действия, движения и т.н.). Физическата реакция изисква първоначално внимание към смисъла, а не към формата на езиковите елементи. Върху координацията между речта на възрастния и действията на детето е изграден методът на цялостна физическа реакция на James Asher, който е алтернативен метод в езиковото обучение на малки деца както при усвояване на семейния език, така и при усвояване на чужд език. Децата са слушатели и реагират физически на словесни поръчки, дадени от възрастен в семейството или учител в детската градина. Те се насърчават да говорят, когато се чувстват готови да говорят. Тези упражнения помагат на детето при формиране на езиково разбиране, като предхождащо езиковата продукция. В контекста на този метод е приложението на разнообразни звукоподражателни упражнения и игри.

Обучението по български език при деца с различен семеен език се провежда в своеобразна социокултурна среда. Овладяването на българския език се съпътства от формиране на умения за социално и емоционално учене, като предпоставка за толерантност между културите. Идентифициране и разбиране на емоции е съпътстващ процес в езиковото обучение при децата в средната предучилищна възраст. Настоящата методика включва упражнения и лексика, които подготвят децата да разпознават и да разбират различни емоции – радост, тъга, страх, изненада, обич.

Подготовката за огромяване е съществена част от обучението по български език на деца с друг семеен език. Формирането на необходимите езикови умения за анализ и синтез на езиковите единици, регламентирани в ДОСПО, са подчинени на системния подход в структурата и изучаването на българския език.

ПОДХОДИ В ЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ ПРИ ДЕЦА С ДРУГ СЕМЕЕН ЕЗИК

Системен подход

Обект на езиковото обучение са знания, умения и нагласи за употреба на езика. В този смисъл йерархичната система на езика има ключово място в изясняване на педагогическата технология на езиковото обучение независимо от образователната степен. Знанията за езиковите и речевите единици,

както и уменията за тяхното прилагане, се надграждат постепенно и спираловидно в различните образователни степени съобразно възрастовите и индивидуалните образователни потребности на децата и учениците.

Защо е важно познаването на йерархичната система на езика? Защото не може да се изгради

представа за езикова или речева единица, без да е изградена у детето такава от по-ниското равнище в системата на езика. Например: не може да се изгради у детето представа за текст, без да е изградена представа за изречение; не може у детето да се изгради представа за изречение, без да е изградена

представа за дума; не може да се изгради представа за сричка, без да е изградена представа за гласен и съгласен звук. Йерархичната система на езика е отразена в дефинираните образователни ядра в образователно направление „Български език и литература“ в детската градина, представени в таблица 1.

Образователни ядра в образователно направление „Български език и литература“	Йерархична система на българския език
Пресъздаване на литературно произведение Възприемане на литературно произведение Свързана реч	текст
Грамматически правилна реч	изречение словосъчетание
Речник	дума
Звукова култура	сричка звук/фонема

Таблица 1. Структуриране на образователните ядра в ОН „Български език и литература“ в детската градина в съответствие с йерархичната система на българския език

Откъде да започне обучението по български език за деца с друг семеен език, позоваващо се на йерархичната система на българския език? Очевидно, от речева единица, която децата може да диференцират и възприемат като самостоятелна, т.е. тя да носи смисъл на детето. От таблицата се вижда, че най-малката речева единица е звукът. Но звукът не носи смисъл за детето. Тригодишното дете трудно може да го диференцира и анализира в състава на думата. Практическото овладяване на езика в предучилищна възраст е свързано с осъзнаване на **думата** като самостоятелна езикова и речева единица. Думата носи смисъл, който детето може да види, да пипне, да възприеме със сетивата си. Процесът на овладяване на езика започва със *съществителни имена*, названия на субекти и обекти от близкото обкръжение на детето – имена на близки, наименования на роднини, наименования на конкретни храни, облекло, играчки.

Възприемането и употребата на *глаголи* е в тясна връзка и надгражда разбирането и употребата на съществителните имена. Детето възприема и назовава действието като извършвано от някого или от нещо. Затова на базата на натрупан речник от съществителни имена може да се въведе разбиране и употреба на глаголи, които назовават действията, извършвани от съответните субекти или обекти. Действието може да бъде онагледено и това улеснява разбирането и употребата на глаголи.

Прилагателните имена са по-трудни речеви единици не само защото обозначават качества, свойства, характеристики на обекти, които по-трудно се възприемат и осмислят, но и заради ограничената им употреба от възрастните в ежедневната реч.

Те се включват в детския речник на база възприети и осмислени съществителни имена.

Наречията са още по-трудни за разбиране и употреба езикови единици, защото обозначават обстоятелства, при които протича действието. Според ДОСПО се включват в езиковото обучение на 4 – 5-годишни деца, които еднакво добре владеят двата езика: своя семеен език и българския език.

Местоименията също са трудни за голяма част от децата с друг семеен език. Причина е граматическата интерференция. При някои езици се наблюдава силно изразена граматическа интерференция по отношение на българския език, т.е. неправилно свързване на местоименията поради големи различия в граматичните строеве на двата езика. Може да се включат в езиковото обучение на 4 – 5-годишни деца, при които има балансирано владение на двата езика.

Уменията за разбиране и употреба на езикови и речеви единици (думи) са основа за изграждане на фраза (словосъчетание). Граматичните норми за съгласуване по род и число се овладяват паралелно с възприемането и употребата на прилагателните имена.

Уменията за конструиране на фраза (съществително име и глагол или прилагателно име и съществително име) е основа, върху която се изгражда умението за конструиране на изречение. Постепенното надграждане на лексикален материал позволява да се формират умения за съставяне на текст от минимум две изречения в логическа последователност.

Във визуално отношение системният подход в обучението по български език може да се представи в хоризонтален и вертикален план чрез Схема 1.

Схема 1. Хоризонтален и вертикален план на усвояването на езикови и речеви единици от йерархичната система на българския език в обучението по български език на деца с друг семеен език

8

Всяка от изброените езикови и речеви единици най-напред влиза в пасивния речник, т.е. детето най-напред проявява *езиково разбиране*, а след това се включва в активния речник, т.е. детето демонстрира *езикова продукция*. Това разграничение е особено необходимо както за установяване на нивото на владее на българския език, така и за езиковото обучение.

Установяването на нивото на владее на българския език в началото на учебната година дава информация на учителя по хоризонтала и вертикала на схемата как да планира обучението по български език при деца с друг семеен език, така че всяко дете да получи онази педагогическа подкрепа, от която реално има потребност.

Като своеобразен вид чуждоезиково обучение обучението по български език на деца с друг семеен език е успешно при *конкретизиране на лексиката*, която последователно се въвежда, упражнява и надгражда, за да се формират трайни речеви умения.

Комуникативно-дейностен подход

Комуникативно-дейностният подход е сред основните подходи в обучението по български език в детската градина. Той се основава на установена фундаментална закономерност, според която развитието се извършва не по пътя на въздействието, а по пътя на активното взаимодействие, осъществявано в дейността и чрез дейността (Л. С. Виготски, А. Н. Леонтиев, Б. Г. Ананиев, В. В. Давидов, А. В. Запорожец, Г. Д. Пиръов, Д. Йорданов, Ф. Даскалова и др.) Това означава, че за развитието на детето е необходимо да се организира активното му участие в разнообразни дейности и постепенното разширяване на отношенията му с другите хора. Смисълът на дейностния подход в езиковото обучение е да повиши мотивацията на децата. Комуникативно-дейностният подход включва всички субекти в образователния процес:

- учител – дете

- дете – дете

- дете – родител.

Взаимодействията „учител – дете“ и „дете – дете“ се реализират в педагогическата ситуация по български език и литература в детската градина, а освен там и в цялостния дневен режим, където се организират комуникативни ситуации, в които се упражнява образователното съдържание по български език. Трайно усвояване на образователното съдържание се постига при разширяване на комуникативните взаимодействия с включване на родителите и семействата на децата с друг семеен език.

Конкретната лексика най-напред се поставя в педагогическата ситуация в детската градина. За децата, които не владеят български език, в педагогическата ситуация се цели поне да покажат езиково разбиране, като посочат назован обект или субект. След това лексикалният материал се упражнява в цялостния дневен режим и се включва в допълнителни дейности в партньорство със семейството на детето, като детето се стимулира за езикова продукция. Тази системност и последователност гарантира, че образователното съдържание по български език ще бъде трайно усвоено от децата с друг семеен език.

Диференциран подход

Децата с друг семеен език от една възрастова група в детската градина имат различно ниво на владее на българския език. Съществуват различни конфигурации между владее на български език и на друг семеен език:

- деца, които владеят само семеен език, различен от българския език;
- деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език;
- деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език.

Общата подкрепа в рамките на приобщаващото образование осигурява допълнително обучение на

тези деца, което е съобразено с техните индивидуални образователни потребности и осъществява превенция на обучителни трудности. Това изискване на Наредбата за приобщаващо образование и Наредба № 6 се реализира практически чрез прилагане на диференциран подход. Планирането на обучение по български език за децата с друг семеен език е

успешно при диференциране на езиковото съдържание за различните конфигурации на владеење на българския език спрямо семейния език при спазване на общодидактическия принцип за последователност, т.е. езиковото съдържание се структурира от лесното към трудното (Схема 2).

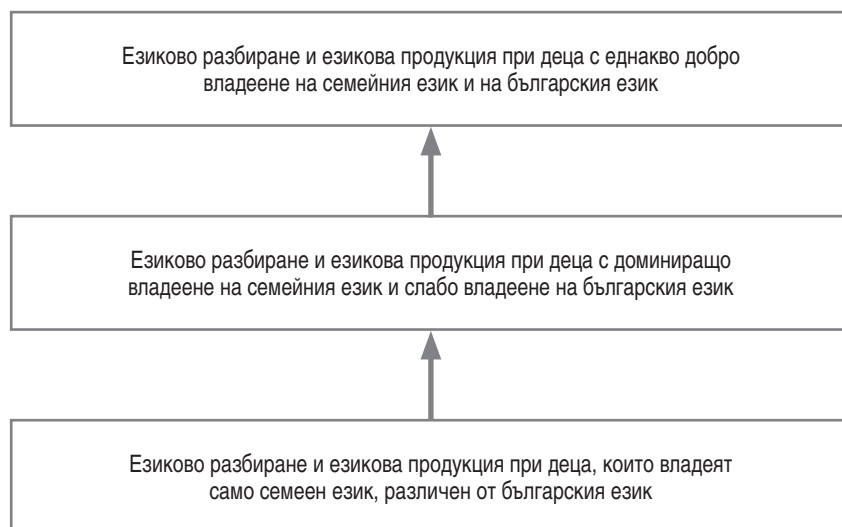

Схема 2. Формиране на езиково разбиране и езикова продукция по български език при деца с друг семеен език, които имат различно ниво на владеење на българския език

Посоката на формиране на речеви умения е от лесното към трудното езиково съдържание и предполага включване на всяко дете в езиковото обучение според неговото индивидуално ниво на владеење на българския език. Например: ако образователната цел е в ядро „Речник“ най-напред се проверява дали децата, които не владеят български

език, разбират думата, могат ли да я продуцират, а тези, които владеят в някаква степен български език – могат ли да включат тази дума в словосъчетание или изречение. По този начин учителят работи с всяко дете и му осигурява необходимата педагогическа подкрепа в езиковото обучение.

Доц. д-р Евгения Тополска

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ПРИ ДЕЦА С ДРУГ СЕМЕЕН ЕЗИК

ПЪРВА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА

МОДУЛ 1 УСТАНОВЯВАНЕ НА ВХОДЯЩОТО НИВО НА ВЛАДЕЕНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК (тема 1) ТЕМА: ДОВИЖДАНЕ, ЛЯТО!

1/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ

Обучението по български език при деца с друг семеен език започва с установяване на нивото на владение на българския език, т.е. определяне на актуалното ниво на езиково разбиране и езикова продукция на български език. Резултатите от това проучване са изключително важни за последващото планиране на обучението по български език при деца с друг семеен език. Първата част на проучването обхваща езиковото разбиране (импресивна реч), а втората част – езиковата продукция (експресивна реч). Ако първата част на проучването посочи ну-

леви резултати, при провеждането на втората не се очаква детето да получи точки – ако то не разбира българския език, не може да се очаква, че може да говори правилно български език.

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по темата „Довиждане, лято!“ на стр. 3, 4 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 3 – 4-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена за лица в ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи момчето. Посочи момичето.
	Същ. нар. имена за предмети в ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи чашата. Посочи шапката. Посочи панталона.
	Същ. нар. имена в мн. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кубчетата.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой пие вода. Посочи кой играе с кукла.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи синия камион. Посочи червената топка. Посочи жълтото пате.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Дете говори на мече. Виж картинките. Посочи на коя картинка: Баба Меца яде мед.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти кажа стихотворение, а ти избери картинка за него: <i>Ах, ти, мече, малко мече, ти защо не слушаш вече? Скоро скачай от кревата да започнем пак играта.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$
 m_1 – брой точки на детето
 n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Довиждане,

лято!“ на стр. 3, 4 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 3 – 4-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. имена	Поставете инструкцията към детето. Ако се затрудни, му задайте въпроса.	Кажете си името. (Как се казваш?)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Приема се за верен един от двата отговора: момче или дете.	Назови кое е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момичето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Приема се за верен един от двата отговора: момиче или дете.	Назови кое е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>куклата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>патето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кубчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момичето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави момичето.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави момчето.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>синята топка</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е на цвят тази топка.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>жълтото пате</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е на цвят патето.
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>Баба Меца</i> в сюжетната илюстрация на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>Баба Меца</i> .	Продължи изречението: Баба Меца... (Кажете нещо за Баба Меца.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>детето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>детето</i> .	Продължи изречението: Детето... (Кажете нещо за детето.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>Ах, ти, мече малко мече,</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>ти защо не слушаш вече?</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>Скоро скачай от кревата</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>да започнем пак играта.</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$
 m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране
 m_2 – брой точки на детето за езикова продукция
 n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране
 n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

12

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 2 до тема 13)

ТЕМА: ТОВА СЪМ АЗ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – момиче, момче, име 2/2 съществителни имена – момче, име, дядо	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – момиче, момче, име, балон, топка глаголи – съм, казвам се, имам 2/2 съществителни имена – момче, име, дядо, юнак глаголи – съм, казвам се	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – момиче, момче, име, балон, топка, Ани, Иво глаголи – съм, казвам се, имам, знае, оцвети 2/2 съществителни имена – момче, име, дядо, юнак, мустак глаголи – съм, казвам се, приличаме, обичаме, засмивам се
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 2/1 просто изречение – Казвам се Иван. 2/2 просто изречение – Аз съм Иван. Казвам се Иван.	Конструирание на: 2/1 просто изречение – Аз се казвам Иван. Моето име е Иван. Аз съм момче. Иво има топка. 2/2 просто изречение – Дядо се казва Иван. Аз съм юнак. Дядо има мустак.
Свързана реч		2/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	2/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	2/2 Възприемане на стихотворението „Дядо и аз“ от Ангелина Жекова	2/2 Възприемане на стихотворението „Дядо и аз“ от Ангелина Жекова	2/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Дядо и аз“ от Ангелина Жекова

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

2/1 АЗ СЕ КАЗВАМ

На гости при децата е куклата Мими. Куклата гост се представя, като назовава името си и поздравява децата. Поканете куклата при децата, поставете я седнала на столче. *Децата, днес ще назоваваме нашите имена, ще чуем имената на другите, ще се запознаем и ще разговаряме кои са момичета и кои са момчета.*

Насочете разговора по сюжетната илюстрация в учебното помагало. Децата, които владеят само се-

меен език, различен от българския, се насочват да посочат момичето, момчето, да назоват името си: *Как се казваш? „Иван“. Посочи момичето. Покажи Ани.*

Децата, които в известна степен владеят българския език, назовават посочен обект от илюстрацията в учебното помагало: *Какво е това? – „Момиче“, Какво има момичето? – „Балон“.*

Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, се стимулират да употребяват прости изречения в разговора: *„Какво има момчето? Момчето има топка. Какъв е Иво? Иво е момче.“*

След разговора насочете децата към изпълняване на задачата в учебното помагало – оцветяване на балона. Деца, нашият гост – куклата Мими, има изненада за вас. Тя ви носи балони. Вижте колко много балони е донесла. Но за да получите балон, трябва да отговорите на въпроса на Мими. Учителят задава въпрос от името на куклата Мими последователно към всяко от децата – например: „Как се казваш?“, „Как е твоето име?“, „Ти момиче ли си?“. Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, използват прости изречения в отговорите си, децата, които владеят доминиращо семейния език и слабо владеят българския, отговарят на въпросите с една дума – като назовават името/пола. На децата, които владеят само семейния език, учителят дава словесен образец за отговор.

Завършете педагогическата ситуация с песен за куклата. *Браво, деца, много добре се справихте всички! Всеки каза своето име, чухме кой от вас е момиче и кой е момче. А сега да изпратим нашата гостенка – нека ѝ изпеем песента „Кукличка“.* (Кукличко ле моя, много те обичам, но не зная, кукло, как да те наричам. Няма друго име сладко като Лалка, че така се казва милата ми майка). Децата изпълняват ритмични движения според мелодията.

2/2 ДЯДО И АЗ

Емоционално въведете децата в предстоящата речева дейност, като им покажете получена в групата снимка на момче и дядо. Проведете кратък разговор по нея, като акцентирате на употребата на думите „момче“ и „дядо“.

След това изпълнете **стихотворението „Дядо и аз“** на Ангелина Жекова, като диференцирате въпросите към децата според степента им на владееене на българския език. Интерпретирането на стихотворението се прави последователно, задават се въпроси към всеки стих. Представя се онагледяване според текста на стихотворението.

ТЕМА: ТОВА СЪМ АЗ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владееене на семеен език и слабо владееене на българския език	При деца с еднакво добро владееене на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 3/1 съществителни имена – момиче, дете, мама 3/2 съществителни имена – мама, очички, ръчички, краченца	Разбиране и употреба на: 3/1 съществителни имена – момиче, дете, мама, уста, очи, коса глаголи – усмихвам се, радвам се 3/2 съществителни имена – мама, очички, ръчички, краченца, ушенца, носленце глаголи – имам, давам, милвам	Разбиране и употреба на: 3/1 съществителни имена – момиче, дете, мама, уста, очи, коса, усмивка глаголи – усмихвам се, радвам се, смея се 3/2 съществителни имена – мама, очички, ръчички, краченца, ушенца, носленце, целувки, милувки глаголи – имам, давам, целувам, милвам
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 3/1 просто изречение – Това е мама. Това е момиче. Мама има очи. Детето има уста	Конструирание на: 3/1 просто изречение – Това е мама. Детето има уста. Мама се усмихва. Детето се радва. Мама се казва Дона

*С дядо много се обичаме, – С кого се обичаме?
с дядо страшно си приличаме: – С кого си приличаме?*

той – Иван и аз – Иван, – Как се казва дядото? Кой е Иван?

той – засмян и аз – засмян, – Какъв е дядото? Какво е момчето?

той – юнак и аз – юнак, – Кой е юнак?

само аз съм без мустак! – Кой е без мустак? Кой има мустак?

На въпросите: „Как се казва момчето?“, „Как се казва дядото?“, „Кой се казва Иван?“ децата, владеещи само семеен език, различен от българския, отговарят с една дума, като при необходимост учителят дава словесен образец на отговор и показва съответния обект или субект на нагледната опора.

От децата, владеещи доминиращо семеен език и слабо български, се очаква отговор от една дума или от просто изречение: *Как се казва момчето? – „Иван“, „Момчето е Иван“; „Кой се казва Иван?“ – „Дядото“, „Дядото е Иван“, „Какво има дядото?“ – „Мустак“.*

Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, отговарят с прости изречения: „Какво има дядото?“ – „Има мустак.“, „Дядото има мустак.“, „Дядото се казва Иван.“, „Момчето и дядото си приличат.“

Насочете децата към самостоятелна работа. Раздайте им изрязани картонени кръгове – лице с изобразени очи, уста, нос – и пластилин. Дайте указания да довършат образа на дядото, като му сложат мустак. Децата изпълняват задачата, като изтеглят пластилина и поставят получения „мустак“ на изобразението на лицето. По време на работата задавайте въпросите: „Какво правиш?“, „Какво има дядото?“, „Покажи очите.“

Завършете педагогическата ситуация с имитационни движения – ходене на дядо и дете.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

		3/2 просто изречение – Имам очички. Имам ръчички. Милвам мама.	3/2 просто изречение – Имам очички. Милвам мама. Мама целува детето.
Свързана реч		3/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	3/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	3/2 Възприемане на стихотворението „Две очички“ от Стилиан Чилингиров	3/2 Възприемане на стихотворението „Две очички“ от Стилиан Чилингиров	3/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Две очички“ от Стилиан Чилингиров

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

3/1 МАМА И АЗ

Започнете педагогическата ситуация с импровизиран разговор между учител и майка на дете. Съобщете на децата, че майката се е обадила по телефона, за да попита: „Какво прави детето?, Усмива ли се?“. Децата разглеждат снимката в учебното помагало. Проведете разговор по нея. Задайте въпроси по нея, като назовавате и показвате образите на майката и детето: „Това е майката.“, задайте въпрос: „Кой е това?“. Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, отговарят: „Това е майката.“. Децата, които владеят доминиращо семеен език и слабо владеят български, отговарят с една дума „Майката“. Децата, които владеят само семеен език, показват майката, назовават; при необходимост им дайте словесен образец.

В провеждания разговор задавайте въпроси, включващи в отговорите си езиковите единици от посочените семантични гнезда: „Какво прави детето?“, „Кой се усмива?“, „Какво има?“ и др.

След това насочете децата към самостоятелна работа – рисуване на косата на детето. Задавайте въпроси: „Какво рисуваш?“, „Това момиче ли е?“.

Завършете педагогическата ситуация с песента „Мила моя мамо“.

3/2 ДВЕ ОЧИЧКИ

Започнете педагогическата ситуация с **музикалната игра „Где са нашите ръчички?“**:

Где са нашите ръчички? Ръцете са скрити зад гърба.

Нямаме ръчички!

Ето, вижте, вижте нашите ръчички! Показват ръцете.

Скачат, весело играят нашите ръчички. Пляскат с ръце.

Где са нашите краченца? Скриват с ръчички крачетата.

Нямаме краченца!

Ето, вижте, вижте нашите краченца. Показват крачетата.

Тропат весели, игриви нашите краченца.

Тропат с крачетата.

Где са нашите децица? Скриват си лицата с ръчички.

Нямаме децица.

Ето, вижте, вижте нашите децица. Показват си лицата.

Скачат весели, игриви нашите децица! Подскачат.

След това изпълнете **стихотворението „Две очички“** на Стилиан Чилингиров. Кажете отново всеки стих и задайте конкретен въпрос по него. Децата показват частта от тялото за която се отнася стихът.

Две очички, Покажи очичките си? Какво е това?

две ръчички, Покажи ръцете си. Назови.

две ушенца, Какво е това? Посочи.

две краченца Покажи краченцата. Назови.

и носленце, Назови.

и брадленце, Посочи.

сто целувки, Назови.

сто милувки

мама всеки час им дава Кой дава целувки и милувки? Назови.

и пак жадна остава. Каква остава мама?

Мотивирайте децата, които владеят само семеен език, да назоват с една дума съответната част на тялото, да я посочат, дайте словесен образец: „Какво е това? Очички. Покажи очичките.“ От децата, които владеят доминиращо семеен език и слабо владеят български, изисквайте да продуцират съответната езикова единица „ръчичка“, „носленце“ и т.н. Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, мотивирайте да използват прости изречения: „Това е носленце. Мама целува ръчичките.“

Насочете децата към **играта „Помилвай другарчето си“** – Децата са в кръг едно зад друго, всяко от децата милва по гърба другарчето пред себе си.

Завършете педагогическата ситуация с **подвижна игра „Пляс, пляс, ръчички. Троп, троп, крачетата.“** Децата изпълняват движения съобразно текста.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеене на семеен език и слабо владеене на българския език	При деца с еднакво добро владеене на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 4/1 съществителни имена – <i>момиче, момче, майка, татко, бебе</i> 4/2 съществителни имена – <i>дядо, баба, татко, майка</i>	Разбиране и употреба на: 4/1 съществителни имена – <i>момиче, момче, майка, татко, бебе, диван, дом</i> глаголи – <i>играя, готвя, люлея, седя</i> 4/2 съществителни имена – <i>дядо, баба, татко, майка, пръсти</i> глаголи – <i>съм, имам, свивам</i>	Разбиране и употреба на: 4/1 съществителни имена – <i>момиче, момче, майка, татко, бебе, диван, дом, семейство</i> глаголи – <i>играя, готвя, люлея, седя, плача</i> прилагателни имена – <i>червен, малко</i> 4/2 съществителни имена – <i>дядо, баба, татко, майка, пръсти</i> глаголи – <i>съм, имам, показвам, свивам</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 4/1 просто изречение – <i>Това е таткото. Майката готви. Децата играят.</i> 4/2 просто изречение – <i>Това е дядо. Имам мама.</i>	Конструирание на: 4/1 просто изречение – <i>Това е таткото. Таткото люлее бебето. Таткото седи на дивана. Момичето има червена рокля.</i> 4/2 просто изречение – <i>Това е дядо. Аз съм малък. Децата се радват.</i>
Свързана реч		4/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	4/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане и пресъздаване на литературно произведение	4/2 Възприемане на зальгалка. Пресъздаване според възможностите	4/2 Възприемане на зальгалка. Пресъздаване според възможностите	4/2 Възприемане на зальгалка. Пресъздаване според възможностите

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

4/1 У ДОМА

Въведете децата в темата със **стихотворението „Най обичам“** на Дора Габе. *Деца, знаете ли какво обичам? Обичам да съм у дома, с мама и татко.* Кажете стихотворението:

*Най обичам, като стана
да целуна мойта мама,
чистичко да се измия,
сухичко да се изтрия.*

„Добър ден – да кажа – татко“
и да си похапна сладко.
А пък още най обичам
да играя и да тичам.

След това насочете децата към изображението в учебното помагало. Задайте въпроси по илюстрацията, като насочвате разговора към употребата на думите от посочените семантични гнезда. На децата, владеещи само семеен език, се поставят задачи за езиково разбиране – *посочи таткото, покажи майката*. При зададен въпрос „*Кой е това?*“ и невъзможност на детето да отговори, дайте словесен образец на отговор „*Татко*“. От децата, владеещи доминиращо семеен език и слабо владеещи български, изисквайте отговор, включващ езикова продукция на езиковите единици от посочените семантични гнезда. Въпросите, зададени на децата, трябва да изискват употреба и на съществителни имена, и на глаголи – „*Кой е това?*“ – „*Мама*“, „*Какво прави*“

майката? “– „Готви“, „Какво прави таткото?“ – „Седи“ Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, стимулирайте да използват прости изречения в отговорите си, да употребяват и прилагателни имена, и глаголи. „Какво прави таткото?“ – „Таткото люлее бебето.“, „Каква е роклята на момичето?“ – „Роклята на момичето е червена.“, „Къде е семейството?“ – „Семейството е у дома.“

Насочете децата към самостоятелна работа в помагалата – докато оцветяват роклята, им задавайте въпроси: „Какъв цвят е роклята?“, „Какво има момичето?“, „Кой има рокля?“.

Завършете педагогическата ситуация с **музикалната игра „Къщичка за бебе“**.

4/2 МОЕТО СЕМЕЙСТВО

Децата са по къртовите, когато на вратата се почуква. *Деца, кой ли идва при нас? Имаме си гост! Баба е дошла!* Вкарайте кукла с очила и забрадка. Нека децата да поздравят гостенката. Представете бабата, кажете как се казва. Задайте въпроси към децата: „*Как се казва твоята баба?*“, „*Кажки си името*“, „*Назови името на своята баба.*“

Насочете децата към възприемане на **зальгалката „Моето семейство“**. Децата, баба знае много стихове и песни. Сега ще ви каже каква зальгалка научих от баба. Кажете текста, като посочвате съответния пръст.

След първото възприемане направете интерпре-

тиране на съдържанието на текста, като казвате всеки стих последователно и задавате въпрос към него: „Кой е този пръст?“, „А този?“, „Кой е това?“, „Кой съм аз?“ Децата, които владеят само семеен език и не владеят български, посочват пръста или повтарят подадения словесен образец. Децата, които владеят доминиращо семеен език, отговарят с една дума или с кратко просто изречение. Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, използват прости изречения, като ги на-

сърчавате да употребяват прилагателни имена.

След това предложете на децата да кажат залъгалката с вас. *Хайде всички заедно да кажем залъгалката.* Децата изпълняват текста според възможностите си, като посочват съответния пръст.

Завършете педагогическата ситуация с **музикалната игра „Хорце“** – децата се хващат за ръце и се движат в кръг на подходяща музика.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: МОЯТ ДОМ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеене на семеен език и слабо владеене на българския език	При деца с еднакво добро владеене на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – куче, коте, къща, опашка 5/2 съществителни имена – котенца, братчета, сестрички	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – куче, коте, къща, опашка, мляко глаголи – имам, пия, казвам 5/2 съществителни имена – котенца, братчета, сестрички, панички, лапички глаголи – измивам, ям, да пораста, изтривам, играя	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – куче, коте, къща, опашка, мляко, дом, лапа глаголи – имам, пия, казвам, живея, раста, лая, мяукам прилагателни имена – малко 5/2 съществителни имена – котенца, братчета, сестрички, панички, лапички, хорце, шепички глаголи – изтривам, измивам, ям, да пораста, изтривам, играя, хващам прилагателни имена – малки, игриви, сиви
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 5/1 просто изречение – <i>Иво има куче. Аз имам коте. Котето яде.</i> 5/2 просто изречение – <i>Котето играе. Пия мляко.</i>	Конструиране на: 5/1 просто изречение – <i>Иво има куче. Кучето лае. Кучето има къща. Котето пие мляко.</i> 5/2 просто изречение – <i>Котето пие мляко. Котето има братче. Котето е малко.</i>
Свързана реч		5/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	5/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане и пресъздаване на литературно произведение	5/2 Възприемане на залъгалка. Пресъздаване според възможностите	5/2 Възприемане на залъгалка. Пресъздаване според възможностите	5/2 Възприемане на залъгалка. Пресъздаване според възможностите

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

5/1 ШАРО И ПИСАНА

Въведете емоционално децата в педагогическата ситуация със стихотворението „Кучето... се изгуби“. Насочете ги към работа в учебното помагало. Разгледайте последователно снимките, като задавате конкретни въпроси по всяка от тях. На децата, които не владеят български език, се задават въпроси от типа: „Посочи кучето.“, „Какво е това?“, „Назови“, „Покажи опашката на котето.“. На въпросите „Какво има кучето?“, „Къде живее кучето?“, „Кой има коте?“, „Какво прави котето?“ от децата, владеещи доминиращо семеен език, се очаква да отговорят с прости изречения. Децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, се насочват да използват глаголи и прилагателни имена, съответстващи на семантичното

гнездо на съществителното име. В изговарянето на звукосъчетанието „бау- бау“, „мяу-мяу“ включете всички деца независимо от степента им на владеене на български език.

След това предложете на децата да оцветят кълбото на котето в учебното помагало.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Мяу, мяу, котенце“**. Децата са седнали в полукръг. Едното от тях е „котенце“ – седнало е с гръб към другите, очите му са затворени. Посочено дете от групата го докосва с пръст по гърба и му казва „Мяу, мяу, котенце, познай кой съм аз?“, детето котенце разпознава и назовава кой е казал думите и ролите на децата се сменят.

5/2 МЯУ, МЯУ, КОТЕНЦА

Въведете децата в педагогическата ситуация с показване на нова играчка – котенце. Дайте въз-

можност на децата да я докоснат и разгледат. Проведете кратък разговор по нея.

След това кажете наизуст **зальгалката „Мяу, мяу, котенца“**, като показвате съответните действия, децата се включват в изпълненията на движенията.

След първото възприемане направете интерпретиране на съдържанието на текста, като казвате всеки стих последователно и използвате подходящ нагледен материал – картини или презентация. Кажете зальгалката заедно с децата, които се включват в имитирането на съответните жестове и движения и

според възможностите си изговарят звукосъчетанията „мяу, мяу“, думи или фрази от текста.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Кълбото на котето“** – учителят разделя децата на подгрупи, като на всяка от тях дава кошничка, в която има размотани малки кълбета прежда (толкова, колкото са децата в подгрупата). Децата имат за задача да навиват размотаната прежда.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Познавам животните“

МОДУЛ 2

ТЕМА: МОИТЕ ИГРИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 6/1 съществителни имена – <i>учителка, влакче, вагонче</i> 6/2 съществителни имена – <i>столчета, вагончета, влак, деца</i>	Разбиране и употреба на: 6/1 съществителни имена – <i>учителка, влакче, вагонче, гара, градина</i> глаголи – <i>тръгва, спира</i> 6/2 съществителни имена – <i>столчета, вагончета, влак, деца, градина</i> глаголи – <i>спрете, станете, тръгва</i>	Разбиране и употреба на: 6/1 съществителни имена – <i>учителка, влакче, вагонче, локомотив, гара, градина</i> глаголи – <i>тръгва, спира, играят</i> 6/2 съществителни имена – <i>столчета, вагончета, влак, деца, градина</i> глаголи – <i>спрете, станете, тръгва, чака, качвайте се</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици: <i>пуф-паф, ту-ту; пс-пс, пухта-пахта.</i>		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 6/1 просто изречение – <i>Децата играят. Ани и Иво играят. Децата играят на влакче.</i> 6/2 просто изречение – <i>Влакчето пристига. Влакчето идва. Качваме се във влака.</i>	Конструирани на: 6/1 просто изречение – <i>Децата играят. Ани и Иво играят. Децата играят на влакче. Влакчето е весело.</i> 6/2 просто изречение – <i>Влакчето пристига. Влакчето идва. Влакчето тръгва. Качваме се във влака.</i>
Свързана реч	6/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	6/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	6/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	6/2 Възприемане на стихотворението „Столчета“ от Х. Харалампиев	6/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Столчета“ от Х. Харалампиев	6/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Столчета“ от Х. Харалампиев

17

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

6/1 ПРИЯТЕЛИ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Започнете педагогическата ситуация с игра с песен за организиране на децата и въвеждане в темата. Проведете разговор по сюжетната илюстрация от учебното помагало на стр. 9. Прилагайте диференциран подход, като включвате най-напред децата, които не владеят български език, да демонстрират разбиране на лексиката по темата чрез посочване на обект. При тези деца се стимулират звукоподражания и движения: *пуф-паф, трака-трак*. Постепенно се усложняват образователните цели, като се включват деца, които слабо владеят български език и отговарят с една дума. Въвеждат се нови думи, като се надгражда речникът. Упражнява се употребата на новите думи по темата, като се включват в изречение. Децата, които еднакво добре владеят се-

мейния и българския език, конструират изречения с новите думи.

След това предложете на децата да оцветят вагончетата на влакчето в учебното помагало.

Завършете педагогическата ситуация с **подвижната игра „Влак“**. Децата са подредени едно зад друго и се движат в колона по един на подходяща музика.

6/2 ДЕТСКО ВЛАКЧЕ

Със **стихотворението „Столчета“** от Х. Харалампиев упражнете и надградете лексиката от предходната педагогическа ситуация. В текста има думи, които децата вече са възприели в предходната ситуация и възприемат в контекста на стихотворението.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: МОИТЕ ИГРИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 7/1 съществителни имена – парк, слънце, люлка, пързалка, пясък глаголи – играе 7/2 съществителни имена – ръчици, крачета, самолет глаголи – лети	Разбиране и употреба на: 7/1 съществителни имена – парк, слънце, люлка, пързалка, пясък, кофичка, лопатка глаголи – играе, люлее, пързая, усмихва прилагателни имена – жълт, син 7/2 съществителни имена – ръчици, крачета, самолет глагол – лети, правя, разпервам	Разбиране и употреба на: 7/1 съществителни имена – парк, кът, слънце, люлка, пързалка, пясък, кофичка, лопатка глаголи – играе, люлее, пързая, усмихва прилагателни имена – жълт, син, усмихнато 7/2 съществителни имена – ръчици, крачета, самолет, гимнастика глаголи – лети, правя, разпервам, тичам прилагателни имена – силна, здрава
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 7/2 просто изречение – Лети самолет. Лети птица.	Конструирание на: 7/2 просто изречение – Лети самолет. Лети птица. Разпервам ръце. Разпервам крила.
Свързана реч		7/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	7/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	7/2 Възприемане на езикови изразни средства и емоционално съпреживяване на стихотворението „С крачета и ръчици“ от Б. Светлинов	7/2 Възприемане на езикови изразни средства и емоционално съпреживяване на стихотворението „С крачета и ръчици“ от Б. Светлинов	7/2 Възприемане на езикови изразни средства и емоционално съпреживяване на стихотворението „С крачета и ръчици“ от Б. Светлинов
Пресъздаване на литературно произведение	7/2 Изпълнение на подражателни движения по текста на стихотворението	7/2 Изпълнение на стихотворението с помощ от учителя	7/2 Изпълнение наизуст на стихотворението

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

7/1 АНИ И ИВО В ПАРКА

В педагогическата ситуация използвайте сюжетната илюстрация в учебното помагало на стр. 10. Въведете думи, назоваващи уреди и игри в детския кът в парка. Обектите са познати на децата от ежедневието, целта е да се въведат новите думи в пасивния и активния речник на български език. За да се въведат трайно в речта на децата, е необходимо конструирание на изречения с новите думи – пързалка, люлка, пясъчник.; люлее, пързая, играе.

7/2 ИГРАЕМ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

В педагогическата ситуация надградете темата за игрите на децата, като включите **стихотворението „С крачета и ръчици“** от Б. Светлинов. Ритъмът и римата позволяват децата, които говорят български език, да го научат наизуст, а тези, които не разбират български език, подражателно да изпълняват движения според текста.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Лабиринт“

ТЕМА: ИМАМ ПРИЯТЕЛИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 8/1 съществителни имена – топка, мече, играчка 8/2 съществителни имена – кукла, рокля, обувки	Разбиране и употреба на: 8/1 съществителни имена – топка, мече, играчка, магазин глаголи – искам, вземам, имам, избирам 8/2 съществителни имена – кукла, рокля, обувки, чорапки, приятел, играчки глаголи – имам, обличам, обувам	Разбиране и употреба на: 8/1 съществителни имена – топка, мече, магазин, играчка, кукла, барабан, камцион глаголи – искам, вземам, имам, избирам, харесвам прилагателни имена – голям, малък, жълт, красив, нов 8/2 съществителни имена – кукла, играчка, рокля, обувки, чорапки, приятел, играчки, коса

			глаголи – <i>имам, казвам, говоря, обичам, обличам, обувам, срещам</i> прилагателни имена – <i>красива, хубава, сресана, нова, синя, бяла</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 8/1 просто изречение – <i>Ани иска мече. Иво има топка.</i> 8/2 просто изречение – <i>Куклата има рокля. Има обувки.</i>	Конструирани на: 8/1 просто изречение – <i>Иво има жълта топка. Ани избра голямо мече. Аз искам кукла.</i> 8/2 просто изречение – <i>Куклата има обувки. Куклата има синя рокля. Куклата е красива.</i>
Свързана реч		8/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	8/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

8/1 ИГРАЧКИ ЗА АНИ И ИВО

Внесете нови играчки в занималнята разгледайте ги с децата и разговаряйте емоционално за тях.

След това насочете вниманието им към разглеждане на илюстрацията в учебното помагало и проведете разговор по нея. Диференцирайте въпросите към децата съобразно степента на владее на български език. Предложете им да оцветят топките, като самостоятелно изберат цвета.

Завършете педагогическата ситуация с **песента „Тъй люлеем“**:

*Тъй люлеем /2
кукли и мечета.*

*Тъй люлеем /2
песничка им пеем:
На-ни /5*

Децата изпълняват имитационни движения по текста на песента.

8/2 КУКЛАТА ЛИЛИ – разговор по играчка

Въведете децата в педагогическата ситуация като ги поканите в куклената къща. *Вижте, имаме покана! Поканени сме на гости да отидем в куклената къща.*

Отидете там и покажете новата кукла Лили, която е непозната за децата. Всички сядат около нея. *Деца, днес ще разговаряме за куклата Лили. Ще назоваваме нейното име. Ще поговорим за нейната рокля и обувки.* Според нивото на владее на

български език направете показ на играчката и дайте речев образец или задавайте въпроси по играчката: *Какво е това? Как е името на куклата? Има ли коса? Покажи я. С какво е облечена? Какъв е цветът на роклята? Има ли обувки? Кой е обут с обувки?.* Децата отговарят на въпросите ви или посочват. Тези, които владеят само семеен език, различен от българския, показват или назовават посочения от вас обект – кукла, рокля, обувки, коса, ръце. Децата, владеещи доминиращо семеен език и слабо български, отговарят на зададените въпроси с отговор, съдържащ една дума или просто изречение: *„Какво има куклата?“* – „Рокля“, „Има рокля“. Децата, владеещи еднакво добре и семеен, и български език, отговарят на въпросите с просто изречение: *„С какво е обута куклата?“* – „Куклата е обута с обувки.“ По време на разговора дайте възможност на децата да пипнат, да докоснат и да покажат назовавания обект – рокля, обувки, кукла.

Раздайте на всяко дете индивидуални работни листове, на които са изобразени две чорапчета – едното е оцветено, а другото не. Поставете задача на децата да оцветят неоцветеното чорапче, като използват същия цвят молив. Оцветените чорапчета се използват за цвят модели и са съответно в син и червен цвят.

Завършете педагогическата ситуация с импровизиране на ритмични движение на **песента „Кукла и Мечок танцували“**.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „В детската стая“.

ТЕМА: ИМАМ ПРИЯТЕЛИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 9/1 съществителни имена – <i>приятели, врабче, стая, прозорец</i>	Разбиране и употреба на: 9/1 съществителни имена – <i>приятели, врабче, стая, прозорец, стуг</i> глаголи – <i>говори, гледа</i>	Разбиране и употреба на: 9/1 съществителни имена – <i>приятели, врабче, стая, прозорец, стуг, зрънца</i> глаголи – <i>говори, гледа</i> прилагателни имена – <i>сиво, гладно</i>

	9/2 съществителни имена – <i>врабче, стуг, гнездо, перца, зрънца</i>	9/2 съществителни имена – <i>врабче, стуг, гнездо, перца, водица, зрънца</i> глаголи – <i>лети, долети</i>	9/2 съществителни имена – <i>врабче, стуг, гнезденце, перца, водица, зрънца, подслон</i> глаголи – <i>лети, долети, ще дам, затреп-ти</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 9/1 просто изречение – <i>Ани говори на врабчето. Ани гледа врабчето. Ани храни врабчето.</i> 9/2 просто изречение – <i>Врабчето долетя. Врабчето иска зрънца.</i>	Конструирание на: 9/1 просто изречение – <i>Ани говори на врабчето. Ани гледа врабчето. Ани храни врабчето.</i> 9/2 просто изречение – <i>Врабчето долетя. Врабчето иска зрънца. Врабчето е гладно.</i>
Свързана реч	9/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	9/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	9/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	9/2 Възприемане на стихотворението „Врабче сиво“ от Стоян Дринов	9/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Врабче сиво“ от Стоян Дринов	9/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Врабче сиво“ от Стоян Дринов

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

9/1 АНИ И ВРАБЧЕТО

В педагогическата ситуация изградете речник, като проведете разговор по сюжетната илюстрация от учебното помагало на стр. 12. Темата „Имам приятели“ тук се разширява с приятелството с животни. За деца, невладеещи български език, се стимулира звукосъчетанието *кльв-кльв* и подходящи имитационни движения с ръце, които онагледяват думата *врабче*. Децата, които слабо владеят български език, употребяват съществителни и глаголи по темата, съставят с тях изречения. Деца, които вла-

деят добре български език, се стимулират за конструирание на просто разширено изречение.

9/2 ВРАБЧЕ СИВО

В педагогическата ситуация представете на децата **стихотворението „Врабче сиво“** от Ст. Дринов. В предходната ситуация те са подготвени с основните ключови думи в текста и ще възприемат по-лесно съдържанието на стихотворението. Анализът на езиковите изразни средства с деца, които владеят в известна степен български език, е по посока значение и употреба в нов контекст.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: АЗ ХАРЕСВАМ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 10/1 съществителни имена – <i>полянка, балон, балони, деца</i> глаголи – <i>играят</i> 10/2 съществителни имена – <i>път, птички, писънца</i>	Разбиране и употреба на: 10/1 съществителни имена – <i>полянка, балон, балони, деца, дърво</i> глаголи – <i>играят, лети</i> прилагателни имена – <i>жълт, син, червен</i> 10/2 съществителни имена – <i>път, птички, писънца, вятър</i> глаголи – <i>литнете, идете, пращам</i> прилагателни имена – <i>сини, червени</i>	Разбиране и употреба на: 10/1 съществителни имена – <i>полянка, балон, балони, деца, дърво, небе</i> глаголи – <i>играят, лети</i> прилагателни имена – <i>жълт, син, червен, зелен</i> 10/2 съществителни имена – <i>път, птички, писънца, вятър</i> глаголи – <i>литнете, идете, пращам, гони, кръжат</i> прилагателни имена – <i>сини, червени, весели</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 10/1 просто изречение – <i>Балонът лети. Ани има жълт балон. Иво има син балон.</i> 10/2 просто изречение – <i>Балоните летят. Птичките летят.</i>	Конструирание на: 10/1 просто изречение – <i>Балонът лети. Ани има жълт балон. Иво има син балон.</i> 10/2 просто изречение – <i>Балоните летят. Птичките летят. Птичките кръжат.</i>
Свързана реч	10/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	10/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	10/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	10/2 Възприемане на първите два куплета от стихотворението „Балони“ от Леда Милева	10/2 Възприемане и интерпретиране на първите два куплета от стихотворението „Балони“ от Леда Милева	10/2 Възприемане и интерпретиране на първите два куплета от стихотворението „Балони“ от Леда Милева

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
10/1 ИГРА С БАЛОНИ

За създаване на емоционална нагласа в началото на педагогическата ситуация използвайте популярната **подвижна игра „Балонът се надува“** и при децата, невладеещи български език, стимулирайте употребата на звукосъчетанието *пук-пук* и пляскане с ръце. Проведете разговор по сюжетната илюстрация на стр. 13 от учебното помагало, в който назовавайте и посочвайте на илюстрацията: *балон, балони, деца, дърво, полянка, небе*. Децата, които слабо владеят български език, съставят кратко просто изречение с ключовите думи по темата. Децата, които владеят добре български език, конструират просто разширено изречение. След това пред-

ложете на децата да оцветят балона на страницата с цвят по свой избор.

Завършете педагогическата ситуация с **подвижната игра „Балонът се надува“**.

10/2 БАЛОНИ

В педагогическата ситуация предложете първите два куплета от **стихотворението „Балони“** от Л. Милева. Основният речников състав от думи по темата е въведен в предходната ситуация. В тази ситуация децата възприемат литературен текст в мерена реч и тези деца, които владеят български език, може да заучат наизуст текста или да го произнесат с ваша помощ.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Едно и много“

МОДУЛ 3

ТЕМА: АЗ ХАРЕСВАМ

21

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 11/1 съществителни имена – <i>сняг, снежинки, шал, шапка</i> 11/2 съществителни имена – <i>зайче, снежинка, ръкавички</i>	Разбиране и употреба на: 11/1 съществителни имена – <i>сняг, снежинки, шал, шапка, яке, дърво</i> глаголи – <i>валя, падам, рагвам се, обличам</i> 11/2 съществителни имена – <i>зайче, снежинки, ръкавички, пеперуди, пухче, горица</i> глаголи – <i>играя, скачам, лудувам</i>	Разбиране и употреба на: 11/1 съществителни имена – <i>зима, сняг, снежинки, шал, шапка, яке, дърво, зима, студ</i> глаголи – <i>валя, падам, рагвам се, тропам, обличам, хващам</i> прилагателни имена – <i>бял, пухкав, студен, топъл</i> 11/2 съществителни имена – <i>зайче, снежинки, ръкавички, пеперуди, пухче, ръченица</i> глаголи – <i>играя, скачам, лудувам, зная, веселя се</i> прилагателни имена – <i>бели, малко, весели, снежна, топли</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 11/1 просто изречение – <i>Вали сняг. Падам снежинки. Ани има шал.</i> 11/2 просто изречение – <i>Зайчо играе. Зайчо има ръкавички.</i>	Конструирани на: 11/1 просто изречение – <i>Вали пухкав сняг. Падам бели снежинки. Иво има синя шапка.</i> 11/2 просто изречение – <i>Зайчо играе със снежинките. Зайчо има топли ръкавички.</i>
Свързана реч		Участие в разговор – отговаряне на въпроси	Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	11/2 Възприемане на стихотворението „Зимна песничка“ от Веса Паспалеева	11/2 Възприемане на стихотворението „Зимна песничка“ от Веса Паспалеева	11/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Зимна песничка“ от Веса Паспалеева

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
11/1 ЗИМНА РАДОСТ

Въведете децата в педагогическата ситуация с подходящ игров етюд. След това ги насочете към разглеждане на илюстрацията в учебното помагало. Проведете разговор по нея. В разговора включете всички деца съобразно степента на владение на български език: показват обект от изображението, назовават обект, отговарят на въпрос с една дума,

отговарят на въпрос с кратко просто изречение, отговарят с просто разширено изречение, като използват и прилагателни имена.

По време на самостоятелната работа (оцветяване на шал и шапка) задавайте на децата подходящи въпроси: да покажат, да назоват обекта, който оцветяват, да назоват цвета.

Завършете педагогическата ситуация с **песента „Шаро и първият сняг“**.

11/2 ЗИМНА ПЕСНИЧКА

Започнете педагогическата ситуация с **песента „Ръкавички“**. Нека децата да изпълняват подходящи имитиращи и ритмични движения по нея.

След това кажете наизуст **стихотворението „Зимна песничка“** на Веса Паспалеева. Преминете към интерпретиране на съдържанието му. Правете го последователно, като към всеки стих задавате конкретен въпрос. Показвайте подходящи нагледни опори. Включвайте всички деца в речевата дейност,

като се съобразявате със степента на владение на български език.

Насочете децата към самостоятелна работа – оцветяване на ръкавичка с избран от децата цвят (индивидуални работни листи с очертан на тях образ на ръкавичка).

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Спи сиво зайче“**. Похвалете децата за активното им участие.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Карти“

ТЕМА: ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 12/1 съществителни имена – деца, учителка, игра, книга 12/2 съществителни имена – зайче, уши, опашка	Разбиране и употреба на: 12/1 съществителни имена – деца, учителка, игра, книга, играчки. глаголи – чета, слушам, играя, скачам 12/2 съществителни имена – зайче, уши, опашка, приятел. глаголи – идвам подскачам, сядам	Разбиране и употреба на: 12/1 съществителни имена – деца, учителка, игра, книга, играчки, приказка глаголи – чета, слушам, играя, скачам, клякам, режа, подреждам, пазя прилагателни имена – весел, усмихната, добра 12/2 съществителни имена – зайче, уши, опашка, приятел, кожухче, пухче глаголи – идвам, подскачам, сядам, чувам, страхувам се прилагателни имена – бяло, малко, пухкаво
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 12/1 просто изречение – Децата рисуват. Учителят чете. 12/2 просто изречение – Зайчето има уши. Зайчето е бяло.	Конструиране на: 12/1 просто изречение – Учителят чете книга. Децата слушат интересна приказка. 12/2 просто изречение – Зайчето има дълги уши. Зайчето има пухкаво кожухче.
Свързана реч		12/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	12/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

12/1 В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Започнете педагогическата ситуация с **песента „В детската градина“**. Разгледайте играчките и кърпите в занималнята.

След това насочете вниманието на децата към първата илюстрация в учебното помагало. Задавайте конкретни въпроси по нея, като целите употребата на думите от посочените семантични гнезда на съществителните имена. Преминете към второто изображение. Дайте словесен образец на децата, които се затрудняват и не отговарят самостоятелно на зададените въпроси. Насочете вниманието към образите на учителя и към децата от изображението. Целете употребата на глаголи – *чете, слушат, седят, играят*, и правилното им съгласуване със съществителното име – *Учителят чете, детето слуша, децата рисуват*.

Мотивирайте децата да назоват любимата си играчка, да посочат с коя от изобразените искат да

играят. Насочете децата към ограждането ѝ.

В края на педагогическата ситуация похвалете децата за старанието им.

12/2 ЗАЙКО В ДЕТСКА ГРАДИНА – разговор по играчка

Започнете с куклен етюд. Животните отиват в детска градина, задават въпроси към децата – какво има в детската градина, какво ще правят там, каква е учителката, и подаряват на децата играчка зайче. Разгледайте с децата зайчето, дайте им да го пипнат.

След това насочете вниманието им към частите на тялото – уши, очи, опашка – децата показват и назовават. Мотивирайте ги да отговарят с прости изречения. В тях нека се включват и прилагателни имена – за цвета (бяло), кожухчето (меко, пухкаво). Диференцирайте въпросите и инструкциите: децата, невладеещи български език, показват, назовават с една дума; децата, владеещи доминиращо семеен език, се насочват към отговор с просто изречение; от децата, владеещи еднакво добре и семеен, и бъл-

гарски език, се изисква включване и на прилагателни имена в отговорите. При необходимост се дава словесен модел на отговора.

Към края на педагогическата ситуация предложете на децата да направят топка от пластилин и да я подарят на Зайко.

Завършете с подвижната игра „Зайчета и

ТЕМА: ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 13/1 съществителни имена – пиле, пиленца, майка, зрънца 13/2 съществителни имена – пиленца, водица, човка	Разбиране и употреба на: 13/1 съществителни имена – пиле, пиленца, майка, зрънца, вода, кокошка глаголи – кълва, махам, уча 13/2 съществителни имена – пиленца, водица, човка, трошици, крилца	Разбиране и употреба на: 13/1 съществителни имена – пиле, пиленца, майка, зрънца, вода, кокошка, крилца, квачка глаголи – кълва, махам, уча, раста, казвам прилагателни имена – малко, голямо, жълто, пухкаво 13/2 съществителни имена – пиленца, водица, човка, трошици, крилца, мушици, орел
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици	глаголи – кълва, пия, крия, гоня	глаголи – кълва, пия, крия, гоня, сгушвам, църкам
Граматически правилна реч		Конструирание на: 13/1 просто изречение – Пиленцата кълват. Майката учи пиленцата. 13/2 просто изречение – Пиленцето има човка. Пиленцата пият вода.	Конструирание на: 13/1 просто изречение – Пиленцата кълват зрънца. Квачката учи пиленцата. Пиленцата са жълти. 13/2 просто изречение – Пиленцата се крият. Пиленцата гонят мушици.
Свързана реч		13/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	13/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	13/2 Възприемане на литературно произведение „Игра в детската градина“ от Лъчезар Станчев	13/2 Възприемане на литературно произведение „Игра в детската градина“ от Лъчезар Станчев	13/2 Възприемане на литературно произведение „Игра в детската градина“ от Лъчезар Станчев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

13/1 ВСИЧКИ СЕ УЧАТ

Започнете педагогическата ситуация с **песента „Кокошка край хамбара“**.

Насочете децата към разговор по илюстрацията в учебното помагало. Задавайте конкретни въпроси към всяко дете съобразно езиковите и речевите му умения: „Посочи пиленцето“, „Какво е това“ – „Пиле“, „Това е пиленце“, „Какво прави майката?“, „Какъв цвят е пилето?“. За да се формира умение за правилно съгласуване на глагол към съществителното име в единствено и множествено число, използвайте въпроси от типа: „Какво прави пиленцето?“ – „Пиленцето кълве/слуша/пие“, „Какво правят пиленцата?“ – „Пиленцата кълват/слушат/пият“. Задават се насочващи въпроси за възпроизвеждане на звукосъчетанията „пи-пи-пи“, „пиу-пиу“, „цър-цър“.

Лиса“. Децата подскачат с вдигнати ръчички и свити пръстчета, имитиращи ушички. При появата на Лиса зайчетата се скриват в къщичката (например зад паравана, на килима и др.).

ИГРОВИ СРЕДСТВА: игра на маса „Едно и много“

Завършете педагогическата ситуация с оцветяване на пиленцето от илюстрацията.

13/2 ИГРА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Въведете децата в педагогическата ситуация с куклен етюд – представяне на разговор между кокошка и пиленца. За целта използвайте кукли за театър. Прочетете стихотворението на децата. За нагледни опори използвайте куклите от етюда. Задаването на въпроси към съдържанието на произведението да са свързани с показване, назоваване и възпроизвеждане на звукосъчетанията от текста.

Използвайте флашкартите с изображения на коте, куче, пиле и мишка. Нека всяко от децата да си изтегли карта, да назове изобразеното животно и да възпроизведе звуците, които то издава.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Орел и пиленца“**.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: игра на маса „Познавам животните“, образователен картон „Пъзел“, флашкарти

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА УСВОЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК ОТ ДЕТЕТО (тема 14)

ТЕМА: ЗИМА Е ДОШЛА

14/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по темата „Зима

е дошла“ на стр. 17, 18 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 3 – 4-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена за лица	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи учителката.
			Посочи момчетата.
			Посочи момичетата.
			Посочи врачето.
	Същ. нар. имена за предмети в ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи люлката.
			Посочи пясъка.
			Посочи пейка.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой се люлее.
			Посочи кой храни врачето.
			Посочи кои играят на пясъка.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи синята пейка.
			Посочи червената пейка.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Децата имат играчки.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Момченцето има дядо.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти кажа стихотворение, а ти избири картинка за него: <i>С дядо много се обичаме, с дядо страшно си приличаме: той – Иван и аз – Иван, той – засмян и аз – засмян, той – юнак и аз – юнак, само аз съм без мустак!</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Зима

е дошла“ на стр. 17, 18 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 3 – 4-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. имена, ед. число	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>учителката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>врачето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кое е това.

		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>люлката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>пейка</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>учителката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави учителката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчетата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво правят момчетата.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>учителката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е учителката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>врабчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е врабчето.
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>дядото</i> в сюжетната илюстрация на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>дядото</i> .	Продължи изречението: Дядото... (Кажете нещо за дядото.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>децата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>децата</i> .	Продължи изречението: Децата... (Кажете нещо за децата.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>С дядо много се обичаме, с дядо страшно си приличаме:</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен <i>той – Иван и аз – Иван, той – засмян и аз – засмян,</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>той – юнак и аз – юнак, само аз съм без мустак!</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$

m_2 – брой точки на детето

n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$

m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране

m_2 – брой точки на детето за езикова продукция

n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране

n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 15 до тема 24)

ТЕМА: АЗ ПЪТУВАМ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеене на семеен език и слабо владеене на българския език	При деца с еднакво добро владеене на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 15/1 съществителни имена – <i>пиленце, мишле, калинка, мравка, жаба</i> 15/2 съществителни имена – <i>приятели, река, разходка</i>	Разбиране и употреба на: 15/1 съществителни имена – <i>пиленце, мишле, калинка, мравка, жаба, корабче, река, листо, орех</i> глаголи – <i>плувам, нося, правя, разхождам се</i> 15/2 съществителни имена – <i>приятели, река, разходка, орех</i> глаголи – <i>плувам, правя, остана</i> прилагателни имена – <i>добър, зелен</i>	Разбиране и употреба на: 15/1 съществителни имена – <i>пиленце, мишле, калинка, мравка, жаба, корабче, река, листо, орех, връвчица, сламка, черупка</i> глаголи – <i>плувам, нося, правя, разхождам се, мога, присмивам</i> 15/2 съществителни имена – <i>приятели, река, разходка, орех</i> глаголи – <i>плувам, правя, остана, настигам</i> прилагателни имена – <i>добър, зелен, орехов, бърз</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 15/1 просто изречение – <i>Правя корабче. Корабчето плава.</i> 15/2 просто изречение – <i>Имат приятели. Жабата остана.</i>	Конструиране на: 15/1 просто изречение – <i>Корабчето плава по реката. Жабата е зелена.</i> 15/2 просто изречение – <i>Корабчето отплава далече. Жабата остана сама.</i>
Възприемане на литературно произведение	15/1 Възприемане на приказката „Корабчето“ от Владимир Сутеев	15/1 Възприемане на приказката „Корабчето“ от Владимир Сутеев	15/1 Възприемане на приказката „Корабчето“ от Владимир Сутеев
Свързана реч		15/2 Разговор по приказката „Корабчето“ от Владимир Сутеев	15/2 Разговор по приказката „Корабчето“ от Владимир Сутеев

26

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

15/1 КОРАБЧЕТО

Започнете педагогическата ситуация с изненада – играчки (кукли за театър), съответстващи на героите от приказката. Нека децата ги разгледат, докоснат, назоват, да посочат характерните особености от образа на животното.

След това прочетете **приказката „Корабчето“** на Владимир Сутеев. Назовават се героите. Приказката се прочита отново, задават се въпроси към всеки от моментите в нея. За нагледна опора използвайте таблото „Корабчето“. Децата показват и назовават герои и обекти, отговарят с дума или просто изречение според индивидуалните си речеви умения.

Насочете децата към учебното помагало, нека разгледат илюстрацията и отговорят на въпросите по нея. След това им предложете да оцветят ореховата черупка с кафяв цвят.

Завършете педагогическата ситуация с **песента „Мило другарче, с мен играй“**, децата изпълняват подходящи ритмични движения.

15/2 КОРАБЧЕТО ПЛАВА

Введете децата в темата, като внесете вълшебна торбичка: *Децата, намерих торбичка! В нея има*

предмети. Какви са те? Изваждайте един след друг предметите и нека децата ги назоват – орехова черупка, листо, молив, гума. Какво ли да направим с тези предмети? Искате ли да ги пуснем във вода? Пускайте последователно всеки предмет във ваничка с вода, като децата наблюдават какво се случва с предмета: плава или не плава.

Насочете децата към разговор по приказката „Корабчето“ на В. Сутеев. Използвайте илюстрациите от таблото „Корабчето“. Задавайте въпроси, следвайки сюжета на приказката. Децата, владеещи само семеен език и невладеещи български, се насочват да покажат, да назоват герой от приказката или обект от илюстрацията. Децата, владеещи доминиращо семеен език, се насочват към образуване и употреба на прости изречения: „*Кой носи сламка?*“ – „*Мравката носи сламка.*“, „*Какво прави корабчето?*“ – „*Корабчето плава.*“. Децата, владеещи еднакво добре и семеен, и български език, образуват прости разширени изречения, включват и прилагателни имена в тях: „*Какъв цвят е жабата?*“ – „*Жабата е зелена.*“, „*Какво носи пиленцето?*“ – „*Пиленцето носи орехова черупка.*“

Предложете на децата да направят връвчица от пластилин.

В края на педагогическата ситуация ги похвалете за старанието им. *Децата, днес се справихте много*

добре – вие разпознахте героите и отговорихте на всички въпроси по приказката „Корабчето“. А сега за награда – една игра. „Прави като него“. Учителят назовава животно – герой от приказката,

а децата имитират движенията и издаваните от съответното животно звуци.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Корабчето“

МОДУЛ 4

ТЕМА: АЗ ПЪТУВАМ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 16/1 съществителни имена – автобус, пътник, шофьор глаголи – пътувам, качвам се, слизам, сядам 16/2 съществителни имена – влак, машинист глаголи – тръгвам, качвам се, сядам	Разбиране и употреба на: 16/1 съществителни имена – автобус, пътник, врата, шосе, шофьор глаголи – пътувам, качвам се, слизам, сядам, возя се, спирам 16/2 съществителни имена – влак, машинист, вагон глаголи – тръгвам, качвам се, сядам	Разбиране и употреба на: 16/1 съществителни имена – автобус, пътник, врата, гуми, шосе, шофьор, седалка, волан глаголи – пътувам, качвам се, слизам, сядам, возя се, спирам, шофирам, внимавам прилагателни имена – голям, бърз, внимателен 16/2 съществителни имена – влак, машинист, вагон, купета, кондуктор глаголи – тръгвам, качвам се, сядам, карам прилагателни имена – голям, бърз, първи, последен
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 16/1 просто изречение – Пътниците сядат. Автобусът спира.	Конструирание на: 16/1 просто изречение – Пътниците сядат на седалки. Иво се качва в автобуса.
Свързана реч		16/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	16/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	16/2 Възприемане на стихотворението „Влак“ на Веса Паспалеева	16/2 Възприемане на стихотворението „Влак“ на Веса Паспалеева	16/2 Възприемане на стихотворението „Влак“ на Веса Паспалеева

27

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

16/1 ПЪТУВАНЕ С АВТОБУС

Започнете педагогическата ситуация с представяне на куклен етюд – в детската градина са дошли куклите Лили и Мими. Води се разговор за това как са дошли, с какво са пътували, кой е карал автобуса.

Насочете вниманието на децата към илюстрацията в учебното помагало. Покажете и назовете изображенията на децата, на майката, таткото, автобуса. Задайте въпроси, изискващи отговори с думите от посочените семантични гнезда.

След това преминете към оцветяване на автобуса.

Завършете педагогическата ситуация с песента „Колелата на автобуса“.

16/2 ПЪТУВАНЕ С ВЛАК

Създайте емоционална нагласа на децата към темата с показване на снимки на превозни средства – кола, автобус, влак. Децата ги разпознават, назовават, посочват. Проведете кратък разговор за влака, вагоните, как се движи влакът. Кажете наизуст **стихотворението „Влак“** от Веса Паспалеева. Интерпретирането на стихотворението се провежда последователно към всеки стих, изясняват се непознатите думи (вагон, машинист, купе и др.) Задават се конкретни въпроси, целящи включването на новите думи в отговора. Въпросите към децата са съобразени с техните индивидуални възможности.

Завършете с **музикалната игра „Бързият влак“**, децата се движат бързо, хванати едно зад друго на влакче.

ТЕМА: ВСИЧКИ СЕ МИЯТ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – вода, сапун, чешма, мивка глаголи – мие, бърше 17/2 съществителни имена – ръчички, вечеря глаголи – мия, обичам	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – вода, сапун, кърпа, чешма, мивка, маса глаголи – мие, бърше, изтрива прилагателни имена – чист, чисти, бяла, синя 17/2 съществителни имена – ръчички, вечеря глаголи – мия, обичам, намеря	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – вода, сапун, кърпа, чешма, мивка, закуска, маса глаголи – мие, бърше, изтрива, подрежда прилагателни имена – чист, чисти, здрав, здрави, бяла, синя 17/2 съществителни имена – ръчички, вечеря, сутрин, обед, вечер глаголи – мия, обичам, намеря прилагателни имена – самичка, мръсни
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 17/1 просто изречение – Ани си мие ръцете. Ани се бърше с кърпа. Децата се мият. 17/2 просто изречение – Мия ръчичките. Мия очичките.	Конструирани на: 17/1 просто изречение – Ани си мие ръцете. Ани се мие с вода и сапун. Децата се мият. Децата са чисти. Децата са здрави. 17/2 просто изречение – Сутрин мия ръчичките. Мия мръсните ръчички. Обичам чисти ръчички.
Свързана реч		17/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	17/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	17/2 Възприемане на стихотворението „Чисти ръчички“ от Л. Станчев	17/2 Възприемане на стихотворението „Чисти ръчички“ от Л. Станчев	17/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Чисти ръчички“ от Л. Станчев

28

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

17/1 ВРЕМЕ Е ЗА ХРАНЕ

В педагогическата ситуация се изгражда речник, като се провежда разговор по сюжетните снимки от учебното помагало на стр. 21. От деца, невладеещи български език, се изисква да посочат *чешма, мивка, сапун*, да посочат действия, които са изобразени на снимките. Децата, които слабо владеят български език, съставят изречения с ключови думи по темата: *Ани си мие ръцете. Детето си мие ръцете*. Деца, които владеят добре български език, се стимулират за конструирани на просто разширено изречение:

Ани се мие с вода и сапун. Ани се бърше с кърпа.

17/2 ЧИСТИ РЪЧИЧКИ

В педагогическата ситуация се възприема **стихотворението „Чисти ръчички“** от Л. Станчев. В предходната ситуация децата са подготвени с основните ключови думи в текста и ще възприемат по-лесно съдържанието на стихотворението. Анализът на езиковите изрази средства с деца, които владеят в известна степен български език, е по посока на значението и употребата им в нов контекст.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: ВСИЧКИ СЕ МИЯТ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 18/1 съществителни имена – баня, четка, паста, зъби глаголи – мие, преглежда 18/2 съществителни имена – зъбки, гъбки, болка	Разбиране и употреба на: 18/1 съществителни имена – баня, четка, паста, зъби, зъбки, зъболекар глаголи – мие, преглежда прилагателни имена – чисти, бели, здрави 18/2 съществителни имена – зъбки, гъбки, болка, гора глаголи – усещам, усеща	Разбиране и употреба на: 18/1 съществителни имена – баня, четка, паста, зъби, зъбки, зъболекар, сутрин глаголи – мие, преглежда, грижи прилагателни имена – чисти, бели, здрави, доволен 18/2 съществителни имена – зъбки, гъбки, болка, гора глаголи – усещам, усеща прилагателни имена – бели, чисти, малки

Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 18/1, 2 просто изречение – <i>Ани си мие зъбите. Ани си мие зъбите с четка и паста. Ани има здрави зъби.</i>	Конструирани на: 18/1, 2 просто изречение – <i>Ани си мие зъбите. Ани си мие зъбите с четка и паста. Ани има здрави зъби. Зъболекарят преглежда зъбите. Зъбите са бели. Зъбите са чисти.</i>
Свързана реч		18/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	18/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	18/2 Възприемане на стихотворението „Зъбки“ от Л. Станчев	18/2 Възприемане на стихотворението „Зъбки“ от Л. Станчев	18/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Зъбки“ от Л. Станчев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

18/1 АНИ СЕ ГРИЖИ ЗА ЗЪБКИТЕ

В педагогическата ситуация се изгражда речник, като се провежда разговор по сюжетните снимки от учебното помагало на стр. 22. От деца, невладеещи български език, се изисква да посочат *четка, паста, зъби*, да посочат действията, които са изобразени на снимките. Децата, които слабо владеят български език, съставят изречения с ключовите думи по темата: *Ани си мие зъбите. Детето си мие зъбите*. Деца, които владеят добре български език, се стимулират за конструиране на просто разшире-

но изречение: *Ани се мие зъбите с четка и паста. Ани има здрави зъби.*

18/2 ЧИСТИ ЗЪБКИ

В педагогическата ситуация се възприема **стихотворението „Зъбки“** на Л. Станчев. В предходната ситуация децата са подготвени с основните ключови думи в текста и ще възприемат по-лесно съдържанието на стихотворението. Анализът на езиковите изразни средства с деца, които владеят в известна степен български език, е по посока на значението и употребата им в нов контекст.

29

ТЕМА: МОЯТ ПРАЗНИК

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 19/1 съществителни имена – <i>торта, подарък, празник, свещичка</i> 19/2 съществителни имена – <i>мамо, татко, ден, свещичка, свещички, годинка, годинки</i> глаголи – <i>станах</i>	Разбиране и употреба на: 19/1 съществителни имена – <i>торта, подарък, празник, свещичка, ден</i> глаголи – <i>приготвила, купил</i> прилагателни имена – <i>сладка, голям, силен</i> 19/2 съществителни имена – <i>мамо, татко, ден, свещичка, свещички, годинка, годинки</i> глаголи – <i>греят, станах, духнах</i> прилагателни имена – <i>рожден, добър</i>	Разбиране и употреба на: 19/1 съществителни имена – <i>торта, свещичка, подарък, празник, ден</i> глаголи – <i>приготвила, купил, казва</i> прилагателни имена – <i>сладка, голям, силен</i> 19/2 съществителни имена – <i>мамо, татко, ден, свещичка, свещички, годинка, годинки, мъж</i> глаголи – <i>греят, станах, духнах</i> прилагателни имена – <i>рожден, добър</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 19/1, 2 просто изречение – <i>Иво има рожден ден. Иво има празник.</i>	Конструирани на: 19/1, 2 просто изречение – <i>Иво има рожден ден. Иво има празник. Иво има торта.</i>
Свързана реч		19/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	19/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	19/2 Възприемане на стихотворението „Рожден ден“ на Дора Габе	19/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Рожден ден“ на Дора Габе	19/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Рожден ден“ на Дора Габе

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

19/1 РОЖДЕНИЯТ ДЕН НА ИВО

В педагогическата ситуация се изгражда речник като се провежда разговор по сюжетната рисунка от учебното помагало на стр. 23. От деца, невладеещи български език, се изисква да посочат *торта, пода-*

рък, свещички, майка, татко, Иво, Ани, да посочат действия, които са изобразени на снимките. Децата, които слабо владеят български език, съставят изречения с ключови думи по темата: *Иво има рожден ден! Иво има празник!* Деца, които владеят добре български, език се стимулират за конструиране на просто разширено изречение.

19/2 РОЖДЕН ДЕН

В педагогическата ситуация се възприема **стихотворението „Рожден ден“** на Д. Габе, като се уп-

ражнява употребата на ключови думи в мерена реч. Непринуденото повторение на стиховете помага на децата да заучат стихотворението наизуст.

ТЕМА: МОЯТ ПРАЗНИК

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 20/1 съществителни имена – празник, пиано, песни, гости 20/2 съществителни имена – зима, сняг, врабче, врабченца	Разбиране и употреба на: 20/1 съществителни имена – празник, пиано, песни, гости, стихотворение, танц глаголи – пее, пеят, свири, танцува, казва 20/2 съществителни имена – зима, сняг, врабче, врабченца, трохички, семена глаголи – гойде, натрупа, спят	Разбиране и употреба на: 20/1 съществителни имена – празник, пиано, песни, гости, стихотворение, танц, грехи глаголи – пее, пеят, свири, танцува, казва, ръкопляска прилагателни имена – хубави, весели 20/2 съществителни имена – зима, сняг, врабче, врабченца, трохички, семена глаголи – гойде, натрупа, спят, скачат прилагателни имена – топла, сиви, весели, игриви
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 20/1 просто изречение – Децата танцуват. Децата пеят. Учителят свири. 20/2 просто изречение – Зимата гойде. Врабчетата скачат.	Конструирание на: 20/1 просто изречение – Децата танцуват. Децата пеят. Учителят свири на пиано. 20/2 просто изречение – Зимата гойде. Врабчетата скачат. Врабчетата спят.
Свързана реч		20/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	20/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	20/2 Възприемане на стихотворението „Баба Зима“ на Ив. Костова	20/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Баба Зима“ на Ив. Костова	20/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Баба Зима“ на Ив. Костова

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

20/1 ПРАЗНИК В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

В педагогическата ситуация се изгражда речник като се провежда разговор по сюжетните снимки в учебното помагало на стр. 24. От деца, невладеещи български език, се изисква да посочат снимки, на които *деца танцуват, учителка свири* и т.н. Децата, които слабо владеят български език, съставят кратки прости изречения с ключови думи по темата. Децата, които владеят добре български език, се стимулират за конструирание на просто разширено изречение.

20/2 БАБА ЗИМА

В педагогическата ситуация се възприема **стихотворението „Баба Зима“** на Ив. Костова. Интерпретира се съдържанието му. Правете го последователно, като към всеки стих задавате конкретен въпрос. Показвайте подходящи нагледни опори. Включвайте всички деца в речевата дейност, като се съобразявате със степента на владение на български език. Непринуденото повторение на стиховете помага на децата да заучат стихотворението наизуст.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

МОДУЛ 5

ТЕМА: МОЯТА СТРАНА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 21/1 съществителни имена – парк, дървета, цветя, кокиче, птици	Разбиране и употреба на: 21/1 съществителни имена – парк, дървета, цветя, кокиче, птици, листа, небе глаголи – разхождам се, летя, кацам, радвам се	Разбиране и употреба на: 21/1 съществителни имена – парк, дървета, цветя, кокиче, птици, листа, небе, клон, алея глаголи – разхождам се, летя, кацам, радвам се, поздравявам, цъфтя

	21/2 съществителни имена – <i>градинка, свят, птичка, цвят</i>	21/2 съществителни имена – <i>градинка, свят, птичка, цвят, поточе, гора</i> глаголи – <i>живея, грея, пея, цъфтя</i>	прилагателни имена – <i>красиви, цъфнали, бели, зелени, кафяв</i> 21/2 съществителни имена – <i>градинка, свят, птичка, цвят, поточе, гора, нива, свят</i> глаголи – <i>живея, грея, пея, цъфтя, ламтя, радвам се</i> прилагателни имена – <i>хубав, радостен, весел, чуден</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 21/1 просто изречение – <i>Птичките летят. Децата се разхождат.</i> 21/2 просто изречение – <i>Слънцето греє. Цветята цъфтят.</i>	Конструирани на: 21/1 просто изречение – <i>Децата се разхождат в парка. Цъфнали са бели кокичета.</i> 21/2 просто изречение – <i>Слънцето греє радостно. Птичките пеят в гората.</i>
Свързана реч	21/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	21/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	21/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	21/2 Възприемане на стихотворението „Хубав свят“ на Стоян Дринов	21/2 Възприемане на стихотворението „Хубав свят“ на Стоян Дринов	21/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Хубав свят“ на Стоян Дринов

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

21/1 АНИ И ИВО В ПАРКА

Въведете емоционално децата в ситуацията с внасяне на букет кокичета. Нека децата ги разгледат и назоват. След това насочете вниманието им към илюстрацията в учебното помагало и започнете разговор по нея. Въпросите на страницата са диференцирани съобразно индивидуалните умения на децата. Насочвайте децата към правилно съгласуване на глаголите и прилагателните имена към съществителното име в единствено и множествено число: *Бяло кокиче/Бели кокичета; Ани се радва/Децата се радват*. За усвояване на уменията за правилно съгласуване по род и число задавайте конкретни въпроси и давайте словесен образец: *Какво е кокичето?/Какви са кокичетата?; Какво прави Ани? Какво правят децата?*. При самостоятелната работа следете за безопасно боравене с молива. Питайте децата с какъв цвят молив оцветяват, какво оцветяват.

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да изиграят **играта „Ходи, лети“**: учителят показва снимка на определен обект, децата избират към него подходящ глагол: *птичка*, децата казват „*лети*“. Може да използвате флашкартите с изображения на животни.

21/2 ХУБАВ СВЯТ

Насочете децата към възприемане на стихотворението с показване на подходяща снимка или картина, например градина с цветя. Кажете наизуст стихотворението. Уточнете непознатите думи, използвайте нагледни опори. Предоставете възможност на децата да ги изговорят отново, като следите за правилното им произнасяне. При интерпретацията задавайте конкретни въпроси, като повторите съответния стих.

Завършете ситуацията с игра за разпознаване и назоваване на предмети и обекти.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: МОЯТА СТРАНА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 22/1, 2 съществителни имена – <i>кпина, яребиче, яребица, гнездо, Лиса, кпинак, страх</i>	Разбиране и употреба на: 22/1, 2 съществителни имена – <i>кпина, яребиче, яребица, гнездо, Лиса, кпинак, поляна, лисица, страх, бодли</i> глаголи – <i>крля, дебна, облизвам, спасявам, махам се, напускам, страхувам се, внимавам</i>	Разбиране и употреба на: 22/1 съществителни имена – <i>кпина, яребиче, яребица, гнездо, Лиса, кпинак, поляна, муцуна, скривалище, бодли</i> глаголи – <i>крля, дебна, облизвам, спасявам, махам се, напускам, излъгвам, преструвам</i> прилагателни имена – <i>непослушен, слънчев, майчино, бодлив, сърдит, родно</i>

			22/2 съществителни имена – гнездо, къпинак, яребице, лисица, страх, бодли, опасност глаголи – спасявам, страхувам се, крия, внимавам прилагателни имена – силен, смел, изплашен, бодлив
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 22/1 просто изречение – Яребицето напусна гнездото. Лиса дебне. Майката спасява. 22/2 просто изречение – Яребицето се страхува. Лиса избяга.	Конструирани на: 22/1 просто изречение – Яребицето напусна къпинака. Лиса дебне малкото яребице. Майката спаси яребицето. 22/2 просто изречение – Къпинакът е бодлив. Майката спасява изплашеното яребице.
Свързана реч		22/2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	22/2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	22/1 Възприемане на приказката „Непослушното яребице“ на Петър Бобев	22/1 Възприемане на приказката „Непослушното яребице“ на Петър Бобев	22/1 Възприемане на приказката „Непослушното яребице“ на Петър Бобев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

22/1 НЕПОСЛУШНОТО ЯРЕБИЧЕ

За начало използвайте куклен етюд с майка, която търси изгубило се дете. Нека децата да ѝ помогнат да го открие. Насочете вниманието им към емоциите – страх, безпокойство, радост. Прочетете приказката „Непослушното яребице“ на Петър Бобев. Нека децата назоват героите. Насочете вниманието им към илюстрацията в учебното помагало. Задавайте конкретни въпроси по назоваване и показване на героите. Децата, които владеят само семеен език, мотивирайте да назовават героите в приказката и да открият изображението им на илюстрацията. Насочете децата към разбиране на началото и края на приказката с подходящи въпроси: „Къде живеят яребиците?“, „Какво прави яребицето?“, „Какво се е случило в края?“, „Кой го спасява?“, „Къде са всички?“.

След това предложете на децата да оцветят листата на къпината, като им задавате въпроси за разпознаване на обекта и цвета.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Птици в гнезда“**. Децата са „птици“, тичат свободно из занималнята, с ръце имитират летене, при

подаден от учителя звуков сигнал се прибират в гнездата си (обръчи, разположени на различни места в занималнята).

22/2 ЯРЕБИЧЕТО И ЛИСА – РАЗГОВОР

Припомнете на децата съдържанието на приказката. За нагледна опора използвайте таблото „Непослушното яребице“. Децата разпознават, показват и назовават героите и обектите по илюстрациите. Задавайте въпроси към всеки от моментите, като им ги повтаряте последователно и насочвате вниманието им към съответната илюстрация. Към децата, владеещи само семеен език, задавайте кратки, насочващи въпроси (да покажат, да назоват), предлагайте при необходимост образец на отговор. Децата, владеещи доминиращо семеен език, мотивирайте да употребяват думи и изрази от посочените семантични гнезда. Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, насърчавайте да използват думи и изрази от художествения текст.

Завършете ситуацията с оцветяване на Лиса – подготвени са индивидуални работни листи за всяко дете, на които е очертан образ на Лиса.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Непослушното яребице“

ТЕМА: ХАЙДЕ НА ХОРЦЕТО!

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеене на семеен език и слабо владеене на българския език	При деца с еднакво добро владеене на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 23/1 съществителни имена – песен, певец, музика, хоро	Разбиране и употреба на: 23/1 съществителни имена – песен, певец, музика, хоро, музикант, акордеон глаголи – пея, свиря, играя, танцувам, веселя се, хващам се	Разбиране и употреба на: 23/1 съществителни имена – песен, певец, музика, хоро, музикант, акордеон, танцьор глаголи – пея, свиря, играя, танцувам, веселя се, хващам се, тропам, звуча прилагателни имена – бързо, скокливо, весело, звънливо

	23/2 съществителни имена – певец, музикант, публика глаголи – свиря, пея, слушам	23/2 съществителни имена – певец, музикант, публика, концерт глаголи – свиря, пея, слушам, радвам се, веселя се прилагателни имена – весели, радостни	23/2 съществителни имена – певец, музикант, публика, концерт, тишина, зала, сцена глаголи – свиря, пея, слушам, веселя се, удрям, разпъвам, тропам, бързам прилагателни имена – весели, радостни, игриви, засмени, музикални
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 23/1 просто изречение – Момичето пее. Момчето свири. Децата играят хоро. 23/2 просто изречение – Музикантите свирят. Децата слушат.	Конструирани на: 23/1 просто изречение – Момичето пее песен. Децата играят весело хоро. 23/2 просто изречение – Музиката е весела. Музикантът удря барабана. Публиката пази тишина.
Свързана реч		23/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	23/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

23/1 ХОПА – ТРОПА

Може да започнете педагогическата ситуация с музикалната игра „Можете ли?“. Децата са седнали в полукръг, учителят е срещу тях.

Милички деца, можете ли нещо, можете ли да свирите така?

Цигулка. Учителят назовава музикален инструмент

Цигу- мигу-цигу, цигу-мигу-цигу. Децата пеят и имитират свирене на цигулка.

Изреждат се различни музикални инструменти: акордеон, барабан, тромпет и др., като към всеки се подбират съответните звукосъчетания и се променят имитиращите движения.

След това проведете разговор по илюстрацията в учебното помагало. Към децата, владеещи само семеен език, различен от българския, въпросите и инструкциите са: „Посочи момчето.“, „Какво е това?“, „Какво прави момчето?“. Глаголите, които целим да усвоят децата, невладеещи български език, са познати, често срещани в други режимни моменти и дейности в детската градина и назовават познати за децата действия. Към децата, владеещи доминиращо семеен език, се задават въпроси, целящи съставяне на просто изречение, дават се насоки за употреба на прилагателни имена (често срещани и познати за децата). Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, се насочват да използват просто изречение и да го разширяват, като използват думите от посоченото семантично гнездо.

При самостоятелната работа задавайте подходящи въпроси: *Какво искаш да свириш? Коя песен ще пееш? На какво ще свириш?*

За завършване на педагогическата ситуация изиграйте играта „Мило другарче с мен играй“.

23/2 МУЗИКАНТИ

Методически стъпки за реализиране на ролева игра:

Обмисляне на „сценария“ на ролевата игра „Музиканти“

Оформя се подходяща обстановка, наподобяваща концертна зала – обособени са „сцена“ и „място за публика“. Децата, изпълняващи ролята на „публиката“, са в къта на семейството, подготвят се за концерт – оправят си дрехите, прическите, пият чай. Последователно, в групи по две или три, децата тръгват за концерт. Ходят бавно и внимателно, разговарят тихо. Музикантите са в музикалния кът в занималнята, избират си инструменти, назовават ги, имитират подходящи движения. С тях е и певец, който има микрофон, репетира песен. Учителят ръководи разпределението на ролите и дава насоки за тяхното изпълнение, задава въпроси: „Каква е твоята роля?“, „На какво ще свириш?“, „Как се слуша музика?“.

След като „публиката“ седне на столовете, учителят дава сигнал на музикантите и певеца. Те застават пред децата (на сцената), представят се на „публиката“: „Аз съм Иван Василев. Свирия на цигулка. Аз съм музикант“. Започва концертът – децата музиканти изпълняват имитиращи движения, певецът пее песента, публиката стои тихо, слуша и ръкопляска. Избраните музикални произведения се пускат на устройство от учителя.

Предварителна подготовка

Децата имат представа за музикални инструменти, музикант, певец, публика, концерт.

Подготовка на необходимите материали – музикални инструменти играчки, микрофон, устройство за пускане на музика.

Уточняване на правилата на играта

1. Публиката не излиза на сцената.
2. Публиката пази тишина, за да се чува музиката, аплодира музикантите.
3. Всеки музикант свири само на един инструмент.
4. Певецът пее.

Организация на пространството

В занималнята е обособена подходяща обстановка – очертана е сцената, подредени са столчета-

та за публиката. Използват са семеен и музикален кът, където са децата според ролите си преди „концерта“.

Разпределяне на ролите

Ролите в играта са: музиканти, певец, публика. Учителят организира разпределянето на ролите, като за целта може да използва карти със съответните изображения; всяко дете избира и получава роля според изображението на картата или с бройка.

Реализация на играта

ТЕМА: ХАЙДЕ НА ХОРЦЕТО!

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 24/1 съществителни имена – жаба, лисица, мишле, зайчета, песен, танци глаголи – свирия, пея 24/2 съществителни имена – хорце, ръце, пръсти глаголи – танцувам, играя	Разбиране и употреба на: 24/1 съществителни имена – жаба, лиса, мишле, зайчета, песен, танци, барабан глаголи – свирия, пея, квакам, танцувам, веселя се 24/2 съществителни имена – хорце, ръце, пръсти, кръг, кравай глаголи – танцувам, играя, веселя се, подскачам	Разбиране и употреба на: 24/1 съществителни имена – жаба, лиса, мишле, зайчета, песен, танци, барабан, тромпет глаголи – свирия, пея, квакам, танцувам, веселя се, забавлявам се прилагателни имена – весел, забавен, игрив, музикален 24/2 съществителни имена – хорце, ръце, пръсти, кръг, кравай, скок глаголи – танцувам, играя, веселя се, подскачам, тропам, потропвам, завъртам прилагателни имена – весел, игрив, скоклив
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 24/1 просто изречение – Жабата пее. Зайчетата танцуват 24/2 просто изречение – Играя хоро. Хващаме ръце.	Конструиране на: 24/1 просто изречение – Музикантите свирят весело. Игривите зайчета танцуват. 24/2 просто изречение – Тропам весело хоро. Подскачаме бързо на хоро.
Свързана реч		24/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	24/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	24/2 Възприемане на стихотворението „Хорце“ от Стоян Дринов	24/2 Възприемане на стихотворението „Хорце“ от Стоян Дринов	24/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Хорце“ от Стоян Дринов

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

24/1 ТАНЦИ В ГОРАТА

За въвеждане използвайте игров етюд по приказката „Щурец и мравка“. Насочете вниманието на децата към илюстрацията в учебното помагало. Нека да разпознаят и да назоват изобразените животни. Покажете и назовете музикалните инструменти, задайте въпроси по тях – да ги посочат, да ги назоват. Подкрепяйте правилното произнасяне на думите, дайте речеви модели при необходимост. Преминете към въпроси за цялостно възприемане на илюстрацията от типа: „Какво правят животните?“, „Кой свири?“, „Кой пее?“, „Кои животни танцуват?“. Включвайте всички деца в разговора, като се съобразявате със степента на владение

Децата се включват емоционално в играта. Проявяват умения за спазване на правила, участват в разговор по позната тема, изразяват чувства и емоции.

Анализ на връзката между ролевата и реалната ситуация

В края на играта учителят поздравява участниците с постигнатия резултат – добри музиканти, певец и публика. Похвалва децата за спазването на правилата на играта и ги насърчава за други игри.

на български език. Преминете към оцветяване на барабана, като дадете указания за правилно захващане на молива.

Завършете педагогическата ситуация с играта „Жабчета“:

Едно малко жабче търси си другарче. Децата са в кръг, едно от тях е жабче и обикаля.

Мило жабче, с мен ела, да направим веселба. Детето жабче застава пред някое от децата, хваща го за ръце и си разменят ролите.

24/2 ХОРЦЕ

Започнете с песента „Весело хорце“. Преминете към представяне на стихотворението. Уточнете непознатите думи в текста. Използвайте нагледни опори. Дайте на децата задача да ги изговорят. При

произнасяне на думите от текста и звукосъчетанията „хоп-хоп“, „троп-троп“ изисквайте правилното им изговаряне. Интерпретирането на стихотворението направете, като задавате точни въпроси по съдържанието му. Стихотворението е кратко и е подходящо за заучаване наизуст според индивидуалните възможности на децата. Припомняйте сти-

хотворението и в други режимни моменти, което ще помогне за неговото наизустяване от повече деца.

Изиграйте хорце на **песента „Мари момиченце“** и плавно се насочете към други режимни моменти.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА УСВОЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК ОТ ДЕТЕТО

ТЕМА: ПРОЛЕТ, ЗДРАВЕЙ!

25/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по темата „Про-

лет, здравей!“ на стр. 29, 30 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 3 – 4-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи щофъора.
			Посочи деца.
			Посочи влака.
			Посочи автобуса.
			Посочи прозорец.
			Посочи реката.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кои се качват в автобуса.
			Посочи кои плават с лодка.
			Посочи кой маха.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи синия вагон.
			Посочи зеления вагон.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Деца празнуват рожден ден.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Деца играят хорце.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти кажа стихотворение, а ти избери картинка за него: <i>Хайде всички за ръце, да му дружим пак хорце! Леко с пръсти: хоп-хоп-хоп! Хайде силно: троп-троп-троп! А пък сега на кравай – ей, че сладко се играй! Хоп-хоп-хоп, пляс с ръце! Весело е туй хорце!</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Про-

лет, здравей!“ на стр. 29, 30 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 3 – 4-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шофьора</i> на автобуса в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момиченцето и момченцето в лодката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кои са тези.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>автобуса</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>лодката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шофьора</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави шофьорът.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>бащата и момиченцето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво правят бащата и момиченцето.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>майката и момченцето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво правят майката и момченцето.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шофьора</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв е шофьорът.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>майката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е майката.
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момиченцето</i> , което празнува рожден ден, в сюжетната илюстрация на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>момиченцето</i> .	Продължи изречението: Момиченцето ... (Кажете нещо за момиченцето.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>децата, които играят хоро</i> , в сюжетната илюстрация на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>децата</i> .	Продължи изречението: Децата... (Кажете нещо за децата.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>Хайде всички за ръце, да му груснем пак хорце!</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>Леко с пръсти: хоп-хоп-хоп! Хайде силно: трон-трон-трон!</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>А пък сега на кравай – ей, че сладко се играй!</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>Хоп-хоп-хоп, плас с ръце! Весело е туй хорце!</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$

m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране

m_2 – брой точки на детето за езикова продукция

n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране

n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

МОДУЛ 6

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 26 до тема 34)

ТЕМА: ЖИВОТНИТЕ И ТЕХНИТЕ МАЛКИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 26/1 съществителни имена – коте, котенца, мишле, мишленца, братче, сестричка 26/2 съществителни имена – мишка, кутия, жаба, езеро, риба глаголи – скочила, излезли, видели	Разбиране и употреба на: 26/1 съществителни имена – коте, котенца, мишле, мишленца, братче, сестричка, мустачки глаголи – вървели, срещнали, спрели 26/2 съществителни имена – мишка, кутия, жаба, езеро, риба, брашно, тръба глаголи – скочила, излезли, видели, тръгнали	Разбиране и употреба на: 26/1 съществителни имена – коте, котенца, мишле, мишленца, братче, сестричка, мустачки, трънаци глаголи – вървели, срещнали, спрели, скрили 26/2 съществителни имена – мишка, кутия, жаба, езеро, риба, брашно, тръба, вода глаголи – скочила, излезли, видели, тръгнали, изсъхнали прилагателни имена – черно, сиво, бяло, мокри
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 26/1 просто изречение – Котенцата вървели. Котенцата срещнали мишленца. 26/2 просто изречение – Котенцата видели мишка. Котенцата скочили. Котенцата тръгнали.	Конструирание на: 26/1 просто изречение – Котенцата вървели. Котенцата срещнали мишленца. Котенцата се скрили. 26/2 просто изречение – Котенцата видели мишка. Котенцата скочили. Котенцата тръгнали. Котенцата спрели.
Свързана реч		26/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	26/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	26/1 Възприемане на стихотворението „Юнаци“ от Ат. Душков 26/2 Възприемане на приказката „Трите котета“ от В. Сутеев	26/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Юнаци“ от Ат. Душков 26/2 Възприемане и интерпретиране на приказката „Трите котета“ от В. Сутеев	26/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Юнаци“ от Ат. Душков 26/2 Възприемане и интерпретиране на приказката „Трите котета“ от В. Сутеев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

26/1 КОТЕНЦА ЮНАЦИ

В педагогическата ситуация ключовата дума е *коте/котенца* и се изгражда речников състав от глаголи и прилагателни имена около тази дума. За опора се използва стихотворението „Юнаци“ от Ат. Душков. Ритъмът и римата улесняват възприемането на новите думи. Новите думи се упражняват при конструирание на фрази и изречения.

26/2 ТРИТЕ КОТЕТА

Деца се срещат с персонажите от предходната ситуация в **приказката „Трите котета“** от В. Сутеев. Упражнява се и се надгражда употребата на изградения речников състав от предходната педагогическа ситуация.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло „Трите котета“, игра на маса „Познавам животните“, флашкарти

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеене на семеен език и слабо владеене на българския език	При деца с еднакво добро владеене на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 27/1 съществителни имена – крава, теленце, пиле, двор 27/2 съществителни имена – пиле, зрънце, крилца, петле глаголи – ям, давам, раста, кълва	Разбиране и употреба на: 27/1 съществителни имена – крава, теленце, пиле, двор, тревичка глаголи – имам, раста, храня, гая, приличам 27/2 съществителни имена – пиле, зрънце, крилца, петле, крачета глаголи – ям, давам, раста, кълва, да пораста	Разбиране и употреба на: 27/1 съществителни имена – крава, теленце, пиле, двор, тревичка, животни глаголи – имам, раста, храня, гая, приличам, грижа се прилагателни имена – малки, голяма, кафяви, игриви 27/2 съществителни имена – пиле, зрънце, крилца, петле, крачета, човка глаголи – ям, давам, кълва, да пораста, ставам, стигам прилагателни имена – малко, голямо, пухкаво, жълто, гладно
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 27/1 просто изречение – Кравата има теленце. Теленцето има майка. 27/2 просто изречение – Пилето кълве. Храня пилето.	Конструиране на: 27/1 просто изречение – Иво гали теленцето. Теленцето е игриво. 27/2 просто изречение – Пилето расте голямо петле. Аз храня малкото пиленце.
Свързана реч		27/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	27/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	27/2 Възприемане на стихотворението „Пиле, пиле“ на Васил Ив. Стоянов	27/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Пиле, пиле“ на Васил Ив. Стоянов	27/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Пиле, пиле“ на Васил Ив. Стоянов

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

27/1 КРАВА И ТЕЛЕНЦЕ

Започнете с **играта с пръсти „Дай, бабо, огънче“**. Попитайте кои други животни познават. Преминете към разглеждане на илюстрацията. Задавайте въпросите съобразно речевите умения на децата. Първо покажете и назовете животните, отправете тези инструкции и към децата, владеещи само семеен език. Децата, които владеят български език, нека отговорят с прости изречения. Използвайте въпроси, целящи правилно съгласуване на прилагателните имена със съществително по род и число – *кафяво теле – кафява крава – кафяви животни // малко теле – малки животни // голяма крава – големи крави*. По време на разговора обърнете внимание на действията на децата и грижите им за животните. Насочете децата да оцветят образа на кравата.

В края на педагогическата ситуация изиграйте игра за назоваване на животни, като използвате

флашкартите (котка, куче, крава, пиле, агънце, коза).

27/2 ПИЛЕНЦЕ

Започнете педагогическата ситуация с подреждането на пъзел на пиленце.

Кажете наизуст **стихотворението „Пиле, пиле“** на Васил Ив. Стоянов. Изяснете непознатите думи, нека децата да ги изговорят, насочвайте към правилното им изговаряне. Интерпретирайте съдържанието на стихотворението, като задавате конкретни въпроси: „*Какво дава детето на пиленцето?*“, „*Какво яде пиленцето?*“, „*Какво ще направи пиленцето?*“. Повтаряйте текста на стиха, към който задавате въпроса. Текстът е кратък и това ще помогне за наизустяването му.

Насочете децата към самостоятелна работа – да овалат пиленце от пластилин, след което завършете педагогическата ситуация.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Едно и много“, игра на маса „Познавам животните“, образователен картон „Пъзел“

ТЕМА: ДИВИ ЖИВОТНИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 28/1 съществителни имена – лисица, котка, дърво, гора, кучета, ловец 28/2 съществителни имена – петел, куче, храна, хралупа, приятел	Разбиране и употреба на: 28/1 съществителни имена – лисица, котка, дърво, гора, кучета, ловец, лъжи глаголи – срещнала, спряла, заговорила 28/2 съществителни имена – петел, куче, храна, хралупа, приятел, сутрин глаголи – живели, имали, свечерява, пренощували	Разбиране и употреба на: 28/1 съществителни имена – лисица, котка, дърво, гора, клони, шума, кучета, ловец, лъжи глаголи – срещнала, спряла, заговорила, покатерила, спасила 28/2 съществителни имена – петел, куче, храна, хралупа, приятел, сутрин, гласец, гребен глаголи – живели, имали, свечерява, пренощували, втурнала прилагателни имена – красиви, сладък
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 28/1 просто изречение – Котката срещнала лисицата. Котката спряла лисицата. 28/2 просто изречение – Петелът и кучето вървели в гората. Лисицата заговорила петела.	Конструирание на: 28/1 просто изречение – Котката срещнала лисицата. Котката спряла лисицата. Котката се спасила. 28/2 просто изречение – Петелът и кучето вървели в гората. Лисицата заговорила петела. Кучетата нападнали лисицата.
Свързана реч		28/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	28/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	28/1 Възприемане на приказката „Лисицата и котката“ от Братя Грим 28/2 Възприемане на приказката „Петелът и кучето“ от К. Ушински	28/1 Възприемане на приказката „Лисицата и котката“ от Братя Грим 28/2 Възприемане на приказката „Петелът и кучето“ от К. Ушински	28/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Лисицата и котката“ от Братя Грим 28/2 Възприемане и интерпретиране на приказката „Петелът и кучето“ от К. Ушински

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

28/1 ЛИСИЦАТА И КОТКАТА

В педагогическата ситуация образът на лисицата се представя в **приказката „Лисицата и котката“** от Братя Грим. Въвежда се посоченият речник от съществителни имена и свързани с тях глаголи и прилагателни имена в зависимост от нивото на владение на български език.

28/2 ЛИСИЦАТА, ПЕТЕЛЪТ И КУЧЕТО

Във втората педагогическа ситуация се разширява речниковият състав, като към образа на лисицата се добавят нови персонажи в **приказката „Петелът и кучето“** от К. Ушински. Речниковият състав се обогатява с нови глаголи и прилагателни имена. Упражнява се конструирание на фрази и изречения.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Петелът и кучето“

ТЕМА: ДИВИ ЖИВОТНИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 29/1 съществителни имена – охлювче, глава, рогца 29/2 съществителни имена – щъркел, зима, дом глаголи – стои, трака	Разбиране и употреба на: 29/1 съществителни имена – охлювче, глава, рогца, храница, тревица глаголи – покажи, видим, дадем 29/2 съществителни имена – щъркел, зима, дом глаголи – стои, трака	Разбиране и употреба на: 29/1 съществителни имена – охлювче, глава, рогца, храница, тревица глаголи – покажи, видим, дадем прилагателни имена – рогато, гърбато, прясна, крехка 29/2 съществителни имена – щъркел, зима, дом глаголи – стои, трака прилагателни имена – шарен, дългокрак

Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 29/1 просто изречение – <i>Охлювчето има глава и рога. Даваме тревичка на охлювчето.</i> 29/2 просто изречение – <i>Щъркелът стои. Щъркелът лети. Щъркелът трака.</i>	Конструирани на: 29/1 просто изречение – <i>Охлювчето има глава и рога. Даваме тревичка на охлювчето. Охлювчето се храни.</i> 29/2 просто изречение – <i>Щъркелът стои. Щъркелът лети. Щъркелът трака. Щъркелът е дългокрак.</i>
Свързана реч		29/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	29/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	29/1 Възприемане на стихотворението „Охлювче“ от Стоян Дринов 29/2 Възприемане на стихотворението „Щъркел“ от Ст. Попов	29/1 Възприемане на стихотворението „Охлювче“ от Стоян Дринов 29/2 Възприемане на стихотворението „Щъркел“ от Ст. Попов	29/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Охлювче“ от Стоян Дринов 29/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Щъркел“ от Ст. Попов

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

29/1 ОХЛЮВЧЕ

В педагогическата ситуация образът на охлювчето се представя в стихотворението от Ст. Дринов. Децата, невладеещи български език, разпознават образа на охлювчето сред други познати животни, имитират с движения пълзене на охлюв. Деца, които в известна степен владеят български език, съставят фрази и изречения с новата лексика.

29/2 ЩЪРКЕЛ

Във втората педагогическа ситуация се представя стихотворението „Щъркел“. Деца, невладеещи български език, разпознават щъркел сред други животни на флашкарти, възпроизвеждат звукосъчетание: *трака-трак*. Деца, които в известна степен владеят български език, съставят фрази и изречения; заучават наизуст стихотворението.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 30/1 съществителни имена – <i>черешки, дружки, сок, дрешка</i> глаголи – <i>обичам</i> 30/2 съществителни имена – <i>домат, чушка, морков, лук</i> глаголи – <i>купувам</i>	Разбиране и употреба на: 30/1 съществителни имена – <i>черешки, дружки, сок, дрешка</i> глаголи – <i>обичам, наричам</i> 30/2 съществителни имена – <i>домат, чушка, морков, лук</i> глаголи – <i>купувам, продавам</i>	Разбиране и употреба на: 30/1 съществителни имена – <i>черешки, дружки, сок, дрешка</i> глаголи – <i>обичам, наричам, приличам</i> прилагателни имена – <i>меден, бели, розови, червени</i> 30/2 съществителни имена – <i>домат, чушка, морков, лук, продавач, купувач</i> глаголи – <i>купувам, продавам</i> прилагателни имена – <i>червен, зелена</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 30/1 просто изречение – <i>Обичам черешки. Обичам сок.</i> 30/2 просто изречение – <i>Доматът е червен. Чушката е зелена. Купувам лук.</i>	Конструирани на: 30/1 просто изречение – <i>Обичам черешки. Обичам сок. Черешите са червени.</i> 30/2 просто изречение – <i>Доматът е червен. Чушката е зелена. Купувам лук. Купувам домати.</i>
Свързана реч		30/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	30/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	30/1 Възприемане на стихотворението „Черешки“ от Ат. Душков	30/1 Възприемане на стихотворението „Черешки“ от Ат. Душков	30/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Черешки“ от Ат. Душков

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
30/1 ЧЕРЕШКИ

В педагогическата ситуация се представя **стихотворението „Черешки“** от Ат. Душков. Децата, невладеещи български език, разпознават черешки сред други плодове и зеленчуци. Деца, които в известна степен владеят български език, съставят фрази и изречения с новата лексика; опитват се да изпълнят наизуст стихотворението.

МОДУЛ 7

ТЕМА: ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ

30/2 ЗЕЛЕНЧУЦИ

Във втората педагогическа ситуация се провежда **игра „На пазар“**, в която учителят прави словесен образец – описание на зеленчук. Децата, в ролята на купувачи, описват зеленчук, а детето продавач трябва да отгатне кой е този зеленчук. Използват се изображения на лук, домати, чушка и морков от флашкартите.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 31/1 съществителни имена – плодове, ябълки, круши, гъбки, мед, гора глаголи – събирам, ям, обичам 31/2 съществителни имена – катеричка, кошничка, гъбки, гора глаголи – тръгвам	Разбиране и употреба на: 31/1 съществителни имена – плодове, ябълки, круши, гъбки, мед, гора, гърне, хралупа, кош глаголи – събирам, ям, обичам, нося прилагателни имена – жълти, червени 31/2 съществителни имена – катеричка, кошничка, гъбки, мамичка, клонче, гора глаголи – тръгвам, набирам, пращам прилагателни имена – смела, бърза	Разбиране и употреба на: 31/1 съществителни имена – плодове, ябълки, круши, гъбки, мед, гора, гърне, хралупа, кош, орехи, жълъд глаголи – събирам, ям, обичам, нося, трупам, пазя, лапам прилагателни имена – жълти, червени, вкусни, сладки, зрели, любим 31/2 съществителни имена – катеричка, кошничка, гъбки, мамичка, клонче, гора, хралупа глаголи – тръгвам, набирам, пращам, поемам, изпращам, тръгвам прилагателни имена – смела, бърза, вкусни, дива, горски
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 31/1 просто изречение – Мечо яде мед. Ежко носи круши. 31/2 просто изречение – Катеричката събира гъбки. Катеричката тръгва.	Конструирание на: 31/1 просто изречение – Ежко яде зрели круши. Мечо обича сладък мед. 31/2 просто изречение – Катеричката събира гъбките в кошничка. Катеричката е смела.
Свързана реч		31/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	31/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	31/2 Възприемане на стихотворението „Катеричке, накъде?“ на Йордан Друмников	31/2 Възприемане на стихотворението „Катеричке, накъде?“ на Йордан Друмников	31/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Катеричке, накъде?“ на Йордан Друмников

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
31/1 КОЙ КАКВО ЯДЕ?

Въведете децата в педагогическата ситуация със **стихотворението „Кой как яде“** на Лъчезар Станчев. Насочете ги към разглеждане на илюстрацията в учебното помагало. Проведете разговор по нея. В разговора включете всички деца съобразно степента на владение на български език: показват обект от изображението, назовават обект, отговарят на въпрос с една дума, отговарят на въпрос с кратко просто изречение, отговарят с просто разширено изречение, като използват и прилагателни имена. Дайте при необходимост речеви образци – при назоваване на обект, при съгласуване на глагол към съществително име, при съгласуване на прила-

гателно със съществително име или при словореда в изречението.

По време на самостоятелната работа (оцветяване на плодовете) задавайте на децата подходящи въпроси: да покажат, да назоват обекта, който оцветяват, да назоват цвета.

Завършете педагогическата ситуация с **песента „Три мечета“** (по текст на Веса Паспалеева).

31/2 КАТЕРИЧКЕ, НАКЪДЕ?

Започнете педагогическата ситуация с игров етюд – открита в занималнята кошничка с орехи и жълди. Проведете емоционален, насочващ разговор с децата. Кажете наизуст **стихотворението „Катеричке, накъде?“** на Йордан Друмников. Уточнете непознатите думи, нека децата да ги из-

говорят отново. Преминете към интерпретиране на съдържанието. Правете го последователно, като към всеки стих задавате конкретен въпрос. *Каква е катеричката?*“, „*Какво има в ръката?*“. Показвайте подходящи нагледни опори. Нека всички деца вземат участие според степента на владее на български език.

Насочете децата към самостоятелна работа – оцветяване на катеричка (индивидуални работни листа с очертан на тях образ на катеричка).

Завършете педагогическата ситуация с импровизиране на ходене на животни.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: ВРЕМЕТО НАВЪН

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 32/1 съществителни имена – дъжд, чадърче, капки глаголи – валя, мокря 32/2 съществителни имена – зайче, Ежко, дъжд, чадър, капки, гъба глаголи – валя, мокря	Разбиране и употреба на: 32/1 съществителни имена – дъжд, чадърче, капки, облак, ботушки, земя, вода глаголи – валя, мокря, падам, пазя, измокрям се прилагателни имена – мокри, дъждовни, сухи 32/2 съществителни имена – зайче, Ежко, дъжд, чадър, капки, гъба, полянка глаголи – валя, мокря, пазя, намирам прилагателни имена – мокър, сух	Разбиране и употреба на: 32/1 съществителни имена – дъжд, чадърче, капки, облак, ботушки, капки, земя, вода, дъга, слънце глаголи – валя, мокря, падам, пазя, измокрям се, крия се, цопам, звъни, напоявам прилагателни имена – мокри, дъждовни, гумени, сухи, тъмни, напоени 32/2 съществителни имена – зайче, Ежко, дъжд, чадър, капки, гъба, полянка, сушинка, изненада глаголи – валя, мокря, пазя, намирам, предпазвам, измокрям се прилагателни имена – мокър, сух, Зайково, ситен
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 32/1 просто изречение – <i>Иво има чадър. Вали дъжд.</i> 32/2 просто изречение – <i>Зайчето има чадърче. Гъбата е чадърче.</i>	Конструирание на: 32/1 просто изречение – <i>Иво носи син чадър. Ани цопа в дъжда. Дъждът намокри земята.</i> 32/2 просто изречение – <i>Зайчето намери сушинка. Чадърчето пази зайчето.</i>
Свързана реч		32/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	32/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	32/2 Възприемане на приказката „Зайковото чадърче“ на Йордан Друмников	32/2 Възприемане на приказката „Зайковото чадърче“ на Йордан Друмников	32/2 Възприемане и пресъздаване на приказката „Зайковото чадърче“ на Йордан Друмников

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

32/1 ВЕСЕЛ ДЪЖД.

Започнете педагогическата ситуация с подходяща песен, например „Дъжд, дъжд, тръгвай си“. Децата импровизират движения по текста на песента.

Проведете разговор по изображенията в учебното помагало. Разглеждайте ги последователно, като задавате конкретни въпроси по съответната снимка. Към децата, владеещи само семеен език, различен от българския, въпросите и инструкциите са: „Посочи момчето.“, „Какво е това?“, „Какво има момичето?“. Глаголите, които целим да бъдат усвоени от децата, невладеещи български език, са познати, често срещани в други режимни моменти и дейности в детската градина и назовават познати за децата действия. Към децата, владеещи доминиращо семеен език, се задават въпроси, целящи съставяне на просто изречение, дават се насоки

за употреба на прилагателни имена (често срещани и познати за децата). Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, се насочват да използват просто изречение и да го разширяват, като използват думите от посоченото семантично гнездо. Всички деца се включват в произнасяне на звукосъчетания, наподобяващи звук на дъжд – „зън-зън“, „кап-кап“.

При самостоятелната работа, задавайте подходящи въпроси: *Какво оцветяваш?*, *Какъв е цветът?*.

Завършете педагогическата ситуация с играта „Да покажем как растат гъбките в гората“.

32/2 ЗАЙКОВОТО ЧАДЪРЧЕ

За начало на педагогическата ситуация използвайте куклен етюд със зайче, което търси другарчетата си. Нека децата да помогнат на зайчето, като назоват други горски животни. Насочете вниманието им към дъжда и къде са се скрили горските

животни, защо зайчето е само. Прочетете **приказката „Зайковото чадърче“** на Йордан Друмников. Използвайте подходящ нагледен материал. Нека децата назоват героите. Задавайте конкретни въпроси по назоваване и показване на герои и обекти. Децата, които владеят само семеен език, мотивирайте да назовават героите в приказката и да ги показват. Насочете децата към разбиране на началото и края

на приказката с подходящи въпроси: „*Какво е заваляло?*“, „*Какво е направило зайчето?*“, „*Какво има зайчето?*“, „*Кой е срещнал зайчето?*“, „*Какво се е случило в края?*“.

Насочете децата към самостоятелна работа – овалват гъбка чадърче от пластилин. Завършете с имитиране на Зайковите подскоци и радостните му емоции от намирането на чадърче.

ТЕМА: ВРЕМЕТО НАВЪН

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 33/1, 2 съществителни имена – <i>Косе Босе, Лиса, куче, гнездо, яйчице, дърво</i> глаголи – <i>давам, плача, бягам</i>	Разбиране и употреба на: 33/1, 2 съществителни имена – <i>Косе Босе, Лиса, куче, яйчица, гнездо, кокошчица, дърво, опашка, дупка, приятел</i> глаголи – <i>давам, плача, крия се, гоня, бягам, улавям</i> прилагателни имена – <i>тъжно, радостно</i>	Разбиране и употреба на: 33/1, 2 съществителни имена – <i>Косе Босе, Лиса, куче, яйчица, гнездо, кокошчица, дупка, очички, краченца, опашка, дърво, приятел, кожухче, шума</i> глаголи – <i>давам, плача, крия се, гоня, бягам, казвам, подавам, улавям, помагам, крия се</i> прилагателни имена – <i>мил, какини, тъжно, смело, силно, последно, разплакано</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	33/1 Възприемане на приказката „Косе Босе“ от Ран Босилек	33/1 Възприемане на приказката „Косе Босе“ от Ран Босилек	33/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Косе Босе“ от Ран Босилек
Свързана реч		33/2 Участие в разговор	33/2 Участие в разговор

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

33/1 КОСЕ БОСЕ

Започнете педагогическата ситуация с въвеждане на познат персонаж играчка – куче, което да разкаже на децата за своя нов приятел.

След това прочетете **приказката „Косе Босе“** на Ран Босилек. Използвайте подходяща нагледна опора. Нека децата да назоват и да посочат героите. Прочетете втори път моменти от приказката и задавайте въпроси по тях: „*Какво се е случило в началото? Какво направило Косето Босето?*“, „*Кой е помогнал на Косе Босе?*“, „*Какво направило кучето?*“, „*Какво се е случило в края на приказката?*“. Въпросите да се задават точно и конкретно, като децата се насочват към разбиране на началото и края на приказката. Въпросите да са диференцирани съобразно нивото на владение на български език.

В края на педагогическата ситуация изпейте **песента „Кученце“**.

33/2 РАЗГОВОР ПО ПРИКАЗКАТА „КОСЕ БОСЕ“

Започнете педагогическата ситуация с театър на маса – представяне на приказката „Косе Босе“.

Насочете децата към разговор по приказката. Използвайте нагледни опори – например куклите за театъра, илюстрации, електронни ресурси. Задавайте въпроси, следвайки сюжета на приказката. Децата, владеещи само семеен език и невладеещи български, се насочват да покажат, да назовават герой от приказката или обект от илюстрацията. Децата, владеещи доминиращо семеен език, се насочват към образуване и употреба на прости изречения: „*Какво си направило Косето?*“, „*Кой иска яйчица?*“, „*Какво прави кучето?*“. Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, образуват прости разширени изречения, включват и прилагателни имена в тях: „*Какво е кучето?*“ – „*Кучето е смело.*“, „*Какво дало Косето?*“ – „*Косето дало последното си яйчице.*“

Предложете на децата да направят яйчица от пластилин.

Завършете педагогическата ситуация с разпознаване и изразяване на различни емоции – *тъжен, разплакан, радостен, изплашен*.

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – пясък, лопатка, кофичка, топка, шапка глаголи – играя 34/2 съществителни имена – рибки, море, дом глаголи – плувам, спя	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – пясък, лопатка, кофичка, топка, шапка, рокля глаголи – играя, грея, подавам, усмихвам се, светя прилагателни имена – слънчево, топло, син, розов, жълт 34/2 съществителни имена – рибки, море, дом, легло глаголи – плувам, спя, лягам, живея, спирам прилагателни имена – уморени, голям	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – пясък, лопатка, кофичка, топка, шапка, рокля, пясъчник, сянка глаголи – играя, грея, подавам, усмихвам се, светя, топля, строя прилагателни имена – слънчево, топло, син, розов, жълт, горещ, висок 34/2 съществителни имена – рибки, море, дом, река, легло глаголи – плувам, спя, лягам, живея, спирам, бързам прилагателни имена – уморени, голям, бърз, дълбоко
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 34/1 просто изречение – Момичетата играят с топка. Лятото е топло. 34/2 просто изречение – Рибките плуват в морето. Рибките заспиват.	Конструирание на: 34/1 просто изречение – Иво строи висока къща. Ани има розова рокля. 34/2 просто изречение – Рибките плуват бързо в реката. Морето е дом на рибките.
Свързана реч		34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	34/2 Възприемане на стихотворението „Рибките“ на Илия Буржев	34/2 Възприемане на стихотворението „Рибките“ на Илия Буржев	34/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Рибките“ на Илия Буржев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

34/ 1 ЛЕТНИ ИГРИ

Въведете децата в педагогическата ситуация с песента „Ало, ало, слънчице“. Насочете ги към разговор за хубавото време и игрите навън. Разгледайте илюстрацията в учебното помагало. Задавайте въпроси, които изискват за отговори думи от посочените семантични гнезда. Към децата, владеещи само семеен език, различен от българския, задавайте въпроси и инструкции от типа: „Посочи момчето.“, „Назови какво показва.“, „Посочи слънцето.“, „Какво правят децата?“. Глаголите, към чието разбиране се насочват децата, невладеещи български език, са познати и често срещани в различни дейности и режимни моменти в детската градина. Децата, които владеят доминиращо семеен език, се стимулират да отговарят на въпросите с просто изречение: „Какво правят децата?“ – „Децата играят.“, „Какво имат момичетата?“ – „Имат топка.“ Към деца, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, се задават въпроси, предполагащи използване на изречение, включване на прилагателни имена в отговорите: „С какво е облечена Ани?“, „Какъв е цветът на роклята на Айля?“, „Какво е слънцето?“. При отговорите

учителят насочва към правилното съгласуване на прилагателните със съществителните имена по род и число.

Завършете със самостоятелната работа – оцветяване на лъчите на слънцето, като задавате подходящи въпроси. Поздравете децата за доброто участие.

34/2 РИБКИ

Започнете педагогическата ситуация с подходяща игра с рибки и вода (според наличните играчки в групата) – ловете рибки, пускайте рибки в аквариум, нахранете рибките и др.

Създайте подходяща атмосфера за възприемане на литературното произведение. Кажете наизуст стихотворението „Рибките“ от Илия Буржев. Уточнете и разяснете непознатите думи. Използвайте нагледни опори. За интерпретирането му задавайте конкретни, последователни въпроси. Диференцирайте въпросите си към децата съобразно нивото на владение на български език. Нека те самостоятелно да подредят и да залепят накъсани хартиени елементи в очертан образ на рибка.

Завършете ситуацията с песен за рибките.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователен картон „Работа с пластилин“

**УСТАНОВЯВАНЕ НА ИЗХОДЯЩОТО НИВО
НА ВЛАДЕЕНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК (тема 35)
ТЕМА: ОТНОВО Е ЛЯТО**

35/1, 2 АЗ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по темата „От-

ново е лято“ на стр. 39, 40 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 3 – 4-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Съществителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи бабата.
			Посочи дядото.
			Посочи теленцето.
			Посочи охлювчето.
			Посочи мишлето.
			Посочи черешки.
			Посочи чешмата.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой си мие ръцете. Посочи кой яде череша. Посочи кой храни пиленцето.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кафяво животно. Посочи сиво животно.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 40 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Лисицата говори с котката. Виж картинките. Посочи на коя картинка: Лисицата говори с петела.
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 40 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти прочета част от приказка, а ти избири картинка за нея: <i>Лисицата чула петела и ѝ се приискало да си хапне петльово месце. Дошла до дървото и започнала да хвали петела: – Ей, петленце! Брей, петленце! Такава птица никога не съм виждала: и перцата ти красиви, и гребенът ти червен, и гласецът ти сладък!</i>

45

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „От-ново е лято“ на стр. 39, 40 от учебното помагало

„Пъстър свят“ за 3 – 4-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Съществителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>бабата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>дядото</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е този.

		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>пиленцето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кое е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кравата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>мишлето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кое е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>черешки</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момичето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави момичето.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави момчето.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>жълтото пиленце</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е на цвят пиленцето.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>червените черешки</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какви са на цвят черешките.
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>петела</i> в сюжетната илюстрация на стр. 40 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за петела.	Продължи изречението: Петелът ... (Кажете нещо за петела.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>котката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 40 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за котката.	Продължи изречението: Котката... (Кажете нещо за котката.)
Пресъздаване на литературно произведение Свързана реч Звукова култура	Текст	Чете се откъс от приказката и се поставя инструкцията. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка.	Ще ти прочета част от приказка, а ти разкажи какво се случило после: <i>Веднъж котката срещнала лисицата в гората. Тъй като мислела, че лисицата е много умна, спряла я и радушно я заговорила:</i> – Добър ден, Кумичке Лисичке, как си, какво правиш? Как преживяваш в тези трудни години?

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$

m_2 – брой точки на детето

n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$

m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране

m_2 – брой точки на детето за езикова продукция

n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране

n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ВТОРА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА

МОДУЛ 1

УСТАНОВЯВАНЕ НА ВХОДЯЩОТО НИВО НА ВЛАДЕЕНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК (тема 1)

ТЕМА: ДОВИЖДАНЕ, ЛЯТО!

1/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ

Обучението по български език при деца с друг семеен език започва с установяване на нивото на владение на българския език, т.е. определяне на актуалното ниво на езиково разбиране и езикова продукция на български език. Резултатите от това проучване са изключително важни за последващото планиране на обучението по български език при деца с друг семеен език. Първата част на проучването обхваща езиковото разбиране (импресивна реч), а втората част – езиковата продукция (експресивна реч).

Ако първата част на проучването посочи нулеви резултати, при провеждането на втората не се очаква детето да получи точки – ако детето не разбира български език, не може да се очаква, че може да говори правилно български език.

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по темата „Довиждане, лято!“ на стр. 3, 4 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 4 – 5-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена за лица в мъжки, женски и среден род ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи таткото.
			Посочи майката.
			Посочи бебето.
			Посочи стол.
			Посочи масата.
			Посочи леглото.
	Същ. нар. имена в мн. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи столовете.
			Посочи децата.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой спи.
			Посочи кой чете.
			Посочи кои играят.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи синия балон.
			Посочи червената ябълка.
			Посочи жълтото цвете.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Вали дъжд.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Слънцето грее.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти кажа стихотворение, а ти избери картинка за него: <i>Пиле, пиле, аз те знам, искаш нещо да ти дам. На ти житце да кълевеш, че петле да порастеш.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Довиждане, лято!“ на стр. 3, 4 от учебното помагало

„Пъстър свят“ за 4 – 5-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

48

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. нар. имена за лица в мъжки, женски и среден род ед. число	Поставете инструкцията към детето. Ако се затрудни, му задайте въпроса.	Кажете си името. (Как се казваш?)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>бащата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Приема се за верен един от двата отговора: татко или баща.	Назови кой е този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>майката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Приема се за верен един от двата отговора: майка или мама.	Назови коя е тази.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Приема се за верен един от двата отговора: момче или дете.	Назови кое е това.
	Същ. нар. имена за предмети в ед. число, мъжки, женски и среден род, и в мн. ч.	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>килима</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>топката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>влакчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>балоните</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>таткото</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави таткото.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>майката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави майката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави момчето.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>килима</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови в какъв цвят е килимът.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>топката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е топката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>слънцето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е слънцето.
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>бебето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>бебето</i> .	Продължете изречението: Бебето... (Кажете нещо за бебето.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>ябълките</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>ябълките</i> .	Продължете изречението: Ябълките... (Кажете нещо за ябълките.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>Пиле, пиле, аз те знам</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>искаш нещо да ти дам.</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>На ти житце да кълвеш,</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>че петле да порастеш.</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$
 m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране
 m_2 – брой точки на детето за езикова продукция
 n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране
 n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

49

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 2 до тема 13)

ТЕМА: МОЕТО СЕМЕЙСТВО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник Свързана реч	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – майка, татко, баба, дядо 2/2 съществителни имена – маса, стол, легло, лампа, килим, шкаф	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – майка, татко, баба, дядо, маса, стол, мивка, супа, мляко, хляб глаголи – мие, готви, яде, пие, стои, седи 2/2 съществителни имена – картина, кола, мече, кубче, топка, балон глаголи – играе, взема, дава	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – гете, момиче, момче глаголи – мие, готви, храни се, яде, пие, стои, реже, седи прилагателни имена – вкусна, мек, топло 2/2 съществителни имена – картина, кукла, кола, зайче, мече, кубче, топка, балон глаголи – играе, взема, дава прилагателни имена – жълт, син, червен, весело
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 2/1 просто изречение – Майката мие. Таткото стои. Ани/Иво яде. Ани седи. Бабата готви.	Конструиране на: 2/1 фраза – вкусна супа, мек хляб, топло мляко просто изречение – Майката мие. Таткото стои. Таткото реже хляб. Ани/Иво яде (храни се). Ани седи. Бабата готви. Дядото боядисва. 2/2 словосъчетание – жълт балон, син балон, червена топка, весело дете просто изречение – Ани играе. Иво взема играчка.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

2/1 СЕМЕЙСТВОТО НА АНИ И ИВО

Мотивирайте децата за предстоящата дейност, като стимулирате споделяне и изразяване на емоции чрез упражнението „Харесва ми – не ми харесва“. Покажете им сюжетни картинки (или снимки) с

действия на представители на семейството. Децата, които владеят български език, се изразяват вербално и с вдигане на съответния емотикон, а тези, които не владеят български език, вдигат само емотикон: 😊 или ☹️. Изисквайте участието на всяко дете.

В хода на педагогическата ситуация фронтално разгледайте сюжетната илюстрация от учебното

помагало. Представете семейството на Ани и Иво. Работете върху **езиковото разбиране и езиковата продукция** на конкретните езикови единици, планирани в образователните цели на педагогическата ситуация:

- **Учителят посочва** на илюстрацията представител на семейството и **назовава** съответното съществително име;

- **децата**, които владеят само семеен език, различен от българския, повтарят съществителното име. При неточно възпроизвеждане на думата учителят дава речев образец.

Тази последователност се повтаря за езиково разбиране и езикова продукция на всяко съществително име, назоваващо роднини (*майка, татко, баба, дядо*). Изисква се няколко деца да повторят съответното съществително име, като задължително се включват всички деца, които владеят само семеен език, различен от българския. За да се провери в каква степен децата, невладеещи български език, са възприели новия езиков материал, учителят изисква те да посочат в сюжетната илюстрация представителите на семейството. (*Кой е таткото? Коя е майката? Коя е бабата?*...)

Посочената последователност се прилага и за езиково разбиране и езикова продукция на съществителните нарицателни имена, назоваващи мебели в кухнята (*маса, стол, мивка*) и храни (*хляб, супа, мляко*). При разширяване на речника с посочените съществителни нарицателни имена се включват и децата, които слабо владеят български език или еднакво владеят семейния и българския език.

Глаголите се въвеждат, след като е уточнено значението на съществителните имена. Учителят посочва последователно всеки представител на семейството и назовава действието, което извършва (*майката мие, таткото стои, таткото реже хляб, Ани/Иво яде (храни се), Ани седи, бабата готви, дядото боядисва*). Прилага се последователността на похватите, които се използват при работа със съществителните имена.

Примерни речеви образци и въпроси към глаголите: *Майката мие. Какво прави майката?* (Изисква се отговор от няколко деца.) *Кой мие?* (Изисква се отговор от няколко деца.) *Бабата готви. Какво прави бабата? Кой готви?* и т.н. за всеки представител на семейството.

Прилагателните имена са по-трудни за възприемане и употреба, затова се включват след съществителните и глаголите. Разбиране и употреба на прилагателните имена се изисква от децата, които в някаква степен владеят български език.

Примерни речеви образци и въпроси към прилагателните: *Ани яде вкусна супа. Каква супа яде Ани? Иво пие топло мляко. Какво мляко пие Иво?*

Учителят индивидуално задава въпроси на децата в зависимост от нивото на владееене на български език. Децата, които владеят само семеен език, различен от българския, трябва да посочват субекти и

обекти от илюстрацията в учебното помагало: *Коя е майката? Кой е таткото? Коя е бабата? Кой е дядото?*, като се стимулира и езиковата употреба.

Диференцирането на речевите умения е според нивото на владееене на българския език. Предложеното диференциране на образователните цели е примерно.

Завършете педагогическата ситуация с **подвижната игра „Ехо“**. В свободното пространство на стаята децата са със затворени очи. Учителят ги вика при себе си с думата „Ехо“. Те се ориентират по посоката на звука и отиват при него, като повтарят думата „Ехо“. Играта стимулира звуковъзприемането и звуковъзпроизвеждането.

2/2 В СТАЯТА НА АНИ И ИВО

Създайте емоционална нагласа у децата за предстоящата дейност чрез **подвижната игра „Балонът се надува“**.

В хода на педагогическата ситуация фронтално разгледайте изображение на детска стая. Представете го като детската стая на Ани и Иво. Затвърдява се от предходната педагогическа ситуация разбиране и употреба на съществителни имена, назоваващи мебели (*маса, стол, шкаф*), добавят се нови думи – *легло, лампа, килим*. Изграждането на езиково разбиране се осъществява, като учителят прави показ на обекта в изображението и дава речев образец. Изисква се няколко деца да повторят или ако се затрудняват – да посочат обекта, т.е. да покажат езиково разбиране на новата дума. Новият езиков материал (съществителни нарицателни имена, назоваващи мебели, предмети и играчки) се въвежда последователно. Примерни речеви образци и въпроси: *В стаята на Ани и Иво има легло.* (Учителят посочва на илюстрацията легло.) *Какво има в стаята?* (Изисква се няколко деца, невладеещи български език, да повторят думата *легло*.) За да се провери в каква степен децата, невладеещи български език, са възприели новия езиков материал, учителят изисква децата да посочат в илюстрацията съответния обект. (*Посочи топката. Посочи леглото. Посочи мечето. Посочи лампата.*)

Глаголите се въвеждат, след като е уточнено значението на съществителните имена. Създават се комуникативноречеви ситуации. Учителят упражнява употребата на новите думи, като задава словесни поръчки на децата: *Това е топка. Давам топката на... Вземи топката. Какво взе? Дай топката на... На кого даваш топката? Посочи друга топка в стаята. Посочи куклата. Какво е това? Вземи куклата. Дай куклата на... На кого даваш куклата? Всяко дете да вземе играчка. Ти коя играчка взе? На кого ще дадеш тази играчка?*

Разбиране и употреба на прилагателни имена се изисква от деца, които в някаква степен владеят български език. Въвеждат се прилагателните *жълт, червен, син*, като се назовават играчки и предмети от стаята на групата – например *жълт балон, син*

балон, червена топка, жълто кубче, червено кубче, синьо кубче.

Завършете педагогическата ситуация с играта „В магазина за играчки“. Предложете на децата да направят на една маса магазин за играчки. Поставете индивидуално инструкции към децата в зависимост от нивото на владеење на българския език. Децата, които владеят само семеен език, различен от българския, трябва да донесат назованите от вас играчки и да ги подредят в „магазина“. Вие влизате в ролята на продавач и всяко дете като купувач назовава играчката, която иска да си купи от магазина. По този начин се стимулира езиковата употреба на

съществителни нарицателни имена, назоваващи играчки, и се затвърдяват езиковите знания и умения.

Игра с пръсти – за визуализиране на някои от съществителните имена (*стол, маса, зайче, топка*). Учителят прави показ, а децата възпроизвеждат с пръстите и дланите на ръцете. Играта с пръсти развива фината моторика, зрително-моторната координация и косвено стимулира говорните умения. Онагледяването на обектите чрез пръстова гимнастика затвърдява разбирането на част от речевите единици

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Кой, къде и какво прави?“, образователен картон „Лабиринт“

ТЕМА: ДЪЖД ВАЛИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеење на семеен език и слабо владеење на българския език	При деца с еднакво добро владеење на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 3/1 съществителни имена – дъжд, облак, гъбка, дърво, чадър 3/2 съществителни имена – вятър, Вятърко, листа, облаци, капчук, качулка, дом	Разбиране и употреба на: 3/1 съществителни – дъжд, облак, гъбка, дърво, яке, панталон, пола, чадър глаголи – вали, носи 3/2 съществителни имена – вятър, Вятърко, листа, облаци, капчук, качулка, дом глаголи – задуха, чуа, заваля, запя, тичам	Разбиране и употреба на: 3/1 съществителни имена – есен, дъжд, облак, гъбка, парк, дърво, пейка, яке, панталон, пола, чадър глаголи – вали, носи прилагателни имена – мокър, студен, дъждовна, тъжно 3/2 съществителни имена – вятър, Вятърко, листа, облаци, капчук, качулка, дом глаголи – задуха, чуа, заваля, запя, тичам прилагателни имена – есенни
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 3/1 просто изречение – Вали дъжд. Ани носи чадър. Иво носи чадър. 3/2 просто изречение – Задуха вятър. Заваля дъжд. Ани запя. Иво запя. Тичам в парка.	Конструиране на: 3/1 словосъчетание – студен ден, дъждовен ден, дъждовна есен, студена есен, тъжно дете просто изречение – Вали дъжд. Ани носи чадър. Иво носи чадър. 3/2 просто изречение – Задуха вятър. Заваля дъжд. Ани запя. Иво запя. Тичам в парка. Пагат есенни листа.
Възприемане на литературно произведение	3/2 Възприемане на езикови изразни средства и емоционално съпреживяване на стихотворението „Есен“ от Иван Мишев.	3/2 Възприемане на езикови изразни средства и емоционално съпреживяване на стихотворението „Есен“ от Иван Мишев	3/2 Възприемане на езикови изразни средства и емоционално съпреживяване на стихотворението „Есен“ от Иван Мишев
Пресъздаване на литературно произведение		3/2 Изпълнение на стихотворението с помощ от учител.	3/2 Изпълнение наизуст на стихотворението.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

3/1 АНИ И ИВО ПОД ДЪЖДА

Създайте емоционална нагласа у децата с **музикалната игра „Гъбки“**. Съпровождайте с имитационни движения по текста.

*Да покажем как растат гъбките в гората, (2)
как те сладко, сладко спят, спят си по тревата. (2)*

Щом ги ситен дъжд полей, после слънце ги огрей, (2)

вижте колко много гъбки има по тревата! (2)

Разгледайте сюжетната илюстрация „Ани и Иво под дъжда“ в учебното помагало. Започнете разговора от персонажите Ани и Иво. Посочете и назовавете Ани и Иво. После по инструкция деца, невладеещи български език, да посочат на илюстрацията и да назоват *Ани* и *Иво*.

Дайте речев образец и словесни инструкции: *Ани и Иво са в парка. Посочи Ани. Посочи Иво. Ани има жълто яке. Посочи жълтото яке. Ани има червена пола. Посочи червената пола. С какво е облечена Ани? Иво има синьо яке. Иво има черен панталон. С какво е облечен Иво?* При всеки въпрос или словесна инструкция се изисква няколко деца да отговорят.

Учителят посочва и назовава на илюстрацията *облак*. Изисква показ и повторение на думата *облак* от няколко деца – задължително тези, които не владеят български език. Примерни въпроси и инструкции, насочени към езиково разбиране и езикова продукция: *Посочи облак. Какво е това? (облак).*

Учителят посочва на илюстрацията и назовава думата *дъжд*. За разбиране на значението на думата *дъжд* се използва аудиозапис на дъжд. С движения на ръце се имитира дъжд. Учителят дава речев образец: *Дъждът вали*. За затвърдяване на езиковите единици задава допълнителни въпроси към няколко деца: *Какво прави дъждът? (вали) Кой вали? (дъждът).*

Учителят посочва на илюстрацията и назовава думата *дърво*. Изисква показ на всяко дърво на илюстрацията и повторение на думата от всяко дете, невладеещо български език.

Учителят посочва на илюстрацията и назовава *чадър*. (*Ани носи чадър. Какво носи Ани? Кой носи чадър? Иво носи чадър. Какво носи Иво?*)

Преминете към оцветяване на чадъра на Иво и листата на дърветата в учебното помагало. Дайте инструкции на децата при оцветяване да не излизат от контура. Направете показ и обяснете позицията на ръката и пръстите при рисуване/писане. По време на оцветяването на чадъра и листата разговаряйте с децата: *Какво оцветяваш? Ако детето владее в някаква степен български език, може да се попита: С какъв цвят оцветяваш листата, чадъра?*

След самостоятелната работа на децата продължете разговора по сюжетната илюстрация. Учителят описва с какво са облечени Ани и Иво, като показва обекта и назовава съществителното име (*яке, пола, панталон*). Отново се изисква няколко деца да показват и да назовават. Въпросите на учителя са насочени към затвърдяване на езиковите единици и конструиране на фраза и просто изречение (*Кой е в парка? Какво носи Ани? С какво е облечена Ани? Какво носи Иво? С какво е облечен Иво? Какво прави дъждът? Каква е есенята?*) Тези по-трудни въпроси са предназначени за деца, които владеят в някаква степен български език. За да се затвърдят знанията за езиковите единици и да се стимулира тяхната активна употреба, новите думи се включват в просто изречение или фраза. Децата, които все още срещат трудности в езиковата продукция, посочват, с което се отработва езиковото разбиране.

Учителят посочва на снимките и назовава *пейка* и *гъбка*. Децата, невладеещи български език, повтарят думите *пейка* и *гъбка* и посочват обектите на

снимките. Сравняват гъбката с чадъра.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Дъждовни капки“**. Учителят почуква с пръсти по пода, имитирайки дъждовни капки, а децата възпроизвеждат същия ритъм с почукване по пода. Изисква се най-напред групово изпълнение, а после индивидуално. Целта на играта е да се стимулира слуховото възприемане и възпроизвеждането на ритъм.

3/2 ЕСЕН

Разгледайте есенни листа, събрани в двора на детската градина. Децата, невладеещи български език, да пипнат есенните листа и да назоват съответните думи *есенни листа*. Децата, които владеят в някаква степен български език, може да отговорят на допълнителни въпроси: *Какви са есенните листа? (жълти, кафяви, пъстри, мокри) Кой е намокрил есенните листа?*

Въведете думата *вятър*, като пуснете аудиозапис на вятър. Нека няколко деца повторят думата, като отговорят на въпроса: *Какво е това? (вятър)* Обяснете, че *вятърът духа. Какво прави вятърът? (духа)* (Изисква се повторение.)

Изиграйте **подвижната игра „Листа и вятър“** – при сигнал *вятър* децата бягат из стаята, а при сигнал *листа* – клякат.

Изпълнете **стихотворението „Есен“** от Иван Мишев.

Част от думите в текста са познати на децата от предходната педагогическа ситуация. Тук речникът се надгражда с нови думи. Според равнището на владееене на българския език учителят преценява как да диференцира въпросите към децата. За възприемане на конкретното стихотворение се поставят **конкретни** въпроси по текста, като се избягват странични въпроси изобщо за есента. Учителят изпълнява отделно всеки стих и задава въпроси към стиха, така че при отговорите да се възпроизвеждат езиковите единици от текста. По този начин непринудено се научава текстът.

Например:

Вятърко задуха – *Какво направи Вятърко? (Изискват се няколко отговора от деца – задуха.)*

Вятърко задуха – *Кой задуха? (Изискват се няколко отговора от деца – Вятърко.)*

Вятърко задуха есенни листа. – *Какво задуха Вятърко? (есенни листа) Какви листа задуха вятърко?(есенни)*

Ако този алгоритъм не е приложим поради ограничен активен речник на български език от преобладаващия брой деца в групата, учителят изпълнява стиха и изисква дете да посочи обекта, за който се говори в стиха, по сюжетната илюстрация от учебното помагало.

Примерни инструкции за деца, невладеещи български език:

Вятърко задуха есенни листа. – *Посочи есенни листа. Покажи*

как духа Вятърко.

Облаците чуха

и веднага заваля. – Посочи облаците. Покажи с ръце как вали дъждът.

При деца, еднакво владеещи семейния и българския език, речникът се разширява с думите *капчук, качулка, дом*.

Деца, които еднакво владеят семейния и българския език, е възможно да научат наизуст кратко стихотворение. Деца, които слабо владеят българския език, може с помощ от учителя да изпълнят части от стихотворението.

За стимулиране на граматически правилната реч се „изваждат“ от текста думи и децата се упражняват да конструират с тях изречения. Съставят се изречения със следните думи: *вятър, Вятърко, облаци, капчук, качулка, дом, задуха, чуха, заваля, запя, тичам, есенни*. Конструирането на изречения по зададени думи осигурява затвърдяване на езиковите изразни средства от стихотворението.

Завършете педагогическата ситуация с **подвижната игра „Листа и вятър“**.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Кой, къде и какво прави?“

ТЕМА: ТОВА СЕ СЛУЧИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 4/1 съществителни имена – река, мост, планина, пътека, гора 4/2 съществителни имена – река, мост, мостче, козле, козлета, удар глаголи – срещнали се, върни се, паднали	Разбиране и употреба на: 4/1 съществителни имена – река, мост, планина, пътека, гора, разходка, яке, панталон глаголи – ходи, върви 4/2 съществителни имена – река, мост, мостче, козле, козлета, удар глаголи – срещнали се, върни се, ядосали се, блъснали се, паднали	Разбиране и употреба на: 4/1 съществителни имена – река, мост, планина, пътека, гора, разходка, яке, панталон глаголи – ходи, върви прилагателни имена – планинска, тясно 4/2 съществителни имена – река, мост, мостче, козле, козлета, удар глаголи – срещнали се, върни се, ядосали се, блъснали се, паднали
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 4/1 просто изречение – Детето върви. Детето ходи. Майката ходи. Таткото ходи. 4/2 просто изречение – Децата се срещнали. Козлетата се срещнали. Козлетата паднали. Мечетата паднали. Зайчетата паднали.	Конструирание на: 4/1 фраза и просто изречение – планинска река, тесен мост, красива гора; Детето върви. Детето ходи. 4/2 фраза или просто изречение – планинска река, планинска пътека; Козлетата се срещнали. Децата се срещнали. Козлетата се ядосали. Майките се ядосали.
Свързана реч	4/1 Участие в диалог с пасивен отговор (посочване на обект или субект).	4/1 Участие в диалог със словесен отговор.	4/1 Участие в диалог със словесен отговор.
Възприемане на литературно произведение	4/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в приказката „Двете козлета“	4/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в приказката „Двете козлета“	4/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в приказката „Двете козлета“

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

4/1 АНИ И ИВО В ПЛАНИНАТА

Организирайте децата за **подвижната игра „По таз пътечка равна“**. Децата вървят в колона и изпълняват имитационни движения по текста:

По таз пътечка равна

върви дружина славна.

Ох, как се изморих.

Ох, как се изпотих.

Ще седна да си отпочина.

След кратката „разходка по пътечката“ насочете

вниманието на децата към сюжетната илюстрация „Ани и Иво в планината“ от учебното помагало. Учителят посочва и назовава последователно субекти/обекти на сюжетната илюстрация (*Ани, Иво, мост, река, планина, гора*), изисква повторение на всяка дума и посочване на обекта:

Ани и Иво са в планината. Посочи Ани. Посочи Иво.

Ани и Иво вървят по мост. Това е мост. Какво е това? Повтори (мост). Посочи моста.

Ани има шапка. Какво има Ани? Посочи шапката на Ани. Посочи шапката на Иво.

*Ани има панталон. Какво има Ани? Посочи.
Ани върви по моста. Какво прави Ани? Къде
върви Ани?*

Иво върви по моста. Какво прави Иво?

Под моста има река. Ето реката. Какво е това? (река) Повтори. Посочи реката.

Слънцето огрява планината. Това е слънцето. Посочи слънцето. Какво е това?

Нарисувай лъчите на слънцето.

Дайте инструкции на децата да нарисуват още лъчи на слънцето, като изберат жълт цвят. Направете показ и обяснете позицията на ръката и пръстите при рисуване/писане и позицията на тялото (изправен гръб и прибрани крака). Инструкциите са важни за формиране на здравно-хигиенни навици при изграждане на графични умения.

За затвърдяване употребата на **новите думи** от педагогическата ситуация децата трябва да **образуват с тях фрази и кратки изречения**. Тази цел е постижима при деца, които в някаква степен владеят български език.

При желание от страна на децата може да завършите педагогическата ситуация с **подвижната игра „По таз пътечка равна“**.

4/2 ДВЕТЕ КОЗЛЕТА

Започнете педагогическата ситуация с подвижната игра **„По таз пътечка равна“**.

Разкажете българската народна приказка **„Двете козлета“**, като посочвате обектите/субектите в сюжетната илюстрация.

Анализът на текста се съпровожда с показ на су-

бекти и обекти в сюжетната илюстрация. Например:

Над една планинска река имало тясно мостче. Какво имало над планинската река? (Учителят посочва и изисква словесен отговор, защото в предходната ситуация са въведени думите **мост** и **река**.)

Две козлета се срещнали на средата на мостчето. Ето едното козле. Ето другото козле. Къде се срещнали козлетата? Посочи едното козле. Посочи другото козле.

Те не можели да се разминат. (Учителят обяснява глаголната форма **разминават се** с показ на действието.)

Едното козле казало:

– Върни се, да мина първо аз! (Какво казало едното козле? По преценка на учителя, ако децата не разбират значението на глаголната форма **върни се**, може да се използва показ на действието.)

Анализът на приказката продължава в зададената последователност.

За затвърдяване на разбиране и употреба на глаголите предложете играта **„Продължи“**, като използвате глаголните форми от текста на приказката **„Двете козлета“** – учителят казва дума (глаголна форма от приказката), а децата конструират фраза или изречение. Например: Кои се **срещнали**? (козлетата се **срещнали**, децата се **срещнали**, майките се **срещнали**). Преценете кои и колко от глаголните форми в текста на приказката да включите в играта, като се съобразите с възможностите на децата.

ТЕМА: ИГРАЯ НА...

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – Мика, Иглика, Шарко, Маца, Гризана, внучка, куче, котка, мишка, ряпа 5/2 глаголи – хваща, дърпа, вика	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – Мика, Иглика, Шарко, Маца, Гризана, внучка, куче, котка, мишка, ряпа глаголи – хваща, дърпа, вика, измъкват. 5/2 глаголи – хваща, дърпа, вика, измъкват	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – Мика, Иглика, Шарко, Маца, Гризана, внучка, куче, котка, мишка, ряпа глаголи – хваща, опъва, дърпа, поклаща, вика, измъкват, замъкват прилагателни имена – белобраг, юнашки 5/2 глаголи – хваща, опъва, дърпа, поклаща, вика, измъкват, замъкват
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 5/1 просто изречение – Дядото вика. Бабата вика. Внучката вика. 5/2 фраза или кратко изречение – хваща ряпа; хваща стол; хваща молив; Дядото вика. Бабата вика. Внучката вика.	Конструирание на: 5/1 просто изречение – Дядото вика. Бабата вика. Внучката вика. 5/2 фраза или просто изречение – хваща стол, хваща маса, опъва лента, опъва покривка, поклаща глава, поклаща люлка
Възприемане на литературно произведение	5/1 Възприемане на персонажи от приказката „Дядо и ряпа“ от Ран Босилек	5/1 Възприемане на персонажи, сюжет и емоционално съпреживяване на приказката „Дядо и ряпа“ от Ран Босилек	5/1 Възприемане на езикови изразни средства, персонажи, сюжет и емоционално съпреживяване на приказката „Дядо и ряпа“ от Ран Босилек

	5/2 Възприемане на езикови изрази средства в приказката „Дядо и ряпа“	5/2 Възприемане и интерпретация на езикови изрази средства в приказката „Дядо и ряпа“	5/2 Възприемане и интерпретация на езикови изрази средства в приказката „Дядо и ряпа“
Пресъздаване на литературно произведение Свързана реч	5/2 Участие в разговор по приказката „Дядо и ряпа“	5/2 Участие в разговор по приказката „Дядо и ряпа“	5/2 Преразказване на приказката „Дядо и ряпа“

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

5/1 АНИ И ИВО СЛУШАТ ПРИКАЗКА

Организирайте децата за играта „Развален телефон“. Популярната игра може да се представи и под името „Повтори думата“, ако прецените, че името на играта не може да бъде разбрано. Децата са седнали на столчета в три редици. На първото дете от първата редица учителят казва думата *ряпа*, на първото дете от втората редица – *дядо*, а на първото дете от третата редица – *баба*. Всяко дете предава тихо думата на ухото на следващото дете и учителят може да установи всички правилно ли са възприели и възпроизвели думите. Играта се повтаря с думите *куче*, *котка*, *мишка*. Чрез нея упражнявате правилното звуковъзприемане и звуковъзпроизвеждане.

Предварително си подгответе картинки на персонажите от приказката „Дядо и ряпа“. Посочете предметната картинка на *ряпа* и назовете съществителното име. Изисква се повторение на думата от няколко деца, невладеещи български език. Последователно покажете останалите картинки и назовавайте всеки персонаж в приказката „Дядо и ряпа“, а децата да повтарят думите. За да се провери дали всички са възприели съществителните имена, оставете на масата предметните картинки и поставете инструкции към децата: *Посочи ряпата. Посочи дядото. Посочи бабата. Посочи внучката. Посочи кучето.* и т.н.

Разкажете **приказката „Дядо и ряпа“**, като поставяте последователно картинките с всеки от персонажите.

При второто представяне на приказката изисквайте от децата да помогнат, като подредят последователно картинките с персонажите. Включват се тези, които все още не говорят български, като се упражнява разбирането на езиковия материал.

В двора пораснала голяма ряпа. (Постави ряпата.)

Дядо белобради ряпа взе да вади. (Постави дядото.)

С две ръце я хваща, силно се напъва, пъшка и опъва, тя не се поклаща.

Дядо баба вика. (Постави бабата.)

Тича баба Мика, тича, дядо хваща. Двама напъват, ряпата опъват, тя се не поклаща.

Баба внучка вика. (Постави внучката.) и т.н.

Интерпретацията на приказката се провежда по подредените картинки с персонажите в приказката. Учителят задава въпрос и посочва обекта/субекта, а

децата назовават съответното съществително име:

Какво е това? (*ряпа*)

Кой започнал да вади ряпата? (*дядото*)

Кого извикал дядото? (*бабата*) и т.н.

Ако в групата има деца с еднакво владение на семеен и български език, се обяснява значението на думите *белобради*, *юнашки*, *опъва*, *прива*.

Завършете педагогическата ситуация с разглеждане на сюжетната илюстрация на приказката „Дядо и ряпа“ в учебното помагало и оцветяването на ряпата.

5/2 АНИ И ИВО РАЗКАЗВАТ ПРИКАЗКА

Започнете педагогическата ситуация с подреждането на пъзели, които може да направите от предметните картинки, които използвахте в предходната ситуация за представянето на героите от приказката „Дядо и ряпа“. Нека за всяко дете да има парче от пъзел. След подреждането на картинките децата да назоват изобразеното: *ряпа*, *дядо*, *баба*, *внучка*, *куче*, *котка*, *мишка*.

Ако интерпретацията на текста в предходната педагогическа ситуация е насочена главно към *съществителните имена*, назоваващи обект и субекти, сега акцентът е върху *глаголите*, които са много и с разнообразна семантика. Ограниченият пасивен и активен речник на децата с различен семеен език изисква да се отдели още една педагогическа ситуация, за да се осигури езиково разбиране и езикова употреба на разнообразните езикови изрази средства.

Разгледайте сюжетната илюстрация на приказката „Дядо и ряпа“ в учебното помагало. Четете приказката на части, като задавате въпроси по текста и изисквате отговор от няколко деца. *Какъв е дядото? (Обяснява се значението на думата белобради.) Какво прави дядото?, С какво хваща ряпата?, Какво прави дядото?, Какво става с ряпата?, Кого вика дядото?, Какво прави баба Мика?, Какво правят дядото и бабата?, Изваждат ли ряпата?, Кого вика бабата?, Какво прави внучката Иглика?, Какво правят дядото, бабата и внучката?, Кого вика внучката?, За кого се хваща Шарко?, Дядото, бабата, внучката и Шарко изваждат ли ряпата?, Кого вика Шарко?, Откъде идва Маца?, Какво прави Маца?, Дядото, бабата, внучката, Шарко и Маца изваждат ли ряпата?, Кого вика Писана?, Какво прави Гризана?, Какво направили заедно дядото, бабата, внучката, Шарко, Маца и Гризана?*

За затвърдяване на разбирането и употребата на

глаголите предложете **играта „Продължи“**, като използвате глаголите от текста на приказката „Дядо и ряпа“.

Деца, които еднакво добре владеят семейния и

българския език, може да се опитат да преразкажат приказката с ваша помощ.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

МОДУЛ 2

ТЕМА: МОИТЕ ПРИЯТЕЛИ ЖИВОТНИТЕ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 6/1 съществителни имена – двор, пиле, зайче, зрънца, сено 6/2 съществителни имена – агънце, копитца, плет глаголи – тропка, тича	Разбиране и употреба на: 6/1 съществителни имена – двор, пиле, пера, човка, зайче, уши, очички, лапки, зрънца, сено прилагателни имена – беличко, лекичко, мекичко 6/2 съществителни имена – агънце, копитца, плет, дечица глаголи – тропка, тича, наднича прилагателни имена – пухкаво, бяло	Разбиране и употреба на: 6/1 съществителни имена – двор, пиле, пера, човка, зайче, глава, уши, очички, лапки, зрънца, сено, кожухче прилагателни имена – беличко, алени, пухкави, лекичко, мекичко, страхливичко 6/2 съществителни имена – агънце, копитца, плет, дечица глаголи – тропка, тича, наднича, забляло прилагателни имена – добричко, пухкаво, бяло
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 6/1 словосъчетание – беличко кожухче, беличко чорапче, меко зайче, пухкаво зайче 6/2 фраза или просто изречение – Агънцето тича. Детето тича.; пухкаво агънце, пухкаво зайче, бяло агънце, бяло зайче	Конструирани на: 6/1 словосъчетание – беличко кожухче, беличко чорапче, меко зайче, пухкаво зайче, лекичко зайче, страхливичко зайче 6/2 фраза или просто изречение – Агънцето тича. Детето тича.; пухкаво агънце, пухкаво зайче, бяло агънце, бяло зайче; тропка с копитца, тропка с крачета
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение Свързана реч	6/1 Възприемане на персонажа от стихотворението „Зайче“ от Дора Габе 6/2 Възприемане на езикови изразни средства в стихотворението „Агънце“ на Г. Авгарски	6/1 Възприемане на персонажа и езикови средства от стихотворението „Зайче“ от Дора Габе 6/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Агънце“ на Г. Авгарски	6/1 Възприемане на персонажа и езикови средства от стихотворението „Зайче“ от Дора Габе 6/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Агънце“ на Г. Авгарски
Пресъздаване на литературно произведение Свързана реч	6/2 Участие в разговор по стихотворението „Агънце“ на Г. Авгарски	6/2 Участие в разговор по стихотворението „Агънце“ на Г. Авгарски	6/2 Изпълнение наизуст или участие в разговор по стихотворението „Агънце“ на Г. Авгарски

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

6/1 АНИ И ИВО В ДВОРА НА ЖИВОТНИТЕ

Създайте емоционална нагласа към темата, като предложете на децата **подвижната игра „Списиво зайче“**.

Насочете вниманието на децата към учебното помагало. Учителят изгражда представа за думата *двор*, като показва и обяснява по илюстрацията, че *Ани и Иво са в двор*. Деца, които владеят само семеен език, различен от българския, да посочат *двора* и да се стимулира езиковата продукция, като повторят думата *двор*.

В педагогическата ситуация се цели последователно при деца, които владеят само семеен език, различен от българския, да се изградят езиково

разбиране и езикова употреба на съществителните имена: *двор, пиле, зайче, зрънца, сено*. Лексикалният материал се надгражда за другите деца, които владеят в известна степен български език, като се прави описание на пилето и зайчето по следния примерен план:

- външен вид – цвят на козина, пера;
- части на тялото;
- движения;
- хранене;
- звукоподражания.

След разговора по илюстрацията в учебното помагало изпълнете **стихотворението „Зайче“** от Дора Габе.

Проверете езиковото разбиране и езиковата продукция, като изисквате от децата да посочат и

назоват субекта: *зайче*. Деца, които в известна степен владеят български език, да назоват описанията на зайчето: *зайче дългоушче, беличко кожухче, ален очички, пухкави лапки, лекичко, мекичко*.

За да затвърдите езиковите изразни средства от стихотворението, работете върху езиковата продукция на прилагателни имена: *беличко, лекичко, мекичко* и конструирането на словосъчетания: *беличко кожухче, беличко чорапче, меко зайче, пухкаво зайче и др.*

Мотивирайте децата за графични упражнения, като им предложите да довършат оградата на двора и да нарисуват зрънца на пилето.

Завършете педагогическата ситуация с **подвижната игра „Спи сиво зайче“**.

6/2 АГЪНЦЕ

Предложете на децата пъзели. Три снимки на зайче, пиле и агънце са нарязани според броя на децата в групата. Всяко дете намира децата, с които подреждат съответния пъзел. Назовават се наименованията на животните от пъзелите. С това начало на педагогическата ситуация се изгражда емоционална нагласа и се повтарят наименованията на животните, изучавани в предходни педагогически ситуации.

Насочете децата към учебното помагало. За деца, невладеещи български език, се проверява дали проявяват езиково разбиране с инструкциите: *Посочи пиленцето. Посочи зайчето*. Изгражда се езиково разбиране за думата *агънце* – *Това е агънце. Посочи агънцето*. Необходимо е няколко деца да посочат илюстрацията, за да се затвърди езиковото разбиране на думата *агънце*. Повторението на думата *агънце* от няколко деца осигурява езикова продукция. Разгледайте снимката на агънцето в учебното помагало

и включете децата в разговор по следния план:

- външен вид (цвят на козина)
- части на тялото
- движения
- хранене
- звукоподражания.

Проведеният разговор по снимката на агънцето в учебното помагало помага на децата да възприемат **стихотворението „Агънце“** от Георги Авгарски. Изпълнете стихотворението наизуст.

Възприемането и интерпретацията на езиковите средства се провежда последователно по стиховете от текста, като се произнася стихът и се задава въпрос. *Какво е агънцето?, Къде е агънцето?, Какво прави в двора?, Какво е агънцето?, Какво прави агънцето с копитцата?, Къде наднича?, С кого иска агънцето да потича?*

Заучаването наизуст на стихотворението или поне на части от него е възможно при многократно повторение, т.е. изисква се поне няколко деца да отговорят на зададен въпрос.

Мотивирайте децата за графичното упражнение, като обясните, че агънцето е гладно и трябва да го нахранят с тревичка.

Езиковото разбиране на новите думи от текста на стихотворението се упражнява чрез конструиране на фрази и кратки изречения от деца, които в известна степен владеят български език: *Агънцето тича. Детето тича.; пухкаво агънце, пухкаво зайче, бяло агънце, бяло зайче; тропка с копитца, тропка с крачета*.

Завършете педагогическата ситуация с подвижната игра.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователен картон „Пъзел“, образователен картон „Карти“

ТЕМА: ТОВА Е...

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 7/1 съществителни имена – <i>мечка, мече, гора, поляна, мед</i> 7/2 съществителни имена – <i>вълк, елен, жаба</i>	Разбиране и употреба на: 7/1 съществителни имена – <i>мечка, мече, гора, поляна, мед</i> глаголи – <i>живее, яде, седи</i> 7/2 съществителни имена – <i>вълк, елен, жаба, опашка, копита, рога, уши</i> глаголи – <i>бяга, скача</i>	Разбиране и употреба на: 7/1 съществителни имена – <i>мечка, мече, гора, поляна, хралупа, гърне, мед</i> глаголи – <i>живее, яде, седи</i> прилагателни имена – <i>горска, сладък</i> 7/2 съществителни имена – <i>вълк, елен, жаба, опашка, копита, рога, уши, очи, козина</i> глаголи – <i>бяга, скача</i> прилагателни имена – <i>сив, зелен</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 7/1 словосъчетание и просто изречение – <i>живее в къща, живее в хралупа; яде мед, яде хляб, яде ябълка; Мечката яде. Мечето яде.</i>	Конструиране на: 7/1 словосъчетание и просто изречение – <i>живее в къща, живее в хралупа; яде мед, яде хляб, яде ябълка; горска поляна; горски плодове; сладък мед; Мечката яде. Мечето яде. Мечката седи. Мечето седи. Детето седи.</i>

		7/2 просто изречение – Вълкът бяга. Еленът бяга. Жабата скача.	7/2 словосъчетание и просто изречение – Вълкът бяга. Еленът бяга. Жабата скача; сив вълк, зелена жаба.
Свързана реч	7/1, 2 Участие в диалог с пасивен отговор (посочване на обект или субект)	7/1, 2 Участие в диалог със словесен отговор	7/1, 2 Участие в диалог със словесен отговор

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

7/1 НА ГОРСКАТА ПОЛЯНА

Създайте емоционална нагласа към темата на педагогическата ситуация с кутия, от която изваждате играчка мече. Проверява се децата от групата знаят ли как се нарича тази играчка. Ако не знаят, учителят назовава и изисква няколко деца да повторят новата дума.

Насочете вниманието на децата към илюстрацията в учебното помагало. Нека децата разгледат сюжетната илюстрация и след това проведете разговор.

В разговора се използват похватите *речев образец, показ, повторение*, като се започва от езиково разбиране на новата дума и се преминава към езикова употреба (езикова продукция). За трайно запомняне на новите думи се използват граматични упражнения за включване на новите думи в словосъчетания и изречения. Словосъчетания и изречения се очаква да съставят децата, които в известна степен владеят български език.

След разговора предложете на децата да оцветят мечката в сюжетната илюстрация.

Насочете вниманието на децата към снимката на малкото мече (задача 2) в учебното помагало, като им предложите да помогнат на мечето да стигне до горските плодове. Децата трябва да очертаят пътеката, по която мечето трябва да мине, за да стигне до вкусната храна.

Завършете педагогическата ситуация с **подвижната игра „По таз пътечка равна“**.

7/2 КАРНАВАЛ В ГОРАТА

Създайте емоционална нагласа към темата на

педагогическата ситуация, като пуснете аудиозапис на звуковете, които издава жабата. Предложете на децата да възпроизведат звуковете, които тя издава (*ква-ква*). Покажете снимка на жаба и назовете. Изисква се няколко деца да повторят думата. Децата, които не владеят български език, се учат да посочват жаба по инструкция и да произнасят думата. Децата, които слабо владеят български език, се учат да изговарят съществителното име и съответния глагол (*Какво е това? Какво прави жабата?*). Децата, които еднакво добре владеят семейния и българския език, обогатяват речника с прилагателно име: *зелена жаба*. В зависимост от нивото на владеење на български език преценете до каква степен да включите описанието на жабата (части на тялото, движения).

Покажете снимка на елен и назовете. Прилага се аналогична последователност на въвеждане на езиковите средства при деца с различно ниво на владеење на български език.

Насочете вниманието на децата и към снимка на вълк по описаната последователност.

Изборът на съществителните имена (*жаба, елен, вълк*) е съобразен с възможностите на децата за правилно звукопроизношение (предложените думи са кратки).

В края на педагогическата ситуация за затвърдяване на лексикалния материал предложете на децата пъзели – те получават елементи от пъзел, намират си групата и сглобяват снимка на жаба, елен или вълк.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователен картон „Карти“

ТЕМА: ПРАВИЛА ЗА ПРЕСИЧАНЕ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеење на семеен език и слабо владеење на българския език	При деца с еднакво добро владеење на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 8/1 съществителни имена – кола, улица, пътека, светофар глаголи – стои, преминава, спира 8/2 съществителни имена – кола, улица, пътека, светофар глаголи – стои, тръгва, преминава, спира прилагателни имена – червен, жълт, зелен	Разбиране и употреба на: 8/1 съществителни имена – кола, улица, пътека, светофар глаголи – стои, преминава, спира, свети прилагателни имена – червен, жълт, зелен 8/2 съществителни имена – кола, улица, пътека, светофар глаголи – стои, тръгва, преминава, пресича, спира, свети прилагателни имена – червен, жълт, зелен	Разбиране и употреба на: 8/1 съществителни имена – кола, улица, тротоар, пътека, светофар глаголи – стои, преминава, спира, свети прилагателни имена – червен, жълт, зелен 8/2 съществителни имена – кола, улица, тротоар, пътека, светофар, цвят глаголи – стои, тръгва, преминава, пресича, спира, свети прилагателни имена – червен, жълт, зелен

Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 8/1 просто изречение – <i>Иво преминава. Иво спира. Колата спира.</i> 8/2 просто изречение – <i>Вени преминава. Вени спира. Колата спира.</i>	Конструирани на: 8/1 фраза и просто изречение – <i>червен цвят, жълт цвят, зелен цвят; Иво преминава. Иво спира. Колата спира.</i> 8/2 фраза и просто изречение – <i>червен цвят, жълт цвят, зелен цвят; Вени преминава. Вени спира. Колата спира.</i>
Свързана реч	8/1 Участие в диалог.	8/1 Участие в диалог.	8/1 Участие в диалог.
Възприемане на литературно произведение	8/2 Възприемане на езикови изразни средства в стихотворението „Светофар“ на М. Ганчев	8/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Светофар“ на М. Ганчев	8/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Светофар“ на М. Ганчев
Свързана реч Пресъздаване на литературно произведение	8/2 Участие в разговор по стихотворението „Светофар“ на М. Ганчев	8/2 Участие в разговор по стихотворението „Светофар“ на М. Ганчев Изпълнение наизуст с помощ от учител	8/2 Участие в разговор по стихотворението „Светофар“ на М. Ганчев Изпълнение наизуст на стихотворението

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

8/1 ИВО ПРЕСИЧА УЛИЦАТА

Организирайте децата за играта „Развален телефон“. Децата са седнали на столчета в три редици. На първото дете от първата редица Учителят казва думата *кола*, на първото дете от втората редица – *пътека*, а на първото дете от третата редица – *жълт*. Всяко дете предава тихо на ухото на следващото дете думата и учителят може да установи всички деца правилно ли са възприели и възпроизвели думите. Играта упражнява правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане, затова се използват думи от планирания речник в педагогическата ситуация.

Покажете в учебното помагало илюстрацията по тема „Иво пресича улицата“. Посочвайте субект/обект от сюжетната илюстрация и назовавайте:

Познавате ли кои са тези? Иво и татко му.

Това е улица. Как се нарича това?

Иво и татко му стоят. Какво правят?

Иво и татко му са на тротоара. Това е тротоар. Повтори.

Посочи колата. Колата е на улицата. Къде е колата?

Това е светофар. Какво е това?

Посочи улицата. Посочи светофара.

Светофарът свети. Това е червено. Това е жълто. Това е зелено. Посочи червеното, жълтото, зеленото.

Сред новите думи има многосрични, които съдържат труден за произнасяне звук *р* (*тротоар, светофар*). Затова в тази педагогическа ситуация е важно децата, които владеят само семеен език, различен от българския, да проявят езиково разбиране.

Употребата на тези думи е предвидена по-късно в друга педагогическа ситуация.

Насочете вниманието на децата към тротоара на илюстрацията, който не е довършен. Дайте им инструкции да го довършат, като повтарят по пунктира.

8/2 СВЕТОФАР

Разгледайте сюжетната илюстрация на стр. 11 от учебното помагало и включете децата в разговор, за да упражните лексиката от предходната педагогическа ситуация: *кола, улица, тротоар, пътека, светофар; стои, преминава, спира, свети; червен, жълт, зелен*. Конструират се фрази и прости изречения с езиковите единици. В разговора се въвеждат нови думи (*тръгва, пресича*).

Насочете вниманието на децата към момчето на другия тротоар (Вени) с въпроси: *Къде е? Какво прави? Защо стои?* Изпълнете наизуст **стихотворението „Светофар“** от Марко Ганчев.

Възприемането и интерпретацията на езиковите изразни средства в стихотворението се провежда по стихове, като се изискват отговори от няколко деца. *Какво прави Вени? Къде спря Вени? Заради какво спря Вени? Кой се спира освен Вени? Движат ли се колите? Заради кого спират колите? Какви са бузките на Вени? На какво приличат бузките на Вени?*

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да оцветят светофара. Развитието на графичните умения се съпровожда с разговор за това, което прави детето в момента: *С кой цвят оцветяваш?*

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 9/1 съществителни имена – баня, мивка, сапун, вода, кърпа, ръце глаголи – мие, бърше 9/2 съществителни имена – очи, лице, носле, уши, вратле глаголи – мия, ходя	Разбиране и употреба на: 9/1 съществителни имена – момче, момиче, баня, мивка, сапун, вода, кърпа, ръце глаголи – мие, къпе, бърше 9/2 съществителни имена – ръчички, очи, лице, носле, уши, вратле глаголи – мия, ходя прилагателни имена – мънички, чиста	Разбиране и употреба на: 9/1 съществителни имена – момче, момиче, баня, мивка, сапун, вода, кърпа, ръце, чешма, вана глаголи – мие, къпе, бърше прилагателни имена – чисто, чисти 9/2 съществителни имена – ръчички, очички, лице, носле, уши, вратле глаголи – мия, ходя прилагателни имена – мънички, чиста, детска
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 9/1 просто изречение – Момчето се мие. Момичето се мие. Детето се мие. 9/2 просто изречение – Мия си ръцете. Мия си очите. Мия си ушите.	Конструирание на: 9/1 фраза и просто изречение – чисто дете, чисти ръце, чисто лице; Момичето се мие. Момчето се бърше. Момичето се къпе. 9/2 фраза и просто изречение – мънички ръчички, детска градина; Мия си ръцете. Мия си очите. Мия си ушите.
Свързана реч	9/1 Участие в диалог с пасивен отговор (посочване на обект или субект)	9/1 Участие в диалог със словесен отговор	9/1 Участие в диалог със словесен отговор
Възприемане на литературно произведение	9/2 Възприемане на езикови изразни средства в стихотворението „Чистница“ от Славчо Ангелов	9/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Чистница“ от Славчо Ангелов	9/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Чистница“ от Славчо Ангелов
Свързана реч	9/2 Участие в разговор по стихотворението „Чистница“ от Славчо Ангелов	9/2 Участие в разговор по стихотворението „Чистница“ от Славчо Ангелов	9/2 Участие в разговор по стихотворението „Чистница“ от Славчо Ангелов

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

9/1 ДЕЦАТА ОБИЧАТ ЧИСТОТА

Създайте емоционална нагласа към темата на педагогическата ситуация с **популярната игра „Хей, ръчички, хей ги две“**, като изпълнявате имитационни движения по текста.

След това насочете вниманието на децата към снимките в учебното помагало. Проведете разговор последователно по всяка от снимките. В разговора учителят посочва и назовава съответния субект или обект, за да въведе новата дума. Проверява езиково разбиране при деца, невладеещи български език, като изисква посочване на назован субект или обект. За деца, които в известна степен владеят български език, се изисква езикова продукция. В зависимост от нивото на владение на български език учителят преценява характера на въпросите – в някои случаи те предполагат да се отговори с кратко просто изречение, а в други случаи да се отговори с просто разширено изречение. Примерни речеви образци, инструкции и въпроси: *Това е баня. В банята има мивка. Посочи мивката. Момиченцето е в банята. Посочи момиченцето. Момиченцето се мие. Какво прави момиченцето? Момиченцето се*

мие с вода и сапун. С какво си мие ръцете? Момченцето си мие зъбите. Какво прави момченцето? Момченцето си мие зъбите с четка. С какво си мие зъбите? Това е вана. Посочи ваната. Момиченцето се къпе. Какво прави момиченцето? Къде се къпе момиченцето? Момченцето си бърше лицето. Какво прави момченцето? Момченцето си бърше лицето с кърпа. С какво си бърше лицето? Децата са чисти.

В края на разговора, за да проверите има ли езиково разбиране у децата, невладеещи български език, изискайте от тях да посочат на коя снимка:

- момиченцето си мие ръцете
- момиченцето се къпе
- момченцето си мие зъбите
- момченцето си бърше лицето.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Хей, ръчички, хей ги две“**.

9/2 ЧИСТНИЦА

Припомнете **играта „Хей, ръчички, хей ги две“**, за да активизирате думите: *ръчички/ ръце, лице, мия.*

Непринудено изпълнете наизуст **стихотворението „Чистница“** от Славчо Ангелов, като съп-

ровождате изпълнението със съответните движения, посочващи частите на лицето.

Възприемането и интерпретацията на езиковите изразни средства в стихотворението се осъществява последователно по всеки стих, като се изисква на всеки въпрос или инструкция да отговорят няколко деца. Примерни въпроси и инструкции към текста: *Покажи ръчичките. Какви са ръчичките? Посочи очичките. Посочи лицето. Посочи нослето. Посочи ушите. Посочи вратлето. Как детето ходи на детската градина?*

При следващо изпълнение на стихотворението пропускайте думите, като ги заменят с подсказващи движения (показване на ръце, очи, уши и т.н). Децата

трябва да назоват думата по показ на учителя:

С мъничките си ... (ръчички)

мия двете си ..., (очички)

и ..., (лицето)

и ..., (нослето)

и ..., (ушите)

и .... (вратлето)

Все тъй чиста от година

ходя в детската ... (градина).

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да дорисуват в учебното помагало очичките, нослето, ушите и косата на личицето.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: АЗ ИСКАМ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 10/1 съществителни имена – пазар, ябълка, ягода, домати, лимон, лук, зеле 10/2 съществителни имена – ягоди, листенца глаголи – обичам прилагателни имена – червени	Разбиране и употреба на: 10/1 съществителни имена – пазар, ябълка, ягода, домати, лимон, лук, зеле, продавач глаголи – купува, иска 10/2 съществителни имена – ягоди, листенца глаголи – обичам, надничат прилагателни имена – слънчева, червени	Разбиране и употреба на: 10/1 съществителни имена – пазар, ябълка, ягода, домати, лимон, лук, зеле, продавач, купувач глаголи – пазарува, купува, иска 10/2 съществителни имена – ягоди, листенца глаголи – обичам, надничат прилагателни имена – слънчева, червени, кръгли числителни имена – една, две
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		10/1 Образоване на множествено число на съществителни имена : домати – домати, лимон – лимони, ябълка – ябълки, ягода – ягоди Конструирани на: 10/1 просто изречение – Искам ябълки. Искам ягоди. Купувам зеле. Купувам лимони. 10/2 фраза и просто изречение – слънчева поляна, горска поляна; червени ягоди, червени ябълки; Обичам ягоди. Обичам ябълки. Обичам мама. Обичам татко.	10/1 Образоване на множествено число на съществителни имена : домати – домати, лимон – лимони, ябълка – ябълки, ягода – ягоди Конструирани на: 10/1 просто изречение – Искам ябълки. Искам ягоди. Купувам зеле. Купувам лимони. 10/2 фраза и просто изречение – слънчева поляна, горска поляна; червени ягоди, червени ябълки; една ягода, две ягоди; Обичам ягоди. Обичам ябълки. Обичам мама. Обичам татко.
Свързана реч	10/1 Участие в диалог с пасивен отговор (посочване на обект или субект)	10/1 Участие в диалог със словесен отговор	10/1 Участие в диалог със словесен отговор
Възприемане на литературно произведение	10/2 Възприемане на езикови изразни средства в стихотворението „Ягоди“ от Веса Паспалеева	10/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Ягоди“ от Веса Паспалеева	10/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Ягоди“ от Веса Паспалеева
Свързана реч Пресъздаване на литературно произведение	10/2 Участие в разговор по стихотворението „Ягоди“ от Веса Паспалеева	10/2 Участие в разговор по стихотворението „Ягоди“ от Веса Паспалеева Изпълнение наизуст с помощ от учител	10/2 Участие в разговор по стихотворението „Ягоди“ от Веса Паспалеева Изпълнение наизуст на стихотворението

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

10/1 АНИ НА ПАЗАР

Създайте емоционална нагласа към темата, като

предложете на децата да чуят песента „Едно картофче“.

След това насочете вниманието на децата към сюжетната илюстрация в учебното помагало. Про-

ведете разговор по илюстрацията, за да изградите езиково разбиране (при деца, невладеещи български език) и езикова продукция (при деца, които в известна степен владеят български език) на думи от семантичното гнездо „плодове и зеленчуци“. Всеки поставен въпрос или инструкция изисква отговори от няколко деца. Примерни речеве образци, инструкции и въпроси, насочени към разбиране и употреба на езиковите средства: *Това е пазар. Ани и майка ѝ са на пазар. Къде са Ани и майка ѝ? На пазара има ябълки. Това са ябълки. Какво са това? (ябълки) Посочи ябълките. Това са ягоди. Какво са това? (ягоди) Посочи ягодите. Ани иска ябълки и ягоди. Това е продавачка. Ани иска ябълки и ягоди от продавачката. На пазара има лимони. Какво са това? (лимони) Посочи лимоните. На пазара има и домати. Това са домати. Посочи доматите. Майката купува лимони и домати. Какво купува майката?*

Насочете вниманието на децата към снимките на плодове и зеленчуци в учебното помагало. Целта е да се упражнят правилно езиковото разбиране и езиковата продукция на съществителни нарицателни имена в единствено и множествено число. Примерна инструкция към децата: *Разгледай снимките. Свържи ягодата с ягодите, ябълката с ябълките, лимона с лимоните, домата с доматите. Какво искаш ти да си купиш от пазара?*

Завършете педагогическата ситуация с песента „Зеленчуци“.

10/2 ЯГОДКИ

Покажете на децата снимки на ягоди в естествена среда. Покажете и назовете какво е изобразено на снимките, като използвате думи и фрази, които да подпомогнат процеса на възприемане на стихотворението: *кръгли листенца, една ягодка, две ягодки, надничат, слънчева поляна, червени ягоди, обичам.*

Изпълнете наизуст стихотворението „Ягодки“ от Веса Паспалеева.

Проведете разговор по всеки стих, като включвате всички деца с въпроси и инструкции, съобразени с нивото на владееене на български език. *Какви са листенцата на ягодките? Покажи листенцата. Какво правят ягодките? Каква е полянката с ягодките? Какви са ягодките? За кого са ягодките?*

Стихотворението е кратко и позволява някои от децата да го научат наизуст. Помагайте на децата, които слабо владеят български език, да го изпълнят.

След интерпретация и пресъздаване на стихотворение е подходящо да се упражни съгласуването по род и число на прилагателни имена със съществителни имена от текста на стихотворението, като децата конструират фрази и прости изречения: *слънчева поляна, горска поляна; червени ягодки, червени ябълки; една ягодка, две ягодки; Обичам ягоди. Обичам ябълки. Обичам мама. Обичам татко.*

ИГРОВИ СРЕДСТВА: игра на маса „На пазар“, флашкарти

МОДУЛ 3

ТЕМА: ВЪЛШЕБНИ ДУМИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владееене на семеен език и слабо владееене на българския език	При деца с еднакво добро владееене на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 11/1, 2 речев етикет за молба, покана, благодарност – <i>моля, заповядай, благодаря</i> 11/1 съществителни имена – <i>парк, топка, слънце</i> 11/2 съществителни имена – <i>мамо, майко, глас, ден, нощ</i>	Разбиране и употреба на: 11/1, 2 речев етикет за молба, покана, благодарност – <i>моля, заповядай, благодаря, здравей</i> 11/1 съществителни имена – <i>игра, топка, слънце, пързалка</i> 11/2 съществителни имена – <i>мамо, майко, глас, ден, нощ, скут, рамо, труг</i>	Разбиране и употреба на: 11/1, 2 речев етикет за молба, покана, благодарност – <i>моля, заповядай, благодаря, здравей, довиждане</i> 11/1 съществителни имена – <i>игра, пързалка, топка, слънце, велосипед</i> 11/2 съществителни имена – <i>мамо, майко, глас, ден, нощ, скут, рамо, труг, закрила, грижа</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 11/1 просто изречение – <i>Моля, дай ми топката. Моля, дай ми куклата. Заповядай. Благодаря.</i> 11/2 фраза и просто изречение – <i>мила мама, мила майко; тих глас, ясен ден, слънчев ден; Благодаря, мамо! Благодаря, татко!</i>	Конструирани на: 11/1 просто изречение – <i>Моля, дай ми топката. Моля, дай ми куклата. Заповядай. Благодаря. Здравей, Ани! Здравей, Иво! Довиждане, Ани. Довиждане, Иво.</i> 11/2 фраза и просто изречение – <i>мила мама, мила майко; тих глас, ясен ден, слънчев ден; Благодаря, мамо! Благодаря, татко!</i>
Свързана реч	11/1 Участие в диалог с пасивен отговор (посочване на обект или субект)	11/1 Участие в диалог със словесен отговор	11/1 Участие в диалог със словесен отговор

Възприемане на литературно произведение	11/2 Възприемане на езикови изразни средства в стихотворението „Благодаря ти, мамо“ от Асен Босев	11/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Благодаря ти, мамо“ от Асен Босев	11/2 Възприемане и интерпретация на езикови изразни средства в стихотворението „Благодаря ти, мамо“ от Асен Босев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

11/1 АНИ И ИВО ЗНАЯТ ВЪЛШЕБНИ ДУМИ

Предложете на децата да чуят и да потанцуват на популярната **песен „Вълшебните думи“**. Ако в групата има деца, които в известна степен владеят български език, да кажат за какво се пее в песента.

След това насочете вниманието на децата към сюжетната илюстрация на стр. 14 от учебното помагало, в която са деца на детска площадка. Започнете разговор за персонажите на преден план Ани и Иво: *Ани и Иво играят на детската площадка. Ани има топка. Какво има Ани? Посочи топката. Иво казва на Ани:*

• *Ани, моля, дай ми топката.* Как Иво иска топката?

- *Заповядай, Иво.* Как Ани дава топката на Иво?
- *Благодаря, Ани.* Как Иво взема топката?

Посочените глаголи и глаголни форми за речев етикет се упражняват, като се продължи разговорът по другите персонажи от сюжетната илюстрация: *Какво си казват децата на пързалката? Какво казват децата, които играят на въже?*

Ако в групата има деца, които владеят в някаква степен български език, може да се разшири обхватът на речевия етикет, като се включи речев етикет за среща и сбогуване. Разглежда се сюжетната илюстрация и се говори за момченцето на велосипед:

- *Здравей, Ани! Здравей, Иво!*
- *Довиждане!*

ТЕМА: СНЯГ ВАЛИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 12/1 съществителни имена – зима, сняг, пързалка, шейна, шал, шапка, ботуши, ски 12/2 съществителни имена – шейна, шейничка, пързалка, слънце, небе, земя	Разбиране и употреба на: 12/1 съществителни имена – зима, сняг, пързалка, шейна, шал, шапка, ботуши, палто, ски, зимни кьнки глаголи – вали, трупа 12/2 съществителни имена – шейна, шейничка, пързалка, слънце, небе, земя глаголи – полетим, гледа, чуди наречия – надолу, нагоре	Разбиране и употреба на: 12/1 съществителни имена – зима, сняг, пързалка, шейна, шал, шапка, ботуши, палто, ски, зимни кьнки глаголи – вали, трупа прилагателни имена – бял, пухкав, снежен, студен 12/2 съществителни имена – шейна, шейничка, пързалка, слънце, небе, земя глаголи – полетим, гледа, чуди наречия – надолу, нагоре прилагателни имена – малка, луди, цяло
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 12/1 просто изречение – Вали сняг. Зима е.	Конструиране на: 12/1 просто изречение – Вали сняг. Зима е. словосъчетание – бял сняг, пухкав сняг, снежен човек, бяла зима, студена зима

Речевият етикет за молба, покана и благодарност се упражняват в комуникативни ситуации между децата. Разделете децата по двойки на случаен принцип. Всяка двойка деца взема една играчка и упражнява употребата на речевия етикет за молба, покана и благодарност.

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да оцветят топката на сюжетната илюстрация и да нарисуват усмивка на слънцето.

11/2 БЛАГОДАРЯ ТИ, МАМО

За въвеждане към темата за употреба на речев етикет организирайте комуникативни ситуации, в които децата да употребят форми на речев етикет.

Изпълнете **стихотворението „Благодаря ти, мамо“** от Асен Босев.

Разгледайте снимката на прегърнати майка и дете на стр. 14. Проведете кратък разговор по снимката, в който въведете новите думи, непознати на децата, владеещи само семеен език, различен от българския. Този разговор ще подготви възприемането и интерпретацията на езиковите изразни средства от стихотворението. Възприемането и интерпретацията на езиковите изразни средства се провеждат последователно по всеки стих. Учителят задава въпросите по начин, който да предположи отговор с фраза или стих от стихотворението. По този начин непринудено децата ще заучат стихотворението.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Кой, къде и какво прави?“

		12/2 просто изречение – Вървим нагоре. Вървим надолу. Слънцето гледа. Слънцето се усмихва.	12/2 просто изречение – Вървим нагоре. Вървим надолу. Слънцето гледа. Слънцето се усмихва. Имам малка шейничка. Имам малка кукличка.
Свързана реч	12/1 Участие в диалог с пасивен отговор (посочване на обект или субект)	12/1 Участие в диалог със словесен отговор	12/1 Участие в диалог със словесен отговор
Възприемане на литературно произведение	12/2 Възприемане на стихотворението „Пързалка“ от Дора Габе	12/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „Пързалка“ от Дора Габе	12/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „Пързалка“ от Дора Габе

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

12/1 ПЪРЗАЛКА

Започнете педагогическата ситуация с песен за зимата и оставете децата да импровизират движението по текста.

След това организирате децата за играта „Развален телефон“. Децата са седнали на столчета в три редици. На първото дете от първата редица учителят казва думата *зима*, на първото дете от втората редица – *сняг*, а на първото дете от третата редица – *шейна*. Всяко дете предава тихо на ухото на следващото дете думата и учителят може да установи дали всички деца правилно са възприели и възпроизвели думите.

Насочете вниманието на децата към снимките в учебното помагало. Покажете им последователно снимките на стр. 15. Речевият образец на учителя се съпровожда с показ на субекти/обекти от снимките и въпроси за проверка на езиково възприемане: *Зима е. Вали сняг. Децата са на пързалката. Студено е. Децата са облечени с якета и шапки. Посочи шапките и якетата. Децата имат ръкавици и ботуши. Посочи ръкавиците и ботушите. С какво са облечени децата? Това е шейна. Децата се пързят с шейна. С какво се пързят децата? Посочи шейната. Момчето е на пързалката. Посочи якето и ръкавиците на момчето. С какво е облечено момчето? Момчето кара ски. Какво кара момчето? Посочи скиите. Това са зимни кьнки. Зимните кьнки са за пързалка. Ако има деца, които все още не говорят български език, е необходимо да покажат езиково разбиране, като посочват обект или субект на снимките. Децата, които говорят в из-*

вестна степен български език, отговарят вербално.

За затвърдяване на думите проведете играта „Какъв е?“. Учителят казва дума (съществително име), а детето измисля прилагателно име, като го съгласува по род и число със съществителното име. Например: *Какъв е снегът? Каква е зимата? Каква е гората?*

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да оцветят зимните кьнки.

12/2 ШЕЙНИЧКА

Припомнете сюжетната снимка по темата от учебното помагало на децата с шейна на стр. 15. Продължете разговора от предишната педагогическа ситуация по сюжетната снимка. В хода на разговора изпълнете **стихотворението „Пързалка“** от Дора Габе.

Интерпретацията на стихотворението се провежда по всеки стих, като се изисква отговор от няколко деца. *Каква е шейничката? Къде се пързят с шейничката? Как се пързят? Пързят се бързо, сякаш... (летим)...Какво прави слънцето?*

С движения се илюстрират наречията **нагоре** и **надолу**. С цел включване на езиковите единици в активната реч на децата се съставят изречения с новите думи: *Вървим нагоре. Вървим надолу. Имам малка шейничка. Имам малка кукличка.*

В края на педагогическата ситуация поставете на всяка масичка голям лист, на който с контур е очертана шейничка. Децата на масичката да оцветят шейничката. След като приключат, им задайте въпросите: *Какво оцветихте? В какъв цвят е вашата шейничка?*

ТЕМА: ДЯДО КОЛЕДА ПРИСТИГА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 13/1 съществителни имена – Коледа, елха, звездичка, играчка, подарък, кутия, чорап	Разбиране и употреба на: 13/1 съществителни имена – Коледа, елха, звездичка, играчка, гирлянди, подарък, кутия, чорап глаголи – наближава, очаква, украсява, свети, блести	Разбиране и употреба на: 13/1 съществителни имена – Коледа, елха, звездичка, играчка, гирлянди, подарък, кутия, чорап, изненада глаголи – наближава, очаква, украсява, свети, радва се прилагателни имена – зимен, колежен, весел

	13/2 съществителни имена – Дядо Коледа, сън, шум, звънци, шейна	13/2 съществителни имена – Дядо Коледа, сън, шум, звънци глаголи – пристига, дига, звънтят, спят, скачат	13/2 съществителни имена – Дядо Коледа, сън, шум, звънци глаголи – пристига, дига, звънтят, спят, скачат прилагателни имена – златна, хубава, сладък
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 13/1 просто изречение – Очакваме Коледа. Звездичката свети. Украсяваме елхата. 13/2 просто изречение – Дядо Коледа пристига. Мама пристига. Татко пристига. Звънци звънтят. Камбанки звънтят.	Конструирани на: 13/1 словосъчетание – коледна елха, весело дете, весели деца просто изречение – Очакваме Коледа. Звездичката свети. Украсяваме елхата. 13/2 просто изречение – Дядо Коледа пристига. Мама пристига. Татко пристига. Звънци звънтят. Камбанки звънтят.
Възприемане на литературно произведение	13/2 Възприемане на стихотворението „Дядо Коледа“ от Гео Милев	13/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „Дядо Коледа“ от Гео Милев	13/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „Дядо Коледа“ от Гео Милев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

13/1 КРАЙ ЕЛХАТА

Покажете на децата кутия. От нея изваждайте една по една играчки за елха. Покажете и назовете всяка играчка: *звезда/звездичка, топка, камбанка, лампи/свеещички, гирлянда*. Децата повтарят назоваванията на играчките за елха. Дава се възможност детето да вземе в ръце играчката и да я назове. Това въвеждащо упражнение помага да се формира разбиране за част от речника в педагогическата ситуация.

След това насочете вниманието на децата към сюжетната илюстрация в учебното помагало на стр. 16. Направете образец на разказ по сюжетната илюстрация:

Наближава Коледа. Ани и Иво са у дома. В стаята на Ани и Иво има елха. Децата украсяват коледната елха. Ани слага камбанка. Иво слага топка. Елхата блести. Децата са весели. Очакват Дядо Коледа. Очакват подаръци.

Проведете разговор по сюжетната илюстрация. Ако прецените, че на децата ще им бъде трудно да отговарят на въпросите без словесна опора, най-напред конструирайте изречение и след това задайте въпрос към него. Например:

Наближава Коледа. Кой празник наближава?

Ани и Иво са у дома. Къде са Ани и Иво?

В стаята на Ани и Иво има елха. Какво има в стаята на Ани и Иво? Посочи елхата.

Децата украсяват елхата. Какво правят децата? и т.н.

За затвърдяване на вежливи думи и изрази от тема 11 „Вълшебни думи“ може да се включи диалог между Иво и Ани:

- Иво, моля те, дай ми камбанката.
- Заповядай, Ани.
- Благодаря, Иво.

Проведете играта „Какъв е?“, за да затвърди-

те лексикалния материал. Учителят казва дума (съществително име), а детето измисля прилагателно име, като го съгласува по род и число със съществителното име. Например: *Каква е елхата? Какви са децата?*

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да оградят в учебното помагало еднаквите коледни чорапчета на стр. 16.

13/2 ДЯДО КОЛЕДА

Покажете на децата камбанка и нейния звън. Подавайте им камбанката и изисквайте от тях да правят звукоподражание: *зън-зън, дзън-дзън*. Обяснете, че така звънят звънците на шейната на Дядо Коледа.

След това изпълнете **стихотворението „Дядо Коледа“** от Гео Милев.

Интерпретацията на стихотворението се провежда по всеки стих, като се изисква отговор от няколко деца. Глаголите в текста, за които е възможно, се илюстрират с движения. *Покажи с ръчички как се вдигат облаците от сняг. Кой очакван гост пристига? Каква е шейната на Дядо Коледа? Откъде идва Дядо Коледа с шейната? Как звънтят звънците? Какво правят децата? Покажи с ръчички как спят децата.* и т.н.

С цел включване на езиковите единици в активната реч на децата се съставят изречения с новите думи. Например с глагола *пристига* се конструират различни изречения: *Дядо Коледа пристига. Мама пристига. Колата пристига*. За активизиране на употребата на прилагателни имена се конструират фрази. Например прилагателното име *златна* може да се включи в различни словосъчетания: *златна шейна, златна звезда, златна есен*.

В края на педагогическата ситуация вземете коледно чорапче подавайте го на всяко дете, а то да казва какъв подарък очаква Дядо Коледа да остави за него под елхата.

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА УСВОЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК ОТ ДЕТЕТО (тема 14)

ТЕМА: ЗИМА Е ДОШЛА

14/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва изобразителният материал по темата „Зима

е дошла“ на стр. 17, 18 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 4 – 5-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена за лица в мъжки, женски и среден род, ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи дядото.
			Посочи бабата.
			Посочи кучето.
	Същ. нар. имена за предмети в мъжки, женски и среден род, ед. число и мн. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи двора.
			Посочи стаята.
			Посочи чорапче.
			Посочи животните.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи ботуши.
			Посочи кой храни кучето.
			Посочи кой храни врабчето.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи синия шал.
			Посочи червената шапка.
			Посочи бялото животно.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Вали сняг.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Деца се пързалат с шейна.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти кажа стихотворение, а ти избири картинка за него: <i>Сняг на облаци се дига, Дядо Колега пристига в златна хубава шейна чак от Стара планина.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Зима

е дошла“ на стр. 17, 18 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 4 – 5-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. нар. имена за лица в мъжки, женски и среден род, ед. число	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>дядото</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>бабата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази.

	Същ. нар. имена за предмети в ед. число, мъжки, женски и среден род и мн. ч.	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кучето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кое е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>чадъра</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шапката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>якето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>животните</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>дядото</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави дядото.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>бабата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави бабата.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момичето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво казва момичето на бабата.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>чадъра</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови в какъв цвят е чадърът.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>бабата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е бабата.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кучето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв цвят е кучето.
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>бабата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>бабата</i> .	Продължи изречението: Бабата... (Кажете нещо за бабата.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>животните</i> в сюжетната илюстрация на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>животните</i> .	Продължи изречението: Животните... (Кажете нещо за животните.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен стихотворението: <i>Сняг на облаци се дига, Дядо Коледа пристига</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>В златна хубава шейна чак от Стара планина.</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>„Дзън-дзън-дзън!“ – звънци звънтят,</i>
		Четат се два стиха от стихотворението и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>В сладък сън децата спят.</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$

m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране

m_2 – брой точки на детето за езикова продукция

n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране

n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 15 до тема 24)

ТЕМА: ЗИМНИ ИГРИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 15/1 съществителни имена – сняг, морков, шал, шапка, метла, копче/копчета 15/2 съществителни имена – земя, облаци, сняг, клонки, снежинки	Разбиране и употреба на: 15/1 съществителни имена – сняг, морков, шал, шапка, копче/копчета глаголи – правя/правят, слагам/слагат 15/2 съществителни имена – земя, облаци, сняг, клонки, снежинки глаголи – задуха, затрупа	Разбиране и употреба на: 15/1 съществителни имена – сняг, морков, шал, шапка, копче/копчета глаголи – правя/правят, слагам/слагат прилагателни имена – мокър, студен, малка, голяма 15/2 съществителни имена – земя, облаци, сняг, клонки, снежинки глаголи – задуха, затрупа, накацали прилагателни имена – бяла, пухкав, топла
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 15/1 просто изречение – Правя снежен човек. Правят снежен човек. Слагам шапка. Слагат шапка. 15/2 просто изречение – Затрупа Мечо. Задуха вятър.	Конструирание на: 15/1 фраза – мокър сняг, мокър шал, мокра шапка, студен сняг, студен ден, голяма топка, малка топка просто изречение – Правя снежен човек. Правят снежен човек. Слагам шапка. Слагат шапка. 15/2 фраза или просто изречение – бяла зима, бяла земя, пухкав сняг, бял сняг, бели снежинки; Затрупа Мечо. Задуха вятър.
Свързана реч	15/1 Участие в диалог с пасивен отговор (посочване на обект или субект)	15/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	15/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	15/2 Възприемане на стихотворението „По клонките“ от Галина Златина	15/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „По клонките“ от Галина Златина	15/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „По клонките“ от Галина Златина

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

15/1 ИГРИ В СНЕГА

Започнете педагогическата ситуация с песента „Снежен човек“ или друга песен, подходяща за темата на педагогическата ситуация.

Покажете на децата картини на снежен човек и разкажете как се прави. Всяко действие вербализирайте и онагледявайте.

Вземам топка мокър сняг.

Търкалям топката.

Топката става голяма.

Правя малка топка.

Поставям малката топка отгоре.

Слагам очи на снежния човек.

Слагам нос от морков.

Правя уста на снежния човек.

Слагам шапка.

Слагам метла.

Слагам копчета.

Ето снежния човек.

Предложете на децата да подреждат пъзели със зимни сюжети.

След като децата подредят пъзелите, проведете разговор по снимките. При децата, които владеят само семеен език, се работи върху езиковото разбиране – посочват по инструкция шапката на снежния човек, очите и т.н. Децата, които владеят в някаква степен българския език, отговарят на въпроси по снимките, като се упражнява употребата на единствено и множествено число на глаголите според броя на персонажите в снимките – *Какво прави детето? Какво правят децата?* и т.н.

Разглеждат сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало. Проведете разговор за игрите на децата в снега.

За упражняване на употребата на новите думи проведете **играта „Продължи“**. Учителят казва дума (прилагателно име), а детето измисля съществително име, като го съгласува по род и число с прилагателното име. Например: *мокър сняг, мокър шал, мокър панталон, и т.н.*

15/2 СНЕЖИНКИ

Подгответе четири пъзела на два зимни пейзажа, един пролетен и един есенен пейзаж, като ги разрежете на толкова парчета, колкото са децата в групата. Така получените пъзели дайте на децата. Децата се групират според пъзела, който ще сглобяват. Разгледайте готовите пъзели на всяка маса и разговаряйте с децата. Изпълнете **стихотворението „По клонките“** от Галина Златина, а децата нека да посочат кой от пъзелите е подходящ за стихотворението.

Интерпретацията на стихотворението се провежда по всеки стих, като се изисква отговор от няколко деца. *Каква е станала земята? Какво задуха? Обяснява се „хала“. Каква е дъбравата? Обяснява се „дъбрава“. Какво направи с облаците? Какво направи пухкавият сняг? Кой е в топалата хралупа?...*

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да дорисуват по контура снежинките на стр. 19 от учебното помагало.

МОДУЛ 4

ТЕМА: ДЕН И НОЩ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 16/1 съществителни имена – ден, нощ глаголи – мия се, храня се, играя, спя 16/2 съществителни имена – Ежко Бежко, поздрав, утро, ден, вечер, нощ	Разбиране и употреба на: 16/1 съществителни имена – ден, нощ, сутрин, обед, следобед, вечер глаголи – мия се, храня се, играя, спя 16/2 съществителни имена – Ежко Бежко, Дългоушко, Мечо, поздрав, утро, ден, вечер, нощ глаголи – успал, закъснял	Разбиране и употреба на: 16/1 съществителни имена – ден, нощ, сутрин, обед, следобед, вечер глаголи – мия се, храня се, играя, спя прилагателни имена – детска, лека, добър 16/2 съществителни имена – Ежко Бежко, Дългоушко, Мечо, поздрав, утро, ден, вечер, нощ глаголи – успал, закъснял прилагателни имена – добър, лош, къси
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 16/1 фраза – Добро утро. Добър ден. Добър вечер. Лека нощ. 16/2 просто изречение – Ежко Бежко се успал. Детето се успало. Ежко Бежко закъснял. Детето закъсняло.	Конструирание на: 16/1 фраза – детска градина, добро утро, добър ден, добър вечер, лека нощ просто изречение – Сутрин закусвам. През деня играя. През нощта спя. 16/2 просто изречение – Ежко Бежко се успал. Детето се успало. Ежко Бежко закъснял. Детето закъсняло.
Свързана реч	16/1 Участие в диалог с пасивен отговор (посочване на обект или субект)	16/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	16/1 Съставяне на повествователен текст
Възприемане на литературно произведение	16/2 Възприемане на стихотворението „Поспалив, но вежлив“ от Ангелина Жекова	16/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „Поспалив, но вежлив“ от Ангелина Жекова	16/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „Поспалив, но вежлив“ от Ангелина Жекова

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
16/1 КОГА КАКВО ПРАВЯ

Чуйте популярната **песен „Часовник“**. Покажете часовник и го свържете със сутрешното събуждане.

Покажете на децата картина с последователни дейности в дневния режим на детето. Назовавайте всяко действие и по възможност го съпровождате с имитационни движения. Примерни речеве образци:

Сутрин ставам от сън. Събуждам се. – Протегни ръчички.

Мия си ръцете. – Покажи как миеш ръцете.

Мия си лицето. – Покажи как миеш лицето.

През деня играя. – Подскочи.

През деня се храня. – Покажи как се храниш.

През нощта спя. – Покажи как спиш.

Децата, които не владеят български език, демонстрират езиково разбиране, като посочват по инструкция на учителя. Децата, които владеят в известна степен български език, отговарят на въпроси или съставят повествователен текст по картинките, които представят дневния режим на детето.

В учебното помагало има четири сюжетни снимки на деца. Последователно насочете вниманието на децата към снимките и проведете разговор с цел езиково разбиране и езикова употреба на лексикалния материал и формиране на умения за граматически правилна реч. Детето трябва да свърже сним-

ката със слънцето, ако действието се случва през деня, или с луната, ако действието се случва през нощта.

Завършете педагогическата ситуация с **песента „Часовник“**, като изпълнявате имитационни движения по текста.

16/2 ПОСПАЛИВ, НО ВЕЖЛИВ

Създайте емоционална нагласа към темата, като предложите на децата **подвижната игра „Спиво зайче“**. Припомнете им какво правят вечер и през нощта, когато се употребяват поздравите и пожеланията: *Добро утро! Добър ден! Добър вечер! Лека нощ!*

Покажете им играчка Ежко Бежко и изпълнете **стихотворението „Поспалив, но вежлив“** от Ангелина Жекова.

Стихотворението може да се представи с помощта на играчки (куклен театър). Интерпретацията се провежда по всеки стих, като се изисква отговор от няколко деца.

С цел включване на езиковите единици в активната реч на децата се съставят фрази с новите думи. Например: *добър – добър ден, добър татко, дядо; добро утро, добро дете, добро куче и т.н.*

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да покажат с движения как бавно ходи Ежко Бежко.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Кой, къде и какво прави?“

ТЕМА: ДЕЦАТА СА РАЗЛИЧНИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на 17/1, 2 съществителни имена – <i>дете, момче, момиче, блуза, пола, панталон, рокля, обувки</i>	Разбиране и употреба на 17/1, 2 съществителни имена – <i>дете, момче, момиче, блуза, пола, панталон, рокля, обувки</i> глаголи – <i>танцува, рисува, играе</i>	Разбиране и употреба на 17/1, 2 съществителни имена – <i>дете, момче, момиче, блуза, пола, панталон, рокля, обувки</i> глаголи – <i>танцува, рисува, строи, играе</i> прилагателни имена – <i>шарен, весел</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 17/1, 2 кратко просто изречение – <i>Момчето танцува. Детето танцува. Момчето играе. Момчето играе.</i>	Конструирание на: 17/1, 2 фраза – <i>шарена топка, шарена рокля, весело дете, весели деца</i> просто разширено изречение – <i>Ани рисува слънце. Иво играе с камионче. Детето играе.</i>
Свързана реч	17/1, 2 Участие в диалог с пасивен отговор (посочване на обект или субект)	17/1, 2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	17/1, 2 Съставяне на описателен текст

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
17/1 В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Покажете на децата сюжетната илюстрация в учебното помагало на стр. 21. Разгледайте илюстра-

цията и последователно опишете всяко дете с какво е облечено и какво прави. Направете речев образец. Децата, които разбират, но не говорят български език, посочват по инструкция кое дете рисува, кое дете танцува и т.н. Децата, които в известна степен

говорят български език, с помощта на учителя правят описание на децата – с какво са облечени и как-во правят.

В разговора въпросите предполагат най-напред конструиране на кратко просто изречение, като глаголите са в 3 л. ед. ч., сег. време. *Ани рисува. Иво играе.* За да се упражни конструиране на просто разширено изречение, се задават допълнителни въпроси: *Какво рисува Ани? С какво рисува Ани? С какво играе Иво? С какво е облечена Ани?*

В учебното помагало изобразените деца са свързани с преплетени линии с играчки. Всяко дете от групата трябва да проследи преплетените линии и да разбере коя играчка на кое дете е.

17/2 АЗ ОБИЧАМ ДА ИГРАЯ С...

Започнете педагогическата ситуация с игра на

ТЕМА: ТОВА МИ ХАРЕСВА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 18/1 съществителни имена – дъжд, бонбон, джоб, килим глаголи – вали, ям 18/2 съществителни имена – бонбони, сладки, торта	Разбиране и употреба на: 18/1 съществителни имена – валеж, бонбон, джоб, килим, зърно глаголи – вали, ям, лапам, мирише 18/2 съществителни имена – бонбони, сладки, торта глаголи – правя, обичам	Разбиране и употреба на: 18/1 съществителни имена – валеж, бонбон, джоб, килим, зърно глаголи – вали, ям, лапам, мирише, ухае, харесвам прилагателни имена – зелени, розови, виолетови, сини 18/2 съществителни имена – бонбони, сладки, торта глаголи – правя, обичам, харесвам
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		18/1 Образоване на единствено и множествено число на съществителни имена в м. р. – бонбон/бонбони; дъжд/дъждове; град/градове; джоб/джобове Конструиране на: 18/1 просто изречение – Харесвам бонбони. Ям бонбони. Лапам бонбони.	18/1 Образоване на единствено и множествено число на съществителни имена в м. р. – бонбон/бонбони; дъжд/дъждове; град/градове; джоб/джобове Конструиране на: 18/1 просто изречение – Харесвам бонбони. Ям бонбони. Лапам бонбони.
Възприемане на литературно произведение	18/1 Възприемане на приказката „Знаменитият валеж в Пъомбино“ от Джани Родари	18/1 Възприемане и интерпретация на приказката „Знаменитият валеж в Пъомбино“ от Джани Родари	18/1 Възприемане и интерпретация на приказката „Знаменитият валеж в Пъомбино“ от Джани Родари
Свързана реч	18/2 Участие в диалог	18/2 Участие в диалог	18/2 Участие в диалог

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

18/1 ДЪЖД ОТ БОНБОНИ

Подгответе изрязани от картон в различни цветове бонбони. Припомнете на децата думата **дъжд** и нейното значение: *От облаците вали дъжд. Падат дъждовни капки. Но днес за вас имам изненада. Вижте един друг дъжд.* Пуснете над децата изрязаните от картон бонбони в различни цветове. Нека всяко дете да вземе по един „бонбон“. Проведете разговор:

Какво е това? – децата да възпроизведат думата, а деца, които не могат да изговорят думата,

влак, използвайте подходящ музикален съпровод. Разположете децата в кръг, седнали на килима. Покажете им непрозрачна торбичка, в която има малки играчки. Децата последователно вземат по една играчка от торбичката, назовават я и я описват. В зависимост от равнището на владение на български език диференцирайте своята подкрепа. Децата, които не владеят български език, повтарят речевия образец на учителя. Децата, които владеят в известна степен български език, отговарят на подпомагащи въпроси на учителя или самостоятелно назовават и описват играчката.

Завършете педагогическата ситуация с игра на влак и плавно преминете към следващ режимен момент.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

та, да посочат своя „бонбон“.

В какъв цвят е твоят бонбон? – упражнява се употреба на прилагателните имена за цвят – **червен, жълт, син, бял...**

Подари бонбона на детето до теб. Какво ще му кажеш? – упражняват се вежливи думи **заповядай, благодаря.**

А сега постави бонбона в джоба си. – показваме джоб и изграждаме представа за думата.

Прочетете на децата **приказката „Знаменитият валеж в Пъомбино“** от Джани Родари.

При интерпретацията на приказката се чете изречение от текста и се задава въпрос към същото

изречение. Всеки въпрос се задава към няколко деца, за да се упражни употребата на езиковите единици. Примерни въпроси: *Какво е заваляло? В какви цветове били бонбоните? Какво направило детето?* и т.н.

Покажете на децата сюжетната илюстрация в учебното помагало на стр. 22, в която Ани и Иво са под дъжд от бонбони. Предложете на децата да оцветят бонбоните. След това проведете разговор: *Какво е това? В какъв цвят е този бонбон?*

Децата, които владеят в известна степен български език, съставят изречения с думата **бонбони**. Децата, които все още не употребяват езиковите единици, демонстрират езиково разбиране като посочват различни по цвят бонбони: *Посочи бял бонбон. Посочи жълт бонбон. Посочи червен бонбон.*

18/2 В СЛАДКАРНИЦАТА

Предложете на децата да направят в детска-

та градина сладкарница. Разговаряйте какво има в сладкарницата. Покажете празни кутии от бонбони, торта, бисквити, вафли. Предложете на децата да направят сладкиши по избор, като използват подръчни материали, пластилин, кестени, хартия и др. По време на работата разговаряйте с всяко дете: *Какво правиш? На кого искаш да го подариш?*

След като всяко дете направи своя бонбон, торта, бисквита или вафла, го поставя в съответната кутия. Така се запомня значението на съответните думи. Кутиите са познати на децата и поставяйки изработения сладкиш в кутията, детето запомня съответната дума.

След като е направена „сладкарницата“, се избира продавач и купувачи и започва игра, в която се упражнява участие в диалог.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Работа с пластилин“, игра на маса „На пазар“

ТЕМА: МАМА И ТАТКО РАБОТЯТ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 19/1 съществителни имена – учителка, училище, ученици, тетрадка, строител, чук, тухла, къща 19/2 съществителни имена – готвачка, кухня, супа; шофьор, камион, товар, багаж	Разбиране и употреба на: 19/1 съществителни имена – учителка, училище, ученици, учебник, тетрадка, строител, строеж, чук, кофа, тухла, къща глаголи – чете, строи 19/2 съществителни имена – готвачка, престилка, кухня, тава, супа; шофьор, камион, товар глаголи – готви, кара	Разбиране и употреба на: 19/1 съществителни имена – учителка, училище, ученици, учебник, тетрадка, строител, строеж, чук, кофа, тухла, пясък, къща глаголи – учи, чете, строи прилагателни имена – умен, здрав, силен 19/2 съществителни имена – готвачка, престилка, кухня, тава, тенджерка, супа, шофьор, камион, товар, багаж глаголи – готви, кара наречия – вкусно, внимателно
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		19/1 Образуване на единствено и множествено число на съществителни имена в ж. р. – учителка/учителки; къща/къщи; книга/книги; тетрадка/тетрадки Конструирани на: 19/1 просто изречение – Учителят чете. Строителят строи. 19/2 просто изречение – Готвачката готви. Шофьорът кара.	19/1 Образуване на единствено и множествено число на съществителни имена ж. р. – учителка/учителки; къща/къщи; книга/книги; тетрадка/тетрадки Конструирани на: 19/1 просто изречение – Учителят учи децата. Учителят учи учениците. Строителят строи къща. 19/2 фраза и просто изречение – Вкусна супа; Готвачката готви вкусно. Шофьорът кара внимателно.
Свързана реч	19/1 Участие в диалог	19/1 Участие в диалог	19/1 Участие в диалог 19/2 Съставяне на описателен текст

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

19/1 НА РАБОТА

За въвеждане на децата в темата подредете пъзели на учителка с ученици и строител. Наредете изображенията на части според броя на децата в групата. Всяко дете взема част от изображенията и

в малки групи сглобяват пъзелите. Проведете разговор с децата и назовете изобразеното, ако децата не владеят български език.

След това насочете вниманието на децата към сюжетната илюстрация в учебното помагало на стр. 23, на която е изобразена майката на Ани и Иво.

Примерен речев образец на описателен текст по

иллюстрацията: *Това е майката на Ани и Иво. Тя е учителка. Учителката работи в училище. Учи ученици. Учителката има учебник, тетрадка и химикалка. Учителката посочва на дъската. Учителката е добра. Учениците са добри.*

Речевият образец се съпровожда с показ на обекти или субекти от илюстрацията. Последващите въпроси към децата са за запомняне на думите от семантичното гнездо. Децата, които нямат активен речник по български език, посочват обекти или субекти в илюстрацията: *посочи учителката, посочи учениците, посочи дъската, посочи тетрадка.* Децата, които владеят в известна степен български език, отговарят на въпроси или съставят описателен текст по речевия образец.

Примерен речев образец на описателен текст по илюстрацията: *Това е таткото на Ани и Иво. Той е строител. Работи на строеж. Строи къща. Строителят работи с чук, тухли и кофа. Строителят е силен. Тухлите са тежки.*

Речевият образец се съпровожда с показ на всеки обект или субект. Разговорът по илюстрацията се диференцира в зависимост от нивото на владение на българския език от различните деца: посочване, отговор на въпрос или съставяне на описателен текст.

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да разгледат илюстрациите и да свържат учителката/строителя с предметите, които използват в съответните професии.

19/2 КОЙ КАКВО РАБОТИ

Покажете на децата илюстрация на готвачка.

Примерен речев образец: *Готвачката е в кухнята. В кухнята има печка. Готвачката готви супа. Супата е гореща. Супата е вкусна. Децата обичат супа.*

Примерни въпроси: *Къде е готвачката? Кой е в кухнята? Какво приготвя готвачката? За кого приготвя храна? Какво обичаш да ядеш? Кой готви у дома?*

Децата, които владеят само семеен език, различен от българския, посочват по инструкция. Децата, които владеят в известна степен български език, отговарят на въпроси или съставят описателен текст по илюстрацията.

Насочете вниманието към други илюстрации, на които има дете, което готви, дете, което се храни, и дете, което мие чинии: *Виж следващата картинка. Посочи кое дете се храни. Посочи кое дете готви. Посочи кое дете мие чинии.*

След това покажете илюстрация на шофьор. Примерен речев образец: *Шофьорът кара камион. Камионът има гуми и волан. Камионът се движи по улицата. Шофьорът внимава. Вози багаж.* Речевият образец се подкрепя с показ на назоваваното по илюстрацията. Задават се въпроси по примерното описание.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Продължи“**. Учителят казва дума, а детето продължава изречението. Тази игра позволява включване на новите думи в активната реч на децата.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: ПРЕСИЧАМ БЕЗОПАСНО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 20/1 съществителни имена – улица, пътека, светофар глаголи – пресича, спира 20/2 съществителни имена – игра, пътека глаголи – гледам, скачам, тичам, пресичам	Разбиране и употреба на: 20/1 съществителни имена – улица, пътека, светофар, тротоар глаголи – пресича, спира 20/2 съществителни имена – игра, пътека, зебра глаголи – гледам, скачам, тичам, пресичам	Разбиране и употреба на: 20/1 съществителни имена – улица, тротоар, пътека, светофар глаголи – пресича, спира, свети, движи се 20/2 съществителни имена – игра, пътека, зебра глаголи – гледам, поглеждам, скачам, тичам, внимавам, пресичам наречия – наляво, надясно
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 20/1 просто изречение – Ани спира. Иво спира. Колата спира.	Конструирание на: 20/1 фраза и просто изречение – Ани пресича. Ани спира. Колата спира. Светофарът свети. Лампата свети.
Свързана реч	20/1 Участие в диалог	20/1 Участие в диалог	20/1 Съставяне на текст
Възприемане на литературно поризведение	20/2 Възприемане на стихотворението „По бялата зебра“ от Валери Петров	20/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „По бялата зебра“ от Валери Петров	20/2 Възприемане и интерпретация на стихотворението „По бялата зебра“ от Валери Петров

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
20/1 ПО ПЕШЕХОДНАТА ПЪТЕКА

Организирайте децата за **играта „Светофар“**. При показ на червен кръг децата спират на място, а при зелен се движат из стаята.

След играта насочете вниманието им към сюжетната илюстрация от учебното помагало на стр. 24. Учителят прави речев образец на описателен текст по илюстрацията, като съпровожда думите с показ на субекта/обекта. Примерен речев образец: *Ани и Иво отиват на разходка. Учителките водят децата от детската градина. Учителките и децата са на тротоара. Светофарът свети в червено. Учителките и децата спират. Светофарът свети в зелено. Учителките и децата пресичат улицата.*

След речевия образец децата, които само разбират български език, но все още не говорят, трябва да отговарят на инструкция, като посочат субект/обект от илюстрацията – *Посочи учителките. Посочи децата. Посочи улицата. Посочи пешеходната пътека. Посочи светофара.* Децата, които владеят в известна степен български език, да отговарят на въпроси – *В какъв цвят свети светофарът? Кога децата спират? Кога децата тръгват? Децата, които еднакво добре владеят семейния и българския език, да се опитат да съставят описателен текст по илюстрациите.*

За упражняване на думите по темата използ-

вайте **играта „Продължи“** – *Аз казвам дума, а ти продължи изречението. Децата... Учителките... Светофарът... Улицата...*

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да довършат пътеката, по която Ани ще отиде до Иво, на стр. 24 от учебното помагало.

20/2 ПО БЯЛАТА ЗЕБРА

Припомнете на децата илюстрацията от учебното помагало на стр. 24 и проведете кратък разговор: *Кого виждате на картинката? Какво правят децата? Правилно ли пресичат улицата? Къде се движат? Вие къде пресичате улицата?*

Обяснете, че тази пешеходна пътека се нарича **зебра**, и представете **стихотворението „По бялата зебра“** от Валери Петров.

Интерпретацията на стихотворението се провежда последователно по всеки стих с цел да се изяснят непознатите думи и след повторенията децата да заучат текста. *Познай какво обичам. Покажи как скачаи. Познай какво още обичам. Как пресичам улиците? Погледни като мен наляво. Ето така. Погледни като мен надясно. Ето така. И т.н.*

След интерпретацията на литературното произведение учителят упражнява с децата разбиране и употреба на **наречията наляво, надясно**.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Светофар“**.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

МОДУЛ 5

ТЕМА: ЗООПАРК

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 21/1 съществителни имена – лъв, слон, маймуна, змия 21/2 съществителни имена – кон, котка, куче, зайче, петле	Разбиране и употреба на: 21/1 съществителни имена – зоопарк, лъв, слон, маймуна, змия глаголи – ръмжи, пълзи 21/2 съществителни имена – двор, кон, петел, котка, заек, куче глаголи – бяга, скача, лае	Разбиране и употреба на: 21/1 съществителни имена – зоопарк, лъв, слон, маймуна, змия глаголи – ръмжи, пълзи, скача 21/2 съществителни имена – двор, кон, петел, котка, заек, куче глаголи – бяга, скача, лае прилагателни – бърз, страхлив
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Образуване на: 21/1 умалителни форми на съществителни имена – лъв/ лъвче, слон/слонче, маймуна/маймунка, змия/змийче 21/2 умалителни форми на съществителни имена – кон/конче, петел/петле, заек/зайче, котка/коте, куче/кученце.	Образуване на: 21/1 умалителни форми на съществителни имена – лъв/ лъвче, слон/слонче, маймуна/маймунка, змия/змийче 21/2 умалителни форми на съществителни имена – кон/конче, петел/петле, заек/зайче, котка/коте, куче/кученце.
Свързана реч	21/1, 2 Участие в диалог	21/1, 2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	21/1, 2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси. Описание на животно

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

21/1 ЖИВОТНИТЕ В ЗООПАРКА

Създайте емоционална нагласа към темата, като предложите на децата да чуят песен за животни и да изпълняват звукоподражания.

След това покажете на децата последователно снимките на лъв, маймуна, слон и змия от учебното помагало на стр. 25 и направете речев образец – описание. Примерен план на речевия образец – описание:

- външен вид (цвят на козина)
- части на тялото
- движения
- звукоподражания.

Като се съобразява с нивото на владеење на български език на децата, учителят задава въпроси, изисква отговор или показ. След описанието на всяко животно предлагайте на децата да го свържат с неговото малко и да оцветят малкото змийче.

Подгответе пъзели на лъв, слон, маймуна и змия, като ги разрежете на толкова парчета, колкото са децата в групата. Предложете ги на децата. Докато те ги сглобяват, провеждайте разговор за употреба на лексиката по темата. Насочете ги към съставяне на фрази и изречения с новите думи.

21/2 ЖИВОТНИТЕ В НАШИЯ ДВОР

Създайте емоционална нагласа към темата, като предложите на децата да чуят **песента „Патешки танц“** и да танцуват.

Подгответе на всяка маса голям бял лист и изрязани снимки на домашни животни: кон, котка, петел, куче. Посочвайте всяко животно и направете речев образец – описание по следния план:

- външен вид – цвят на козина, пера

- части на тялото
- движения
- звукоподражания.

Ако в групата преобладават деца, невладеещи български език, учителят след всяко изречение задава въпрос за възпроизвеждане на дума или изисква децата да посочат по илюстративния материал. Ако в групата има деца, които владеят в известна степен български език, след речевия образец на учителя съставят описателен текст. След всяко назовано и описано животно се назовава неговото малко. Уп-ражнява се образуване на умалителни форми на съществителни имена в мъжки, женски и среден род единствено число:

- кон – конче
- котка – коте
- петел – петле
- куче – кученце.

След представяне на всички животни предложете на децата да залепят изрязаните снимки на животни и да дорисуват ограда на двора.

Задайте гатанката, а децата да открият за кое животно от колажа е тя:

Има гребен на главата,

Шарени са му перата.

Що е то? (петел)

Завършете педагогическата ситуация с организиране на пръстова гимнастика. Децата с пръсти изобразяват петел, котка, зайче. Назовават техните малки:

- петел – петле
- заек – зайче
- котка – коте.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Пъзел“ и „Карти“, флашкарти

ТЕМА: КЪТ СВИДЕН И МИЛ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеење на семеен език и слабо владеење на българския език	При деца с еднакво добро владеење на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 22/1 съществителни имена – дом, къща, дърво глаголи – играя, скачам 22/2 съществителни имена – Баба Марта, мартеничка глаголи – върза прилагателни имена – бяла, червена	Разбиране и употреба на: 22/1 съществителни имена – дом, къщичка, къщурка, дърво глаголи – играя, скачам, смея се 22/2 съществителни имена – Баба Марта, мартеничка, ластовичка глаголи – върза прилагателни имена – бяла, червена, пъстра, засмяна	Разбиране и употреба на: 22/1 съществителни имена – дом, къщичка, къщурка, дърво, липа, милувка глаголи – играя, скачам, смея се прилагателни – бяла, спретната, майчина, мил 22/2 съществителни имена – Баба Марта, мартеничка, ластовичка глаголи – върза прилагателни имена – бяла, червена, пъстра, засмяна, пъргава, бърза
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч			Конструиране на: 21/1 фраза и просто изречение – бяла къщурка, бяла рокля, бяла блуза, майчина обич, майчина презгръдка, мила мама, мила баба, мило дете

Възприемане на литературно произведение	22/1 Възприемане на стихотворението „Родна стряха“ от Ран Босилек 22/2 Възприемане на стихотворението „Мартеничка“ от Елисавета Багряна	22/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Родна стряха“ от Ран Босилек 22/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Мартеничка“ от Елисавета Багряна	22/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Родна стряха“ от Ран Босилек 22/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Мартеничка“ от Елисавета Багряна

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

22/1 РОДНА СТЯХА

Създайте емоционална нагласа към темата, като предложите на децата да чуят песен по темата („Под нашата родна стряха“ по текст на Ран Босилек).

След това насочете вниманието на децата към снимките в учебното помагало. Покажете и назовете обектите. След речевия образец е подходящо да поставите въпроси към децата. Тези, които не владеят български език, да посочват по инструкцията обектите от снимките, за да покажат езиково разбиране.

Изпълнете наизуст **стихотворението „Родна стряха“** от Ран Босилек.

Интерпретацията на езиковите изразни средства се провежда последователно по всеки стих, за да се постигне непринудено заучаване наизуст. Изисква се няколко деца да отговорят на въпроса на учителя.

След това предложете на децата да оцветят къщата в учебното помагало.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Продължи“**, за да могат децата да включат новите думи в изречения. Така ще упражните употребата

на новите думи и фрази в активната реч.

22/2 БАБА МАРТА

Създайте емоционална нагласа към темата, като предложите на децата да чуят песен за Баба Марта. Поговорете за празника и мартениците.

Покажете мартеничка и изпълнете **стихотворението „Мартеничка“** от Елисавета Багряна.

Интерпретацията на езиковите изразни средства се провежда последователно по всеки стих, за да се постигне непринудено заучаване наизуст. Изисква се няколко деца да отговорят на въпроса на учителя. Ако има деца, които владеят в някаква степен български език, може да го научат наизуст.

Подгответе за всяка маса голям лист с нарисувано на него цъфнало клонче и нецветени мартеници в различна големина и форма. Всяко дете оцветява мартеничка. Наблюдавайте децата и говорете с тях за мартеничките, като използвате думи и изрази от текста на стихотворението.

Завършете педагогическата ситуация с песен за мартеничката.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: МАМА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 23/1 съществителни имена – птиче, гнездо, дърво, крило, вятър глаголи – писука, тупна, изхвъркна, грабна 23/2 съществителни имена – мамо, стая, песен глаголи – обичам, пея	Разбиране и употреба на: 23/1 съществителни имена – птиче, чедо, рожба, гнездо, дърво, крило, вятър. глаголи – изпраця, писука, тупна, изхвъркна, грабна 23/2 съществителни имена – мамо, стая, песен, нощ глаголи – обичам, пея, кажа, бдяла	Разбиране и употреба на: 23/1 съществителни имена – птиче, чедо, рожба, гнездо, клони, дърво, крило, вятър, светкавица глаголи – изпраця, писука, тупна, изхвъркна, блесна, огря, грабна прилагателни – силен, голокрило, разтревожена, топло, меко 23/2 съществителни имена – мамо, стая, песен, нощ глаголи – обичам, пея, кажа, бдяла прилагателни имена – мила, сладка, добричка, топла
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Интонационно изразително изпълнение на стихотворението или отделни стихове.		
Граматически правилна реч		Образуване на: 23/1 умалителна форма на съществителни имена – птица/птиче, птиченце; клони/клонки; капки/капчици Конструиране на: 23/2 фраза с езиковите единици от текста на стихотворението	Образуване на: 23/1 умалителна форма на съществителни имена – птица/птиче, птиченце; клони/клонки; капки/капчици Конструиране на: 23/1 фраза и просто изречение – силен вятър, силен дъжд; топло крило, топло гнездо, топло мяко 23/2 фраза с езиковите единици от текста на стихотворението

Възприемане на литературно произведение	23/1 Възприемане на разказа „В гнездото“ от Ангел Каралийчев	23/1 Възприемане и интерпретиране на разказа „В гнездото“ от Ангел Каралийчев	23/1 Възприемане и интерпретиране на разказа „В гнездото“ от Ангел Каралийчев
Свързана реч	23/1 Участие в диалог	23/1 Участие в диалог	23/1 Участие в диалог
Възприемане на литературно произведение	23/2 Възприемане на стихотворението „Мила моя мамо“ от Иван Генов	23/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Мила моя мамо“ от Иван Генов	23/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Мила моя мамо“ от Иван Генов
Пресъздаване на литературно произведение	23/2 Отговор на въпрос	23/2 Изпълнение наизуст с помощ от учителя	23/2 Самостоятелно изпълнение наизуст

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

23/1 В ГНЕЗДОТО

Покажете предметни картинки и изисквайте от децата да назоват умалителната форма на съответните съществителни имена (*птица, клон, капка*).

След това покажете илюстрацията по разказа в учебното помагало. Проведете разговор по илюстрацията. Кажете на децата, че ще им прочетете **разказа „В гнездото“** от Ангел Каралийчев, за да разберат какво се е случило с птичките в това гнездо. Може да използвате аудиозапис на силен вятър.

За да достигнете емоционално въздействие на литературното произведение, е необходимо да изясните ключовите думи и изрази в текста за децата, невладеещи български език. Интерпретацията на текста се провежда последователно по изреченията. Учителят съпровожда всяко изречение с показ на обектите в него – посочва дървото, клоните, гнездото, птицата, малкото птиченце. Към всяко изречение от текста учителя задава въпрос към децата, които владеят в известна степен български език; а тези, които не владеят български език, да посочат обект, с което да покажат езиково разбиране.

Интерпретацията на текста завършва с емоционалното въздействие – майката много обича своите птиченца, пази ги, закриля ги, топли ги в студената и страшна нощ.

Включете новите думи от текста на разказа във фрази и изречения: *силен вятър, силен дъжд; топло*

ло крило, топло гнездо, топло мляко. Включването на нови думи във фрази и изречения е предпоставка за въвеждането им в активната реч на детето.

След интерпретацията на текста покажете пръстова гимнастика. Децата изобразяват птици с помощта на пръсти и ръце. Упражнението е за зрительно-моторна координация.

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да оцветят дървото на илюстрацията на стр. 27 в учебното помагало.

23/2 МИЛА МАМО

Създайте емоционална нагласа към темата, като предложете на децата да чуят песен за мама. Припомнете им обичта на птицата към нейните малки птиченца в разказа „В гнездото“ от А.Каралийчев и поговорете за празника.

Изпълнете **стихотворението „Мила моя мамо“** от Иван Генов.

Интерпретацията на стихотворението се провежда последователно по всеки стих, като въпросите са конкретно насочени към текста. Отговорите на децата да предполагат възпроизвеждане на стиховете. Очакват се отговори от няколко деца за непоринудено заучаване на текста на стихотворението наизуст.

С новите думи от текста на стихотворението децата конструират фрази и прости изречения.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: ДЪЖД ВАЛИ, СЛЪНЦЕ ГРЕЕ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 24/1 съществителни имена – слънце, вятър, момиче, момче, шапка, шал, джапанки наречия – топло, студено 24/2 съществителни имена – палто, обувки, блузка, панталонки, сандали глаголи – вали, грее прилагателни имена – топло, студено	Разбиране и употреба на: 24/1 съществителни имена – слънце, вятър, момиче, момче, шапка, шал, джапанки, жилетка глаголи – загръща, пръска, грее, топли наречия – топло, студено 24/2 съществителни имена – палто, обувки, блузка, панталонки, сандали, кожух, чорапи глаголи – вали, грее, топли прилагателни имена – топло, студено, мокро	Разбиране и употреба на: 24/1 съществителни имена – слънце, вятър, момиче, момче, шапка, шал, джапанки, жилетка глаголи – духа, загръща, пръска, грее, топли наречия – топло, студено 24/2 съществителни имена – палто, обувки, блузка, панталонки, сандали, кожух, ръкавици, чорапи глаголи – вали, грее, духа, топли прилагателни имена – топло, студено, мокро

Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици и звукоподражания: <i>фи-уу-фиуу</i> . Дихателни упражнения.		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 24/1 фраза – студено време, студено мляко, студена стая; топло време, топло слънце, топло мляко 24/2 фраза – топло палто, мокро палто, студен ден, топъл ден просто изречение – Вали дъжд. Вали сняг. Слънцето грее. Слънцето се усмихва. Слънцето топли.	Конструирани на: 24/1 фраза – студено време, студено мляко, студена стая; топло време, топло слънце, топло мляко 24/2 фраза – топло палто, мокро палто, студен ден, топъл ден просто изречение – Вали дъжд. Вали сняг. Слънцето грее. Слънцето се усмихва. Слънцето топли.
Свързана реч	24/1, 2 Участие в диалог	24/1, 2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	24/1, 2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси. Съставяне на описание по картинка

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

24/1 ТОПЛО И СТУДЕНО

Организирайте децата за **подвижната игра „Листа и вятър“**. Играта създава емоционална нагласа за възприемане на новите ключови думи в темата *топло* и *студено*.

Покажете дихателни упражнения, които стимулират дишането. Примерни дихателни упражнения:

- да покажем как духа вятърът;
- да издухаме лентички;
- да търкаляме със силно духане топчета по масата;
- да си стоплим ръцете и др.

Разгледайте илюстрациите на слънце и вятър в учебното помагало на стр. 28. Покажете слънцето, дайте речев образец и задайте въпроси в зависимост от нивото на владение на български език: *Слънцето грее. Слънцето топли. Слънцето се усмихва. Какво прави слънцето? Посочи слънцето. Вятърът духа. Вятърът е студен. Какво прави вятърът? Какъв е вятърът?*

Примерни речеви образци, инструкции и въпроси по снимките на стр. 28: *Посочи момиченцето. Студено е. Духа вятър. Момиченцето е облечено с жилетка. Посочи жилетката. Защо момиченцето се загръща с жилетката? Студено ли му е? Посочи момченцето. Топло е. Как е облечено? Момченцето се пръска с вода. Топло ли му е?*

Предложете на децата да свържат слънцето със снимката, на която е топло, и вятъра – със снимката, на която е студено.

Децата назовават предметите на стр. 28 – *джа-*

панки, шал, зимна шапка и лятна шапка. Посочват предметите, които трябва на момиченцето от снимката, и предметите, които трябва на момченцето от снимката.

Упражнява се конструиране на фраза и просто изречение с езиковите единици.

24/2 СЛЪНЦЕ И ДЪЖД

Разделете децата на малки групи, като по възможност да има деца с различно ниво на владение на български език. Целта е в съвместната дейност непринудено децата да усвояват българския език от връстниците си, които го владеят в известна степен. Дайте на всяка група голям лист, изрязани от списания или брошури снимки на деца и възрастни и цветни флумастери. Предложете на децата да направят колаж на слънчево или дъждовно време. Всички в групата се договарят какво време ще изобразят в колажа, избират от изрязаните снимки подходящо облечени хора и ги залепват на листа.

По време на работата водете разговор с всяка група, като изисквайте децата да назоват какво време са изобразили, как са облечени хората.

Упражнявайте конструирането на **фраза** с езиковите единици: *топло палто, мокро палто; студен ден, топъл ден*. Лексиката се определя според нивото на владение на български език.

Упражнявайте конструирането на **просто изречение** с езиковите единици: *Вали дъжд. Вали сняг. Слънцето грее. Слънцето се усмихва. Слънцето топли.*

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА УСВОЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК ОТ ДЕТЕТО (тема 25)

ТЕМА: ПРОЛЕТ, ЗДРАВЕЙ!

25/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по темата „Про-

лет, здравей!“ на стр. 29, 30 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 4 – 5-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена за лица в мъжки, женски и среден род, ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи лъва.
			Посочи учителката.
			Посочи лъвчето.
	Същ. нар. имена за предмети в мъжки, женски и среден род, ед. число и мн. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи барабана.
			Посочи куклата.
			Посочи мечето.
			Посочи кубчетата.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи моливи.
			Посочи кой държи кукла.
			Посочи кой чете.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой деца рисуват.
			Посочи голям лъв.
			Посочи малко лъвче.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кафява играчка.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Студено е.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Мокро е.
			Ще ти прочета нещо, а ти избири картинка за него: <i>Веднъж в Пъмбини завалели бонбони. Падали като големи зърна град, но били с различни цветове: зелени, розови, виолетови, сини.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$
 m_1 – брой точки на детето
 n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Пролет, здравей!“ на стр. 29, 30 от учебното помагало

„Пъстър свят“ за 4 – 5-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. нар. имена за лица в мъжки, женски и среден род, ед. число и мн. ч.	Поставете инструкцията към детето, като посочите лъва в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>учителката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момиче</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кое е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>молив</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.

		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>книга</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>мечето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е тази играчка.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кубчетата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>учителката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави учителката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>децата, които слушат приказка</i> , в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво правят тези деца.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>децата, които рисуват</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво правят тези деца.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>учителката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е учителката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите сюжетната илюстрация долу на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв ден е на тази рисунка: слънчев или дъждовен.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите децата в сюжетната илюстрация долу на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е детето.
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, а ако то се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете с какво обичаш да играеш.	Продължи изречението: Играя с... (Кажете с какво обичаш да играеш.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите децата в сюжетната илюстрация горе на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Продължи изречението: Времето е... (Кажете какво е времето)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Чете се по едно изречение от текста и се поставя инструкцията.	Повтори след мен: <i>Веднъж в един град завалели бонбони.</i>
			Повтори след мен: <i>Едно дете хапнало зелен ментов бонбон.</i>
			Повтори след мен: <i>Друго дете опитало яagodов бонбон.</i>
			Повтори след мен: <i>Бил весел ден!</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$

m_2 – брой точки на детето

n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$

m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране

m_2 – брой точки на детето за езикова продукция

n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране

n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

МОДУЛ 6

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 26 до тема 34)

ТЕМА: РАЗКАЗВАМ ЗА ЖИВОТНИТЕ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 26/1, 2 съществителни имена – <i>Ежко Бежко, Баба Меца, Кума Лиса, гърне, мед, къщурка, медец</i> глаголи – <i>намерили, излапали, излъгали, скрили се, иди, делим, вардя, лъжеш, искат</i>	Разбиране и употреба на: 26/1, 2 съществителни имена – <i>Ежко Бежко, Баба Меца, Кума Лиса, гърне, мед, къщурка, медец</i> глаголи – <i>намерили, излапали, излъгали, делим, тръгнал, върнал се, скрили се, иди, вардя, лъжеш, искат</i>	Разбиране и употреба на: 26/1, 2 съществителни имена – <i>Ежко Бежко, Баба Меца, Кума Лиса, гърне, мед, медец, къщурка, гъсталак</i> глаголи – <i>намерили, излапали, излъгали, делим, тръгнал, върнал се, скрили се, подушила, довела, варди, иди, вардя, лъжеш, искат, питаме, опитах, облиза</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Интонационно изразително изпълнение на репликите на персонажите в драматизацията на приказката.		
Граматически правилна реч		26/1, 2 Конструирани на умалителни форми на съществителни имена : <i>мечета, ежлета, лисичета</i>	26/1, 2 Конструирани на умалителни форми на съществителни имена : <i>мечета, ежлета, лисичета</i>
Възприемане на литературно произведение	26/1 Възприемане на приказката „Ежко Бежко и Баба Меца“ от Ран Босилек	26/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Ежко Бежко и Баба Меца“ от Ран Босилек	26/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Ежко Бежко и Баба Меца“ от Ран Босилек
Свързана реч	26/1, 2 Участие в диалог	26/1, 2 Участие в диалог	26/1, 2 Участие в диалог
Пресъздаване на литературно произведение	26/2 Участие в драматизация на приказката „Ежко Бежко и Баба Меца“ от Ран Босилек	26/2 Участие в драматизация на приказката „Ежко Бежко и Баба Меца“ от Ран Босилек	26/2 Участие в драматизация на приказката „Ежко Бежко и Баба Меца“ от Ран Босилек

81

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

26/1 ЕЖКО БЕЖКО И БАБА МЕЦА

Организирайте децата за педагогическата ситуация с популярното стихотворение за Мечо, като ги приканите да извършват имитационни движения по текста:

*Мечо лапите встрани разтваря,
после пред гърдите ги събира.
В тъмната хралупа той наднича.
Ах, медаца сладък как обича.
После скача във тревата,
жилнала го е пчелата.*

Покажете кратък куклен етюд с персонажите в приказката „Ежко Бежко и Баба Меца“ от Ран Босилек. Ако има деца в групата, които владеят в известна степен български език, да ги назоват, ако няма – учителят представя и назовава героите (Ежко Бежко, Баба Меца, Кума Лиса).

След това насочете вниманието на децата към илюстрациите на стр. 31 или използвайте таблото „Ежко Бежко и Баба Меца“. Посочете и назовете: *Това е Баба Меца. Това е Ежко Бежко. Това е Кума Лиса. Това са мечетата. Това са ежлетата.* За установяване на езиково разбиране се

задават инструкции към децата, които не говорят български език: *Посочи Баба Меца. Посочи Ежко Бежко. Посочи Кума Лиса. Посочи мечетата. Посочи ежлетата.* След като сте сигурни, че децата разбират основните персонажи в приказката, я разкажете. Най-добрият вариант е да се представи приказката чрез куклен театър, за да се онагледят не само персонажите, но и техните действия.

Интерпретацията на приказката се провежда, като учителят чете кратък откъс и задава конкретен въпрос или инструкция: *Какво намерили Ежко Бежко и Баба Меца? Посочи гърнето с мед. Какво решили да направят с гърнето с мед? Кои са малките на Баба Меца? Посочи малките мечета. Кои са малките на Ежко Бежко? Посочи малките ежлета. При кого отишла Баба Меца? Оцвети в червено пътя, по който Баба Меца стига до ежлетата. При кого отишъл Ежко Бежко? Оцвети в синьо пътя, по който Ежко Бежко стига до мечетата. Нарисувай пътечка, по която Кума Лиса отива до гърнето с мед. Как се наричат малките на Кума Лиса?*

Завършете педагогическата ситуация със стихотворението за Мечо.

26/2 НА ТЕАТЪР

Подредете заедно с децата реквизита за драматизация на приказката „Ежко Бежко и Баба Меца“ от Ран Босилек, като ги включвате в разговор по съдържанието на приказката: *Какво е това? Кой е намерил гърнето с мед? Какво се случва с гърнето с мед? Тази къщичка на кого е? Кой живее в нея? Кой се крие в този гъсталак?* и т.н.

Учителят чете авторския текст и припомня репликите на персонажите:

Ежко Бежко и Баба Меца намерили гърне с мед.

• *Ежко, ще го делим поравно! – рекла Баба Меца.*

• *Поравно, Мецо.*

Примерни въпроси по откъса: *Какво са намерили Ежко Бежко и Баба Меца? Какво казала Баба Меца? Представи си, че си Баба Меца. Кажете думите като Баба Меца. Какво казал Ежко Бежко? Представи си, че си Ежко Бежко. Кажете думите*

като Ежко Бежко.

Поставете диадими на децата, които желаят да изпълнят ролята. Важно е да се аргументирате за избора си, особено ако има няколко желаещи деца за определена роля. Отработете всички диалози в приказката.

Преди драматизацията на приказката поставете инструкцията към децата, които са публика, да наблюдават и до посочат кое дете най-добре е изпълнило ролята си в приказката. Инструкцията към децата актьори – да изричат думите на героите ясно, за да може публиката да разбере какво са си казали.

В образователните цели на педагогическата ситуация са поставени глаголни форми, които са в диалозите, в репликите на персонажите. Целта е да се разшири речникът от предходната педагогическа ситуация.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Ежко Бежко и Баба Меца“

82

ТЕМА: КАКВО Е НУЖНО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 27/1, 2 съществителни имена – хлебар, вълк, лисица, зайче, кравайче глаголи – опекъл, носи, подаря прилагателни имена – добро	Разбиране и употреба на: 27/1, 2 съществителни имена – хлебар, вълк, лисица, зайче, кравайче, животинче глаголи – опекъл, носи, подаря, усмихнал се, засмал се прилагателни имена – добър, добра, добро	Разбиране и употреба на: 27/1, 2 съществителни имена – хлебар, вълк, лисица, зайче, кравайче, животинче глаголи – опекъл, носи, подаря, усмихнал се, засмал се прилагателни имена – добър, добра, добро, румено, вкусно
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Грамматически правилна реч		27/1, 2 Конструирание на умалителни форми на съществителни имена – животинче, кравайче	27/1, 2 Конструирание на умалителни форми на съществителни имена – животинче, кравайче
Възприемане на литературно произведение	27/1 Възприемане на чешката народна приказка „Кравайчето“	27/1 Възприемане и интерпретиране на чешката народна приказка „Кравайчето“	27/1 Възприемане и интерпретиране на чешката народна приказка „Кравайчето“
Свързана реч	27/1, 2 Участие в диалог	27/1, 2 Участие в диалог	27/1, 2 Участие в диалог
Пресъздаване на литературно произведение		27/2 Частичен преразказ на чешката народна приказка „Кравайчето“	27/2 Преразказ на чешката народна приказка „Кравайчето“

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

27/1 ДОБРОТО ЖИВОТИНЧЕ

Започнете педагогическата ситуация с разговор за доброто. Обяснете на децата коя постъпка е добра: *когато си мил, вежлив и помагаш на другите*. Насочете разговора по посока кой има добри постъпки. Примерни въпроси: *Кой е добър? Коя е добра? Кое е добро?* Отговорите на тези въпроси, освен съгласуване по род и число със съществителното име, предполагат и аргументиране с конкретни постъпки.

Разкажете на децата **чешката народна приказка „Кравайчето“**. Разказът се съпровожда с показ

на съответните субекти/обекти на таблото „Кравайчето“ или в учебното помагало на стр. 32. По преценка се прави и втори прочит на приказката.

След представяне на приказката задайте въпроси и инструкции към децата. Примерни: *Хлебарят опекъл кравайче за най-доброто животинче в гората. Посочи хлебаря. Посочи кравайчето. Хлебарят решил да подари кравайчето на най-доброто животинче в гората. Хлебарят срещнал вълка. Посочи вълка. Какво казал вълкът на хлебаря? Какъв е вълкът? Хлебарят дал ли кравайчето на вълка? После хлебарят срещнал лисицата. Посочи лисицата. Какво му казала лисицата? Каква е лисицата? Хлебарят дал ли кравайчето на ли-*

сицата? Хлебарят по-нататък срещнал зайчето. Посочи зайчето. Какво казало зайчето на хлебаря? Какво е зайчето? На кого хлебарят е дал кравайчето? Свържи хлебаря с това животинче, на което е дал кравайчето. Ти на кое дете от групата би дал кравайчето? Защо?

След възприемане и интерпретиране на чешката народна приказка проведете упражнения за конструиране на фраза и изречение с езиковите изразни средства от приказката.

27/2 ВКУСНОТО КРАВАЙЧЕ

Прочетете откъс от приказката „Кравайчето“. Децата да отгатнат от коя приказка е, кои са героите в нея. В кратък разговор припомнете съдържанието на приказката.

Според нивото на владее на български език

учителят преценява какъв тип преразказ ще организира. Децата, които не говорят български език, ще участват в преразказа, като посочват по илюстрациите в учебното помагало персонажи и обекти по въпросите на учителя. Децата, които слабо владеят български език, ще се опитат да направят частичен преразказ или да отговорят с отделни изречения на въпроси от учителя. Децата, които еднакво добре владеят семейния и българския език, ще се опитат да направят цялостен преразказ на приказката.

Завършете педагогическата ситуация с играта „Карнавал в гората“. Всяко дете си намисля един от героите в приказката. Едно дете от групата представя типични движения на този персонаж, а останалите деца разпознават кой герой от приказката е.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Кравайчето“

ТЕМА: МОЯТА ГРАДИНА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 28/1 съществителни имена – кокиче, минзухар, теменужка, маргаритка, метличина прилагателни имена – бяло, жълто, синьо 28/2 съществителни имена – Слънчо, пролет, венец, кокиче, минзухар, теменужка, маргаритка, метличина глаголи – излязло, хванали	Разбиране и употреба на: 28/1 съществителни имена – кокиче, минзухар, теменужка, маргаритка, метличина, цветя прилагателни имена – красива, бяло, жълто, синьо, зелено 28/2 съществителни имена – Слънчо, пролет, венец, кокиче, минзухар, теменужка, маргаритка, метличина, танц глаголи – излязло, хванали, завъртели	Разбиране и употреба на: 28/1 съществителни имена – кокиче, минзухар, теменужка, маргаритка, метличина, цветя, пролет прилагателни имена – красива, бяло, жълто, синьо, зелено, полски 28/2 съществителни имена – Слънчо, пролет, венец, кокиче, минзухар, теменужка, маргаритка, метличина, танц глаголи – излязло, хванали, завъртели, изплели прилагателни имена – красива, пролетен, полски
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		28/1, 2 Конструиране на фраза и просто изречение с езиковите единици	28/1, 2 Конструиране на фраза и просто изречение с езиковите единици
Свързана реч	28/1 Участие в диалог	28/1 Описание на цвете	28/1 Описание на цвете
Възприемане на литературно произведение	28/2 Възприемане на приказката „Пролетен венец“ от Рада Александрова	28/2 Възприемане и интерпретиране на приказката „Пролетен венец“ от Рада Александрова	28/2 Възприемане и интерпретиране на приказката „Пролетен венец“ от Рада Александрова

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

28/1 ПРОЛЕТНИ ЦВЕТА

Започнете педагогическата ситуация с играта „Цветове“. Предварително разположете в стаята предмети в различни цветове: бяло, жълто, синьо, зелено, червено. Предметите може да са кубчета, топки, играчки. Назовете определен цвят, а децата да намерят предмет с посочения цвят. Тази игра проверява езиковото разбиране у децата за цветовете. Чрез нея ще се ориентирате дали децата разбират прилагателните имена, които са планирани за педагогическата ситуация. Ако има деца, които не

разбират, не познават тези цветове, направете речев образец и показ на предмет в съответния цвят.

Подгответе картинки на пролетните цветя по темата: кокиче, минзухар, теменужка, маргаритка и метличина. Когато децата седнат, минете зад столчетата и залепете снимките на гърба на някои столчета. Децата, които имат снимки на гърба на столчетата, последователно показват снимките. Учителят назовава пролетното цвете и прави речев образец – описателен текст. В зависимост от нивото на владее на български език се стимулира езиковото разбиране и/или езиковата продукция чрез отделна дума, фраза, изречение или описание на обект.

Завършете педагогическата ситуация с песен за пролетта.

28/2 ПРОЛЕТЕН ВЕНЕЦ

Покажете на децата изрязани на отделни картончета снимки на цветята от приказката „Пролетен венец“ от Рада Александрова. Припомнете наименованията на цветята от предходната педагогическа ситуация: кокиче, минзухар, теменужка, маргаритка, метличина. Езиковото разбиране на съответните съществителни имена е предпоставка, че децата ще възприемат персонажите в приказката „Пролетен венец“.

Разкажете **приказката „Пролетен венец“** от Рада Александрова, като последователно залепвате на дъската картончетата със снимките на пролетните цветя.

Приканете децата да се хванат за ръце и да се завъртят в кръг като пролетните цветя от приказката. Действието ще помогне на децата, невладеещи български език, да възприемат глаголите *хванали* и *завъртели*.

Прочетете приказката по части, като насочвате вниманието на децата към стр. 33 от учебното помагало. Примерни въпроси и инструкции: *Какво*

решили да направят полските цветя? Вдигни ръчички над главата и направи венец. Каква е пролетта? Какво направил Слънчо? Кой най-напред излязъл на полянката? Как позна, че е кокичето? Посочи кокичето. Как изглежда кокичето? Посочи зелените ръчички на кокичето. Кой се явил след кокичето? Кое от пролетните цветя е жълто като пламъче от слънцето? Посочи минзухара. Свържи кокичето с минзухара. Кое пролетно цвете се появило след минзухара? Каква е теменужката? Свържи минзухара с теменужката. Кое пролетно цвете има бяло чадърче? Посочи бялото чадърче на маргаритката. Свържи теменужката с маргаритката. Кое пролетно цвете се появило накрая? Каква е на цвят метличината? Свържи метличината с маргаритката и кокичето.

С цел езиково разбиране на прилагателни имена при децата, които владеят в известна степен български език, може да се използва играта **„Кой е?“**. Учителят назовава прилагателно име (*красива, пролетен, полски*), а децата добавят подходящо съществително име.

Завършете педагогическата ситуация с танц на цветята.

ТЕМА: ПРАЗНУВАМЕ ЗАЕДНО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 29/1 съществителни имена – празник, подарък, торта глаголи – пея, танцувам, играя 29/2 съществителни имена – Великден, яйце, боя, момиче глаголи – боядисвам	Разбиране и употреба на: 29/1 съществителни имена – празник, подарък, торта, сладки, картичка, песен глаголи – пея, танцувам, играя 29/2 съществителни имена – Великден, яйце, боя, момиче, деца, кошничка глаголи – боядисвам, оцветявам	Разбиране и употреба на: 29/1 съществителни имена – празник, подарък, торта, картичка, песен, танц глаголи – пея, танцувам, играя 29/2 съществителни имена – Великден, яйце, боя, момиче, деца, кошничка глаголи – боядисвам, оцветявам прилагателни имена – червени, пъстри, шарени, весели
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		29/1 Конструиране на изречение в минало време	29/1 Конструиране на изречение в минало време
Свързана реч	29/1, 2 Участие в диалог	29/1 Съставяне на повествователен текст 29/2 Съставяне на описателен текст	29/1 Съставяне на повествователен текст 29/2 Съставяне на описателен текст

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

29/1 РОЖДЕН ДЕН

Започнете разговор за рождени дни. Припомнете кои деца скоро са имали рождени дни. Ако децата владеят в известна степен български език, разказват как е минал рожденият им ден. Ако децата не владеят в достатъчна степен български език, за да съставят повествователен текст, учителят припомня и разказва за минал рожден ден на дете или деца

от групата и как е отпразнуван в детската градина.

Използвайте играчка, която често се използва в групата за въвеждане в тема – например кукла, Незнайко или др. Съобщете на децата, че днес е рожденият ден на играчката. Разпределете ги на групи и им поставете различни задачи, за да се подготвят рожденият ден.

В зависимост от индивидуалните образователни потребности на децата и нивото на владение на българския език възложете различни задачи, свързани с

темата „Рожден ден“. Например: детето или децата, които не говорят български език, може да направят торта и сладки за рождения ден от кубчета, пластилин или други материали. По време на дейността им давайце речев образец, задавайце въпроси и изисквайце отговори: *Това е торта. Какво правиш? Каква е тортата? Обичаш ли торта? Вкъщи кой прави тортата? Знаеш ли откъде може да си купиш торта?* и т.н. При многократно повтаряне на речевия образец и дейността, в която са включени децата, по-лесно се овладява езиковият материал.

Друга част от децата в групата може да изработят подарък за рожденика от подръчни материали, картичка и гирлянди за празника. Вербализирайте всяка от дейностите и съответните продукти, които изработват децата (задавайце речев образец, инструкция, поставяйте въпрос).

Завършете подготовката на рождения ден с музика и танци. Децата, които владеят български език и знаят наизуст стихотворение, ще поздравят рожденика с изгълнение на стихотворение.

На края на педагогическата ситуация изисквайце от децата да разкажат какво са направили. Целта е

да се упражни конструиране на изречения в минало време.

29/2 ВЕЛИКДЕН

Насочете децата към темата *Великден* с подходяща детска песен. В зависимост от нивото на владеене на български език от децата в групата може да направите речев образец на кратък текст за празника Великден.

След това насочете вниманието на децата към снимките на стр. 34 от учебното помагало. Ако нивото на владеене на български език позволява, насочете деца да разкажат по снимките, т.е. да съставят повествователен текст. Може да предложите речев образец или план, по който децата да съставят повествователен текст.

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да оцветят великденските яйца. По време на дейността задължително минавайте при всяко дете и питайте с какъв цвят оцветява великденските яйца.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: ТОВА Е...

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеене на семеен език и слабо владеене на българския език	При деца с еднакво добро владеене на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 30/1, 2 съществителни имена – молив, мишле, сирене, ябълка, котка глаголи – рисува	Разбиране и употреба на: 30/1, 2 съществителни имена – молив, мишле, сирене, ябълка, нагеничка, котка глаголи – рисува, гризе	Разбиране и употреба на: 30/1, 2 съществителни имена – молив, мишле, сирене, ябълка, нагеничка, крачета, котка глаголи – рисува, гризе, моли, облизва
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Възприемане на литературно произведение	30/1 Възприемане на приказката „Мишлето и моливът“ от В. Сутеев	30/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Мишлето и моливът“ от В. Сутеев	30/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Мишлето и моливът“ от В. Сутеев
Пресъздаване на литературно произведение Свързана реч	30/2 Отговор на въпроси	30/2 Пресъздаване на части от приказката „Мишлето и моливът“ от В. Сутеев	30/2 Пресъздаване на приказката „Мишлето и моливът“ от В. Сутеев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

30/1 МИШЛЕТО И МОЛИВЪТ

Поставете голям бял лист на всяка маса. На всеки лист има нарисувана кръг. Кажете на децата да си намислят как да довършат рисунката. След няколко минути всички минават да разгледат готовите рисунки.

След това разкажете на децата **приказката „Мишлето и моливът“** от В. Сутеев. Използвайте таблото „Мишлето и моливът“ за онагледяване.

Насочете вниманието на децата към стр. 35 на учебното помагало. Примерни въпроси и инструкции към децата: *Моливът е нарисувал кръгче. Посочи кръгчето. Направи кръгче с пръсти. Направи*

кръг с ръце. Какво е нарисувал моливът после? Посочи рисунките, в които виждаш това кръгче. Кои от нещата обича да яде мишлето? Свържи мишлето с храната, която обича. Свържи котката с храната, която обича. Мишлето и котката приятели ли са?

В учебното помагало децата разглеждат снимките на плодове. Назовават изобразените плодове и оградят този плод, който най-много обичат.

Завършете педагогическата ситуация с подходяща песен и потанцувайте.

30/2 РАЗКАЗВАМ ПРИКАЗКА

Предварително подгответе картончета с изображения на рисунките на молива от приказката

„Мишлето и моливът“ от В. Сутеев. Целта на тези картончета е да бъдат опора, да подсказват сюжета на децата, които се затрудняват да пресъздават приказката.

Припомнете приказката на децата. С въпроси ги насочвайте към последователността на действията в сюжета на приказката. Ако все още в групата има деца, които не говорят български език, им давайте

картончетата и те да ги подреждат последователно, според сюжета на приказката. Децата, които говорят български, с ваша помощ да направят преразказ на части от приказката или самостоятелно да преразказват.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Мишлето и моливът“

МОДУЛ 7

ТЕМА: ИГРАЕМ ЗАЕДНО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 31/1 съществителни имена – <i>кокиче, пролет, мечка, гъбка, цветенца, трева</i> глаголи – <i>цъфтят, пораства, катери</i>	Разбиране и употреба на: 31/1 съществителни имена – <i>кокиче, пролет, мечка, гъбка, цветенца, листенца, трева, преспи</i> глаголи – <i>цъфтят, пораства, катери, заспива, прати</i>	Разбиране и употреба на: 31/1 съществителни имена – <i>кокиче, пролет, мечка, гъбка, цветенца, листенца, трева, преспи, христалаци</i> глаголи – <i>цъфтят, пораства, катери, заспива, прати, никне</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		31/1, 2 Конструирани на фраза и просто изречение с езиковите единици	31/1, 2 Конструирани на фраза и просто изречение с езиковите единици
Възприемане на литературно произведение	31/1 Възприемане и интерпретиране на гатанка	31/1 Възприемане и интерпретиране на гатанка	31/1 Възприемане и интерпретиране на гатанка
Пресъздаване на литературно произведение	31/1 Невербален отговор на въпрос (с посочване)	31/1 Вербален отговор на гатанка	31/1 Вербален отговор на гатанка с аргумент
Свързана реч	31/2 Участие в диалог	31/2 Описание на играчка	31/2 Съставяне на гатанка

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

31/1 ОБИЧАМ ГАТАНКИ

Организирайте децата за педагогическата ситуация с популярната игра „Развален телефон“. Учителят съобщава по една дума на децата, разположени на столчета в три редици около килима, за да упражняват едновременно правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане.

Изграденият речник с езикови единици на български език, формираните умения за участие в диалог и описание на предмет, дават основание да се включат гатанки в обучението по български език и литература на децата с друг семеен език. Предложените гатанки се отнасят до обекти, които децата познават и могат да назоват. За 4 – 5-годишните деца са допустими гатанки, в които обектът е представен с типичните му характеристики, използвани са думи в пряко значение и в рима. Персонализирането според индивидуалните образователни потребности на децата с различно ниво на владение на български език се изразява в начина, по който децата дават отговор: невербален отговор на въпрос с посочване на обекта, вербален отговор и вербален отговор с аргумент.

Поставете на всяка маса картончета с изображения на *кокиче, гъбка и мечка*. Кажете гатанка и насочете вниманието на децата към характеристиките на загатнатия обект. Най-напред проверете и ако има деца, които все още не говорят български език, да посочат картинката, която изобразява отговора на гатанката. Децата, които може да говорят на български език, да отговорят вербално, а тези, които владеят еднакво добре семейния и българския език, да се аргументират – да отговорят защо мислят, че това е отговорът, като подкрепят изказването си с думи от гатанката, които описват обекта.

Гатанки:

*Прати ли ни пролетта
с топъл дъх покана,
ние – първите цветя
никнем рано-рано.
Ала най-напред се кичи
всеки с бялото ... (кокиче)*

*В христалаци голи
преспите проболи
цъфтят цветенца
с три бели листенца.
Що е то? (кокиче)*

*Като дойде дъжд – пораста изведнъж,
от тревата изнича, на чадърче прилича.
(гъбка)*

*С гъста козина, кафява,
тя горите обитава.
С остри нокти се катери,
мед в хралупи да намери.
А пък падне ли снегът навън,
тя заспива зимен сън.
Що е то? (мечка)*

С цел включване в активна употреба на съществителните имена и глаголите, планирани в настоящата педагогическа ситуация, предложете упражнения, в

които децата да конструират с тях фрази и изречения.

Завършете педагогическата ситуация с **музикалната игра „Гъбки“**.

31/2 ГАТАНКИ ЩЕ ТИ ЗАДАМ

Педагогическата ситуация протича като състезание между два отбора. Децата от двата отбора сядат в редици една срещу друга, а между тях са разположени познати предмети – играчки. Децата от единия отбор описват играчка, като се опитват да затруднят максимално децата от другия отбор. Ако децата от другия отбор отгатнат играчката, печелят точка. Състезанието печели отборът, събрал най-много точки.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: ОБИЧАМ ПРИКАЗКИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 32/1 съществителни имена – мечка, лисица, риба, река глаголи – вървели, лови, лежи, заспала	Разбиране и употреба на: 32/1 съществителни имена – мечка, лисица, риба, река, въдица глаголи – вървели, лови, пече, лежи, заспала	Разбиране и употреба на: 32/1 съществителни имена – мечка, лисица, риба, река, въдица, риболов глаголи – вървели, лови, пече, лежи, заспала, помага прилагателни имена – мързелива, уморена, гладна
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Интонационно изразително изпълнение на репликите на героите в драматизацията на приказката		
Свързана реч	32/1, 2 Участие в диалог	32/1, 2 Участие в диалог	32/1, 2 Участие в диалог
Възприемане на литературно произведение	32/1 Възприемане на приказката „Мързеливата мечка“ от Радмила Стоянова	32/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Мързеливата мечка“ от Радмила Стоянова	32/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Мързеливата мечка“ от Радмила Стоянова
Пресъздаване на литературно произведение	32/2 Участие в драматизация на приказката „Мързеливата мечка“ от Радмила Стоянова	32/2 Участие в драматизация на приказката „Мързеливата мечка“ от Радмила Стоянова	32/2 Участие в драматизация на приказката „Мързеливата мечка“ от Радмила Стоянова

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

32/1 МЪРЗЕЛИВАТА МЕЧКА

Използвайте музикално произведение, за да създадете емоционална нагласа за възприемане на приказката. Децата могат да ходят бавно в кръг, имитирайки движенията на мечката. След това им разкажете какво се случило с една мързелива мечка.

При повторното представяне на приказката насочете вниманието на децата към сюжетните илюстрации в учебното помагало на стр. 36 или на таблото, като съпровождайте текста с показ на обекти/субекти в илюстрациите. Задайте въпросите и инструкции по текста на приказката.

С новите думи от текста на приказката децата съставят фрази и изречения.

32/2 ИГРАЕМ НА ТЕАТЪР

Децата познават съдържанието на приказката

„Мързеливата мечка“, но ако прецените, че е необходимо, може да припомните текста.

Преди драматизацията на приказката са подходящи дихателни и артикулационни упражнения, които да подготвят децата за изпълнението на репликите на лисицата и мечката от приказката. При избор на деца за ролите е целесъобразно да включите и тези, които все още имат затруднения в езиковата продукция на български език, и да се стимулира тяхното участие. Дори репликите на тези деца да са непълни, важно е да се упражни участие в драматизация на приказка. Децата да влязат в роля, като се опитат да покажат качествата на героите: мечката е мързелива, а лисицата е работна и хитра.

Методически изисквания към драматизацията:

- поставяне на инструкции към децата актьори
- поставяне на инструкции към децата публика
- преценка на участието на децата в ролите на персонажите от децата публика

• преценка на участието на децата в ролите на персонажите от учителя.

В края на педагогическата ситуация припомне-

те други приказки, в които участват лисица (Кума Лиса) и мечка (Баба Меца).

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Мързеливата мечка“

ТЕМА: ГРЕЕ ЯРКО СЛЪНЦЕ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 33/1 съществителни имена – море, плаж, пясък, слънце, вода, топка глаголи – плува, играе 33/2 съществителни имена – плаж, море, ръчички, песъчинки, раковини глаголи – играя, боцка, пари	Разбиране и употреба на: 33/1 съществителни имена – море, плаж, пясък, слънце, вода, кофичка, лопатка, топка глаголи – плува, играе, строи 33/2 съществителни имена – плаж, море, ръчички, песъчинки, раковини, негърче глаголи – играя, боцка, пари, пръскам	Разбиране и употреба на: 33/1 съществителни имена – море, плаж, пясък, слънце, вода, кофичка, лопатка, топка глаголи – плува, играе, строи, скача 33/2 съществителни имена – плаж, море, ръчички, песъчинки, раковини, негърче, пясък глаголи – играя, боцка, пари, пръскам прилагателни имена – златни, ситни, бели, боси, морска
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		33/1, 2 Конструирание на фраза и просто изречение с езиковите единици	33/1, 2 Конструирание на фраза и просто изречение с езиковите единици
Свързана реч	33/1 Участие в диалог	33/1 Съставяне на повествователен текст с помощ от учителя	33/1 Съставяне на повествователен текст
Възприемане на литературно произведение	33/2 Възприемане на стихотворението „На плажа“ от Леда Милева	33/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „На плажа“ от Леда Милева	33/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „На плажа“ от Леда Милева

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

33/1 ОБИЧАМ ЛЯТОТО

Покажете на децата надуваем пояс или надуваема топка за изграждане на емоционална нагласа за темата. Попитайте ги имат ли такъв предмет и къде го използват. Стимулират се децата, които владеят в известна степен български език, да разкажат или с отделни думи да назоват.

Насочете вниманието на децата към сюжетната илюстрация на стр. 37 от учебното помагало. Задайте въпросите и инструкциите по нея.

Образователните цели по свързана реч се персонализират според нивото на владение на български език. Децата, които все още имат затруднения със самостоятелното конструирание на текст, отговарят на въпрос и посочват обект или субект в илюстрацията. Децата, които слабо владеят български език, съставят повествователен текст с помощта на учителя. Децата, които еднакво добре владеят семейния и българския език, самостоятелно съставят повествователен текст.

Примерни въпроси, с които учителят може да насочи децата за съставяне на повествователен текст:

- *Кои са децата?*
- *Кога се случва това?*
- *Къде са?*
- *Как са дошли?*

- *С кого са дошли?*
- *Какво прави всяко от децата?*
- *Как се чувства?*

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да разгледат снимките на предмети на стр. 37 и оградят тези, които може да вземат на плажа.

33/2 НА ПЛАЖА

Започнете педагогическата ситуация с разглеждане на снимките, които децата са донесли от почивка на море със своите родители. Стимулирайте назоваването на обектите, споделянето на игрите, забавленията и емоционалното състояние, отразени в снимките.

Изпълнете неспирно наизуст **стихотворението „На плажа“** от Леда Милева.

Примерни въпроси към всеки стих от стихотворението за интерпретиране на текста и неспирно наизуст от децата: *Какво има на плажа? Какви са песъчинките? Какво още има на плажа? Какви са раковинките? Какво правят на босите петички? Какво правят на ръчичките? Какво ще правя край морето? На какво ще стана от слънцето?*

За включване в активната реч на езикови средства от стихотворението се провеждат упражнения, в които децата да съставят фрази и изречения.

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – поляна, топка, лодка, велосипед 34/2 съществителни имена – дечица, колело, път	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – поляна, топка, лодка, велосипед, каска, река глаголи – играе, кара, гребе прилагателни имена – зелена, синя, весела 34/2 съществителни имена – дечица, колело, път, вятър глаголи – тичам, карам, бягам, гледам прилагателни имена – бързи	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – поляна, топка, велосипед, каска, река, велосипедист, река, лодка, гребло глаголи – играе, кара, гребе, плава, спортува прилагателни имена – зелена, синя, весела, бърза, слънчева 34/2 съществителни имена – дечица, колело, път, вятър глаголи – тичам, карам, бягам, гледам, гоня, чудя, отгърбвам прилагателни имена – бързи, весели
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 34/1 просто изречение – Децата играят. Момчето има каска. Лодката плава. 34/2 просто изречение – Карам колело. Децата бързат.	Конструирание на: 34/1 просто изречение – Децата играят на поляната. Момчето кара велосипед. Момичетата плават с лодка. 34/2 просто изречение – Детето кара колело. Децата са бързи и весели.
Свързана реч	34/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	34/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	34/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси
Възприемане на литературно произведение	34/2 Възприемане на стихотворението „Катето и Джори“ на Дора Габе	34/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Катето и Джори“ на Дора Габе	34/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Катето и Джори“ на Дора Габе

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

34/1 ЛЕТНИ ИГРИ

Въведете децата в темата с песента „Ало, ало, слънчице“. Проведете кратък разговор за любимите на децата игри на открито.

Насочете вниманието на децата към учебното помагало. Децата се включват в диалога според индивидуалните си речеви умения. Примерни въпросите: *Какво правят децата? Къде играят? Какво ритат? Посочи топката. Какво кара момчето? Посочи каската. Къде са момичетата? С какво плават? Посочи лодката.* На деца, които владеят само семеен език, различен от българския, се задават въпроси за запомняне и активиране на думи от семантичните гнезда, като същевременно посочват обекта в илюстрацията. Деца с доминиращо владение на семеен език, различен от българския, се мотивират да включат думата в изречение. Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, се насочват към съставяне на разширени изречения.

След това преминете към самостоятелната работа в помагалото. Нека децата да работят самостоятелно. Задавайте насочващи въпроси и оказвайте помощ при необходимост.

Завършете ситуацията с подходяща подвижна игра.

34/2 КАТЕТО И ДЖОРИ

Въведете децата в педагогическата ситуация с игра с флашкартите за втора група, с изображения на превозни средства – автомобил, автобус, камион, велосипед, влак. Нека децата ги разпознаят и назовават.

След това представете стихотворението „Катето и Джори“ на Дора Габе. Проведете кратък разговор по съдържанието му. Обяснете непознатите думи. Насочете към повторно слушане. Интерпретирайте съдържанието на стихотворението последователно. Задавайте конкретни въпроси: *С какво тичат децата?, Кой тича с колелата?.* Използвайте нагледни и словесни опори, с които да подкрепите отговорите на децата. Нека децата, владеещи само семеен език, различен от български, да посочват и назовават конкретен обект. Мотивирайте децата, владеещи доминиращо семеен език, да използват прости изречения в отговорите си. Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, насочвайте да включват в отговорите си думи и фрази от текста на стихотворението.

Преминете към играта „Довърши изречението“, като провокирате използване на новите думи.

Завършете педагогическата ситуация с подходяща песен.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

УСТАНОВЯВАНЕ НА ИЗХОДЯЩОТО НИВО НА ВЛАДЕЕНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК (тема 35)

ТЕМА: ОТНОВО Е ЛЯТО

35/1, 2 АЗ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по темата „От-

ново е лято“ на стр. 39, 40 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 4 – 5-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена за лица в мъжки, женски и среден род, ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи шофьор.
			Посочи учителката.
			Посочи бабата.
			Посочи момиченце.
			Посочи момченце.
	Същ. нар. имена за предмети в мъжки, женски и среден род, ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи облак.
			Посочи светофар.
			Посочи тротоар.
			Посочи къща.
			Посочи раница.
			Посочи яке.
			Посочи дърво.
	Същ. нар. имена в мн. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи облаците.
			Посочи дървета.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой работи на строежа.
			Посочи кой кара камиона.
			Посочи кои чакат на тротоара.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи черния панталон.
			Посочи зелената раница.
			Посочи бялото яке.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 40 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи от коя картинка разбираш, че: Баба Меца иска да яде мед.
			Виж картинките. Посочи от коя картинка разбираш, че: Баба Меца иска да яде риба.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 40 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Ще ти прочета част от приказка, а ти избири картинка за нея: <i>Веднъж мечката и лисицата решили да отидат заедно за риба. Вървели що вървели, почти стигнали до една река.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Отново

е лято“ на стр. 39, 40 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 4 – 5-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. нар. имена за лица в мъжки, женски и среден род, ед. число	Поставете инструкцията към детето.	Как се казвам аз, твоята учителка/твоят учител?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>строителя</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови как се нарича този, който работи на строежа.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>учителката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови как се нарича тази, която говори на децата.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момиченцето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кого бабата води за ръка.
	Същ. нар. имена за предмети в ед. число, мъжки, женски и среден род и в мн. ч.	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>камиона</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>къща</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>гърво</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>гървета</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>строителя</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави строителят.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>учителката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави учителката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шофьора</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави шофьорът.
	Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>камиона</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови в какъв цвят е камионът (кафяв).
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>учителката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е учителката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момиченцето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е момиченцето.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>облаците</i> в сюжетната илюстрация на стр. 39 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови в какъв цвят са облаците.
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>Ежко Бежко</i> в първата сюжетна илюстрация на стр. 40 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за Ежко Бежко.	Продължи изречението: Ежко Бежко ... (Кажете нещо за Ежко Бежко.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>Кума Лиса</i> във втората сюжетна илюстрация на стр. 40 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни дайте друга инструкция: Кажете нещо за Кума Лиса.	Продължи изречението: Кума Лиса ... (Кажете нещо за Кума Лиса.)

Пресъздаване на литературно произведение Свързана реч Звукова култура	Текст	Поставете инструкцията към детето като посочите илюстрациите на стр. 40 от учебното помагало. Всяко изречение от преразказа се написва на отделен ред и се оценява звукопроизношението и логичността според текста на приказката. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка.	Виж картинката от приказката „Ежко Бежко и Баба Меца“. Разкажи ми какво направили Ежко Бежко и Баба Меца с това гърне мед.

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$
 m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране
 m_2 – брой точки на детето за езикова продукция
 n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране
 n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ТРЕТА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА

МОДУЛ 1 УСТАНОВЯВАНЕ НА ВХОДЯЩОТО НИВО НА ВЛАДЕЕНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК (тема 1) ТЕМА: ДОВИЖДАНЕ, ЛЯТО!

1/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ

Обучението по български език при деца с друг семеен език започва с установяване на нивото на владение на българския език, т.е. определяне на актуалното ниво на езиково разбиране и езикова продукция на български език. Резултатите от това проучване са изключително важни за последващото планиране на обучението по български език при деца с друг семеен език. Първата част на проучването обхваща езиковото разбиране (импресивна реч), а втората част – езиковата продукция (експресивна реч). Ако първата част на проучването посочи ну-

леви резултати, при провеждането на втората не се очаква детето да получи точки – ако то не разбира български език, не може да се очаква, че може да говори правилно български език.

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по тема „Довиждане, лято!“ на стр. 3, 4 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 5 – 6-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена в мъжки, женски и среден род, ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи лука.
			Посочи чука.
			Посочи пейката.
			Посочи лейката.
			Посочи котка.
			Посочи лодката.
			Посочи ризата.
			Посочи роза.
			Посочи кучето.

	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи мечето.
			Посочи кой лежи.
			Посочи кой ще пие мляко.
			Посочи кои говорят.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи радостната котка.
			Посочи спящата котка.
			Посочи учуденото дете.
			Посочи малкото дете.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой гледа тъжно.
			Посочи кои стоят близо.
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи едно дете.
			Посочи две животни.
			Посочи трима души.
Грамматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Наближава Коледа.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Вкъщи е весело.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти прочета част от приказка, а ти избери картинка за нея: <i>Над една планинска река имало тясно мостче. Две козлета се срещнали на средата на мостчето. Те не могли да се разминат.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$
 m_1 – брой точки на детето
 n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по тема „Довижда-

не, лято!“ на стр. 3, 4 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 5 – 6-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. имена в мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момичето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Приема се за верен един от двата отговора: <i>момиче</i> или <i>дете</i> .	Назови кое е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момче</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Приема се за верен един от двата отговора: <i>момче</i> или <i>дете</i> .	Назови кое е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>логката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>котка</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>роза</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>ризата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.

	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>лука</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>чука</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>радостната котка под масата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво ще прави тази котка.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>мъжа и жената</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво правят тези хора.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е момичето: <i>весело</i> или <i>тъжно</i> .
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>ризата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е на цвят ризата.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>розата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е на цвят розата.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кучето и мечето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Кучето и мечето <i>близо</i> ли са или <i>далече</i> ?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето със синята блуза</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Момчето къде държи ръцете си – <i>долу</i> или <i>горе</i> ?
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са децата?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са играчките животни?
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>момчето</i> .	Продължи изречението: Момчето... (Кажете нещо за момчето.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>котката, която е под масата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>котката</i> .	Продължи изречението: Котката... (Кажете нещо за котката.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Чете се откъс от приказката и се поставя инструкцията. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка. Ако детето е присъствало в педагогическата ситуация от предходната учебна година и познава приказката, прави преразказ; ако не познава приказката, прави разказ по начало от литературно произведение. И в двата случая се оценява съставяне на текст.	Ще ти прочета част от приказка, а ти разкажи какво се случило после. <i>Над една планинска река имало тясно мостче. Две козлета се срещнали на средата на мостчето. Те не могли да се разминат.</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$
 m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране
 m_2 – брой точки на детето за езикова продукция
 n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране
 n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 2 до тема 13)

ТЕМА: АЗ СЕ ДВИЖА БЕЗОПАСНО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – кола, камион, автобус, каруца, кон глаголи – движа се прилагателни имена – син 2/2 съществителни имена – влак, вагон, гара глаголи – пътувам, качвам се, слизам	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – кола, камион, автобус, каруца, кон, улица, шофьор глаголи – движа се, спирам, пресичам прилагателни имена – син, червен, жълт, кафяв наречия – бавно, бързо числителни имена – един, две 2/2 съществителни имена – влак, вагон, гара, билет глаголи – пътувам, качвам се, слизам, тръгвам, спирам прилагателни имена – дълъг, къс наречия – много, малко числителни имена – един, една, едно, две	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – кола, камион, автобус, каруца, кон, улица, шофьор, светофар, тротоар глаголи – движа се, спирам, пресичам, пътувам, оглеждам се прилагателни имена – син, червен, жълт, кафяв, пешеходна наречия – бавно, бързо, безопасно, правилно числителни имена – един, една, едно, две 2/2 съществителни имена – влак, вагон, гара, билет, кондуктор, пътник глаголи – пътувам, качвам се, слизам, тръгвам, спирам, проверявам, внимавам прилагателни имена – дълъг, къс, чист наречия – много, малко, внимателно числителни имена – един, една, едно, две
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 2/1 просто изречение – Колата спира. Две деца пресичат. Каруцата се движи. 2/2 просто изречение – Влакът спира. Вагонът е чист. Слизам от влака. Качвам се на влака.	Конструирание на: 2/1 просто изречение – Колата спира на пешеходната пътека. Камионът се движи бързо. Шофьорът кара червен автобус. 2/2 просто изречение – Бързият влак спира. Влакът тръгва бавно. Едно дете се качва на влака. Кондукторът проверява билетите.
Свързана реч		2/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	2/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси

95

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

2/1 АНИ И ИВО НА СЕЛО

Въведете децата в темата с песента „Ивка работливка“, проведете разговор по нейното съдържание, като акцентирате върху видовете превозни средства, върху движението по пътя на село. Децата, днес ще разговаряме за превозните средства, ще определим как се движат, ще се научим как да пресичаме улица, когато няма светофар.

Проведете разговор по сюжетната илюстрация в учебното помагало. Децата, които владеят семеен език, различен от българския, да посочват кола, автобус, камион, каруца, кон. Децата, които владеят доминиращо семеен език и слабо владеят български език, участват в речевата дейност, като отговарят на въпроси по илюстрацията, съгласуват прилагателно със съществително име; числително със съществително име, построяват прости изречения с дадена дума. Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, използват правилно построени разширени изречения, образуват сложни изречения. Примерни въпроси: „Кои са превозните средства, нарисувани на картинката?“, „Как

се движи автобусът; а каруцата?“, „Какъв цвят е камионът; а колата?“, „Откъде ще преминат децата, за да стигнат до къщата на баба си?“, „Колко са колите на картинката?“.

След това насочете децата към самостоятелна работа – оцветяване на автомобила и камиона, учителят задава въпроси за названието и цвета на превозното средство, като се провокира правилното съгласуване на прилагателно със съществително име.

Продължете с играта „Хайде да пътуваме“: Хайде да пътуваме. Но с какво трябва да пътуваме, за да има място за всички? (с автобус, защото е голям). Искате ли да си направим автобус? Децата подреждат столчета в колонка, по две. Нашият автобус е готов, а сега е ред да се качат пътниците. (Децата се качва, заемат местата си, учителят насочва да са внимателни.) Нека, докато пътуваме, всеки от нас да измисли и да каже изречение за автобуса. Първо е дете, което владее еднакво добре и семейния, и българския език, учителят стимулира разширяването на изреченията, образуването на сложни изречения. На деца, които владеят само семеен език, различен от българския, учителят дава образец на просто кратко изречение. Бра-

во деца, но нашият автобус спря. Пристигнахме. Време е да слизае.

Завършете педагогическата ситуация с песента „Колелата на автобуса“.

2/2 ПЪТУВАМЕ С ВЛАК

Методически стъпки за реализиране на **ролева игра**:

Обмисляне на „сценария“ на ролевата игра „Веселият влак“. За провеждането на играта са обособени четири гари, на всяка от която има пътници и касиер. Всеки от пътниците си „купува“ билет и изчаква пристигането на влака. При започването на играта влакът е от две деца – машинист и кондуктор, а в хода на играта се включват всички, като се образува дълъг влак с много вагони. Влакът потегля и се движи на фона на песента „Весел влак“, а спира при прекръсване на музиката. По време на движение децата са наредени едно зад друго, като всяко следващо дете поставя ръцете си на раменете на предходното. Участниците в играта се стимулират да използват подходящи изрази и фрази: „Добър ден!“, „Пристигна „Веселият влак!“, „Качвайте се внимателно!“, „Пазете чистота и тишина!“. Кондукторът проверява билетите и разговаря с пътниците, като по време на разговора се използват подходящите думи и изрази: „Проверка на билетите!“, „Приятно пътуване!“, „Заповядайте!“, „Благодаря!“. Влакът спира на всички гари, качват се всички пътници. По време на престой на гара децата стоят свободно (не са хванати), кондукторът проверява билетите. Играта продължава с последователното слизание на „пътниците“. Учителят се включва в подходящи моменти, като задава въпроси към пътниците: „Как се качваш?“, „Колко са вагоните на влака?“, „Как пътува?“.

Предварителна подготовка – Децата имат представа за превозното средство влак; за професиите „машинист“, „кондуктор“, „касиер“; за правилата на движение; за поведението на пътниците.

Подготовка на необходимите материали

ТЕМА: ЕСЕН Е!

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 3/1 съществителни имена – ябълка, круша, грозде, сок глаголи – бера, ям	Разбиране и употреба на: 3/1 съществителни имена – ябълка, круша, грозде, сок, компот, плодове, есен глаголи – бера, ям, приготвям прилагателни имена – зрял, зелен наречия – много числителни имена – една, едно, две	Разбиране и употреба на: 3/1 съществителни имена – ябълка, круша, грозде, сок, компот, плодове, есен, буркан, шише глаголи – бера, ям, приготвям, зрея, узрявам прилагателни имена – зрял, зелен, топла, пъстра наречия – много числителни имена – една, едно, две

– Изработване на табели „ГАРА 1“, „ГАРА 2“, „ГАРА 3“, „ГАРА 4“, карти с изображения на цифрите от 1 до 4, по една карта с изображение на машинист и кондуктор, четири – с изображение на касиер (картите да са с лепки или връзки, за да се закачат на детето по подходящ начин и да бъдат отличителен знак по време на играта и изпълнението на ролята), начертани линии (релси), билети.

Уточняване на правилата на играта

1. „Влакът“ се движи само по „релсите“, тръгва и спира при пускане и спиране на музика.

2. „Пътниците“ се качват и слизат бавно и внимателно, поздравяват, показват билетите си за проверка.

3. Всеки пътник се качва/слиза на гара, чийто номер съответства на номера на картата му.

4. „Касиерите“ на гарите не се качват на влака – те изпращат и посрещат пътниците.

Организация на пространството – В занималнята са обособени 4 гари, начертани са линии (релси), по които се движи влакът, те свързват гарите.

Разпределяне на ролите – Ролите в играта са: машинист, кондуктор, касиери – четири (по един за всяка от гарите). Те се разпределят съобразно изображението на изтеглената от детето карта. Картите са в плик, всяко от децата избира една карта и разпознава своята роля в играта. Всеки от участниците си поставя избраната от него карта.

Реализация на играта – Децата се включват емоционално в играта. Проявяват умения за спазване на правила, участват в разговор по позната тема, преодоляват личностни качества, като несигурност, притеснение, изразяват чувства и емоции.

Анализ на връзката между ролевата и реалната ситуация – В края на играта учителят поздравява участниците с постигнатия резултат – весел, дълъг, здрав детски влак, с точното изпълнение на правилата. Стимулира тяхното участие в реални житейски ситуации и в други игри.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

възприемане на литературното произведение. *Днес ще ви кажа едно много хубаво стихотворение. Неговото заглавие е „Обичам есента“, а авторът му е Асен Босев.* Представете стихотворението и проведете кратък разговор по съдържанието му. Насочете децата към повторно внимателно слушане. Последователно, на всеки стих се прави интерпретация на произведението. Обясняват се непознатите думи „софра“, „тули“, „обилни“; разясняват се фразите „круши медни“, „златни царевици“ „юнаци силни“. Задават се въпроси, целящи включването им в отговора. Някои от децата, според възможностите си, заучават стихотворението наизуст.

За активиране употребата на прилагателни имена се използва **играта „Продължи“**. Учителят изговаря дума – съществително име, а децата търсят подходящи прилагателни към него. Например: *ябъл-*

ка – вкусна, сочна, червена, зряла; есен – щедра, топла, златна.

След това насочете децата към самостоятелна работа. Предварително са раздадени индивидуални пъзели с изображение на плод, от 4 части. На децата се поставя задача да подредят пъзела и да разпознаят плода, да залепят върху картон готовия образ. Задавайте индивидуални въпроси към децата – *Кой е плодът? Какъв е цветът му?*, като очаквате отговори с повече от една дума, с подходяща фраза, изречение.

Поздравете децата за активното им участие. Завършете педагогическата ситуация с песента „Есен ни зове“.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: игра на маса „Сезони“, флашкарти

ТЕМА: ПРАВИЛА ЗА БЕЗОПАСНОСТ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 4/1 съществителни имена – огън, дърво, пръчка, помощ глаголи – паля, горя 4/2 съществителни имена – гора, дървета, огън, помощ глаголи – гори, пази	Разбиране и употреба на: 4/1 съществителни имена – огън, дърво, пръчка, помощ, огнище, страх глаголи – паля, горя, обаждам, звъня прилагателни имена – дълга, близко наречия – изплашено, бързо 4/2 съществителни имена – гора, дървета, огън, помощ, пожарникар, внимание, страх, птици, животни глаголи – гори, пази, бяга, обажда, звъни прилагателни имена – спешна, изплашени наречия – изплашено, бързо	Разбиране и употреба на: 4/1 съществителни имена – огън, дърво, пръчка, помощ, огнище, страх, внимание, телефон глаголи – паля, горя, обаждам, звъня, гледам, страхувам се, стигам прилагателни имена – близко, спешна, изплашени наречия – дълга, близко, изплашено, бързо, смело 4/2 съществителни имена – гора, дървета, огън, помощ, пожарникар, внимание, страх, птици, животни глаголи – гори, пази, бяга, обажда, звъни, гледа, спасява прилагателни имена – спешна, изплашени наречия – изплашено, бързо, смело
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Грамматически правилна реч		Конструиране на: 4/1 просто изречение – <i>Огънят гори. Бабата пали огън. Иво се обажда.</i> 4/2 просто изречение – <i>Огънят гори. Гората гори. Животните бягат.</i>	Конструиране на: 4/1 просто изречение – <i>Огънят гори бързо. Бабата пали огън в огнището. Иво се обажда по телефона за помощ.</i> 4/2 просто изречение – <i>Огънят гори бързо. Изплашените животни бягат. Смелите пожарникари спасяват гората.</i>
Свързана реч	4/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	4/1 Съставяне на повествователен текст по серия от илюстрации с помощ от учителя 4/2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	4/1 Самостоятелно съставяне на повествователен текст по серия от илюстрации 4/2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси, задаване на въпроси

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

4/1 ВНИМАНИЕ! ОГЪН!

Насочете вниманието на децата към флашкартите – радост, тъга, страх. Децата последователно

разпознават изобразените емоции, дават предложения за различни ситуации, водещи до радост, тъга, страх. Изразяват с подходящи мимики различни емоции.

След това преминете към работа по илюстрации

ята в учебното помагало. Да разгледаме илюстрацията и да отгатнем какви са нашите приятели – весели, тъжни или изплашени. Нека разберем какво се е случило с тях! Днес ние ще разговаряме как да действваме при пожар, на кого да се обадим и как да помогнем на пострадалите.

Проведете разговор по сюжетните илюстрации в учебното помагало. Примерни въпроси: *Какво прави бабата?*, *Какво е направил Иво?*, *Какво се е случило?*, *Кой е в опасност?*, *Какви са децата?*, *А птицата?*, *На кого се обажда Иво?*. Насочвайте децата към употреба на следните думи и фрази: *огън, гори, пали, изплашено дете/изплашена птица, спешна помощ* и включването им в изречения. Децата, които владеят само семеен език, различен от българския, посочват огъня, птицата, гнездото и ги назовават. Децата, които в известна степен владеят български език, отговарят на въпроси по илюстрацията, насочват се към съгласуване на прилагателно със съществително име, съставяне на прости изречения. Децата, които владеят еднакво добре и българския, и семейния език, се мотивират да използват разширени изречения.

Насочете децата към съставяне на текст по илюстрацията, окажете помощ при съставяне на план на текста:

1. Кога се случва това?
2. Кои са?
3. Къде са?
4. Какво правят сега?
5. Какво си говорят?
6. Какво ще правят после?

Дайте образец. Използвайте прости изречения, с включване на подходящи изрази и фрази. След образца нека няколко деца, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, да съставят повествователен текст. Задавайте насочващи въпроси.

След това нека децата изпълнят самостоятелната работа в учебното помагало – оцветяват цифрите на спешния номер и написват удивителния знак в реда. За графичното упражнение дайте образец и указания – да се пише от ляво надясно, от горе надолу, да се спазват очертанията на реда, да се внимава с моливите, за да не нараним себе си или детето до нас. По време на самостоятелното упражнение задавайте въпроси към децата съобразно индивидуалните им възможности.

Завършете педагогическата ситуация с поздрав за активното участие и **подвижната игра „Птици в гнезда“**.

4/2 ПОЖАР В ГОРАТА

Методически стъпки за реализиране на **симулационна игра**:

Обмисляне на „сценария“ на симулационната игра „Пожар в гората“ – В занималнята са обособени три къта – горска поляна, пожарна станция, къща за семейството. Децата са разпределени

на три групи – горски животни и птици, пожарникари и семейство. Всички изпълняват подходящи за образите действия по съответните кътове – животните играят на поляната, събират шишарки, хранят се; пожарникарите подготвят колите; семейството се подготвя за пикник – приготвят раници, храна, вървят през гората. На поляната сядат, пеят песен, събират съчки. Таткото „пали“ огън, изскача искра, огънят лумва. Животните и птиците са изплашени, крият се, плачат, молят за помощ. Майката се обажда на номер 112. Пристигат пожарникари, гасят огъня. Всички помагат на животните и птиците – да се спасят от огъня, след пожара да почистят поляната, да си съберат храна. По време на играта децата разговарят, използвайки подходящи изрази и фрази. Учителят насочва децата към включване на думите *пожар, страх, помощ, животни* в изречения и тяхното съчетаване с прилагателни имена. Децата се стимулират да използват наречия – *бързо, изплашено, смело*. На децата, които владеят само семеен език, се задават насочващи въпроси: *Кой герой си? (зайче, пожарникар), Какво правиш? (гася, бягам), Какво е това? (огън, дърво)*.

Предварителна подготовка – Децата имат представа за горски животни и птици, за ролите в семейството, за професията на пожарникаря, за огън и пожар, за правилата на действие при пожар, знаят спешния номер 112, разпознават пожарникарски автомобил.

Подготовка на необходимите материали – Подготовка на ролеви атрибути – коронки/шапки за горските животни и птици, шапки за пожарникарите, ранички за членовете на семейството, пожарникарски коли – играчки, макети на дървета с гнезда, зелена тъкан за поляна, малки дървени клонки, съчки, два телефона, кът за семейството – с маса, столове, карти с изображение на включените роли – заек, лисица, сова, пожарникари, майка, баща, деца и др.

Уточняване на правилата на играта

1. Всеки от участниците е в кът и изпълнява действия съобразно ролята си.
2. Спазва се хода на играта.
3. Всички помагат на горските животни и птици при пожара и след него.
4. Внимание и отговорност при бягане и подскачане.
5. Използват се думи за благодарност, признателност, извинение.

Организация на пространството – Кътовете са разположени в занималнята, според наличното пространство, така че да се позволява свободното и безопасно движение на всички участници в играта.

Разпределяне на ролите – Ролите в играта са: пожарникари; горски животни и птици (напр. заек, катеричка, мечка, лисица, врабче, гълъб), семейство – баба, дядо, майка, баща, деца. Ролите се разпределят, като всеки участник избира карта, на която

е изобразен герой от играта. Картите са наредени на табло, обърнати са, така че не се вижда изображението. Детето посочва избраната от него карта, учителят я обръща, детето разпознава образа и се насочва към изпълнението на ролята.

Реализация на играта – Децата емоционално и с желание изпълняват различните роли в хода на играта. Учителят задава насочващи въпроси към участниците, провокира изразяване на подходящи емоции, упътва към спазване на правилата.

Анализ на преживяванията и участието на всеки от персонажите в преодоляване на проб-

лема и значението на съвместните действия – В края на играта учителят поздравява децата за активното участие, за задружното включване при справянето с трудната ситуация – пожара в гората. Акцентира върху причинно-следствените връзки, довели до възникване на пожара – невнимание, неспазване на правила за палене на огън, и върху необходимостта за неговото потушаване – бързина, отговорност, смелост. Апелира за внимание и отговорност във всички ситуации.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: игра на маса „Да опознаем професиите“, флашкарти

ТЕМА: ЕСЕННИ ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – домати, морков, зеле, праскова, слива, дюля глаголи – слагам 5/2 съществителни имена – краставица, домати, ябълка, чушка, диня глаголи – купувам, продавам	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – домати, морков, зеле, праскова, слива, дюля, хладилник глаголи – слагам, подреждам, отварям прилагателни имена – червен, оранжев, зелена наречия – горе, долу, много числителни имена – един, една, едно, две, три 5/2 съществителни имена – краставица, домати, ябълка, чушка, диня, пазар, продавач, купувач глаголи – купувам, продавам, искам прилагателни имена – червен, зелен наречия – горе, долу, много, малко числителни – един, една, едно, две, три	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – домати, морков, зеле, праскова, слива, дюля, хладилник, плодове, зеленчуци, витамини, здраве глаголи – слагам, подреждам, нареждам, поставям прилагателни имена – червен, оранжев, зелена наречия – горе, долу, много числителни имена – един, една, едно, две, три 5/2 съществителни имена – краставица, домати, ябълка, чушка, диня, пазар, продавач, купувач, салата глаголи – купувам, продавам, искам, приготвям, вземам, давам прилагателни имена – червен, зелен, вкусен, вкусна, сочен наречия – горе, долу, много, малко числителни имена – един, една, едно, две, три
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 5/1 просто изречение – Обичам домати. Подреждам плодове. Отварям хладилник. 5/2 просто изречение – Купувам домати. Продавам дини. Искam две праскови.	Конструирани на: 5/1 просто изречение – Подреждам плодове горе в хладилника. Има много плодове и зеленчуци. Ще редя три червени чушки. 5/2 просто изречение – Вкусни ли са домати? Искam две сладки дини. Ще купя два моркова.
Свързана реч	5/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	5/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	5/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси, задаване на въпроси

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

5/1 С АНИ И ИВО ПОДРЕЖДАМЕ ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ

За въвеждане в темата използвайте песента „Зеленчуци“. Проведете кратък разговор по нейното съдържание, защо са полезни плодовете и зеленчуците.

След това насочете вниманието на децата към учебното помагало. Децата се включват в диалога

според индивидуалните си речеви умения. Примерни въпроси: *Кои плодове са изобразени? Кой от изобразените зеленчуци познаваш? Назови ги. Къде ще подредим плодовете и зеленчуците?* На деца, които владеят само семеен език, различен от българския, се задават въпроси за запомняне и активизиране на думи от семантичните гнезда, като същевременно посочват обекта в илюстрацията. Деца с доминиращо владение на семеен език, различен от българския, се мотивират да включат думата в из-

речение. Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език се насочват към съставяне на разширени изречения, да задават въпроси, като се използва и бъдеще време на глаголите. *Деца, вие познавате много плодове и зеленчуци. Искате ли да помогнем на Ани и Иво да ги подредят? Долу в хладилника поставяме зеленчуците, а горе – плодовете. Посочете къде е горе, покажете къде ще сложим зеленчуците. Но внимаваме! Няма да приберем всички плодове и зеленчуци, а само колкото ни кажат Ани и Иво. Ограждаме посочения от тях брой и със стрелка посочваме мястото им в хладилника. В хладилника прибираме една праскова! Прибираме две чушки.* Давайте инструкциите последователно, като давате време да се изпълни задачата. Децата работят самостоятелно. Задавайте насочващи въпроси и оказвайте помощ при необходимост.

Завършете педагогическата ситуация с **народната игра „Царю честити, ходихме у вас“**, като се показват с мимики, жестове и движения познати действия. „Царят“ разпознава какво са правили гостите, и избира друг „цар“.

5/2 НА ПАЗАР

Методически стъпки за реализиране на **ролева игра**:

Обмисляне на „сценария“ на ролевата игра „На пазар“ – Обособени са два къта – пазар и семеен кът, децата са разпределени на продавачи и купувачи и са в кътовете съобразно ролята си. Изпълняват свързани с нея действия, разговарят. Продавачите подреждат плодовете и зеленчуците. На всяка от масите е обозначено какво се продава на нея, посредством табелки с изображения на плод и зеленчук. Купувачите отиват на пазар. Избират какво да си купят. Провеждат разговори – между продавач и купувач: „Добър ден! Сочни ли са дюлите?“, „Моля сложете ми три жълти дюли. Благодаря!“, „Колко струват?“, „Заповядайте!“; между членовете на семейството: „Какво ще купим от пазара?“, „Ще купим дюли.“, „Може ли да купим сливи?“, „Ще купим и сливи.“, „Ще приготвим сок.“, „Ще вземем ли и червени домати?“ и т.н. Учителят насочва към употреба на названията на различни плодове и зеленчуци и съгласуването им с подходящи прилагателни и числителни имена и употреба на глаголи в бъдеще време. Децата се стимулират да участват в диалог, да разширяват

речевия си опит, да конструират въпросителни изречения. В играта се насочва вниманието към овладяване на социални умения – приемливо поведение в различна среда, вежливо отношение, изчакване на ред, отношение към труда на другите.

Предварителна подготовка – Децата разпознават и назовават различни плодове и зеленчуци и техните характеристики; имат представа за пазар и предлаганите на него стоки; разпознават и пресъздават семейна обстановка; притежават знания за норми на поведение в семейството и на обществени места.

Подготовка на необходимите материали – подходящи играчки плодове и зеленчуци; масички за пазар; табелки с изображение на различни видове плодове и зеленчуци, престилки за продавачите, пазарски чанти за купувачите.

Уточняване на правилата на играта

1. Ролите се изпълняват според сюжета на играта.

2. Плодовете и зеленчуците се подреждат според вида им.

3. При пазаруване се спазва редът.

4. В играта се използват вежливи думи.

Организация на пространството – Играта се провежда в занималнята, обособяват се два къта – семеен кът и пазар. Разстоянието между тях да позволява свободното и безопасно движение на участниците в играта.

Разпределение на ролите – Децата се разпределят в две групи, продавачи и купувачи. Разпределянето на ролите става по следния начин: Децата се нареждат в една редица, преброяват се на първи, втори; първи, втори и т.н. Учителят съобщава, че всички първи са продавачи и получават престилки; вторите са купувачи и получават пазарски чанти.

Реализация на играта – Децата се включват активно и емоционално. В играта те пресъздават характерни за ролята емоции и състояния – радост, вълнение. Мотивират се да приложат социалния си опит, да разширят и да обогатят сюжета.

Анализ на връзката между ролевата и реалната ситуация – Учителят поздравява децата за реализираната игра, за тяхната енергичност, емоционалност, за спазването на правилата. Призовава ги да бъдат добри, отговорни, трудолюбиви във всички дейности, въкъщи и в детската градина.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

МОДУЛ 2

ТЕМА: ЖИВОТНИТЕ – МОИ ПРИЯТЕЛИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 6/1 съществителни имена – Зайо, Ежко, уши, бодли глаголи – ходи, бяга 6/2 съществителни имена – Зайо Байо, Ежко Бежко, среща глаголи – срещам, чакам	Разбиране и употреба на: 6/1 съществителни имена – Зайо, Ежко, уши, бодли, бодлички, трева глаголи – има, ходи, бяга прилагателни имена – бърз, бавен наречия – бързо, бавно числителни имена – едно, две, три 6/2 съществителни имена – Зайо Байо, Ежко Бежко, среща, поле, нива, надбягване, бразда глаголи – срещам, чакам, надбягвам, стигам, изпреварвам прилагателни имена – юнашки	Разбиране и употреба на: 6/1 съществителни имена – Зайо, Ежко, уши, бодли, бодлички, трева, тревички глаголи – има, ходи, бяга, върви, чува, страхува се прилагателни имена – бърз, бавен, дългоух, остри наречия – горе, долу, много, малко числителни имена – едно, две, три 6/2 съществителни имена – Зайо Байо, Ежко Бежко, среща, поле, нива, надбягване, бразда, кривокрачко, остроумко глаголи – срещам, чакам, надбягвам, стигам, изпреварвам, състезавам се, хитрувам прилагателни имена – юнашки, бързо, бавно, хитро
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 6/1 просто изречение – Зайо има уши. Ежко има бодли. 6/2 просто изречение – Зайо бяга юнашки. Ежко и Зайо бягали.	Конструирание на: 6/1 просто изречение – Зайо има дълги уши. Ежко има много бодли. 6/2 просто изречение – Бързият Зайо бяга юнашки. Ежко и Зайо се състезават на браздата. Хитрият Ежко изпреварил Зайо.
Свързана реч	6/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	6/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	6/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси, задаване на въпроси
Възприемане на литературно произведение	6/2 Възприемане на приказката „Надбягване“ от Ран Босилек	6/2 Възприемане и интерпретиране на приказката „Надбягване“ от Ран Босилек	6/2 Възприемане и интерпретиране на приказката „Надбягване“ от Ран Босилек

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

6/1 ЗАЙО И ЕЖКО

Насочете децата към темата, като покажете получено писмо от Зайко. В него той разказва на децата за своята радост – успял е да си купи вкусни оранжеви моркови! Децата с мимики изразяват емоция. *Днес ще разговаряме за Зайко и Ежко. Ще си припомним какви са, какво имат и какво нямат, по какво си приличат и по какво се различават. Ще научим нови думи. Ще съставяме изречения.* След това насочете вниманието на децата към учебното помагало. Децата се включват в диалога според индивидуалните си речеви умения. Примерни въпроси: *Какво има Зайо? Какви са ушите му? Какво има Ежко? Колко са таралешките? Колко са бодлите му? Какво няма Зайо? А какво няма Ежко? Кой обича моркови? Кой бяга бързо? Как върви Ежко?.* На деца, които владеят само семеен език, различен от българския, се задават въпроси, насочени към употреба на думи от семантичните гнезда, като същевременно посочват обекта в илюстрацията. Деца с доминиращо владение на се-

меен език, различен от българския, се мотивират да включат думата в изречение. Например: *Зайо бяга бързо. Ежко има много бодли.* Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, се насочват към съставяне на разширени изречения и към задаване на въпроси.

Дайте указания за изпълнение на самостоятелната задача в учебното помагало. *Изберете подходящия цвят молив. Оцветете ушите на Зайо. Не излизайте от очертанията.* Децата изпълняват указанията и довършват ушите на Зайо. *Да довършим и Ежко. Посочете кои от таралешките нямат бодли. Нека да ги наисуваме по пунктира.* Задавайте индивидуални въпроси към децата, като включвате думи от семантичните гнезда и целите употребата им в отговорите на децата. Насочвайте ги към ясно изговаряне на думите и правилно звуковъзпроизвеждане.

Завършете педагогическата ситуация с **подвижната игра „Бели зайчета“** – децата са зайчета, едно от тях е Кума Лиса, скрита в ъгъл на занималнята.

Зайче бяло, подскочи,

подскочи, подскочи. (децата подскачат, имитират зайчета)

Сладко морковче хрупни –

хруп, хруп, хруп. (имитират поднасяне на морков към устата).

Но внимавай в храсталака,

някой дебне, някой чака. (излиза Кума Лиса и подгонва зайчетата; зайчето, което е хванато, става Кума Лиса).

Поздравете децата за активното им участие в ситуацията, за желанието им да отговарят на въпроси и сами да питат, за проявеното внимание и бързина в играта.

6/2 НАДБЯГВАНЕ

Насочете децата към темата: *Знам, че вие много обичате да играете, да бягате, да подскачате. Знаете ли, че животните също обичат да бягат и да играят? Ще познаете ли кой се е надбягвал в гората? Ще разберете, като отгатнете гатанките.*

Из градини сладко хрупа

зеле, моркови и грах,

ала тупа, тупа, тупа

сърчицето му от страх. (зайко)

Малко, бодливо

в тревата се скрило. (таралеж)

Насочете децата към възприемане на **приказката „Надбягване“** от Ран Босилек. Днес ще чуем една много интересна приказка. Нейното заглавие е „Надбягване“. Автор на приказката е Ран Босилек. Прочетете приказката и обяснете непознатите думи. Децата са в подходящ кът за възприемане на литературно произведение. Назовават героите, отговарят на въпроси от типа: *Хареса ли ви приказката? Кои са героите?, Какво са правила?* След това ги насочете към повторно възприемане и интерпретиране на приказката. Интерпретирането се прави последователно.

Зайо Байо срещнал Ежко и му рекъл:

– Добра среща, кривокрачко! Кого срещнал Зайо Байо? Как Зайо нарекъл Ежко? (обясняване на думата *кривокрачко*)

– Добра среща, присмехулко! Криви ми са краката, но са по-бързи от твоите.

– По-бързи ли? – рекъл Зайо. – Хайде да се надбягваме! Как е отговорил Ежко? Какво ще правят Зайо и Ежко? Как Ежко е нарекъл Зайо? (обясняване на думата *присмехулко*)

Децата, които владеят само семеен език, различен от българския, се стимулират да отговорят на зададен въпрос, използвайки съществителни имена или глагол. Децата с доминиращо владение на семеен език, различен от българския, се мотивират да отговорят с изречения. Например: *Зайо срещнал Ежко. Ежко надбягал Зайо.* Децата, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, се насочват към съставяне на разширени изречения, използване на думи и фрази от приказката: *Зайо е бързокрачко. Зайо бяга юнашки. Ежко бяга бавно. Ежко е остроумко.*

Насочете децата към самостоятелна работа – на децата се раздават индивидуални листа, на които има очертани образите на три зайчета и три таралежа. Дават им се указания да оцветят толкова зайчета и толкова таралежи, колкото са героите в приказката. Учителят задава индивидуални въпроси към децата и оказва помощ при необходимост.

Завършете педагогическата ситуация с подходяща подвижна игра. *Децата, вие знаете ли как ходят другите животни? Хайде да покажем.* Децата се включват в подвижната игра, като изпълняват последователно различните движения, казвайки думите:

Да тръгнем бавно като баба Меца –

да покажем как яде медаца.

Сега да станем зайчета скокливи:

подскачайте с крачета живо.

И като патенца покрай реката

едно след друго си вървят децата.

Накрая да се хванем за ръчички

и хорце да тропнем всички.

Тра-ла-ла, тра-ла-ла.

Ех, че весела игра!

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Надбягване“

ТЕМА: МОЕТО ЗДРАВЕ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 7/1 съществителни имена – вода, сапун, хавлия, ръце, лице глаголи – мия	Разбиране и употреба на: 7/1 съществителни имена – вода, сапун, хавлия, ръце, лице, вратле, ушенца глаголи – мия, измивам, изтрия прилагателни имена – чист, измит, здрав	Разбиране и употреба на: 7/1 съществителни имена – вода, сапун, хавлия, ръце, лице, вратле, ушенца, пана, чистота глаголи – мия, измивам, изтривам, давам, обичам прилагателни имена – чист, измит, здрав, палави, сапунена, чудесен

	7/2 съществителни имена – ръце, дрехи, коса глаголи – мия прилагателни имена – чист	7/2 съществителни имена – ръце, дрехи, коса, гребен глаголи – мия, пера, изпирам, чиста прилагателни имена – чист, мръсен, измит, здрав, сресан	7/2 съществителни имена – ръце, дрехи, коса, гребен, прическа глаголи – мия, пера, изпирам, чиста, почиствам, сресвам прилагателни имена – чист, мръсен, измит, здрав, сресан, изпран, почистен
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 7/1 просто изречение – Мия ръце. Измивам с вода. 7/2 просто изречение – Мия ръце. Пера дрехи. Сресвам коса.	Конструирание на: 7/1 просто изречение – Мия палавите ръце. Измивам с вода и сапун. 7/2 просто изречение – Мия си двете ръце. Сресвам си косата с гребен.
Възприемане на литературно произведение	7/1 Възприемане на стихотворението „Аз обичам чистотата“ от М. Йосифова	7/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Аз обичам чистотата“ от М. Йосифова	7/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Аз обичам чистотата“ от М. Йосифова
Пресъздаване на литературно произведение	7/2 Възпроизвеждане на стихове с помощта на учителя	7/2 Заучаване наизуст на стихотворението „Аз обичам чистотата“ от М. Йосифова	7/2 Заучаване наизуст на стихотворението „Аз обичам чистотата“ от М. Йосифова

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

7/1 ИВО ОБИЧА ЧИСТОТАТА

Започнете педагогическата ситуация с игров етюд. Децата помагат на куклата да се измие, почисти и среши, назовават необходими за това средства – вода, сапун, гребен, и с жестове показват как се мият ръце, как се реши коса.

След това насочете децата към илюстрацията в учебното помагало. Проведете кратък разговор по нея: *Какъв е Иво? Какво прави? Какви са дрехите му? С какво си измива ръцете?* Въпросите към децата са диференцирани съобразно нивото им на владее на български език.

Създайте емоционална нагласа за слушане на литературното произведение. Съобщете заглавието на стихотворението и неговия автор. Изпълнете стихотворението.

Интерпретацията на стихотворението се прави последователно на всеки стих. Включват се всички деца според индивидуалните им умения.

След това дайте указания за самостоятелната работа в учебното помагало. Задавайте конкретни въпроси по време на дорисуването на кърпата.

Завършете педагогическата ситуация с **музикално-подвижната игра „Мием ръчички“** (Мием ръчички, мием лъжички, а пък мръсната вода ще изхвърлим хеееей така.)

7/2 ЧИСТОТАТА Е ЗДРАВЕ

Започнете педагогическата ситуация с **песента „Хей ръчички, хей ги две“**. Децата пеят и имитират движения по съдържанието на текста. Провокирайте ги за разговор за чистотата и нейното поддържане. Покажете им две картини (снимки) с образи на деца, като на първата детето е с чисти дрехи и ръце, а на втората е с изцапани ръце, с мръсни дрехи. Проведете разговор по тях – какви са децата, какво трябва да направи детето, за да е с чисти ръце и дрехи, какво му е нужно за това. Децата, които

не владеят български език, се насочват да покажат кое от децата е с чисти дрехи, с измити ръце, да назоват какви са дрехите и ръцете на другото дете. Насочват се да разберат и да активират думите от семантичните гнезда и подходящи определения към тях – *ръце, дрехи, чист, мръсен*. Децата, които владеят доминиращо семеен език и слабо владеят български, се мотивират да конструират фрази – *чисти ръце, мръсни дрехи* и прости изречения: *Детето е чисто. Дрехите не са чисти*. Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, се стимулират да използват прости разширени изречения. *Ръцете не са чисти. Мръсните ръце се измиват със сапун. Косата се сресва с гребен*.

След това изпълнете стихотворението „Аз обичам чистотата“ на Мария Йосифова и създайте емоционална нагласа за заучаването му наизуст. Децата изпълняват стихотворението заедно с учителя. Дайте възможност на няколко желаещи деца да кажат наизуст стихотворението. Оказвайте помощ при необходимост.

Насочете децата към самостоятелна работа – раздайте им очертани и изрязани изображения на две ръчички. В едната ръчичка има изобразена усмивка, а в другата – тъга. Указанията за работата са да отцветят по подходящ начин ръчичките – усмихнатата ръчичка да е чиста, а тъжната – мръсна. Подредете оцветените ръчички на видно място, проведете разговори, като акцентирате върху употребата на думи от семантичните гнезда и съчетаването им с подходящи прилагателни и числителни имена.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Сапунени мехури“**. На децата се раздават индивидуални средства за провеждане на играта – чашки със сапунена вода и сламки. Децата получават указания за получаването на сапунените мехури, звучи подходяща весела музика, участниците проявяват активност и радост.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 8/1 съществителни имена – Иво, мама, бонбони глаголи – обича, яде 8/2 съществителни имена – кутия, маса, награда глаголи – яде	Разбиране и употреба на: 8/1 съществителни имена – Иво, мама, бонбони, стая, кутия глаголи – обича, яде, крие, плаче прилагателни имена – шоколадови наречия – много 8/2 съществителни имена – кутия, маса, награда, покривка, бюфет глаголи – яде, намира, обещава, черпи, къса, залепва прилагателни имена – изненадан, тъжен	Разбиране и употреба на: 8/1 съществителни имена – Иво, мама, бонбони, стая, кутия, шкаф глаголи – обича, яде, крие, плаче, прибира, пази прилагателни имена – шоколадови, вкусни, сладки наречия – много, грижливо 8/2 съществителни имена – кутия, маса, награда, покривка, бюфет, кът, кътче, обвивка глаголи – яде, намира, обещава, черпи, къса, залепва, изчезва прилагателни имена – изненадан, тъжен, празна, потайни, хитра
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 8/1 фраза – шоколадови бонбони, голяма кутия просто изречение – Иво яде бонбони. Мама обича Иво. 8/2 просто изречение – Детето намира бонбони. Майката купува.	Конструирани на: 8/1 фраза – шоколадови бонбони, голяма кутия просто изречение – Иво обича шоколадови бонбони. Мама много обича Иво. 8/2 просто изречение – Детето намира шоколадовите бонбони. Майката купува шоколадови бонбони. Детето получава награда.
Свързана реч	8/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	8/1 Създаване на повествователен текст по илюстрация от учебното помагало с помощ от учителя	8/1 Създаване на повествователен текст по илюстрация от учебното помагало
Възприемане на литературно произведение	8/2 Възприемане на разказа „Кутията с шоколадови бонбони“ от Данко Димитров	8/2 Възприемане и интерпретиране на разказа „Кутията с шоколадови бонбони“ от Данко Димитров	8/2 Възприемане и интерпретиране на разказа „Кутията с шоколадови бонбони“ от Данко Димитров

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

8/1 ИВО И МАМА

Създайте емоционална нагласа към темата с изпълнение на любима песен на децата, разговор за любимите занимания и храни на децата. Насочете вниманието им към шоколадовите бонбони.

След това разгледайте илюстрацията от учебното помагало. Проведете разговор по нея. Примерни въпроси: *Посочи Иво. Какво обича Иво? Какво дава майката на Иво? Какво прави Иво? Защо плаче Иво? Кого обича майката? Какво крие? Къде крие бонбоните?* Децата, които владеят само семеен език, различен от българския, посочват Иво, майката, бонбоните, назовават ги. Децата, които владеят доминиращо семеен език и слабо владеят български, се насочват към съгласуване на прилагателно със съществително име, употреба на глаголи и наречия и съставяне на изречения: *Какви са бонбоните? Какво прави Иво? Какво дава майката?* Децата, които владеят еднакво добре и семеен, и български език, се насочват към използване на прости разширени изречения: *Иво много обича шоколадови бонбони. Иво грижливо прибира кутията. Майката много обича Иво.*

Мотивирайте децата за съставяне на текст по илюстрацията, оказвайте помощ при съставяне на план на текста:

1. Кога се случва това?
2. Кои са?
3. Къде са?
4. Какво правят сега?
5. Какво си говорят?
6. Какво ще правят после?

При необходимост дайте образец. Използвайте прости изречения с включване на подходящи изрази и фрази. Децата съставят текст, като вие се включвате с насочващи въпроси.

Раздайте на децата индивидуални работни листа, на които с различни цветове са очертани бонбони. Децата трябва да ги оцветят, като изберат подходящ цвят, съответстващ на контура. Дайте указания за самостоятелната работа.

Завършете педагогическата ситуация с **играта „Верижка“**. Децата се нареждат в кръг. Първото от тях улавя ръцете на стоящото до него и казва „Аз обичам да играя с .....(името на детето)“, верижката преминава последователно през всички деца от групата.

8/2 КУТИЯТА С ШОКОЛАДОВИ БОНБОНИ

Организирайте децата за педагогическата ситуация, с разговор за емоциите им; те избират карта, отговаряща на личното им емоционално състояние, и го назовават – *радост, тъга, гняв, страх*. Насочете ги да обяснят причината за емоцията си.

След това преминете към възприемане на разказа. Кажете заглавието и автора му. След прочита се води кратък разговор по съдържанието му. Определят се героите и основните моменти в разказа. Интерпретация на разказа се прави последователно на всеки откъс, който отново се прочита. *Какво обича Саико? Колко бонбони може да изяде? Какво прави майка му с бонбоните? Какво е научил*

Саико? Къде открива бонбоните? Какво му дава майката? Как е постъпил Саико? Какво прави Саико? Какъв е Саико в края на разказа? Каква е майката? Защо Саико е тъжен?

Стимулирайте децата да отговорят според индивидуалните си речеви умения, да използват думи от семантичните гнезда, да включват в речта си езикови продукции – фрази и изречения, да споделят идеи за поуката от разказа.

Завършете педагогическата ситуация със самостоятелната работа в учебното помагало.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, табло за стена „Кутията с шоколадови бонбони“

ТЕМА: ГРИЖИ ЗА РАСТЕНИЯТА И ЖИВОТНИТЕ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 9/1 съществителни имена – котка, Писана, козина, глава, уши, очи глаголи – спи, лежи 9/2 съществителни имена – Писана, гърло, корем, таван, завивка, врабче глаголи – боли, настива	Разбиране и употреба на: 9/1 съществителни имена – котка, Писана, козина, глава, уши, очи, лапи, гърло, корем глаголи – спи, лежи, слуша, боли, прилагателни имена – сива, тъжна наречия – лесно 9/2 съществителни имена – Писана, гърло, корем, таван, завивка, врабче глаголи – боли, настива, мъчи, подсмърча прилагателни имена – страшен наречия – горе, лесно	Разбиране и употреба на: 9/1 съществителни имена – Писана, козина, глава, уши, очи, лапи, гърло, корем, лекар, хрема глаголи – спи, лежи, слуша, боли, настива прилагателни имена – сива, тъжна, болна наречия – лесно 9/2 съществителни имена – Писана, гърло, корем, таван, завивка, врабче, хрема глаголи – боли, настива, мъчи, подсмърча, отвива прилагателни имена – страшен наречия – горе, лесно
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 9/1 просто изречение – Ани и Писана играят. Ани обича Писана. 9/2 просто изречение – Писана е болна. Писана е тъжна.	Конструирание на: 9/1 просто изречение – Ани се грижи за Писана. Ани води Писана на лекар. 9/2 просто изречение – Болната Писана е на лекар. Писана е тъжна и болна. Писана лежи на дивана.
Свързана реч	9/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	9/1 Създаване на описателен текст по снимка от учебното помагало с помощ от учителя	9/1 Създаване на повествователен текст по снимка от учебното помагало
Възприемане на литературно произведение	9/2 Възприемане на стихотворението „Болната Писана“ от Илиана Илиева	9/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Болната Писана“ от Илиана Илиева	9/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Болната Писана“ от Илиана Илиева

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

9/1 АНИ И ПИСАНА

Насочете децата към предстоящата ситуация с песента „Чело коте книжки“.

След това разгледайте снимката от учебното помагало. Проведете разговор по нея. Децата, които владеят само семеен език, различен от българския, отговарят на въпроси от типа: *Посочи котката. Посочи ушите, очите на котката. Какъв цвят е котката?* Децата, които владеят доминиращо се-

меен език и слабо владеят български език, отговарят на въпроси от типа: *Кой има котка? Каква е котката? Как се казва котката?* Децата, които владеят еднакво добре и семеен, и български език, се насочват към отговор на въпроси от типа: *Опиши котката. Какво прави Ани? Какво се е случило с котката?*

Мотивирайте децата за съставяне на повествователен текст по снимките, оказвайте помощ при съставяне на план на текста и дайте образец. Децата правят опити за съставяне на повествователен текст.

Завършете педагогическата ситуация с играта „Мяу, мяу, котенце“.

9/2 БОЛНАТА ПИСАНА

Въведете децата в ситуацията, като им покажете пълна торбичка с прежда. Кълбетата са омотани и разбъркани. Децата изразяват емоция – учудване, изненада. Дават се предположения кой е направил бъркотията. Предполагат, че това е котка, намират подходящи думи и изрази, с които да я опишат. След това насочете децата към възприемане на литературното произведение. Кажете заглавието и автора

му, представете стихотворението. Интерпретацията се прави последователно, на всеки стих: *Какво се е случило с Писана? От какво се е разболяла? Защо е болна Писана? Къде е спала?*. Всяко от децата се включва, като му задавате въпроси съобразно степенята му на владение на български език.

Дайте указания за самостоятелната работа в учебното помагало.

Завършете педагогическата ситуация с раздаване на подаръци – усмихнати емотикони за активното им и емоционално участие.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: ИДЕ ЗИМА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 10/1 съществителни имена – <i>птици, Врабчо, зима, студ, комин</i> глаголи – <i>игва, чака</i> 10/2 съществителни имена – <i>момиче, момче, куче, слон, подарък, слънце, обувки, чадър</i> глаголи – <i>има</i>	Разбиране и употреба на: 10/1 съществителни имена – <i>птици, Врабчо, зима, студ, комин, стряха</i> глаголи – <i>игва, чака, заминава</i> прилагателни имена – <i>лятно, малко</i> наречия – <i>близо</i> 10/2 съществителни имена – <i>момиче, момче, куче, слон, подарък, слънце, обувки, чадър</i> глаголи – <i>има, носи, води, яде</i> прилагателни имена – <i>лятно, малко</i>	Разбиране и употреба на: 10/1 съществителни имена – <i>птици, Врабчо, зима, студ, комин, стряха, виелица, вятър, сняг</i> глаголи – <i>игва, чака, заминава, отлита, вее</i> прилагателни имена – <i>лятно, малко, хубаво, приятно</i> наречия – <i>близо, далече</i> 10/2 съществителни имена – <i>момиче, момче, куче, слон, подарък, слънце, обувки, чадър</i> глаголи – <i>има, носи, води, яде, разхожда, греє, пази, обича</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 10/1 просто изречение – <i>Птиците заминаха. Птиците отлетяха.</i> 10/2 просто изречение – <i>Момичето има обувки. Момчето има подарък.</i>	Конструирание на: 10/1 просто изречение – <i>Птиците заминаха далече. Игва зимата с виелица.</i> 10/2 просто изречение – <i>Момчето носи син чадър. Слонът се топли на слънце.</i>
Възприемане на литературно произведение	10/1 Възприемане на стихотворението „Врабчо и зимата“ от Иван Мишев	10/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Врабчо и зимата“ от Иван Мишев	10/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Врабчо и зимата“ от Иван Мишев
Свързана реч	10/2 Участие в разговор	10/2 Създаване на повествователен текст по две опорни думи	10/2 Създаване на повествователен текст по две опорни думи

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

10/1 ВРАБЧО И ЗИМАТА

Въведете децата в предстоящата речева дейност с подходящ разказ за среща с врабче. Емоционално представете своя разговор с врабчето и споделените от него тревоги за предстоящата зима.

След това разгледайте илюстрацията в учебното помагало. Проведете кратък разговор. Децата отговарят според възможностите си на зададените въпроси. *Какъв е Врабчо? Какво прави? Какво правят децата? Къде се крие през зимата?* Нека децата, невладеещи български език, да покажат обектите, да ги назоват. Към деца, владеещи доминиращо семеен език, различен от българския, за-

давайте кратки и ясни въпроси, целящи отговор с просто изречение. Децата, владеещи еднакво добре и българския, и семейния език, мотивирайте да разширяват изреченията, с които отговарят.

Насочете ги към слушане на литературното произведение. Изпълнете стихотворението. Интерпретация на стихотворението се прави последователно, на всеки стих, за да се постигне неспринудено заучаване наизуст. *Какво направиха птиците? Накъде заминаха птиците? Кой иде? С какво иде зимата?* С цел включване на езиковите единици в активната реч на децата изиграйте играта „Аз започвам, ти довършваш“ – учителят дава начало на изречение, а децата довършват, като се насочват да използват езикови единици от посочените

семантични гнезда. *Зимата иде с .....(виелици, студ, сняг). Птиците заминаха на... (юг). Врабчо се крие до...(комаина, стряхата).* Дайте указания за самостоятелната работа. Децата дорисуват луличките в илюстрацията от учебното помагало. След като приключи работата по първа задача на стр. 13, насочете вниманието на децата към схемата в учебното помагало и поставете задача да кажат изречение по нея. Ако децата се затрудняват, може да използвате играта „Живи думи“, като дете влиза в „ролята“ на дума. Децата се подреждат едно до друго, като казват своята дума. При промяна в подреждането на децата се променя изречението.

Завършете педагогическата ситуация с **песента „Аз съм малкият врабец“**.

10/2 МАЛКИ ПРИКАЗКИ

Методически стъпки за реализиране на **играта „Малки приказки“**

Децата се разделят на 4 подгрупи. Желателно е подгрупите да включват деца с еднаква или близка степен на владеење на български език. Разделението по този начин цели:

1. Активно участие на всички деца.
2. Стимулиране на дейността, креативността и творчеството.
3. Насърчаване на изявата, развиване на чувство на увереност.
4. Изпитване на удовлетвореност от собствено участие.
5. Преодоляване на несигурността и неувереността на децата, които не владеят български език.
6. Недопускане на пасивност или невъзможност за включване в речевите задачи.

Учителят разделя предметните картинки на две групи. В първата група са изображения на персонажи – *момиче, момче, куче, слон*, а във втората са предмети – *подарък, слънце, обувки, чадър*. Всяка подгрупа деца си изтегля по една карта от двете групи, които да изобразяват персонаж или предмет. Децата разглеждат изображенията на картинките и получават указания за съставяне на повествователен текст по двете опорни думи. Учителят предлага примерен образец за план на повествователния текст.

- Кой е?
- Къде е?
- С кого е?

- Кога се случва това?
- Какво си говорят?
- Какво ще се случи после?

Групата от деца, които владеят само семеен език, различен от българския, назовават наименованията на изображенията. Насочват се към включването им във фрази с прилагателно, числително; съставяне на изречение с тях. Учителят задава насочващи въпроси, дава словесни модели.

Подгрупата от деца, които владеят доминиращо семеен език и слабо владеят български език, се насочват към съставяне на разширени изречения, съставяне на кратък повествователен текст по две опорни думи. Учителят задава насочващи въпроси, целящи разширяване на изречението, включване на по-голям брой думи и изрази в него, правилното им съгласуване и изговаряне, активизиране на думи от пасивния речник.

Подгрупата от деца, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, съставя повествователен текст, по две опорни думи, включвайки в него разширени изречения. Децата се стимулират да развият сюжета, да продължат текста, да изговарят правилно думите.

Предварителна подготовка – Децата имат представа за изображенията на картите.

Подготовка на материалите – 8 картинки с различни изображения; 4 от тях с изображения на образи на момиче, момче, куче, слон; втората група картинки са с изображения на подарък, обувки, слънце, чадър. Може да използвате изображенията на флашкартите или да подготвите свои.

Уточняване на правилата на играта

1. Не прекъсват говорещия.
2. Не се разместват от една група в друга.
3. Спазват реда на говорене и слушане.

Организация на пространството – Децата са по групи около масички, така че всяка група е на своята маса. Масите са разположени на достатъчно разстояние една от друга, така че всяка група да бъде самостоятелна.

Разпределяне на групите – Групите може да бъдат разделени по цветове чрез залепване на цветен знак на гърба на столчетата (преди началото на ситуацията) и на масичките – всички деца с червен знак на столчетата са на червената маса, всички със зелен знак са на зелената маса и т.н.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

МОДУЛ 3

ТЕМА: НАШАТА ДЕТСКА ГРАДИНА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 11/1 съществителни имена – играчки, приятели, учителка глаголи – играя, раста, празнувам прилагателни имена – детска, добри 11/2 съществителни имена – играчки, кукла, рокля глаголи – играя, късам, давам прилагателни имена – нова, красива	Разбиране и употреба на: 11/1 съществителни имена – играчки, приятели, учителка, другарчетата, игри глаголи – играя, раста, празнувам, рисувам, пея прилагателни имена – детска, добри, весели, радостни, щастливи наречия – весело, радостно 11/2 съществителни имена – играчки, кукла, рокля, игра глаголи – играя, подреждам, късам, давам, плача, извинявам се прилагателни имена – нова, красива, скъсана, добри наречия – внимателно, силно	Разбиране и употреба на: 11/1 съществителни имена – играчки, приятели, учителка, другарчетата, игри, празници глаголи – играя, раста, празнувам, рисува, пея, слушам, веселя се прилагателни имена – детска, добри, весели, радостни, щастливи, довольни, спокойни наречия – весело, радостно, забавно, приятно 11/2 съществителни имена – играчки, кукла, рокля, игра, постъпка, беда глаголи – играя, подреждам, късам, шия, извинявам се, давам, позволявам, разрешавам прилагателни имена – нова, красива, скъсана, добри, задружни наречия – внимателно, силно, грубо
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Усъвършенстване на звуко-подражателни умения.		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 11/1 просто изречение – Децата играят. Учителят чете. Празнуваме весело. Конструирание на просто изречение по схема. 11/2 просто изречение – Децата играят. Подреждат играчки.	Конструирание на: 11/1 просто изречение – Децата играят забавна игра. В детската градина празнуваме весело. Конструирание на просто изречение по схема. 11/2 просто изречение – Децата играят с нови играчки. Момчето внимателно подрежда играчките. Момчето къса новата рокля на куклата.
Свързана реч	11/1,2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	11/1 Създаване на описателен текст по снимка от учебното помагало 11/2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	11/1 Създаване на повествователен текст по снимка от учебното помагало 11/2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

11/1 ИГРАЕМ И РАСТЕМ

Въведете децата в ситуацията със **стихотворението „Детска градина“** от Георги Авгарски. Насочете ги към разглеждане на снимките в учебното помагало. Проведете разговор по тях. Задаваните въпроси нека насочват децата към съставяне на описателен или повествователен текст по снимката. На децата, които владеят само семеен език и не владеят български език, се задават въпроси, свързани с назоваване на определен предмет или обект от снимките, назоваване на действие. *Кой тича? Кой чете? Посочи снимката, на която децата празнуват. Посочи учителката. Посочи балоните.* На децата, които владеят доминиращо семеен език и слабо владеят български език, се задават въпроси, изискващи употреба на различни части на речта и правилното им съгласуване по род и число. Децата се стимулират да отговарят с изречение. *Какво носят децата?*

Какви са балоните? Какви са децата? Какво прави учителката? Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, се насочват към отговори с разширени изречения, използване на въпросителни изречения. Споделят личен опит и впечатление, изказват мнение и предположения. Зададените към тях въпроси са от типа: *Опиши какво правят децата на снимката. Защо децата са весели? Какво си говорят? Какво празнуват? Кои са твоите любими занимания в детската градина?*

След това насочете децата към съставяне на текст по избрана от тях снимка. Децата, владеещи доминиращо семеен език и слабо владеещи български, се насочват към съставяне на описателен текст; децата с еднакво добро владение на семеен и български език се насочват към съставяне на повествователен текст. С помощ от учителя се оформя планът на текста.

1. Кога се случва това?
2. Кои са?

3. Къде са?
4. Какво правят сега?
5. Какво си говорят?
6. Какво ще правят после?

При необходимост дайте образец и задавайте насочващи въпроси.

Преминете към самостоятелната работа – дорисуване на рамката на избраната от детето снимка. Дайте указания за изпълнение – да се спазва пунктирът, да се рисува в очертанията на рамката, да не се навеждат прекалено много и да се работи с изправен гръб, да внимават с молива, за да не наранят себе си или другарчето си.

След това насочете вниманието на децата към схемата в учебното помагало и поставете задача да кажат изречение по нея. Ако децата се затрудняват, може да използвате играта „Живи думи“.

Завършете педагогическата ситуация с **музикално-подвижната игра „Мило другарче, с мен играй“**.

11/2 НОВАТА КУКЛА

Методически стъпки за реализиране на **симулационна игра**:

Обмисляне на „сценария“ на симулационната игра „Новата кукла“.

Учителят провокира речева активност и изразяване на личностна позиция у децата чрез включването им в симулационна игра. Започва се с представяне накратко на ситуацията: *Децата са в детската градина. Играят с играчките. Има нова играчка – куклата Мими, едно от децата играе само с нея и не позволява на другите деца да я докосват. Друго дете, което също иска да играе с новата играчка, дърпа куклата и роклята ѝ се къса. Учителят провокира децата да отговорят на въпросите: Как ще постъпят децата? Какво ще си кажат? Какво ще направи учителят? Какво ще се случи после?.* Децата отговарят, учителят насочва към организиране на игра. Докато играят, децата включват в речта си думи, фрази и изречения според собствените си речеви умения. Деца, владеещи семеен език, различен от българския, назовават играчки, предмети от зани-

малнята, действия. Децата, владеещи доминиращо семеен и слабо български език, употребяват изречения: *Играя с играчки. Куклата е нова. Роклята е красива. Децата са добри.* Децата с еднакво добро владение на семеен и на български език използват разширени изречения: *Децата в детската градина са добри. Може ли да ми дадеш новата кукла? Ще играем ли заедно със строителя? Трябва да пазим играчките.* Учителят е по кътовете, насочва децата, задава въпроси: *На какво играете? Какво ще строите? Какво ще направиш? Как ще кажеш, за да ти даде играчката? Как трябва да се играе?*

Предварителна подготовка – Децата имат представа за игри и играчки; за правилата в детската група; за професиите в детската градина.

Уточняване на правилата на играта

1. Играе се според сюжета на играта.
2. Децата, изпълняващи роли на „деца в детската градина“, играят по кътовете.
3. Използват се вежливи думи и изрази.

Организация на пространството – Използват се обособените кътове в занималнята.

Разпределяне на ролите – Ролите в играта са: учител, деца.

Реализация на играта – Децата се включват емоционално в играта. Изразяват личностна позиция, изказват мнения и препоръки за взаимоотношенията в детската група, за поведение, за спазване на правилата. Проявяват емоционалност, отзивчивост, увереност в играта, участват в разговор по позната тема, преодоляват личностни качества като несигурност и притеснение.

Анализ на връзката между ролевата и реалната ситуация – В края на играта учителят поздравява участниците за емоционалната игра, за активното им участие. Отправя пожелание във всички ситуации да бъдат все така добри, задружни, дейни, отговорни, да пазят играчките и вещите си.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователен картон „Судоку“, игра на маса „Да опознаем професиите“, образователен картон „Лабиринт“, образователен картон „Карти“

ТЕМА: РАДОСТ И ТЪГА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 12/1 съществителни имена – концерт, песен, танц, награда, рокля глаголи – танцува, пее, играе прилагателни имена – радостна, усмихната, красива	Разбиране и употреба на: 12/1 съществителни имена – сцена, концерт, песен, танц, награда, рокля глаголи – танцува, пее, играе, ръкопляска, прегръщат прилагателни имена – радостна, усмихната, красива наречия – бързо числителни имена – един, една, едно, две	Разбиране и употреба на: 12/1 съществителни имена – сцена, концерт, песен, танц, награда, родители, празник глаголи – танцува, пее, покланя се, получава, прегръщат, ръкопляска прилагателни имена – радостна, усмихната, красива наречия – бавно числителни имена – един, двама

	12/2 съществителни имена – топка, къща, баба, прозорец глаголи – играе, купува прилагателни имена – червена, нова	12/2 съществителни имена – топка, къща, баба, стъкло, прозорец, камион, играчки, баща глаголи – играе, купува, счулва, кара се, сърди се прилагателни имена – червена, нова, сърдита, тъжни числителни имена – един, една, едно	12/2 съществителни имена – топка, къща, баба, прозорец, стъкло, магазин, камион, играчки, футбол, баща глаголи – играе, купува, счулва, кара се, сърди се прилагателни имена – червена, нова, стара, сърдита, тъжни числителни имена – един, една, едно
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици, особено струпани съгласни		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 12/1 фраза – червена, синя, жълта рокля; едно дете, двама родители просто изречение – Танцува бързо. Танцува красиво. Покланя се. 12/2 фраза – червена топка, нова топка, една топка, едно вагонче просто изречение – Татко купи топка. Децата играят.	Конструирани на: 12/1 фраза – красива рокля, голяма сцена, радостни деца, доволни родители, двама родители, двама учители просто изречение – Ани танцува бързо, Тя танцува красиво. Ани получава награда. 12/2 фраза – червена топка, нова топка, сърдита баба, една топка, едно вагонче, две деца просто изречение – Татко купи топка. Децата играят. Децата счулиха стъклото.
Свързана реч	12/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с една дума	12/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	12/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

12/1 АНИ ПОЛУЧАВА НАГРАДА

В тази педагогическа ситуация се работи върху идентифициране на емоцията *радост*. Въведете децата в ситуацията с **песента „Пейт, скачат палците“**. Проведете разговор по нейното съдържание, като акцентирате върху танца като изява и чувствата на изпълнителите докато танцуват.

Насочете децата към разговор по сюжетната илюстрация в учебното помагало. Децата, които не говорят български език, отговарят на въпросите, като посочват персонажи и обекти от илюстрациите в учебното помагало. Децата, които в известна степен владеят български език, отговарят на въпроси по илюстрацията, образуват фрази със зададена дума, като съгласуват прилагателно и съществително, числително и съществително, образуват изречения с дадена дума. Примерни въпроси: *Какво прави Ани? Какво получава Ани? Как се чувства? Какво казват родителите на Ани? Как се чувстват? Какво ще пожелаеш на Ани, за да получи награда и на следващия концерт?* Може да се припомнят минали концерти в детската градина и да се припомнят емоционалните преживявания на децата.

На края на педагогическата ситуация предложете на децата да дорисуват усмихнатите лица в учебното помагало.

12/2 ИГРАЧКА-ПЛАЧКА

В тази педагогическа ситуация се работи целенасочено върху идентифициране на емоцията *тъга*. Припомнете различни ситуации, в които децата са се чувствали весели и тъжни. Предложете им да покажат с мимика весело и тъжно настроение. Може да се използват флашкартите.

След това проведете разговор по сюжетната илюстрация в учебното помагало. Децата, които не говорят български език, да посочват топка, камион, кукла/играчките в магазина; децата, които в известна степен владеят български език, да отговарят на въпроси по илюстрацията, като образуват фрази със зададена дума, образуват изречения с дадена дума; децата, които владеят български език, да отговарят с прости разширени изречения. Примерни въпроси: *Какви играчки има в този магазин? Каква топка избират? Иво радва ли се на новата топка? С кого играе Иво? Какво се случва? Защо бабата е сърдита? Защо момчетата са тъжни? Какво трябва да направят момчетата?*

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да дорисуват емотиконите с тъжни лица.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Да опознаем професиите“, образователен картон „Лабиринт“

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 13/1, 2 съществителни имена – елха, стая, подарък, маса, Дядо Коледа глаголи – прави, пали прилагателни имена – усмихнати, чисти	Разбиране и употреба на: 13/1, 2 съществителни имена – Дядо Коледа, година, сладки, огън, дърва, маса, елха, подарък глаголи – меси, приготвя, пали, прави прилагателни имена – усмихнати, щастливи, красива наречия – внимателно, много, малко числителни имена – един, една, едно, две	Разбиране и употреба на: 13/1, 2 съществителни имена – стая, подарък, Дядо Коледа, година, сладки, огън, дърва, маса, елха, семейство глаголи – меси, приготвя, пали, прави, подрежда, очаква, вечерят прилагателни имена – чист, дълъг, къс, усмихнати, щастливи, красива, добър, послушен, празнична наречия – внимателно, много, малко числителни имена – един, една, едно, две, четири, пет
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Усъвършенстване на умения за правилно произнасяне на сгрупани съгласни.		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 13/1, 2 фраза – чиста маса, красива рокля/покривка, чисти дрехи, едно момиченце, двама родители, един баща, една елха просто изречение – Майката меси. Бащата пали камина.	Конструирани на: 13/1, 2 фраза – чиста маса, красива рокля/покривка, чисти дрехи, усмихнати хора, празнична вечер, едно момиченце, двама родители, един баща, една елха просто изречение – Семейството седи на масата. Хората вечерят. Децата очакват Дядо Коледа.
Свързана реч	13/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с една дума	13/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	13/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

13/1 КОЛЕДА У ДОМА

Създайте емоционална нагласа за педагогическата ситуация с песен за Коледа. Проведете разговор по нейното съдържание, като акцентирате върху това как се приготвяме за коледните празници. След това продължете разговора, като насочите вниманието на децата към сюжетната илюстрация в учебното помагало. Децата, които не говорят български език, да посочват *елха, камина, баща, майка, Ани, Дядо Коледа*. Децата, които в известна степен владеят български език, да отговарят на въпроси по илюстрацията, да образуват фрази със зададена дума, като съгласуват прилагателно и съществително, числително и съществително, да образуват изречения с дадена дума. Примерни въпроси: *Къде са Ани и майка ѝ? Какво правят? Каква е елхата? Иво какво пита баща си? Как се чувстват членовете на семейството? Кой оставя подаръци в детската стая?* и т.н.

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да дорисуват коледните подаръци по графичния образец.

13/2 ПОСРЕЩАМЕ НОВА ГОДИНА

Методически стъпки за реализиране на ролевата игра:

Обмисляне на „сценария“ на ролевата игра

„Посрещаме Нова година“ – За провеждането на играта са обособени три основни къта (маса за приготвяне на храна, с печка, фурна и др., маса за хранене, елха с подаръци). Участниците в играта се стимулират да използват подходящи изрази и фрази: *„Добър ден!“*, *„Моля, помогни ми!“*, *„Нареждайте се внимателно!“*, *„Пазете чистота и тишина!“*. По време на разговора се използват подходящите думи и изрази: *„Внимателно с огъня“*, *„Приятно готвене/подреждане!“*, *„Заповядайте!“*, *„Благодаря!“* Играта продължава с последователното сядане на масата/приготвяне на вечеря. Учителят се включва в подходящи моменти, като задава въпроси към децата: *Как се приготвя храна?, Трябва ли да са ни чисти ръцете?, Как се отнасяме към запален огън?, С какво украсяваме за Коледа?*

Предварителна подготовка – Децата имат представа за дейности в кухнята, за безопасно поведение с огън, за подреждане на маса, за правилата на хигиена при хранене, за поведението на масата.

Подготовка на необходимите материали – обособени кухненски и „домашни“ кътове, престилки за децата, елха и клонки за украса, готово тесто или моделин, играчки и хартиени гирлянди за украса и др.

Уточняване на правилата на играта

1. „Участниците“ работят бавно, внимателно и чисто, поздравяват.

2. Не се бутат, блъскат и говорят високо, използват български език в комуникацията.

Организация на пространството – според сюжета.

Разпределяне на ролите – по договаряне, доброволно и по желание.

Реализация на играта – Децата се включват емоционално в играта. Проявяват умения за спазване на правила, участват в разговор по позната тема, преодоляват личностни качества, като несигурност,

притеснение, изразяват чувства и емоции.

Анализ на връзката между ролевата и реалната ситуация – В края на играта учителят поздравява участниците за точното изпълнение на правилата, за постигнатия резултат – приготвена вкусна, празнична вечеря. Стимулира тяхното участие в реални житейски ситуации и в други игри.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Работа с пластилин – недовършени обекти“

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА УСВОЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК ОТ ДЕТЕТО (тема 14)

ТЕМА: ЗИМА Е ДОШЛА

14/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по тема „Зима е

дошла“ на стр. 19, 20 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 5 – 6-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

113

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена в мъжки, женски и среден род, ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи коня.
			Посочи слона.
			Посочи блузата.
			Посочи буза.
			Посочи косата.
			Посочи козата.
			Посочи врабчето.
			Посочи зайчето.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой лети.
			Посочи кой ще яде сено.
			Посочи кой свети.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи голяма круша.
			Посочи жълто грозде.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кое животно ходи бавно.
			Посочи кое животно е близо до бабата.
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи три зеленчука.
			Посочи четири плода.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 20 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: В двора са узрели грозде, ябълки и круши.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Децата помагат на бабата.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 20 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти прочета част от приказка, а ти избери картинка за нея: <i>Един ден майката купи голяма кутия шоколадови бонбони. Остави я и каза: – Вече няма да крия бонбоните. Ето, вземи тази кутия. Тя ще ни трябва в неделя. Запомни: дотогава кутията трябва да остане неразпечатана! Остави я където намериш за добре.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$
 m_1 – брой точки на детето
 n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучването на езиковата продукция се използва илюстративният материал по тема „Зима е

дошла“ на стр. 19, 20 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 5 – 6-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. имена в мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кон</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>слон</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>коза</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>блузата на бабата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>грозде</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>чушка</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>круша</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>козата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво ще прави тази коза.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>врабчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави врабчето.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>слънцето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е слънцето: <i>топло</i> или <i>студено</i> .
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>малката круша</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови тази круша <i>голяма</i> ли е, или <i>малка</i> .
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>слона</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови как ходи слонът: <i>бавно</i> или <i>бързо</i>
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>слънцето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови как гледа слънцето: <i>радостно</i> или <i>тъжно</i> ?
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са крушите?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите сюжетната илюстрация на стр. 19 от учебното помагало „Пъстър свят“. (пет)	Колко са животните?

Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>майката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 20 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>майката</i> .	Продължи изречението: Майката... (Кажете нещо за майката.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>децата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 20 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>децата</i> .	Продължи изречението: Децата... (Кажете нещо за децата.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Чете се откъс от приказката и се поставя инструкцията. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка. Ако детето е присъствало в педагогическата ситуация и познава приказката, прави преразказ; ако не познава приказката, прави разказ по начало от литературно произведение. И в двата случая се оценява съставяне на текст.	Ще ти прочета част от приказка, а ти разкажи какво се случило после. <i>Един ден майката купи голяма кутия шоколадови бонбони. Остави я и каза:</i> – <i>Вече няма да крия бонбоните. Ето, вземи тази кутия. Тя ще ни трябва в неделя. Запомни: готвава кутията трябва да остане неразпечатана! Остави я където намериш за добре.</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$

m_2 – брой точки на детето

n_2 – максимален брой точки

115

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$

m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране

m_2 – брой точки на детето за езикова продукция

n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране

n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 15 до тема 24)

ТЕМА: ЗИМНА ПРИКАЗКА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 15/1, 2 съществителни имена – шапка, яке, зима глаголи – ще ходи, ще вземе, ще отиде прилагателни имена – червен/а, син/я, бял, нова, снежен	Разбиране и употреба на: 15/1, 2 съществителни имена – шапка, яке, зима, ръкавици, шал, шейна, ски глаголи – ще ходи, ще вземе, ще отиде, ще се пързала прилагателни имена – червен/а, син/я, бял, нова, снежен наречия – внимателно числителни имена – един, една, едно	Разбиране и употреба на: 15/1, 2 съществителни имена – шапка, яке, зима, ръкавици, шал, шейна, ски, планина, ваканция глаголи – ще ходи, ще вземе, ще отиде, ще се пързала, ще играе прилагателни имена – чист, червен/а, син/я, бял, нова, красив, студен/а, топъл, весел/и, снежен наречия – внимателно числителни имена – един, една, едно
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Усъвършенстване на умения за изговор на сгрупани съгласни.		

Граматически правилна реч		Конструирани на: 15/1, 2 фраза – <i>синя шапка, нова шейна, топъл шал, един шал, една шейна, две ръкавици, една шапка</i> просто изречение – <i>Татко ще кара ски. Децата ще играят със сняг.</i>	Конструирани на: 15/1, 2 фраза – <i>синя шапка, топъл шал, студен сняг, красива планина, весели игри, един шал, една шейна, две ръкавици, една шапка, трима човека и т.н.</i> просто изречение – <i>Татко ще кара ски. Децата ще играят със сняг. Децата ще се пързаят. Децата ще ходят в планината.</i>
Свързана реч	15/1, 2 Участие в разговор – отговор на въпрос с една дума	15/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	15/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

15/1 В ПЛАНИНАТА ПРЕЗ ЗИМАТА

Започнете педагогическата ситуация с песен, свързана със зимните игри на децата, и проведете разговор по нейното съдържание, като акцентирате върху видовете зимни игри, използвайте думи, свързани с темата – *ски, шейна, шапка, шал* и т.н. След това насочете вниманието на децата към илюстрацията в учебното помагало и продължете разговора. Децата, които не говорят български език, да посочват *ски, шейна, шапка, шал, майка, дете*. Децата, които в известна степен владеят български език, да отговарят на въпроси по илюстрацията, да образуват фрази със зададена дума, като съгласуват прилагателно и съществително, числително и съществително, да образуват изречения с дадена дума. Упражнява се употреба на глаголи в бъдеще време. Примерни въпроси: *Кои са тези? Къде ще ходят? Как са облекчени? Какво ще правят? Какво ще вземат?*

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да дорисуват снежинките по образца.

15/2 СНЕЖНИЯТ ЧОВЕК И ЕЛХАТА

В педагогическата ситуация се използва образователният картон „Недовършени обекти“. Една част от децата довършват с пластилин образа на снежния човек, а друга част от децата довършват изображението на коледната елха. Учителят преценява кои деца да работят с пластилин по довършване на познатите обекти. Останалите деца според нивото на владее на български език участват в разговор, в който се упражнява употребата на езиковите средства от предходната педагогическа ситуация, упражнява се конструирани на фраза и изречение. Деца, които добре владеят български език, може да се насочат към създаване на описателен текст по съответния образ (снежен човек или коледна елха).

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Сезони“, образователен картон „Лабиринт“, образователен картон „Работа с пластилин – недовършени обекти“

МОДУЛ 4

ТЕМА: ИГРАЕМ ЗАЕДНО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 16/1, 2 съществителни имена – <i>шапка, яке, зима, куче, сняг, ски</i> глаголи – <i>играе, прави, пързая се</i> прилагателни имена – <i>мек, кафяво, бял, студен</i>	Разбиране и употреба на: 16/1, 2 съществителни имена – <i>шапка, яке, зима, ръкавици, шал, куче, сняг, човек, студ</i> глаголи – <i>пързая се, прави, играе, отива</i> прилагателни имена – <i>бял, пухкав, весел, студен</i> наречия – <i>внимателно</i> числителни имена – <i>един, една, едно, две</i>	Разбиране и употреба на: 16/1, 2 съществителни имена – <i>шапка, яке, зима, ръкавици, шал, ски, ваканция, куче, сняг, човек, снимка, момчета</i> глаголи – <i>радва се, пързая се, играе, отива, прави, подскача</i> прилагателни имена – <i>чист, бял, игриг, красив, щастлив, студен/а, топъл, весел/и, пухкав, бърз/и</i> наречия – <i>внимателно</i> числителни имена – <i>един, двама, едно, трима</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Усъвършенстване на умения за изговор на струпани съгласни.		

Граматически правилна реч		Конструирание на: 16/1, 2 фраза – червена шапка, нови ски, топъл шал, студен сняг, кафяво куче, един шал, един снежен човек, двама приятели, едно куче просто изречение – Детето кара ски. Децата играят със сняг. Децата правят снежен човек.	Конструирание на: 16/1, 2 фраза – студен сняг, красива планина, весели игри, бързи скиори, игриво куче, едно куче, един скиор, една шапка, трима приятели и т.н просто изречение – Децата са весели. Детето кара ски. Детето играе с кучето.
Свързана реч	16/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с една дума	16/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	6/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения Конструирание на описателен текст по снимка

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

16/1 ЗИМНИ ИГРИ

В педагогическата ситуация продължава надграждане на речник по семантично гнездо „Зимни игри“. Деца, които не говорят български език, посочват по инструкция снимка от включените по темата. Деца, които в известна степен владеят български език, назовават по снимките лица и обекти, да отговорят на въпроси. Деца, които добре владеят български език, съставят описателен текст по снимка по избор. Предложете им план, по който да разкажат:

- Кого виждаш на снимката?
- Къде се намира?
- Какво прави?

В края на педагогическата ситуация упражнявайте конструирание на просто разширено изречение по схема.

16/2 РАЗКАЗВАМЕ ЗА ЗИМАТА

В педагогическата ситуация се използват флашкарти. Децата се разделят на три подгрупи. Всяка от подгрупите изтегля по една флашкарта от – **ръкавици, шал, шапка** и от **радостен, тъжен, кукла**. В зависимост от нивото на владее на български език се диференцират поставените цели. Деца, които не говорят български език, да посочат назовани от учителя обекти. Деца, които в известна степен говорят български език, конструират изречения, съставят текста по две опорни думи (названията на обектите от флашкартите).

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Сезони“, образователен картон „Лабиринт“, образователен картон „Работа с пластилин – недовършени обекти“

ТЕМА: В УСЛУГА НА ХОРАТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 17/1, 2 съществителни имена – лекар, лекарка, готвач, готвачка, фризьор, фризьорка, певица глаголи – подстригва, пее, готви, преглежда	Разбиране и употреба на: 17/1, 2 съществителни имена – лекар, лекарка, готвач, готвачка, фризьор, фризьорка, певица, певец глаголи – подстригва, пее, готви, преглежда, лекува прилагателни имена – хубава, добра, добър, красива, болно, голяма наречия – много числителни имена – една, едно, две	Разбиране и употреба на: 17/1, 2 съществителни имена – лекар, лекарка, фризьор, фризьорка, готвач, готвачка, тенджерата, тиган, певец, певица, песен глаголи – готви, лекува, преглежда, подстригва, пее прилагателни имена – топла, красива, вкусна, добра/добър, студена, голяма/малка наречия – много числителни имена – една, едно, две
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 17/1, 2 фраза – добра лекарка, болно дете, голяма тенджерата, вкусна супа, една рокля, една лекарка, едно дете, две деца просто изречение – Готвачът готви. Лекарят преглежда. Лекарката лекува детето.	Конструирание на: 17/1, 2 фраза – добра лекарка, болно дете, добра готвачка, вкусен обяд, вкусна супа, една рокля, една лекарка, едно дете, две деца, един готвач просто изречение – Фризьорката прави прическа. Фризьорът подстригва. Готвачът готви супа. Лекарката лекува болното дете.
Свързана реч	17/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с една дума	17/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	17/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения Конструирание на описателен текст по снимка

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
17/1 ПРОФЕСИИ

В педагогическата ситуация се използват снимките на различни професии в учебното помагало на стр. 23. Последователно се разглеждат снимките на лекарка, фризьорка, готвач, певица, като се изисква деца, които не говорят български език, да показват по инструкция съответните професии. Деца, които в известна степен говорят български език, отговарят на въпроси, съставят фрази, изречения за тези професии. Деца, които говорят добре български език, съставят описателен текст, в който включват и предметите, които се използват в посочените професии.

В края на педагогическата ситуация насочете децата към упражнението в учебното помагало.

17/2 КОЯ Е ТАЗИ ПРОФЕСИЯ?

В педагогическата ситуация се използват флашкартите: лекар, учител, певица, пожарникар. Децата се разделят на 4 подгрупи. Дете от всяка подгрупа изтегля една флашкарта. Деца, които не говорят български език, посочват назовани от учителя професии. Провежда се разговор с деца, които слабо владеят български език. Деца, които добре владеят български език, съставят повествователен текст по

професията, изобразена на флашкартата. Използват се примерни гатанки за професии:

Зад волана без умора кара товари, кара хора... Сетиш ли се кой е този, и теб може да повози. Що е то?

Дай ѝ да изпитва в час и да сочи с показалка. Същата ли – мисля аз – е била и като малка? Що е то?

Ден и нощ за здравето ни неуморно той следи. Гони болести навред и помага ни в беди безчет. Що е то?

Друг такъв смелчак едва ли има! Огън щом подпали нещо, за да го спаси, той се хвърля да гаси. Що е то?

Всеки да се разболява случва се – дори юнак. Случи ли ти се, тогава него търсиш, няма как. Що е то?

Остри ножници върти, фибри слага в коси. Реже, мие и навива – винаги те прави тя красива. Що е то?

Шапката му на главата, а чернакът – в ръката. Вкусна супа готви той – не ядеш ли, тук не стой! Що е то?

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Да опознаем професиите“, образователен картон „Работа с пластилин – силуети“

ТЕМА: ОПАСНОСТИ ПРЕЗ ЗИМАТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 18/1, 2 съществителни имена – сняг, дъжд, очи, цветя, пролет, Сечко глаголи – духа, бушува	Разбиране и употреба на: 18/1, 2 съществителни имена – песни, радост, цветя, сняг, дъжд, очи, цветя, пролет, Сечко глаголи – духа, бушува, спира, блести прилагателни имена – сърдит, малък	Разбиране и употреба на: 18/1, 2 съществителни имена – пролет, Сечко, зима, вятър, песни, радост, цветя, сняг, дъжд, очи, радост глаголи – духа, бушува, завява, заслепява, спира прилагателни имена – сърдит, усмихната, топла, малък
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 18/1, 2 фраза – <i>сърдит Сечко, студен Сечко</i> просто изречение – <i>Малък Сечко е сърдит. Пролетта е усмихната.</i>	Конструиране на: 18/1, 2 фраза – <i>сърдит Сечко, студен Сечко, топла пролет, усмихната пролет</i> просто изречение – <i>Обичам пролетта. Малък Сечко е сърдит. Пролетта е усмихната. Малък Сечко бушува. Аз обичам пролетта.</i>
Свързана реч	18/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с една дума	18/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	18/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения
Възприемане на литературно произведение	18/2 Възприемане на стихотворението „Малък Сечко“ от Гео Милев	18/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Малък Сечко“ от Гео Милев	18/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Малък Сечко“ от Гео Милев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
18/1 МАЛЪК СЕЧКО И ПРОЛЕТТА

Въведете децата в темата с кратко стихотворение за зимата:

*Зима дойде, сняг захвана,
няма птиче да запей,
вред студено вече стана,
всякой тича да се сгрей.*

Петко Славейков

След това проведете разговор по сюжетната илюстрация на стр. 24 от учебното помагало. В разговора целенасочено включвайте думи и фрази от стихотворението „Малък Сечко“ от Гео Милев, което ще се възприема в следващата педагогическа ситуация. Децата, които не говорят български език, да посочват на илюстрациите Малък Сечко, Пролетта. Децата, които в известна степен говорят български език, да отговарят на въпроси по илюстрацията: *Какъв е Малък Сечко? Какво прави Малък Сечко? Каква е Пролетта? Кой е сърдит? Кой е усмихнат?*; да образуват фрази със зададена дума, като съгласуват прилагателно и съществително, числително и съ-

ществително; да образуват изречения с дадена дума.

Припомнете ситуации, в които децата са били сърдити или весели. Тези, които владеят в известна степен български език, да разкажат какво се е случило и кой им е помогнал.

Завършете педагогическата ситуация с дорисоване на сърдитото лице на Малък Сечко в помагалото.

18/2 МАЛЪК СЕЧКО

Представете стихотворението „Малък Сечко“ от Гео Милев. Децата в предходната ситуация са възприели част от езиковите изразни средства в разговора по сюжетната илюстрация. При интерпретиране на текста прочитайте стих и задавайте въпрос, на който детето да отговори със същия стих. По този начин деца, които владеят в известна степен български език, може да заучат отделни стихове наизуст.

В края на педагогическата ситуация приканете деца с ваша помощ да изпълнят стихотворението.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователен картон „Работа с пластилин – силуети“

ТЕМА: МОЯТ РОЖДЕН ДЕН

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 19/1 съществителни имена – Ани, Алиса, Антон, балон, торта, татко, момиче, момче глаголи – подаряват, празнуват прилагателни имена – сладка 19/2 съществителни имена – торта, свещичка, усмивка глаголи – слага, духам, помагат	Разбиране и употреба на: 19/1 съществителни имена – Ани, Алиса, Антон, балон, торта, деца, татко, гости, роза, момиче, момче глаголи – украсяват, подаряват, празнуват, пожелават прилагателни имена – сладка, красива, наречия – много числителни имена – един, една, едно, две, три 19/2 съществителни имена – торта, свещичка, усмивка глаголи – слага, духам, помагат, гаснат, искам наречия – бавно	Разбиране и употреба на: 19/1 съществителни имена – Ани, Алиса, Антон, балон, торта, деца, татко, гости, празник, роза, стълба, момиче, момче глаголи – украсяват, подаряват, подготвят, празнуват, пожелават прилагателни имена – сладка, красива, червена наречия – много числителни имена – един, една, едно, две, три 19/2 съществителни имена – торта, свещичка, усмивка глаголи – слага, духам, помагат, гаснат, искам наречия – бавно, хорово, поравно
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука А в думи. Изграждане на представа за буквата А.		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 19/1, 2 фраза – червена роза, червени балони, сладка торта просто изречение – Обичам торта. Празнувам рожден ден.	Конструиране на: 19/1, 2 фраза – червена роза, червени балони, сладка торта, весели деца, щастлива Ани, една торта просто изречение – Обичам торта. Празнувам рожден ден. Получава подарък. Украсяват стаята.
Свързана реч	19/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с една дума	19/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	19/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения
Възприемане на литературно произведение	19/2 Възприемане на стихотворението „Рожден ден“ от Е. Евтимов	19/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Рожден ден“ от Е. Евтимов	19/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Рожден ден“ от Е. Евтимов

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

19/1 РОЖДЕНИЯТ ДЕН НА АНИ

Въведете децата в педагогическата ситуация с песен за рожден ден. Проведете разговор по съдържанието на песента, с акцент върху рождения ден, подготовката, гостите, подаръците и емоциите. Продължете разговора, като насочите децата към сюжетната илюстрация в учебното помагало. Децата, които не говорят български език, да посочват Ани, тортата, подаръците, балоните, розата. Децата, които в известна степен владеят български език, да отговарят на въпроси по илюстрацията, да образуват фрази със зададена дума, като съгласуват прилагателно и съществително, числително и съществително; да образуват изречения с дадена дума. Примерни инструкции и въпроси: *Посочи Ани. Посочи майката. Какво правят Ани и майка*

и? Какво прави Иво? Как се подготвят за рождения ден у дома?...

След това предложете на децата да открият буквата А в сюжетните илюстрации: в шапката на Ани, в роклята на Алиса, в стълбата, в стола.

В края на педагогическата ситуация нека децата да оцветят буквата А по образеца.

19/2 РОЖДЕН ДЕН

В педагогическата ситуация децата възприемат стихотворението „Рожден ден“ от Е. Евтимов. В предходната педагогическа ситуация е въведена основната лексика по темата чрез разговор по сюжетните илюстрации. В тази педагогическа ситуация многократно се връщайте към стиховете от текста на стихотворението и задавайте конкретни въпроси, за да се подготвят децата за непринудено заучаване на стихотворението.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: игра на маса „Лото“

120

ТЕМА: ПОЗНАТИ И НЕПОЗНАТИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 20/1, 2 съществителни имена – дума, думи, ден, довиждане, момче, момиче глаголи – срещат се, разделят се, усмихва се, плаче	Разбиране и употреба на: 20/1, 2 съществителни имена – дума, думи, ден, довиждане, момче, момиче глаголи – срещат се, говорят, разделят се, усмихва се, плаче прилагателни имена – добри, усмихнати, весели, вежливи наречия – весело, тъжно	Разбиране и употреба на: 20/1, 2 съществителни имена – дума, думи, ден, довиждане, момче, момиче, подарък, чиния глаголи – срещат се, говорят, разделят се, усмихва се, плаче, съжалява, успокоява прилагателни имена – добри, усмихнати, весели, вежливи наречия – весело, тъжно
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука А в думи. Изграждане на представа за буквата А.		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 20/1, 2 фраза – <i>добро дете, тъжно дете</i> просто изречение – <i>Здравей, Ани! Добър ден, Иво.</i>	Конструирани на: 20/1, 2 фраза – <i>добро дете, тъжно дете, вежливо дете, вежливи деца</i> просто изречение – <i>Здравей, Ани! Довиждане, Ани. Благодаря, Ани. Добър ден, Иво. Извинявай, Иво.</i>
Свързана реч	20/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с една дума	20/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	20/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

20/1 ВЕЖЛИВИТЕ ДУМИ

В началото на педагогическата ситуация поздравите децата и насочете вниманието им към снимките в учебното помагало. Разгледайте различните житейски ситуации, в които се употребяват вежливи думи и изрази: *Здравей! Добър ден! Съжалявам. Извинявай. Благодаря.* Част от посочените вежливи думи и изрази са включени в предходната възрастова група. Целта тук е да се припомнят и разширят с нови думи и изрази. Децата, които не говорят български език, да покажат кое дете е весело и кое е тъжно. Децата, които в известна степен владеят български език, да отговарят на въпроси по илюстрацията, да образуват фрази със зададена дума, като съгласуват прилагателно и съществително, числително и съществително, да образуват изречения с дадена дума. Използвайте инструкциите и въпросите в учебното помагало.

След това продължете с решаване на другите задачи от помагалото.

В края на педагогическата ситуация поздравете децата с песен или танц.

20/2 ВЕЖЛИВИ ДЕЦА

Организирайте Ролева игра „Здравей“ – Две по две децата пресъздават различни практически ситуации: среща, спор за играчка, счупена играчка и тренират реакции, под ваше ръководство. Според

нивото на групата и овладените умения, може дълго да се играе във времето за отработване на практически ситуации за вежливост, добри навици и др.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователни картони, игри на маса

МОДУЛ 5

ТЕМА: ЕДНАКВИ И РАЗЛИЧНИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 21/1, 2 съществителни имена – Ани, агънце, агънца, баба, дядо глаголи – пие, хапва прилагателни имена – бяло, черно	Разбиране и употреба на: 21/1, 2 съществителни имена – Ани, агънце, агънца, баба, дядо, тревица, кошара, мляко глаголи – пие, хапва, скачай, тропкай, хрупкай прилагателни имена – бяло, черно, добричко	Разбиране и употреба на: 21/1, 2 съществителни имена – Ани, агънце, агънца, баба, дядо, тревица, кошара, мляко, млечице глаголи – пие, хапва, скачай, тропкай, хрупкай, потропва, похрупва, хапва, потърси, намери, пийни прилагателни имена – бяло, черно, верничко, сладичко, добричко
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Откриване на мястото на звука А в думи.		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 21/1, 2 фраза – черно агънце, бяло агънце просто изречение – Агънцето е черно. Агънцето е бяло. Агънцето хапва тревица.	Конструиране на: 21/1, 2 фраза – черно агънце, бяло агънце, добричко агънце просто изречение – Агънцето е черно. Агънцето е бяло. Агънцето хапва тревица.
Свързана реч	21/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с една дума	21/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	21/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения
Възприемане на литературно произведение	21/2 Възприемане на разказа „Бялото и черното агънце“ от Йордан Милтенев	21/2 Възприемане и интерпретиране на разказа „Бялото и черното агънце“ от Йордан Милтенев	21/2 Възприемане и интерпретиране на разказа „Бялото и черното агънце“ от Йордан Милтенев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

21/1 АНИ И АГЪНЦАТА

Насочете децата към разговор по сюжетната илюстрация в учебното помагало. Може да се използват стихотворенията „Агънце“ от Цанко Церковски и „Агънце“ от Г. Авгарски. Децата, които не говорят български език, да посочват – бялото агънце, Ани, черното агънце, ограда. Децата, които в известна степен владеят български език, да отговарят на въпроси по илюстрацията; да образуват фрази със зададена дума, като съгласуват прилагателно и съществително, числително и съществително, да образуват изречения с дадена дума.

В края на педагогическата ситуация нека децата се упражняват в конструиране на просто изречение по схема. Ако децата се затрудняват, може да се използва играта „Живи думи“, като дете влиза в „роля“ на дума. Децата се подреждат едно до друго, като казват своята дума. При промяна в подреждането на децата се променя изречението. В тази педагогическа ситуация децата се упражняват да откриват мястото на звука А в думи.

За подготовка на ръката за писане предложете

на децата да дорисуват оградата на селския двор, като в нея да открият буквата А.

21/2 БЯЛОТО И ЧЕРНОТО АГЪНЦЕ

В педагогическата ситуация се надгражда лексиката от предходната педагогическа ситуация, като се възприема **разказът „Бялото и черното агънце“** от Йордан Милтенев. Кажете заглавието и автора му. След прочита проведете кратък разговор по съдържанието му. Определете героите и основните моменти в разказа. Прочетете последователно всеки откъс и задайте въпроси към него. Стимулирайте децата да отговарят според индивидуалните си речеви умения, да използват думи от семантичните гнезда, да включват в речта си езикови продукции – фрази и изречения, да споделят идеи за поуката от разказа.

Продължава упражняването на диференциране на звука А в думи (може да се използват флашкартите).

Завършете педагогическата ситуация с подвижна игра.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Бялото и черното агънце“, образователен картон „Пъзел“, флашкарти

ТЕМА: МОЯТА БЕЗОПАСНОСТ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 22/1, 2 съществителни имена – автобус, автобуси, луна, гараж глаголи – пътува, говори прилагателни имена – малко, червено	Разбиране и употреба на: 22/1, 2 съществителни имена – автобус, автобусче, гараж, улица, сутрин, луна, пътници, страх глаголи – помага, пътува, говори, страхува се прилагателни имена – червен, малък, усмихнат, смел наречия – много числителни имена – един, една, едно, две, три	Разбиране и употреба на: 22/1, 2 съществителни имена – автобус, автобусче, гараж, улица, сутрин, приказка, луна, пътници, страх глаголи – плашат, помага, пътува, говори, страхува се прилагателни имена – червен, малък, усмихнат, смел наречия – много числителни имена – един, една, едно, две, три, пет
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука О в думи, изграждане на представа за буквата О.		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 22/1, 2 фраза – червено автобусче, страховливо автобусче, смело автобусче, изплашено автобусче просто изречение – Автобусчето пътува. Автобусът вози пътници.	Конструиране на: 22/1, 2 фраза червено автобусче, смело автобусче, изплашено автобусче, малко автобусче просто изречение – Автобусчето пътува. Автобусът вози пътници.
Възприемане на литературно произведение	22/1 Възприемане на приказката „Автобусчето, което се страхуваше от тъмното“ на Доналд Бисет	22/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Автобусчето, което се страхуваше от тъмното“ на Доналд Бисет	22/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Автобусчето, което се страхуваше от тъмното“ на Доналд Бисет
Пресъздаване на литературно произведение Свързана реч	22/2 Участие в подготовката на реквизит за изпълнение на приказката с настолен театър	22/2 Участие в пресъздаване на приказката с настолен театър	22/2 Участие в пресъздаване на приказката с настолен театър

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

22/1 МАЛКОТО ЧЕРВЕНО АВТОБУСЧЕ

Използвайте песен или разговор за превозните средства, за да въведете децата в темата. След това представете приказката „Автобусчето, което се страхуваше от тъмното“ на Доналд Бисет. Използвайте илюстрациите на таблото по приказката. Поставайте въпросите и инструкциите диференцирано, съобразно нивото на владение на български език при децата.

В педагогическата ситуация работете по идентифициране на емоцията *страх*.

В края на педагогическата ситуация предложете на децата да дорисуват в учебното помагало изплашените личици, като изписват графичен елемент, който прилича на буквата О.

22/2 НА ТЕАТЪР

В тази педагогическа ситуация представете настолен театър по приказката. Предварително в други режимни моменти изработете заедно с децата реквизит по приказката.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Автобусчето, което се страхуваше от тъмното“, флашкарти

ТЕМА: ОБИЧАИ И ПРАЗНИЦИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 23/1 съществителни имена – мартенички, пролет, птици, гнезда, деца глаголи – зърне, върне	Разбиране и употреба на: 23/1 съществителни имена – мартенички, пролет, птици, гнезда, деца, храсти, листи глаголи – зърне, върне, разцъфтели прилагателни имена – бели, червени, зелени наречия – бързо, тука	Разбиране и употреба на: 23/1 съществителни имена – мартенички, пролет, птици, гнезда, деца, храсти, листи, багри глаголи – зърне, върне, разцъфтели, взели прилагателни имена – бели, червени, зелени наречия – бързо, тука, де (къде), как

	23/2 съществителни имена – майчице, слънце глаголи – милваш, пееш, грееш	23/2 съществителни имена – майчице, слънце, ръчичка глаголи – милваш, пееш, грееш, издигам, слагам прилагателни имена – добричка, бяла, хубава	23/2 съществителни имена – майчице, слънце, ръчичка, главичка глаголи – милваш, пееш, грееш, издигам, да издигна, слагам, да сложа прилагателни имена – добричка, бяла, хубава
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука О в началото на думи.		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 23/1 просто изречение – <i>Имам мартеничка. Мартеничката е бяла и червена.</i> 23/2 просто изречение – <i>Мама е добра. Мама има ръчичка.</i>	Конструирани на: 23/1 просто изречение – <i>През пролетта птиците се завръщат. Децата имат бели и червени мартенички.</i> 23/2 просто изречение – <i>Мама има хубава ръчичка. Мама грее като слънце.</i>
Възприемане на литературно произведение	Възприемане на стихотворение: 23/1 „Мартенички“, Петя Йорданова 23/2 „На мама“, Дора Габе	Възприемане и интерпретиране на стихотворение: 23/1 „Мартенички“, Петя Йорданова 23/2 „На мама“, Дора Габе	Възприемане и интерпретиране на стихотворение: 23/1 „Мартенички“, Петя Йорданова 23/2 „На мама“, Дора Габе

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

23/1 МАРТЕНИЧКИ

За въвеждане в педагогическата ситуация изиграйте играта „Намери ме“. Под указанията на учителя (две великански крачки напред, три заешки подскока надясно, мини под масата...) трябва да се намери подарък, който е донесен от щъркелите (малка кутийка). В кутийката има мартенички. Отворете кутийката и проведете кратък разговор за мартеницата, кога се слага, в какви цветове е, защо. След това запознайте децата със **стихотворението „Мартенички“** на Петя Йорданова. Обяснете непознатите думи. Продължете разговора по съдържанието на стихотворението, като всеки стих се повтаря отново и се задават въпроси към него. Децата, които не владеят български език, показват на илюстрацията Баба Марта, мартениците, техните цветове и ги назовават. Децата, които в известна степен владеят български език, отговарят на въпросите с прости изречения. Децата, които владеят еднакво добре и българския, и семейния език, се насочват към използване на прости разширени изречения, като се опитват да опишат как изглежда Баба Марта. Изпълнете задачите по темата в учебното помагало, като давате насоки и задавате въпроси.

ТЕМА: ИДВА ПРОЛЕТТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 24/1 съществителни имена – <i>кокиче, слънце, щърк, пролет</i> глаголи – <i>разцъфти, нямам</i> прилагателни имена – <i>бяло</i>	Разбиране и употреба на: 24/1 съществителни имена – <i>кокиче, слънце, щърк, места, пролет</i> глаголи – <i>разцъфти, заприпича, нямам, пристигне</i> прилагателни имена – <i>бяло, родни</i>	Разбиране и употреба на: 24/1 съществителни имена – <i>кокиче, слънце, щърк, места, пролет, широта</i> глаголи – <i>разцъфти, заприпича, нямам, пристигне, идва, светят, да сбъркам</i> прилагателни имена – <i>бяло, родни</i>

В края на ситуацията изпейте позната на децата песен за Баба Марта.

23/2 НА МАМА

Започнете с мотивиращо въвеждане в педагогическата ситуация. Запознайте децата със стихотворението на Дора Габе „На мама“. Проведете разговор по съдържанието му с подходящи въпроси: *За кого се говори в стихотворението? Каква е ръчичката на мама? Къде слага мама ръчичката си? Защо я слага върху главичката на детето? Как мама се грижи за вас?* Използвайте изображенията по темата в учебното помагало за нагледни опори. Децата, които владеят само семеен език и не владеят български език, назовават и посочват *мама, дете*, подкрепят се с нагледни опори. Децата, които в известна степен владеят български език, отговарят на зададените въпроси по текста, като се насочват да използват прости изречения. Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, се провокират да отговарят с правилно построени изречения. В отговорите се включват фрази от текста.

Мотивирайте децата да слушат и открият звука О, изговаряйте ясно изброените думи. След това изпълнете и другите задачи на страницата в учебното помагало.

	24/2 съществителни имена – <i>Април, внук, овошки, ниви</i> глаголи – <i>пристигна, засвири</i> прилагателни имена – <i>лек, доволна</i>	24/2 съществителни имена – <i>Април, внук, звуци, овошки, ниви, ливади</i> глаголи – <i>пристигна, засвири, разнесе, чука, изскочи</i> прилагателни имена – <i>млад, лек, зелени, доволна</i>	24/2 съществителни имена – <i>Април, внук, тръба, звуци, овошки, ниви, ливади</i> глаголи – <i>пристигна, освети, съгря, засвири, разнесе, чука, изскочи</i> прилагателни имена – <i>млад, лек, сладки, раззеленили, доволна, честита</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Откриване на мястото на звука О в думи.		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 24/1 просто изречение – <i>Слънце заприпича. Идва пролетта.</i> 24/2 просто изречение – <i>Пролетта пристигна. Април пристигна.</i>	Конструирани на: 24/1 просто изречение – <i>Заприпича топло слънце. В родните места идва пролетта.</i> 24/2 просто изречение – <i>Пролетта пристигна. Април пристигна. Слънцето освети земята. Слънцето сгря земята.</i>
Възприемане на литературно произведение	24/1 Възприемане на стихотворението „Пролет“ на Димитър Светлин 24/2 Възприемане на разказа „Април“ на Елин Пелин	24/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Пролет“ на Димитър Светлин 24/2 Възприемане и интерпретиране на разказа „Април“ на Елин Пелин	24/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Пролет“ на Димитър Светлин 24/2 Възприемане и интерпретиране на разказа „Април“ на Елин Пелин
Свързана реч	24/2 Участие в разговор	24/2 Участие в разговор по разказа „Април“ на Е. Пелин	24/2 Участие в разговор по разказа „Април“ на Е. Пелин

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

24/1 ПРОЛЕТ

За емоционална нагласа и въвеждане в темата предложете на децата да изпеят пролетната **песен „Закука кукувичка“**. Проведете кратък разговор по съдържанието на песента. Преминете към запознаване на децата със **стихотворението „Пролет“** на Димитър Светлин.

С помощта на подходящи нагледни опори – изображения на кокиче, щъркел, разцъфтяло дърво, разяснете непознатите думи и интерпретирайте съдържанието на стихотворението, като задавате въпроси: *Кой е сезонът? Кога идва пролетта? Кой*

разцъфтява? Какво прави слънцето? Децата отговарят според индивидуалните си речеви умения.

След това продължете с работа в учебното помагало.

24/2 АПРИЛ

В педагогическата ситуация се упражнява лексикалният запас, формиран от предходната педагогическа ситуация, и се разширява чрез интерпретиране на нови думи, включени в разказа „Април“ от Елин Пелин. За упражняване на езиковата употреба на лексикалните средства те се включват в изречения.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: игра на маса „Сезони“

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА УСВОЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК ОТ ДЕТЕТО (тема 14)

ТЕМА: ПРОЛЕТ, ЗДРАВЕЙ!

25/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по тема „Пролет,

здравей!“ на стр. 33, 34 от учебното помагало „Пътър свят“ за 5 – 6-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. нар. имена в мъжки, женски и среден род, ед. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пътър свят“.	Посочи лекаря.
			Посочи готвача.
			Посочи шофьора.
			Посочи певицата.
			Посочи паницата.
			Посочи лъжицата.
			Посочи копче.
			Посочи топче.

	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой готви.
			Посочи кой лекува.
			Посочи кой подарява цветя.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи болното дете.
			Посочи усмихнатото дете.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой пее хубаво. Посочи кое дете е близо до певецата.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 34 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Огради пет топчета. Огради три копчета.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Автобусчето ужасно се страхуваше от тъмното. Виж картинките. Посочи на коя картинка: Детето обича своята майка.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 34 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти прочета част от приказка, а ти избири картинка за нея: <i>Имаше едно време едно червено автобусче, което живееше в гаража с майка си и баща си. Всяка сутрин те возеха хората от селото, където живееха, до големия град край морето и обратно.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по тема „Пролет,

здравей!“ на стр. 33, 34 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 5 – 6-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. имена в мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>лекаря</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови професията на този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>певецата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“..	Назови професията на тази.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>копче</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>топчетата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>готвача</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови къде работи този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шофьора</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови с какво работи този.

	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момиченцето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво казва детето на певицата.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>певицата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво казва певицата на момиченцето.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>певицата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е певицата.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>лекаря</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв е лекарят.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шофьора</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв е шофьорът.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момченцето при лекаря</i> в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови как се чувства това дете.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момиченцето, което подарява цветя на певицата</i> , в сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови как се чувства това дете.
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“. (пет)	Колко са цветята в букета?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите сюжетната илюстрация на стр. 33 от учебното помагало „Пъстър свят“. (две)	Колко са децата?
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>автобусчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 34 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>автобусчето</i> .	Продължи изречението: Автобусчето... (Кажете нещо за автобусчето.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>майката</i> в сюжетната илюстрация на стр. 34 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>майката</i> .	Продължи изречението: Майката... (Кажете нещо за майката.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Чете се откъс от приказката и се поставя инструкцията. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка. Ако детето е присъствало в педагогическата ситуация и познава приказката, прави преразказ, ако не познава приказката прави разказ по начало от литературно произведение. И в двата случая се оценява съставяне на текст.	Ще ти прочета част от приказка, а ти разкажи какво се случило после. <i>Имаше едно време едно червено автобусче, което живееше в гаража с майка си и баща си. Всяка сутрин те возеха хората от селото, където живееше, до големия град край морето и обратно. Автобусчето беше минавало по този маршрут много пъти, но само през деня, никога нощем, защото ужасно се страхуваше от тъмното.</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$
 m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране
 m_2 – брой точки на детето за езикова продукция

n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране

n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

МОДУЛ 6

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 26 до тема 34)

ТЕМА: ПРОЛЕТНО СЪБУЖДАНЕ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 26/1, 2 съществителни имена – разходка, кокичета, минзухари, полянка, майка глаголи – ходят, облекат, цъфнали, изцапала прилагателни имена – хладно, топло	Разбиране и употреба на: 26/1, 2 съществителни имена – разходка, кокичета, минзухари, полянка, майка, грехи, щъркел, цветя, време, деца глаголи – ходят, облекат, цъфнали, изцапала, виждат, иска, зарадват прилагателни имена – хладно, топло, пролетни, голям	Разбиране и употреба на: 26/1, 2 съществителни имена – разходка, кокичета, минзухари, полянка, майка, грехи, щъркел, цветя, време, деца, гардероб, букет глаголи – ходят, облекат, цъфнали, изцапала, виждат, иска, зарадват, усмихва, подхлъзва, подарява прилагателни имена – хладно, топло, пролетни, голям, усмихната
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука У.		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 26/1, 2 просто изречение – Времето е хладно. Цъфнали са цветя. Децата се разхождат. Пролетта е топла.	Конструиране на: 26/1, 2 просто изречение – През пролетта времето е хладно. На полянката са разцъфтели пролетни цветя. Усмихнатите деца се разхождат. Пролетните цветя разцъфтяха в градините.
Свързана реч	26/1, 2 Участие в разговор	26/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси 26/2 Участие в беседа	26/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси, задаване на въпроси 26/2 Съставяне на повествователен текст

127

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

26/1 ПРОЛЕТНА РАЗХОДКА

За емоционална нагласа изпейте позната пролетна песен. Насочете вниманието на децата към учебното помагало. Разговаряйте последователно по всяка от илюстрациите, задавайте конкретни въпроси към нея. Въпросите се диференцират според степента на владение на български език, но всички деца се включват в педагогическата ситуация – с говорене, показване, изпълняване на инструкция.

По преценка на учителя думите, които затрудняват децата, се онагледяват и повтарят.

Насочете вниманието на децата към буква и звук **У**. Използвайте изображенията на буквата в учебното помагало.

Завършете ситуацията с оцветяване на буквата **У**.

26/2 ПРЕЗ ПРОЛЕТТА

Въведете децата с игров етюд „получаване на подарък“ – пролетна картина. Децата изразяват емоциите си – радост, изненада, учудване. Разгледайте получения подарък и проведете кратък разговор по него. След това мотивирайте децата да разгледат картината и да съставят повествователен текст по нея. Съставете план на повествователния текст и предложете образец. Децата правят опити за съставяне на повествователен текст, като се подкрепят със словесни и нагледни опори. Включват се според индивидуалните си речеви умения. Следете за правилното съгласуване на думите и включването им в изречения.

Завършете педагогическата ситуация с пролетна песен, нека децата да изпълняват подходящи ритмични движения

ИГРОВИ СРЕДСТВА: игра на маса „Сезони“

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 27/1, 2 съществителни имена – <i>птици, деца, хора, училища</i> глаголи – <i>уча, храня, познавам</i> прилагателни имена – <i>малко</i>	Разбиране и употреба на: 27/1, 2 съществителни имена – <i>птици, деца, хора, училища, храна, гнезда, лястовичка, лястовиче, врана, вранче</i> глаголи – <i>пращам, уча, намирам, отнасям, вия, живея, храня, познавам</i> прилагателни имена – <i>малко, бързо, хубаво</i> наречия – <i>бързо</i> числителни имена – <i>една, едно, две</i>	Разбиране и употреба на: 27/1, 2 съществителни имена – <i>птици, деца, хора, училища, храна, гнезда, лястовичка, лястовиче, врана, вранче, съседка, работа, време</i> глаголи – <i>пращам, уча, намирам, вия, живея, отнасям, храня, познавам, виждам, пита, оставам, съгласявам се, хвърча, изгубвам се, посрещам</i> прилагателни имена – <i>малко, красиво, хубаво</i> наречия – <i>бързо, наблизо, накъде</i> числителни имена – <i>една, едно, две</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука У в началото на думи		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 27/1, 2 просто изречение – <i>Отивам на училище. Лястовичката дава храна. Враната носи храна. Вранчето е най-хубаво.</i>	Конструирание на: 27/1, 2 просто изречение – <i>Птиците ходят на училище. Лястовичката праща храна на лястовичето. Враната носи храна на двете птичета. Враната дава храна на най-хубавото птиче.</i>
Възприемане на литературно произведение	27/2 Възприемане на приказката „Най-хубавото птиче“ от Георги Райчев	27/2 Възприемане и интерпретиране на приказката „Най-хубавото птиче“ от Георги Райчев	27/1 Възприемане и интерпретиране на приказката „Най-хубавото птиче“ от Георги Райчев
Свързана реч	27/2 Разговор по приказката „Най-хубавото птиче“ от Георги Райчев	27/2 Преразказване на приказката „Най-хубавото птиче“ от Георги Райчев	27/2 Преразказване на приказката „Най-хубавото птиче“ от Георги Райчев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

27/1 НА УЧИЛИЩЕ

Въведете и мотивирайте с представяне на кукли за театър – голяма и малка лястовичка и голяма и малка врана. Назовете птиците, проведете кратък разговор. Прочетете текста на приказката. Определете героите. Назовете ги. Повторете приказката, като четете последователно моментите в нея и задавайте въпроси по тях. Използвайте изображенията в учебното помагало за нагледни опори. За да се онагледят не само персонажите, но и техните действия, приказката може да се представи чрез куклен/настолен театър, като с подходящи движения се онагледяват глаголите. Насочете вниманието към степенуването на прилагателното име – *хубав, по-хубав, най-хубав*. Включете в подходяща игра упражнение за степенуване – подреждане на обекти, предмети, изображения, играчки (нисък, малък, голям и др.)

Завършете педагогическата ситуация с пролетна песен, на която децата да изпълняват ритмични движения.

27/2 ВРАНА И ЛЯСТОВИЦА

Въведете децата в педагогическата ситуация с

песента „Лястовичка“ (Под нашта стряха). Прочетете отново приказката „Най-хубавото птиче“ от Георги Райчев. Определете героите и отделете основните моменти. Включете всички деца в речева дейност, използвайте илюстрациите от таблото „Най-хубавото птиче“ за нагледна опора. Децата, които владеят само семеен език, различен от българския, нека отговарят на въпроси по съдържанието ѝ: *Покажи къде са...? Посочи лястовичката, враната, малкото лястовиче, малкото вранче, училището. Как се нарича малкото на лястовицата? Как се нарича малкото на враната?* Децата с доминиращо владение на семейния език и слабо владение на българския език подкрепете да преразкажат откъс от приказката, като задавате насочващи въпроси и показвате съответната илюстрация от таблото. Децата с еднакво добро владение на семейния език и на българския език да преразкажат приказката.

Завършете ситуацията с игра за назоваване на малките на животни. Използвайте флашкарти с образи на животни.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Най-хубавото птиче“

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 28/1 съществителни имена – глави, лалета, лазарки глаголи – шетам, спирам, казвам 28/2 съществителни имена – лазарки, венци, цветя глаголи – шетам, играя	Разбиране и употреба на: 28/1 съществителни имена – глави, лалета, лазарки, песен, село, Великден, хорце глаголи – шетам, спирам, казвам, огласям люшвам, прилагателни имена – звънка, ясна 28/2 съществителни имена – лазарки, венци, цветя, дом, кошничка, песен, хоро глаголи – шетам, играя, пея, подреждам, люшкам, посрещам прилагателни имена – хубава, цветна, чиста	Разбиране и употреба на: 28/1 съществителни имена – глави, лалета, лазарки, песен, село, Великден, хорце, сърце, пшеница, дечица, украса глаголи – шетам, спирам, казвам, огласям, люшвам, стоплям, пониквам, радвам прилагателни имена – звънка, ясна, червен, весел 28/2 съществителни имена – лазарки, венци, цветя, дом, кошничка, песен, хоро, мегдан, огнище, домакини глаголи – шетам, играя, пея, подреждам, люшкам, посрещам, водя, каня прилагателни имена – хубава, цветна, чиста, весело, игриво
Звукова култура	Правилно звуко възприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 28/1 просто изречение – Шетам вкъщи. Люшвам хорце. 28/2 просто изречение – Лазарките пеят. Чистим къщата.	Конструирание на: 28/1 просто изречение – Люшкам весело хорце. Децата се радват на червените лалета. 28/2 просто изречение – Лазарките играят весели хора. Домакините чистят къщите.
Възприемане на литературно произведение	28/1 Възприемане на стихотворението „Лазарки“ от Ангелина Жекова	28/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Лазарки“ от Ангелина Жекова	28/1 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Лазарки“ от Ангелина Жекова
Свързана реч	28/2 Участие в разговор	28/2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	28/2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси, задаване на въпроси

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
28/1 ЛАЗАРОВДЕН

Въведете децата в темата с внасяне на кошничка с лаленца или с народната песен „Лаленце се люлее“.

Представете стихотворението „Лазарки“ на Ангелина Жекова. Подкрепете възприемането с илюстрации от учебното помагало. Проведете кратък разговор върху съдържанието, включете въпросите от учебното помагало.

Насочете вниманието на децата към повторно внимателно слушане, като последователно, на всеки стих се прави интерпретация и разяснение, обясняват се непознатите думи, разясняват се всяка от фразите „да си люшнем хорцето“, „да поникне пшеница“, „да се радват дечица“ и преносното значение на израза „да ви стоплим сърцето“. Според равнището на владение на български език се задават конкретни въпроси по текста, целящи отговор с цели фрази или думи от текста. Деца, които владеят само семеен език, различен от българския, посочват обекта, за който се говори в стиха, по сюжетната илюстрация от учебното помагало: *Посочи лазарките*. Деца с доминиращо владение на семейния език и слабо владение на българския, отговарят

с изречение, трябва да се насочат към разбиране и изговаряне на непознатите думи. Децата, които еднакво владеят семейния и българския език, може да отговарят с изречение, като използват фрази от стихотворението, употребяват новите думи.

Интонирайте по подходящ начин думи, съдържащи звука У. Нека децата да намерят мястото му в тях. Да изпълнят задачите в учебното помагало към темата.

Завършете с **музикално-ритмична игра „Лазарско хорце“**.

28/2 ДА ПОСРЕЩНЕМ ЛАЗАРКИ

Методически стъпки за реализиране на **ролевата игра**:

Обмисляне на „сценария“ на ролевата игра „Лазарки“. За провеждането на играта са обособени кътове – мегдан, където се събират лазарките, кът на семейството. Според броя на децата в групата може да се обособят и повече от един семеен кът/дом. „Лазарките“ са на мегдана, вят венци от цветя, закичат се, оправят облеклото си. В семейния кът „стопаните“ почистват, подреждат, приготвят ястия, подреждат трапези за празника, оправят облеклото и прическите си. Лазарките тръгват с песен, обикалят в семейните кътове, стопаните ги да-

рват. В края на играта всички – стопани и лазарки, играят хорце. По време на изпълнението на играта звучи подходяща народна музика.

Деца се включват в разговорите според индивидуалното си ниво на владение на български език – с разбиране и показ, с назоваване, с отговор от една дума или изречение, със задаване на въпроси.

Предварителна подготовка – Деца имат представа за обичая лазаруване, знаят подходящи песни, стихове.

Подготовка на необходимите кътове и материали – обособени са *селски мегдан*, на който са събрани „лазарките“, *дом/семеен кът* (един или повече), подходящи атрибути от народния бит и празник – огнище, чешма, части от народни носии, подходящо облекло за участниците в играта, цветя за венци, кошнички за лазарките, подходяща музика.

Уточняване на правилата на играта

1. „Лазарките“ посещават всички домове, всички

са с народни носии, венци и кошнички

2. Всички в дома почистват и поддръжат, редят трапезата.

Организация на пространството – В занималнята са обособени *мегдан* и *семеен кът/дом*.

Разпределяне на ролите – Всички момчета са в семейните кътове. Ролите се разпределят между момичетата – *домакини* и *лазарки* – с теглене на карта (има куп с карти, лазарките са с изображения на цветя, а останалите с изображения на предмети от бита – стол, маса). Деца теглят карта, назовават изображението и се насочват към изпълняване на съответната роля.

Анализ на връзката между ролевата и реалната ситуация – В края на играта учителят поздравява участниците с постигнатия резултат – весело хоро, звънливи песни и весели лазарки и домакини. Стимулира тяхното участие в пресъздаването и на други обичаи.

ТЕМА: НА СЕЛО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 29/1, 2 съществителни имена – къща, дядо, момче, чушка, краставици, домати глаголи – вадя	Разбиране и употреба на: 29/1, 2 съществителни имена – къща, дядо, момче, чушка, краставици, домати, градина глаголи – вадя, хрускам, оглеждам, облизвам прилагателни имена – малък числителни имена – една	Разбиране и употреба на: 29/1, 2 съществителни имена – къща, дядо, момче, чушка, краставици, домати, градина, кладенец, вада, мотики, стъбло, семе, лекарство глаголи – вадя, хрускам, оглеждам, облизвам, ровеше, разгръщаше, преглъща, казал прилагателни имена – малък, голяма, горчива числителни имена – една
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука Е и изграждане на представа за буквата Е.		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 29/1 просто изречение – Момчето помага. Краставицата е горчива. 29/2 просто изречение – Дядото гледа краставици. Момчето яде краставица.	Конструирани на: 29/1 просто изречение – Таско помага на дядо си. Таско отхапва от голямата краставица. 29/2 просто изречение – Дядото има зеленчукова градина. Таско много помага на дядо си.
Възприемане на литературно произведение	29/1 Възприемане на разказа „Малкият помощник“ от Данко Димитров	29/1 Възприемане на разказа „Малкият помощник“ от Данко Димитров	29/1 Възприемане на разказа „Малкият помощник“ от Данко Димитров
Свързана реч	29/2 Участие в разговор по разказа „Малкият помощник“ от Данко Димитров	29/2 Преразказване на откъс от разказа „Малкият помощник“ от Данко Димитров	29/2 Преразказване на разказа „Малкият помощник“ от Данко Димитров

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

29/1 МАЛКИЯТ ПОМОЩНИК

Введете децата в темата с *песента „Зеленчуци“*. Проведете кратка беседа върху текста на песента. След което насочете вниманието към илюстрациите в учебното помагало. Прочетете текста на *разказа „Малкият помощник“* от Данко Ди-

митров. Проведете беседа върху съдържанието на творбата, като използвате въпросите от работната страница. Задавайте въпроси по картината, като включвате всички деца съобразно индивидуалните речеви възможности: *Къде се намира зеленчуковата градина на Тасковия дядо? Кои зеленчуци се отглеждат в градината? Назови ги. С какво е помагал Таско на своя дядо? Какво дал за награда на*

Таско дядо му? Какво искаше да си хапне Таско? Коя краставица Таско не трябваше да откъсва и защо? Дядото за какво беше оставил белязаната краставица? Тя каква ще е на вкус? Какво се е случило после? Опитва ли Таско краставицата? Как наруши заръката на дядо си Таско?. Децата, които не владеят български език, да посочват: *дядо, къща, момче, домати, чушки, краставици*. Децата, които в известна степен владеят български език, отговарят на въпроси по илюстрацията, насочват се към съгласуване на прилагателно и числително със съществително име: *една краставица, горчива краставица, голяма краставица*. Децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, се насочват към използване на прости разширени изречения: *Таско отхапа от голямата краставица*.

Интонирайте по подходящ начин думи, съдържащи звука Е. Нека децата да го чуят в тях. Да изпълнят задачите в учебното помагало към темата.

Завършете с подвижна игра.

29/2 ПОМОЩНИК

Започнете с игров етюд – децата да събират плодове и зеленчуци съответно в кошничка и щайга. Да ги показват, назовават, разпределят. Припомнете текста на разказа „Малкият помощник“ на Данко Димитров, използвайте таблото към него. Включете всички деца в речевата дейност според степента им на владение на български език. Децата, които владеят само семеен език, различен от българския, да участват в разговор, като показват, назовават, разпознават обект или субект от илюстрациите. Децата, които слабо владеят български език, нека съставят изречения по илюстрациите, да преразкажат откъс от разказа. Децата, които владеят добре и семейния, и българския език, мотивирайте за преразказ.

Завършете ситуацията с песента „Едно картофче“, децата да импровизират движения.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Малкият помощник“

ТЕМА: РАЗХОДКА В ГРАДА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 30/1 съществителни имена – блок, врата, прозорци, магазин, тениски, блузи, хотел глаголи – разхождат се, скрила се прилагателни имена – детски 30/2 съществителни имена – блок, магазин, болница, улица глаголи – разхождат се	Разбиране и употреба на: 30/1 съществителни имена – блок, врата, прозорци, площадка, магазин, тениски, блузи, хотел глаголи – разхождат се, скрила се, катерят се прилагателни имена – детски числителни имена – една 30/2 съществителни имена – блок, магазин, болница, улица, паметник глаголи – разхождат се, разглеждат, избират прилагателни имена – нови, красиви, високи	Разбиране и употреба на: 30/1 съществителни имена – блок, врата, прозорци, площадка, катерушка, магазин, тениски, блузи, хотел, тротоар, хотел глаголи – разхождат се, скрила се, катерят се, търсят, продават се прилагателни имена – детски, жилищен числителни имена – една 30/2 съществителни имена – блок, магазин, болница, улица, паметник, стадион глаголи – разхождат се, разглеждат, избират, харесват, запомнят прилагателни имена – нови, красиви, високи, внимателни, интересни, забележителни
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука Е в началото на думи		
Граматически правилна реч		Конструиране на: 30/1 просто изречение – Ани и Иво се разхождат. Децата се катерят. 30/2 просто изречение – Децата вървят. Избират играчка.	Конструиране на: 30/1 просто изречение – Ани и Иво се разхождат в града. Децата се катерят на катерушката. Ани и Иво търсят буква Е. 30/2 просто изречение – Децата се разхождат по улицата. Те ще купуват нова играчка.
Свързана реч	30/1, 2 Участие в разговор	30/1, 2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	30/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси, задаване на въпроси 30/2 Съставяне на повествователен текст

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

30/1 АНИ И ИВО ТЪРСЯТ БУКВАТА Е

Въведете децата в темата с играта „Познай звука“. Децата слушат звуков файл, в който се чуват градски шумове: коли, клаксони, говор на хора, смях на деца и т.н., като целта е да разпознаят различните звуци. След това насочете децата към илюстрациите в учебното помагало. Разпознават се и се назовават всички субекти и обекти последователно във всяка илюстрация (*Ани, Иво, жилищен блок, врата, прозорци*), изисква се повторение на всяка дума и посочване на обекта.

Ани и Иво са на разходка в града. Посочи Ани. Посочи Иво.

Ани и Иво се разхождат. Какво правят Ани и Иво?

Ани и Иво са пред жилищен блок. Къде са Ани и Иво? Какво е това? Повтори „жилищен блок“.

Жилищният блок има прозорци и врата. Посочи един прозорец, посочи вратата.

Насочете децата да огледат внимателно прозорците и да открият кой се е скрил там. Следва откриване на буквата Е. *Коя е тази буква? Повтори. Покажи къде се е скрила.*

След провеждане на разговор по всички илюстрации и откриването на буквата Е в тях преминете към задачата да разпознаят буквата и да я довършат в реда от изображения. *Коя буква търсиха Ани и Иво? Намерете я в реда.* Дайте инструкции на децата да довършат буквата Е, като гледат от образца на главната печатна буква в началото на реда.

Организирайте игра за затвърдяване употребата на новите думи и включването им в изречения.

30/2 РАЗХОДКА

Започнете с подходяща песен, например „Пътешествие вълшебно“. Проведете разговор за пътуване и разходки. Насочете ги към слушане. Представете на децата разказ за семейна разходка. Използвайте подходящи нагледни опори – изображения на улица, магазин, парк и др. Покажете и назовете откъде е минало семейството (магазин, болница, стадион, парк). Обърнете внимание на назоването на сградите, покрай които са вървели, назовете ги отново, като включите в тази задача и онези деца, които не владеят български език. Мотивирайте децата да дадат предложения какво се е случило после и да завършат разказа. Провокирайте ги да измислят различни варианти за продължение, като задават мотивиращи и насочващи въпроси. В речевата работа включвайте всички деца. Подкрепяйте ги според потребностите им, за да участват активно в педагогическата ситуация. Нека назовават и показват обекти и предмети децата, които не владеят български език; тези, които владеят доминиращо семеен език, да отговарят с изречения, като ги подкрепят с конкретни въпроси или дават образец на изречение; децата които владеят добре български език, самостоятелно да съставят продължение на разказа.

Насочете децата да нарисуват какво е купило според тях семейството от магазина за играчки.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

МОДУЛ 7

ТЕМА: ЗАБАВЛЕНИЯ В ПАРКА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 31/1 съществителни имена – <i>дете, момче, момиче, топка, куче</i> глаголи – <i>рита, кара</i> прилагателни имена – <i>зелена</i> 31/2 съществителни имена – <i>лодка, колело, конче</i> глаголи – <i>рита, кара, пуска</i> прилагателни имена – <i>здрав</i>	Разбиране и употреба на: 31/1 съществителни имена – <i>дете, момче, момиче, топка, куче, грехи, велосипед</i> глаголи – <i>рита, кара, пуска, гони</i> прилагателни имена – <i>футболна, зелена</i> наречия – <i>малко, голямо</i> 31/2 съществителни имена – <i>лодка, колело, конче, хвърчило, планина, спортист</i> глаголи – <i>рита, кара, пуска, раста</i> прилагателни имена – <i>силен, здрав</i>	Разбиране и употреба на: 31/1 съществителни имена – <i>дете, момче, момиче, топка, куче, грехи, велосипед, хвърчило, приятели</i> глаголи – <i>рита, кара, пуска, гони</i> прилагателни имена – <i>футболна, зелена, спортни</i> наречия – <i>малко, голямо</i> 31/2 съществителни имена – <i>лодка, колело, конче, хвърчило, планина, спортист</i> глаголи – <i>рита, кара, пуска, раста, яхам, бягам</i> прилагателни имена – <i>силен, здрав, бърз</i>
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука И и изграждане на представа за буквата И		

Граматически правилна реч		Конструирани на: 31/1 просто изречение – <i>Детето рита топка. Детето кара велосипед.</i> 31/2 просто изречение – <i>Ритам топка. Раста здрав.</i>	Конструирани на: 31/1 просто изречение – <i>Детето рита на поляната футболна топка. Детето кара велосипед в парка.</i> 31/2 просто изречение – <i>Малкият спортист кара колело. Здравото момче спортува.</i>
Свързана реч	31/1 Участие в разговор	31/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси.	31/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси, задаване на въпроси
Възприемане на литературно произведение	31/2 Възприемане на стихотворението „Малкият спортист“ от Елисавета Багряна	31/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Малкият спортист“ от Елисавета Багряна	31/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Малкият спортист“ от Елисавета Багряна

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

31/1 ИГРАЕМ И СПОРТУВАМЕ

За въвеждане на децата в темата може да използват **музикалната игра „Раменца и коленца“**, децата изпълняват имитационни движения свързани с текста. Проведете разговор за спорта и физическите упражнения и ползите от тях.

В основната част на ситуацията насочете децата към снимките в учебното помагало. Разгледайте ги последователно, по всяка една задавайте въпроси. Въпросите се диференцират съобразно нивото на владее на български език: *Посочи детето. Посочи топката. Какво прави момчето? С какво е облечено момчето?*. Децата, които владеят само семеен език, посочват обекти или субекти. Децата, които владеят в известна степен български език, отговарят на въпроси. Децата владеещи добре български език, използват правилно построени изречения.

След това насочете вниманието на децата към изображението на буквата И, предложете им да я оцветят. Нека измислят подходящи имена на момичето и момчето, като ги стимулирате да ги включат в изречение.

31/2 МАЛКИЯТ СПОРТИСТ

Започнете с игров етюд – спортни уреди, които децата да разпознаят, назоват, да обяснят как се използват. Насочете ги към възприемане на **стихотворението „Малкият спортист“** на Елисавета Багряна. Кажете го наизуст. Разяснете непознатите думи, покажете техни изображения, повторете ги, като следите за правилното им изговаряне. При интерпретиране на съдържанието използвайте подходящи нагледни опори. Задавайте конкретни въпроси към всеки стих. Включете всички деца в разговора, като диференцирате въпросите към тях съобразно нивото на владее на български език.

Организирайте игра за активиране на употребата на думи и фрази от текста на стихотворението: „Довърши изречението“: *„Карам лодка по... (реката). Момчето рита... (топка); Аз съм малкият... (спортист).*

Завършете педагогическата ситуация с **подвижната игра „Покажи“**. Учителят назовава глагол – децата изпълняват имитиращи движения, за да обяснят с мимики, жестове и движения неговото значение.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователен картон „Судоку“

ТЕМА: КНИГАТА ГОВОРИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владее на семеен език и слабо владее на българския език	При деца с еднакво добро владее на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 32/1 съществителни имена – Баба Меца, Ежко Бежко, Лиско, буркан, ягоди глаголи – говори 32/2 Разбиране и употреба на съществителни имена – вранче, врана, лястовиче, гора, птиче глаголи – ям, летя	Разбиране и употреба на: 32/1 съществителни имена – Баба Меца, Ежко Бежко, Лиско, буркан, ягоди, компот, кошнички глаголи – говори, ядат, приготвя 32/2 съществителни имена – вранче, врана, лястовиче, гора, птиче, театър, публика глаголи – ям, летя, слушам, играя прилагателни имена – любима, интересна	Разбиране и употреба на: 32/1 съществителни имена – Баба Меца, Ежко Бежко, Лиско, буркан, ягоди, компот, кошнички, кухня, готвач, книжка, приказка глаголи – говори ядат, приготвя, берат, ядат прилагателни имена – сладко, вкусно, интересна, любима 32/2 съществителни имена – вранче, врана, лястовиче, гора, птиче, театър, публика, тишина глаголи – ям, летя, слушам, играя, изпълнявам прилагателни имена – любима, интересна, внимателна

Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука И в думи.		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 32/1 просто изречение – <i>Има буркани. Ежко и Лиса ядат.</i> 32/2 просто изречение – <i>Нося храна. Търся птичето.</i>	Конструирани на: 32/1 просто изречение – <i>Меца прави сладък компот от ягоди. На масата в кухнята има буркани.</i> 32/2 просто изречение – <i>Нося храна на най-хубавото птиче. Моего птиче е хубаво.</i>
Свързана реч	32/1, 2 Участие в разговор – отговаряне на въпроси.	32/1, 2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси.	32/1 Съставяне на повествователен текст по илюстрация с елементи на описание и разсъждение. 32/2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси и задаване на въпроси

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

32/1 ОБИЧАМ ПРИКАЗКИ

Създайте емоционална нагласа към темата с детската песен „Мечки двечки“

*Днес видях как мечки двечки
сандвичи си правят.*

*Интересно, ах, чудесно,
мечки сандвичи си правят.*

*Хи-хи-хи – ха-ха-ха,
видях две мечки и се смях.*

*Днес видях как две маймунки
от плодче правят сокче.*

*Интересно, ах, чудесно,
двете сокче как си правят*

*Хи-хи-хи – ха-ха-ха,
видях маймунки и се смях.*

*Днес видях как мечки двечки
сандвичи си правят.*

*Интересно, ах, чудесно,
мечки сандвичи си правят.*

*Хи-хи-хи – ха-ха-ха,
видях две мечки и се смях.*

След това насочете вниманието на децата към илюстрациите. Проведете разговор по сюжетната илюстрация в учебното помагало. Децата, които не владеят български език, посочват *Баба Меца, Ежко Бежко, Лиско, готвачка, кухня, телефон, маса, ягоди* и ги назовават. Децата, които в известна степен владеят български език, отговарят на въпроси по илюстрацията. Децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, се насочват към използване на прости разширени изречения.

Задавайте въпроси по картината, като включвате всички деца съобразно индивидуалните речевни възможности. Насочете децата към съставяне на текст по картинката, оказвайте помощ при съставянето на плана на текста.

Къде е Баба Меца?

Какво прави?

Какво направила, след като е приготвила бурканите?

Кога се случва това?

Какво може да се е случило преди изобразеното на картината?

Дайте образец. Използвайте прости изречения с включване на подходящи изрази и фрази. След разреза две деца, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, съставят текст по картинката. Задавайте насочващи въпроси.

След това насочете вниманието към звука И, дайте указания към изпълнението на индивидуалните задачи в учебното помагало – да намерят и оградят правилно изписаната буква И. По време на самостоятелното упражнение задавайте въпроси към децата, съобразно индивидуалните им възможности.

Завършете педагогическата ситуация с поздрав за активното участие и любима песен, като приканват децата да извършват имитационни движения по текста.

32/2 ПРИКАЗКА ЛЮБИМА

В началото разкажете на децата за своя път до детската градина, който минава покрай театъра. Има интересна постановка, любима на децата приказка – „Най-хубавото птиче“. Провокирайте желание у децата да си направят театър в групата.

Насочете ги към **приказката „Най-хубавото птиче“**. Използвайте таблото за припомняне на съдържанието ѝ.

Предварителна подготовка – Децата познават приказката от предходни педагогически ситуации, представяна е на децата в различни варианти (аудиозапис, филмче) в други режимни моменти.

Подготовка на необходимите кътове и материали – диадеми за участниците или кукли за театър, торбичка с „храна“, книжки, моливи за птичетата „ученици“, обемни модели на дървета, гнезда, маси, столове за „училището“.

Уточняване на правилата на играта:

1. Участниците в драматизацията изпълняват действия само според текста на приказката.

2. Публиката пази тишина, аплодира.

Организация на пространството – В занималнята са обособени **горско училище, дървета с гнезда – за птиците, място за публика**.

Разпределяне на ролите – с броилка

Анализ на връзката между ролевата и реалната ситуация – В края на играта учителят поздравява участниците с постигнатия резултат – точно пресъздаване на съдържанието на приказката, отзивчиво поведение на публиката. Децата се включват в пресъздаването на разговорите според инди-

видуалните си речеви умения. Учителят подкрепя с нагледни и словесни опори при необходимост.

Завършете с песен и импровизиране на движения.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Най-хубавото птиче“

ТЕМА: НАВЪН Е ВЕСЕЛО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 33/1 съществителни имена – Ежко, Зайо, приказка, деца, приятели глаголи – разхождам се, изгубвам се, плача 33/2 съществителни имена – лекар, учител, певица, полицаи, шапка, раница, слънце, кукла глаголи – пея, уча, намира, лекувам	Разбиране и употреба на: 33/1 съществителни имена – Ежко, Зайо, приказка, деца, приятели, герои, разходка глаголи – разхождам се, изгубвам се, плача, губя се, намирам прилагателни имена – тъжен, разплакан, изгубен, доволен 33/2 съществителни имена – лекар, учител, певица, полицаи, шапка, раница, слънце, кукла, греха, играчка глаголи – пея, уча, намирам, лекувам, помагам прилагателни имена – нова, любима, изгубена	Разбиране и употреба на: 33/1 съществителни имена – Ежко, Зайо, приказка, деца, приятели, разходка, помощ, герои глаголи – разхождам се, изгубвам се, плача, губя се, намирам, помагам, връщам, разказвам прилагателни имена – тъжен, разплакан, изгубен, доволен, спокоен, добър 33/2 съществителни имена – лекар, учител, певица, полицаи, шапка, раница, слънце, кукла, греха, играчка, работа, професия глаголи – пея, уча, намирам, лекувам, помагам, откривам, нося прилагателни имена – нова, любима, изгубена, красива, хубава
Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици		
Граматически правилна реч		Конструирание на: 33/1 просто изречение – Ежко и Зайо се загубиха. Децата помагат. 33/2 просто изречение – Полицаят намери кукла. Певицата пее. Слънцето греє.	Конструирание на: 33/1 просто изречение – След разходката Ежко и Зайо се загубиха. Децата им помогнаха много. 33/2 просто изречение – Полицаят намери изгубена кукла. Певицата пее нова песен.
Свързана реч	33/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси. 33/2 Участие в разговор	33/1 Участие в диалог – отговаряне на въпроси 33/2 Участие в диалог – отговаряне на въпроси	33/1 Съставяне на приказка 33/2 Съставяне на повествователен текст по опорни думи

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

33/1 КОЯ Е МОЯТА ПРИКАЗКА?

Методически стъпки за реализиране на **симулационната игра**:

Обмисляне на „сценария“ на симулационната игра „Коя е моята приказка“ – При децата пристигат разплакани и тъжни приказните герои Ежко и Зайо. Разказват, че са излезли на разходка, но са се загубили и не могат да си намерят приказката. Молят децата да им припомнят в кои приказки са герои и да ги насочат да се върнат в приказката си. Децата изказват предположения, назовават познати приказки. Учителят предлага децата сами да измислят нова приказка за двамата герои, а Ежко и Зайо да слушат, да се успокоят и може би тогава ще си припомнят коя е тяхната приказка.

План на приказката:

Кои са?

Какво са направили?

Какво се е случило?

Какво си говорят?

Какви са?

Кой им помага?

Какво ще се случи после?

Децата се включва според степента на владение на българския език, като назовават и показват героите. Съставят изречение по плана (въпрос) от учителя; съставят кратък повествователен текст (приказка).

Ежко и Зайо се радват, доволни са, успокоили са се и са си припомнили своята приказка – „Надбягване“. Благодарят на децата за отзивчивостта и добрината.

Предварителна подготовка – Децата имат представа за приказка, познават приказки, в които герои са Ежко и Зайо.

Подготовка на необходимите кътове и мате-

риали – кукли за театър Ежко и Зайо.

Уточняване на правилата на играта – Децата измислят „приказка“ – кратък повествователен текст, в който герои са Ежко и Зайо. Участват всички деца според речевите си умения.

Анализ на връзката между ролевата и реалната ситуация – В края на играта учителят поздравява децата за това, че са помогнали на Ежко и Зайо, успокоили са ги и са ги зарадвали. Призовава децата да бъдат все така добри и отзивчиви.

33/2 РАЗКАЖИ МИ ПРИКАЗКА

Методически стъпки за реализиране на **играта „Малки приказки“**:

Децата се разделят на подгрупи (според броя на децата в групата). Желателно е подгрупите да включват деца с еднаква или близка степен на владение на български език. Разделението по този начин цели активно участие на всички деца, недопускане на пасивност или невъзможност за включване в речевите задачи, преодоляване на несигурност и неувереност у децата.

Учителят разделя флашкартите на две групи: в първата група са изображения на персонажи – *пожарникар, учител, лекар, невица*, а във втората са предмети – *шапка, кукла, раница, слънце*. Всяка подгрупа деца си изтегля по една карта от двете групи, които да изобразяват персонаж или предмет. Децата разглеждат изображенията на картинките и получават указания за съставяне на повествователен текст по двете опорни думи. Учителят предлага примерен образец за план на повествователния текст:

Кой е?

Къде е?

С кого е?

Кога се случва това?

Какво си говорят?

Какво ще се случи после?

Групата от деца, които владеят само семеен език,

различен от българския, назовават наименованията на изображенията. Насочват се към включването им във фрази с прилагателно, числително; съставяне на изречение с тях. Учителят задава насочващи въпроси, дава словесни модели.

Подгрупата от деца, които владеят доминиращо семеен език и слабо владеят български език, се насочват към съставяне на разширени изречения, съставяне на кратък повествователен текст, по две опорни думи. Учителят задава насочващи въпроси, целящи разширяване на изречението, включване на по-голям брой думи и изрази в него, правилното им съгласуване и изговаряне, активиране на думи от пасивния речник.

Подгрупата от деца, владеещи еднакво добре и семейния, и българския език, съставя повествователен текст по две опорни думи, включвайки в него разширени изречения. Децата се стимулират да развиват сюжета, да продължат текста, да изговарят правилно думите.

Предварителна подготовка – Децата имат представа за изображенията на картите.

Подготовка на материалите – флашкарти с изображения на *пожарникар, учител, лекар, невица, раница, слънце, шапка, кукла*

Уточняване на правилата на играта:

1. Спазва се редът на говорене и слушане както между участниците в една група, така и между групите.

2. Не се местят от една група в друга.

Организация на пространството – Децата са по групи, около масички, така че всяка група е на своята маса. Масите са разположени на достатъчно разстояние една от друга, така че всяка група да бъде самостоятелна.

Разпределяне на групите – Групите се разпределят чрез броилка.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табла за стена, флашкарти

ТЕМА: ЛЯТО, ЗДРАВЕЙ!

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Речник	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – планина, слънце, маратонки, шапка, път, гъба, дърво глаголи – <i>грее</i> 34/2 съществителни имена – слънце, прозорец, хора, вишни глаголи – <i>грее</i>	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – планина, слънце, облекло, маратонки, шапка, път, гъба, дърво, връх, пън глаголи – <i>грее, виждам</i> 34/2 съществителни имена – слънце, прозорец, хора, вишни, рекички глаголи – <i>грее, смее, плаче, обича</i> прилагателни имена – <i>бистри, цъфнали, мило</i>	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – планина, слънце, облекло, маратонки, шапка, път, гъба, дърво, връх, пън, дървета, поляни глаголи – <i>грее, вижда</i> прилагателни имена – <i>подходящо</i> 34/2 съществителни имена – слънце, прозорец, хора, вишни, рекички, пешкир глаголи – <i>грее, смее, плаче, обича, изпреварва, наднича, мие, трие</i> прилагателни имена – <i>бистри, цъфнали, мило, засмяно, топло, светло</i>

Звукова култура	Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици. Диференциране на звука Ъ и изграждане на представа за буквата Ъ.		
Граматически правилна реч		Конструирани на: 34/1 просто изречение – <i>Ани носи маратонки. Иво има шапка. Слънцето грее силно.</i>	Конструирани на: 34/1 просто изречение – <i>Ани носи маратонки. Иво има шапка. Слънцето грее силно.</i>
Свързана реч	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/1 Съставяне на повествователен текст
Възприемане на литературно произведение	34/2 Възприемане на стихотворението „Слънце“ от Асен Босев	34/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Слънце“ от Асен Босев	34/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Слънце“ от Асен Босев

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

34/1 ЛЯТО В ПЛАНИНАТА

Започнете педагогическата ситуация с гатанка за слънцето.

Я кажете, що е то?

*Като есенно листо,
ярко жълто петънце
върху синьото небе.*

*С топлината си ни сгрява
и живот на всички дава.*

*Гали ни с лъчи горещи,
всеки с радост го посреща.*

*Свети като златно зрънце
и наричаме го?... (слънце)*

Проведете кратък разговор за слънцето и лятото. След това насочете вниманието на децата към илюстрациите в учебното помагало. Децата, които не владеят български език, посочват *планина, слънце, маратонки, шапка, път, гъба, дърво* и ги назовават. Децата, които в известна степен владеят български език, отговарят на въпроси по илюстрацията. Децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, се насочват към използване на прости разширени изречения.

Задавайте въпроси по картината, като включвате всички деца съобразно индивидуалните речеви възможности. Насочвайте децата към съставяне на текст по картинката, оказвайте помощ при съставяне на план на текста:

Какво е това?

Как грее слънцето?

Къде са Ани и Иво?

С кого са?

Как са облечени?

Какво правят?

Какво ще правят после?

Дайте образец. Използвайте прости изречения, с включване на подходящи изрази и фрази. След образца две деца, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, съставят текст по картинката. Задавайте насочващи въпроси при необходимост.

След това се насочете към откриване на звука Ъ. *Посочи планинския връх; дърво; гъба; път; слънце. В коя от думите чуваш звука Ъ?*

Дайте указания към изпълнение на индивидуални задачи в учебното помагало: да оцветят буквата Ъ (да спазват очертанията и да не излизат извън контура, да се внимава с моливите, за да не нараним себе си или другарчето до нас); да съставят изречение по схема.

Завършете педагогическата ситуация с **музикално-подвижната игра „Отиваме на екскурзия на Витоша“** („Отиваме на екскурзия на Витоша, не е далеч от София, ела и ти!“)

34/2 СЛЪНЦЕ

Започнете с игров етюд – представяне на нова книжка. Проведете кратък разговор – как трябва да се пазят книгите, как да ги разглеждаме, припомнете колко много стихчета и приказки сте прочели от тях.

Кажете наизуст **стихотворението „Слънце“** на Асен Босев. Разяснете непознатите думи, покажете изображения на предмета или обекта, който назовават, нека децата ги повторят и включат в изречения. Преминете към интерпретиране на стихотворението. Правете го последователно, задавайте конкретни въпроси по всеки стих: *Като какво грее слънцето? Какво не прави? Какво прави винаги?* и т.н. Използвайте нагледни опори, по които децата, невладеещи български език, да показват назован обект или предмет. Децата, владеещи слабо български език, да отговарят с просто изречение, при необходимост дайте словесен образец на отговора. Децата, които владеят еднакво добре и семейния, и българския език, нека да отговарят с прости разширени изречения, да включват в тях думи и фрази от текста на стихотворението.

Преминете към самостоятелна работа – децата да нарисуват усмихнато слънце.

Завършете ситуацията с **песента „Молба към слънцето“**.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

УСТАНОВЯВАНЕ НА ИЗХОДЯЩОТО НИВО НА ВЛАДЕЕНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК (тема 35)

ТЕМА: ОТНОВО Е ЛЯТО

35/1, 2 АЗ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по тема „Отново

е лято“ на стр. 43, 44 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 5 – 6-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

138

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. имена в мъжки, женски и среден род, ед. ч. и мн. ч.	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи Дядо Коледа.
			Посочи окото на Дядо Коледа.
			Посочи ухото на Дядо Коледа.
			Посочи куклата.
			Посочи буква.
			Посочи банана.
			Посочи бонбон.
			Посочи бонбони.
Речник Граматически правилна реч	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой пали огън.
			Посочи кой ще яде бонбон.
			Посочи кои ще получат мартеници.
	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи изненаданото дете.
			Посочи веселото дете.
			Посочи зелената буква.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи черна буква.
			Посочи кой гледа учудено.
Граматически правилна реч	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи коя буква виждаш горе на страницата.
			Посочи един бонбон.
			Посочи две играчки.
	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 44 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи четири круши.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Седнал Зайо да плаче.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Ежко и Зайо хукнали да се надбягват.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 44 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Ежко и Зайо хукнали да се надбягват.
			Ще ти прочета част от приказка, а ти избири картинка за нея: <i>Той е бързокрачко. Аз съм остроумно. С ум ще го надбягам. Ела с мене в полето! Ти ще ми помагаш и ще правиш каквото ти кажа.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучването на езиковата продукция се използва илюстративният материал по тема „Отново е

лято“ на стр. 43, 44 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 5 – 6-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Същ. имена в мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>Дядо Коледа</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>ухото</i> на Дядо Коледа в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>окото</i> на Дядо Коледа в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>мартениците</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>децата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кои са тези с една дума.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>барабана</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>банана</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>буквата О</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази буква.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>буквата А</i> на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази буква.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момичето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Измисли име на момичето, което започва със <i>звука Е</i> .
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Измисли име на момчето, което започва със <i>звука А</i> .
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>таткото</i> , който <i>пали огън в камината</i> , в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави таткото.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>майката</i> , която <i>държи в ръка бонбон</i> , в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво ще направи майката.
	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момичето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е момичето: <i>весело</i> или <i>учудено</i> .
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е момчето: <i>весело</i> или <i>учудено</i> .
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>огъня</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв е огънят.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>буквата А</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е на цвят буквата А.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>буквата О</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Къде се намира буквата О на тази страница: <i>горе</i> или <i>долу</i> ?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>буквата А</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Къде се намира буквата А на тази страница: <i>горе</i> или <i>долу</i> ?
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>куклата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са куклите?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>четирите круши</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са крушите?

Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>Дядо Коледа</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за Дядо Коледа.	Продължи изречението: Дядо Коледа... (Кажете нещо за Дядо Коледа.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>децата</i> в сюжетната илюстрация на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за <i>децата</i> .	Продължи изречението: Децата... (Кажете нещо за децата.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Чете се откъс от приказката и се поставя инструкцията. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка. Ако детето е присъствало в педагогическата ситуация през учебна година и познава приказката, прави преразказ; ако не познава приказката, прави разказ по начало от литературно произведение. И в двата случая се оценява съставянето на текст.	Ще ти прочета част от приказка, а ти разкажи какво се случило после: <i>Зайо Байо срещнал Ежко и му рекъл:</i> – Добра среща, криво-крачко! Ежко Бежко отговорил: – Добра среща, присмехулко! Криви ми са краката, но са по-бързи от твоите. – По-бързи ли? – рекъл Зайо. – Хайде да се надбягваме!

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$

m_2 – брой точки на детето

n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$

m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране

m_2 – брой точки на детето за езикова продукция

n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране

n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ЧЕТВЪРТА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА

МОДУЛ 1

УСТАНОВЯВАНЕ НА ВХОДЯЩОТО НИВО НА ВЛАДЕЕНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК (тема 1)

ТЕМА: ДОВИЖДАНЕ, ЛЯТО!

1/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ

Обучението по български език при деца с друг семеен език започва с установяване на нивото на владение на българския език, т.е. определяне на актуалното ниво на езиково разбиране и езикова продукция на български език. Резултатите от това проучване са изключително важни за последващото планиране на обучението по български език при

деца с друг семеен език. Първата част на проучването обхваща езиковото разбиране (импресивна реч), а втората част – езиковата продукция (експресивна реч). Ако първата част на проучването посочи нулеви резултати, при провеждането на втората не се очаква детето да получи точки – ако детето не разбира български език, не може да се очаква, че може да говори правилно български език.

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по тема „Довижда-

дане, лято!“ на стр. 3, 4 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 6 – 7-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник	Същ. имена в мъжки, женски и среден род, ед. ч. и мн.ч.	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи клона. (№ 1)
			Посочи кокал. (№ 3, 4)
			Посочи кошница. (№ 1, 2)
			Посочи шейната. (№ 5)
			Посочи куче. (№ 3, 4)
			Посочи дете.
			Посочи лекарствата. (№ 6)
			Посочи ботушите. (№ 5)
Речник Граматически правилна реч	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой пада. (№ 1)
			Посочи кой ще подгони момчето. (№ 3)
			Посочи кой ще се разболе. (№ 5)
	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи плаещото дете. (№ 2)
			Посочи болното дете. (№ 6)
			Посочи жълтата шапка. (№ 1, 2)
			Посочи зелената буква. (№ 4)
Граматически правилна реч	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой е вкъщи. (№ 6)
			Посочи кой гледа ядосано. (№ 3)
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“. За последната инструкция се присъжда точка, ако се посочат различните герои.	Посочи една снежна топка. (№ 5)
			Посочи четири гъби. (№ 2)
			Посочи три деца. (№ 1 или 2, 3 или 4, 5 или 6)
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Майката дава кутия с бонбони на момчето.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Враната дава храна на вранчето си.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти прочета част от приказка, а ти избири картинка за нея: <i>Едно време и птиците пращали децата си да учат също като хората. Те си имали свои училища. Там малките птичета се учили как да хвъркат по-бързо, как да си намират храна, как да си вият гнезда – и всичко, каквото им трябвало в живота. Една ластовичка и една врана живеели наблизо – били съседки. Веднъж ластовичката видяла, че враната бърза нанаякъде.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучването на езиковата продукция се използва илюстративният материал по тема „Довижда-

не, лято!“ на стр. 3, 4 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 6 – 7-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Същ. имена в мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрации № 5 и 6 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е сезонът на последните две картинки.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кошницата</i> на илюстрация № 1 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шейната</i> на илюстрация № 5 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>гъбите</i> на илюстрация № 1 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрациите на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Как ще назовеш всички герои без кучето с една дума?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>възглавницата</i> на илюстрация № 6 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>термометъра</i> на илюстрация № 6 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>буквата О</i> на илюстрация № 4 стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази буква.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>буквата А</i> на илюстрация № 1 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази буква.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момичето</i> в илюстрации № 1 и 2 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Измисли име на момичето, което започва със звука Е.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> в илюстрации № 3 и 4 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Измисли име на момчето, което започва със звука А.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 4 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави момчето.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 3 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво ще направи кучето.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> на илюстрация № 3 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Каква е постъпката на момчето: добра или лоша.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момичето</i> на илюстрация № 6 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е момичето: болно или здраво.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>снега</i> на илюстрация № 5 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв е снегът.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>буквата О</i> в илюстрация № 4 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е на цвят буквата О.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>буквата А</i> на илюстрации № 1 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Къде се намира буквата А на тази страница: <i>горе</i> или <i>долу</i> ?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шейната</i> на илюстрация № 5 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Къде се намира шейната на тази страница: <i>горе</i> или <i>долу</i> ?

	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кучето</i> на илюстрация № 3 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са кучетата?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>гъбите</i> на илюстрация № 2 на стр. 3 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са гъбите на полянката?
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите горната илюстрация на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за враната.	Продължи изречението: Враната ... (Кажете нещо за враната.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите долната илюстрация на стр. 4 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за майката.	Продължи изречението: Майката ... (Кажете нещо за майката.)
Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Чете се откъс от приказката и се поставя инструкцията. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка. Ако детето познава приказката, прави преразказ; ако не познава приказката, прави разказ по начало от литературно произведение. И в двата случая се оценява съставяне на текст.	Ще ти прочета част от приказка, а ти разкажи какво се случило после: <i>Едно време и птиците пращали децата си да учат също като хората. Те си имали свои училища. Там малките птиченца се учели как да хвъркат по-бързо, как да си намират храна, как да си вият гнезда – и всичко, каквото им трябвало в живота. Една лястовичка и една врана живеели наблизо – били съседки. Веднъж лястовичката видяла, че враната бърза нанякъде.</i>

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$
 m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране
 m_2 – брой точки на детето за езикова продукция
 n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране
 n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 2 до тема 13)

ТЕМА: НА ПЪТ ЗА ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	2/1 Възприемане на стихотворението „Моята улица“ от Цветан Димитров	2/1 Възприемане на стихотворението „Моята улица“ от Цветан Димитров	2/1 Възприемане на стихотворението „Моята улица“ от Цветан Димитров
Пресъздаване на литературно произведение Свързана реч	2/1 Участие в беседа по текста на стихотворението	2/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Изпълнение наизуст с помощ от педагога	2/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Самостоятелно изпълнение наизуст на стихотворението

Речник	Разбиране и употреба на: 2/1, 2 съществителни имена – улица, тротоар, светофар, знак, платно глаголи – пресичам прилагателни имена – пътен, улично, пешеходна, зелено, червено	Разбиране и употреба на: 2/1, 2 съществителни имена – улица, тротоар, светофар, знак, платно глаголи – пресичам, преминавам прилагателни имена – пътен, улично, пешеходна, опасно, позволено, зелено, червено	Разбиране и употреба на: 2/1, 2 съществителни имена – улица, тротоар, светофар, знак, платно глаголи – пресичам, преминавам прилагателни имена – пътен, улично, пешеходна, опасно, позволено, зелено, червено наречия – наляво, надясно, търпеливо
Свързана реч		2/2 Съставяне на повествователен текст по нагледна опора. Изразяване на положително отношение към правилата за движение по пътищата.	2/2 Съставяне на повествователен текст по нагледна опора. Съставяне на кратък повествователен текст на база на личен опит. Изразяване на положително отношение към правилата за движение по пътищата.
Граматически правилна реч		Конструирание на: 2/1 просто разширено изречение – Момчето пресича улицата.	Конструирание на: 2/1 просто разширено изречение – Момчето пресича улицата.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

2/1 НА ПЕШЕХОДНАТА ПЪТЕКА 1

Въведете децата в темата с подходяща песента и кратък разговор върху съдържанието ѝ. („Тротоар“, текст Мая Дългъчева, музика Маргарита Шоселова *Тротоара – Песничка – Vbox7*)

Представете текста на **стихотворението „Моята улица“** от Цветан Димитров емоционално и изразително.

Проведете беседа върху съдържанието му, като изисквате от децата, които владеят в някаква степен български език, да отговорят на въпросите ви с пълни изречения.

Примерни въпроси: *За какво се говори в стихотворението? Какво не бива да се прави на улицата? Къде трябва да се движим? Как трябва да пресичаме улицата? Какво трябва да направим, ако няма светофар? Какво ни казва светофарът с червената си светлина? При кой сигнал на светофара можем да преминем?*

След приключване на беседата, насочете вниманието на децата към схемата в учебното помагало и поставете задача да кажат изречение по нея. Желателно е да използвате и играта „Живи думи“, при която за всяка от думите в изречението поставяте по едно дете, което по ваш сигнал я озвучава.

Представете текста на стихотворението още веднъж и поканете няколко деца да го кажат заедно с нас. Продължете със заучаването на стихотворе-

нието в следващи режимни моменти.

2/2 НА ПЕШЕХОДНАТА ПЪТЕКА 2

Въведете децата в темата със стихотворението, което вече познават. Може да поканите дете, което владее добре български език, да го изпълни пред групата, или да използвате играта „Развален телевизор“, при която артикулирате текста на стихотворението емоционално с жестове и мимики, без да го озвучавате.

След това насочете вниманието на децата към илюстрацията в учебното помагало и след като въведете героите Ани и Иво, проведете беседа по съдържанието ѝ, като използвате предложените въпроси в учебното помагало. Акцентируйте върху важността на правилата за пресичане на уличното платно и поканете децата, които владеят български език в някаква степен, да разкажат как трябва да пресичаме пешеходната пътека и как – не. Изслушайте изказванията на колкото може повече деца, като ги стимулирате да споделят личен опит с въпросите: *Как идвате до детската градина? Спирате ли на светофар? Колко улици пресичате?*

В края на ситуацията насочете вниманието на децата към самостоятелната работа в учебното помагало, като ги накарате да оцветят зелената светлина на светофара и да дорисуват пешеходната пътека.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Судоку“

ТЕМА: ЕСЕН Е!

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	3/1 Възприемане на стихотворението „Есен“ от Трайко Симеонов	3/1 Възприемане на стихотворението „Есен“ от Трайко Симеонов Осмисляне на промените в природата, отразени чрез художествените образи	3/1 Възприемане на стихотворението „Есен“ от Трайко Симеонов Осмисляне на промените в природата, отразени чрез художествените образи Словесно изразяване на чувства

Пресъздаване на литературно произведение Свързана реч	3/1 Участие в беседа по текста на стихотворението 3/2 Участие в беседа по нагледна опора (пейзажна снимка) за уточняване на промените в природата през есента	3/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Изпълнение наизуст с помощ от учителя 3/2 Участие в беседа по нагледна опора (пейзажна снимка) за уточняване на промените в природата през есента. Съставяне на прости разширени изречения по картина	3/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Самостоятелно изпълнение наизуст на стихотворението 3/2 Участие в беседа по нагледна опора (пейзажна снимка) за уточняване на промените в природата през есента Съставяне на кратък описателен текст с елементи на разсъждение
Речник	Разбиране и употреба на: 3/1, 2 съществителни имена – есен, листа, клони глаголи – пеят, пагат, отлетяха прилагателни имена – бяло, жълто, зелено, оранжево, червено, кафяво, златни, весели	Разбиране и употреба на: 3/1, 2 съществителни имена – есен, поля, хълмове, птички, листа, клони глаголи – пеят, пагат, капят, отлетяха прилагателни имена – бяло, жълто, зелено, оранжево, червено, кафяво, жълто-зелено, жълто-оранжево, жълто-червено, жълто-кафяво, златни	Разбиране и употреба на: 3/1, 2 съществителни имена – есен, поля, хълмове, птички, море, листа, клони глаголи – пеят, пагат, капят, отлетяха, глъхнат прилагателни имена – бяло, жълто, зелено, оранжево, червено, кафяво, жълто-зелено, жълто-оранжево, жълто-червено, жълто-кафяво, златни, златолиста, весели, унили, южни наречия – далече, вече

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

3/1 ЕСЕН

Въведете децата в темата с подходящо музикално произведение. (Есен в гората (Вятърко листи в гората пилей) – YouTube)

Представете текста на стихотворението емоционално и изразително и обяснете значението на непознатите думи. Поканете децата да определят чувството в стихотворението. Проведете беседа върху съдържанието му, като използвате подборно четене, при което задавате въпрос към всеки откъс. Поставете задача за наизустяване на стихотворението, като го изпълните повторно и предложите на няколко деца да го кажат заедно с вас. Продължете със заучаването на стихотворението в следващи речимни моменти.

3/2 ЕСЕННИ ЦВЕТОВЕ

Може да въведете децата в темата с показ на букет от есенни листа и с беседа за настъпилите климатични промени. При възможност в предварителен момент направете разходка в парка или съберете с децата паднали листа в двора на градината.

След това насочете вниманието на децата към пейзажната снимка в учебното помагало и проведете беседа по нея, като използвате предложените въпроси. Направете съпоставка с природата навън, като децата, които владеят в някаква степен български език, посочват приликите и разликите. След това преминете към задачата на работната страница, като поканите децата да назоват цветовете на листата със сложни съставни думи.

В заключителната част на ситуацията поканете децата да направят отпечатък на есенно листо с пастели.

145

ТЕМА: ГРИЖИ ЗА РАСТЕНИЯТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	4/1 Възприемане на стихотворението „С витамини – здрав и силен“ от Димитър Точев 4/2 Възприемане на разказа „Есенен панаир“ от Виолета Кънчева	4/1 Възприемане на стихотворението „С витамини – здрав и силен“ от Димитър Точев Осмисляне на значението на плодовете за нашето здраве 4/2 Възприемане на разказа „Есенен панаир“ от Виолета Кънчева	4/1 Възприемане на стихотворението „С витамини – здрав и силен“ от Димитър Точев Осмисляне на значението на плодовете за нашето здраве 4/2 Възприемане на разказа „Есенен панаир“ от Виолета Кънчева
Речник	Разбиране и употреба на: 4/1, 2 съществителни имена – плодове, зеленчуци, витамини, кошиница, панаир, праз, патладжан, тиква, морков, домати, чушки, пъпеши, дини, ябълки глаголи – растат прилагателни имена – здрав, силен, червен	Разбиране и употреба на: 4/1, 2 съществителни имена – плодове, зеленчуци, витамини, панаир, кошиница, праз, патладжан, тиква, морков, домати, чушки, пъпеши, дини, ябълки глаголи – растат, продава прилагателни имена – здрав, силен, наредени, свежи, червени	Разбиране и употреба на: 4/1, 2 съществителни имена – плодове, зеленчуци, витамини, панаир, дузини, кошиница, праз, патладжан, тиква, морков, домати, чушки, пъпеши, дини, ябълки глаголи – растат, продава, готви прилагателни имена – здрав, силен, наредени, свежи, обилни, чудесно, червени, тъмновиолетов

Свързана реч	4/1, 2 Участие в беседа по текста на произведението	4/1, 2 Участие в беседа по текста на произведението Изразяване на емоционално-оценъчно отношение към героите	4/1, 2 Участие в беседа по текста на произведението Изразяване на емоционално-оценъчно отношение към героите
Граматически правилна реч		Конструирание на: 4/2 просто разширено изречение – В кошницата има патладжан, праз, тиква, репички.	Конструирание на: 4/2 просто разширено изречение – В кошницата има патладжан, праз, тиква, репички.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

4/1 С ВИТАМИНИ – ЗДРАВ И СИЛЕН

Въведете децата в темата с песен за есента и проведете кратък разговор по съдържанието ѝ. (105) Есен ни зове – YouTube)

След това представете текста на **стихотворението „С витамини – здрав и силен“** от Димитър Точев емоционално и изразително и обяснете значението на непознатите думи – *дузини, таблетки, обилни*. Проведете кратка беседа по съдържанието му, като използвате подборно четене. Акцентирайте върху значението на плодовете и зеленчуците за нашето здраве.

Продължете работата по темата с илюстрацията в учебното помагало, като използвате предложените въпроси и задачи. Децата, които владеят само семеен език, посочват обекти или субекти. Децата, които владеят в известна степен български език, отговарят на въпроси. Децата, владеещи добре български език, използват правилно построени изречения. Поканете децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, да опишат как си представят витамините.

4/2 ЕСЕННА ГОЩАВКА

Може да въведете децата в темата с гатанки за зеленчуците:

Червено юначе със зелено калпаче. Що е то?
(домат)

Зелена, продълговата, вкусна на салата. Що е то? (краставица)

Раста в земята, червена ми е главата, а зелена косата. Що е то? (ряпа)

Аз съм баба дебеланка и раста на сянка. Увита съм в сто кожуха, да ми вятърът не духа. Що е то? (зеле)

Стар дядо в кожи увит. Откриеш ли го, сълзи рониш. Що е то? (лук)

След това представете емоционално и изразително текста на **разказа „Есенен панаир“** от Виолета Кънчева, като преди това вкарате кошница със зеленчуците, които са герои в него. Проведете беседа по съдържанието на разказа, като с подборно четене акцентирате върху външния вид на всеки зеленчук: *Как се приготвят за панаира Празът и Ряпата? Как са облечени Тиквата, Патладжанът и Морковът?*

Продължете работата по темата, като поканите децата да съставят изречение по предложената схема. Може да използвате играта „Живи думи“, в която всяка дума се представя от различно дете, което я озвучава по ваш сигнал. Като разменят местата на децата, които онагледяват зеленчуците, ще получавате различни изречения, които да бъдат „четени“ както от децата – живи думи, така и от децата в групата.

След това преминете към следващата задача в учебното помагало, като поканите децата да „прочетат“ какви зеленчуци има в супата и да посочат кои от тях не са присъствали на есенния панаир.

ТЕМА: ЖИВОТНИТЕ ПРЕЗ ЕСЕНТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	5/2 Възприемане на разказа „Закъснели птици“ от Лъчезар Станчев	5/2 Възприемане на разказа „Закъснели птици“ от Лъчезар Станчев	5/2 Възприемане на разказа „Закъснели птици“ от Лъчезар Станчев
Свързана реч	5/2 Участие в беседа по текста на произведението	5/2 Участие в беседа по текста на произведението Съставяне на изречения по илюстрациите на произведението	5/2 Участие в беседа по текста на произведението Преразказване на произведението по илюстрации Съотнасяне на постъпките на героите към промените в природата
	5/1 Активно участие в беседа за прелетните и зимуващите птици	5/1 Активно участие в беседа за прелетните и зимуващите птици	5/1 Активно участие в беседа за прелетните и зимуващите птици Умения за съставяне на кратък повествователен текст на базата на личен опит

Речник	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – зима, щъркел, лястовица, врабче глаголи – прави, работят прилагателни имена – силен	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – хралупа, пещера, кошер, мравуняк, зима, щъркел, лястовица, врабче глаголи – прави, задуха, работят, прилагателни имена – силен наречия – на юг	Разбиране и употреба на: 5/1 съществителни имена – хралупа, пещера, кошер, мравуняк, зрънца, зима, щъркел, лястовица, врабче глаголи – прави, задуха, работят, трепна прилагателни имена – силен, златни наречия – на юг
Граматически правилна реч		Конструиране на: 5/1 просто разширено изречение – Щъркелът прави гнездо на комина. Лястовичката прави гнездо под стряхата на къщата. Врабчето прави гнездо на гървото.	Конструиране на: 5/1 просто разширено изречение – Щъркелът прави гнездо на комина. Лястовичката прави гнездо под стряхата на къщата. Врабчето прави гнездо на гървото.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

5/1 ПТИЦИТЕ ПРЕЗ ЕСЕНТА

Може да въведете децата в темата с показ на двете картини в учебното помагало. След това проведете уводна беседа за промените в природата с настъпването на есента. Насочете вниманието на децата към прелетните птици в учебното помагало и поканете тези, които в известна степен владеят български език, да ги назоват – щъркел, лястовица, врабче. Обяснете им кои от тях са прелетни и кои – не. Обсъдете защо се наричат така. Поставете задача да съставят по едно изречение за всяка птица, като отговарят на въпроса „Кой къде си прави гнездо?“. След това поканете децата да разкажат как могат да се грижат за зимуващите птици (врабчето). Включвайте всички деца според индивидуалните им речеви умения.

По желание може да завършите ситуацията с играта „Лети, лети“, при която водещият назовава с глагола „лети“ различни птици и животни, а децата трябва да улавят с пляскане само правилните словосъчетания.

5/2 ПРЕЗ ЕСЕНТА

Може да въведете децата в темата с гатанка за зайчето: *По полето бързо тича, зеле и моркови обича. Що е то?*

Предложете им да чуят **разказа „Закъснели птици“** от Лъчезар Станчев, като им го прочетете изразително и емоционално. Проведете беседа върху съдържанието му, в която първо изяснете значението на непознатите думи. Обсъдете с децата заглавието на разказа и поведението на Зайко, който не познава зимата. Примерни въпроси: *Закъде са къснели птиците? Защо Зайко не се страхува от зимата? Кого кани най-напред на разходка? А след това?* Продължете с изпълнение на задачите в учебното помагало.

След това прочетете текста още веднъж и поканете няколко деца да преразкажат приказката с помощта на илюстрациите.

Продължете работата върху текста в следващи режимни моменти.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

МОДУЛ 2

ТЕМА: БОГАТСТВОТО НА ЕСЕНТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	6/1 Възприемане на българската народна приказка „И косът помага“ Запознаване с пословицата „Който не работи, не трябва да яде“	6/1 Възприемане на българската народна приказка „И косът помага“ Запознаване с пословицата „Който не работи, не трябва да яде“	6/1 Възприемане на българската народна приказка „И косът помага“ Запознаване с пословицата „Който не работи, не трябва да яде“
Речник	Разбиране и употреба на: 6/1, 2 съществителни имена – лозари, лозя, ножици глаголи – режем, прекопаем, връзваме, берем прилагателни имена – млади	Разбиране и употреба на: 6/1, 2 съществителни имена – лозари, лозя, ножици, мотики глаголи – режем, прекопаем, връзваме, узряло, берем прилагателни имена – млади	Разбиране и употреба на: 6/1, 2 съществителни имена – лозари, лозя, клонки, ножици, мотики глаголи – напекло, режем, прекопаем, връзваме, узряло, берем, мътя, излюпя прилагателни имена – мартенско, млади

Свързана реч Пресъздаване на литературно произведение	6/1 Участие в беседа по текста на произведението	6/1 Участие в беседа по текста на произведението 6/2 Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката Правилно интерпретиране на посло- вицата „Който не работи, не трябва да яде“ в контекста на приказката Пресъздаване на епизод от литера- турно произведение чрез импрови- зиране на реплики и действия на героите	6/1 Участие в беседа по текста на произведението 6/2 Преразказване на приказката по илюстрации Правилно интерпретиране на посло- вицата „Който не работи, не трябва да яде“ в контекста на приказката Пресъздаване на литературно произведение чрез импровизиране на реплики и действия на героите

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

6/1, 2 И КОСЪТ ПОМАГА

Може да въведете децата в темата с беседа за богатството на есента, като вкарате в групата кошница с грозде.

След това им представете емоционално и изразително текста на **приказката „И косът помага“**, като паралелно с това въведете и нагледната опора. Първо определете героите и мястото на действието, след това обяснете значението на непознатите думи и представете текста още веднъж. След повторния прочит проведете беседа по съдържанието на текста, като при нужда използвайте и подборно четене. Примерни въпроси: *Къде отиват лозарите в началото на приказката? Кого викат на работа? Какво им отвърща косето? Какво се случило по-късно през пролетта, когато лозите се отрупали с млади клонки? Този път косето защо не отишло с лозарите? Какво се случило, когато дошло време за връзване? А, когато дошла есента и гроздето узряло? Съгласни ли сте с лозарите? Защо приказката се казва „И косът помага“?*

Завършете ситуацията с първа и втора задача в учебното помагало.

В следващата педагогическа ситуация продължете работата върху текста по посока на неговия преразказ. Припомнете текста. Ако децата се затрудняват да говорят на български език, припомнете текста на приказката чрез преразказ. По този начин им предоставяте речев образец, към който да се придържат при своите преразкази. Включвайте всички деца според индивидуалните им речевни умения. Децата, които не владеят български език, да посочват илюстрациите, докато вие припомняте текста. Децата, които в известна степен владеят български език, съставят изречения по илюстрациите. Децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, се насочват към преразказ на приказката.

След като чуete няколко преразказа, преминете към графичните упражнения в учебното помагало.

В други режимни моменти предложете на децата да драматизират приказката.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „И косът помага“

ТЕМА: ДА БЪДЕМ ЗДРАВИ!

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	7/1 Възприемане на музикалната приказка „Владко-Злоядко“, музика: Михаил Шопов, текст: Димитър Спасов	7/1 Възприемане на музикалната приказка „Владко-Злоядко“, музика: Михаил Шопов, текст: Димитър Спасов	7/1 Възприемане на музикалната приказка „Владко-Злоядко“, музика: Михаил Шопов, текст: Димитър Спасов
Свързана реч Пресъздаване на литературно произведение	7/1 Участие в беседа по текста на произведението	7/1 Участие в беседа по текста на произведението 7/2 Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката Съотнасяне на постъпките на героя към собствения опит	7/1 Участие в беседа по текста на произведението 7/2 Преразказване на приказката по илюстрации Съотнасяне на постъпките на героя към собствения опит
Речник	Разбиране и употреба на: 7/1, 2 съществителни имена – сапун, четка, паста, закуска, обяд, вечеря, филия, мед, масло, мляко, чай глаголи – мие, сварила, скачам, тичам прилагателни имена – здрав, силен	Разбиране и употреба на: 7/1, 2 съществителни имена – сапун, четка, паста, закуска, обяд, вечеря, филия, мед, масло, кифла, палачинка, вода, мляко, чай, сок глаголи – мие, търкай, плискай, сварила, скачам, тичам прилагателни имена – здрав, силен, сладка наречия – навън	Разбиране и употреба на: 7/1, 2 съществителни имена – сапун, четка, паста, закуска, обяд, вечеря, филия, мед, масло, кифла, палачинка, вода, мляко, чай, сок, храна, напитки, топче глаголи – мие, търкай, плискай, сварила, скачам, тичам прилагателни имена – здрав, силен, победен, сладка наречия – навън, вече

Методически насоки за реализиране на образователните цели: 7/1, 2 ВЛАДКО-ЗЛОЯДКО

Може да въведете децата в темата с гатанката на Борислав Ганчев (Борко Бърборко) *Щом го хванеш, все се пени и е с аромат на цвете. Най-редовно, запомни, с него ти си мий ръцете! Що е то?*

След това проведете кратък разговор за значението на личната хигиена за здравето. Продължете ситуацията, като предложите на децата да довършат изречението: „За да бъда здрав/а за двама, разни болести да няма – със засмяно личице все си хапвам .....“ Включете децата според индивидуалните им речеви умения.

Обсъдете различните отговори, като поставите акцент на полезните храни. Може да използвате клипчето на „Маргаритка“ – „Хапвай питателна и разнообразна храна“ <https://www.youtube.com/watch?v=QoaPkDCU9wU>

След това предложете на децата да чуят музикалната приказка „Владко-Злоядко“ (140) Владко Злоядко – Музикална Приказка За Здравето – YouTube), като паралелно с това въведете и нагледната опора (табло). Определете героите и обяснете значението на непознатите думи. След това пуснете приказката още веднъж и проведете беседа по съдържанието ѝ. Примерни въпроси: *Какво пра-*

ви Владко всяка сутрин? Каква закуска е приготвила баба му? Какво ѝ казва Владко? Защо Боре го побеждава? Какво решение взема Владко? Как завършва приказката?

Завършете ситуацията с първата задача в учебното помагало, като предложите на децата да свържат Владко с това, от което има нужда, за да се измие.

В следващата педагогическа ситуация продължете работата върху текста по посока на неговия преразказ. Включвайте всички деца според индивидуалните им речеви умения. Децата, които не владеят български език, да посочват илюстрациите, докато вие припомняте текста. Децата, които в известна степен владеят български език, съставят изречения по илюстрациите. Децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, се насочват към преразказ на приказката.

След като припомните текста и чуete няколко преразказа, насочете вниманието на децата към задачите в учебното помагало. Накарийте ги да оградят излишната картинка и да назоват с обобщаваща дума останалите – храна, напитки. И да свържат Владко с любимата му храна – филия с мед и чаша мляко.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, табло за стена „Владко-Злоядко“

149

ТЕМА: ДА ПРОГОНИМ БОЛЕСТИТЕ!

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	8/1 Възприемане на приказката „Най-голямото богатство“ от Ран Босилек	8/1 Възприемане на приказката „Най-голямото богатство“ от Ран Босилек	8/1 Възприемане на приказката „Най-голямото богатство“ от Ран Босилек
Свързана реч Пресъздаване на литературно произведение	8/1 Участие в беседа по текста на произведението	8/1 Участие в беседа по текста на произведението 8/2 Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката Извеждане на поука от словесно художествено произведение	8/1 Участие в беседа по текста на произведението 8/2 Преразказване на приказката по илюстрации Изграждане на умения за извеждане на поука от словесно художествено произведение
Речник	Разбиране и употреба на: 8/1, 2 съществителни имена – богатство глаголи – пази прилагателни имена – отворени	Разбиране и употреба на: 8/1, 2 съществителни имена – богатство, здраве глаголи – пази, ограби прилагателни имена – отворени, чист	Разбиране и употреба на: 8/1, 2 съществителни имена – богатство, здраве, болест глаголи – пази, ограби, губи прилагателни имена – отворени, чист, дебели, тежки

Методически насоки за реализиране на образователните цели: 8/1, 2 ДА ПРОГОНИМ БОЛЕСТИТЕ

Може да въведете децата в темата със стихотворението „Чистофайник“ на Борислав Ганчев (Борко Бърборко)

Проведете кратък разговор върху съдържанието му, като насочите вниманието на децата върху значението на чистотата за нашето здраве. След това

представете емоционално и изразително текста на **приказката „Най-голямото богатство“**, като паралелно с това въведете и нагледната опора. Определете героите и обяснете значението на непознатите думи. След това прочетете приказката още веднъж и проведете беседа по съдържанието ѝ, като използвате въпросите от работната страница.

Завършете ситуацията, като поканите децата да оцветят слънчогледа и да го свържат с една от къ-

щите, като обосноват избора си.

В следващата педагогическа ситуация продължете работата върху приказката. След като припомните текста, поканете няколко деца да преразкажат приказката с помощта на илюстрациите. Ако децата се затрудняват да говорят на български език,

припомнете текста на приказката чрез преразказ. По този начин им предоставяте речев образец, към който да се придържат при своите преразкази. Включвайте всички деца според индивидуалните им речеви умения.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: В ПРИРОДНИЯ НИ КЪТ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	9/1 Възприемане на стихотворението „В зоологическата градина“ от Иванка Морарова	9/1 Възприемане на стихотворението „В зоологическата градина“ от Иванка Морарова	9/1 Възприемане на стихотворението „В зоологическата градина“ от Иванка Морарова
Свързана реч	9/1, 2 Участие в беседа по текста на стихотворението	9/1 Участие в беседа по текста на стихотворението	9/1 Участие в беседа по текста на стихотворението.
Речник	Разбиране и употреба на: 9/1, 2 съществителни имена – крокодил, зебра, хипопотам, слон, лъв, книжка глаголи – разглежда, приказвам прилагателни имена – пухкава, страшен, хубава	Разбиране и употреба на: 9/1, 2 съществителни имена – крокодил, зебра, хипопотам, слон, лъв, книжка глаголи – разглежда, нарежда, приказвам прилагателни имена – пухкава, страшен, мил, хубава, ведра	Разбиране и употреба на: 9/1, 2 съществителни имена – крокодил, зебра, хипопотам, слон, лъв, книжка глаголи – разглежда, нарежда, приказвам, разказвам прилагателни имена – пухкава, страшен, мил, черно-бяла, хубава, ведра, ярка наречия – рано
Звукова култура		9/1 Определяне на броя на сричките в думата	9/1 Определяне на броя на сричките в думата
Пресъздаване на литературно произведение		9/2 Изпълнение наизуст с помощ от учителя	9/2 Самостоятелно изпълнение наизуст на стихотворението

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

9/1, 2 В ЗООЛОГИЧЕСКАТА ГРАДИНА

Може да въведете децата в темата с гатанки за животните – герои в стихотворението.

След това представете емоционално и изразително текста на стихотворението, като подкрепите възприемането му с илюстрацията в учебното помагало. Определете героите (*Кой говори в стихотворението? На кого говори Мишо?*) и обяснете значението на непознатите думи. След това изпълнете стихотворението още веднъж и проведете беседа по съдържанието му, като включите и въпросите от учебното помагало. Ако децата се затрудняват с отговорите, използвайте подборно четене, за да припомните отделните откъси.

Поканете децата да поставят юмруче под брадичката си и да кажат думата *слон*. Демонстрирайте

действието и нека децата да го повторят след вас. След това ги попитайте колко пъти отварят уста. Обяснете им, че думата *слон* има една част, защото при изговарянето ѝ отваряме уста само веднъж. След това оцветете един правоъгълник в звуковия модел под картинката. Извършете същия сричков анализ с думите *зебра* и *крокодил*.

Завършете педагогическата ситуация със самостоятелната работа в учебното помагало, като предложите на децата да дорисуват и оцветят само лъва.

В следващата педагогическа ситуация продължете работа върху заучаването наизуст на стихотворението, като първо припомните текста, а след това поканите няколко деца да го кажат съвместно с вас. Завършете ситуацията с дорисуването и оцветяването на хипопотама.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

ТЕМА: В ОЧАКВАНЕ НА ЗИМАТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	10/2 Възприемане на стихотворението „Горска стряха“ от Атанас Душков	10/2 Възприемане на стихотворението „Горска стряха“ от Атанас Душков	10/2 Възприемане на стихотворението „Горска стряха“ от Атанас Душков

Свързана реч Граматически правилна реч	10/1 Участие в беседа по илюстрации 10/2 Участие в беседа по текста на стихотворението	10/1 Съставяне на кратки прости и прости разширени изречения по илюстрации: <i>Грее слънце. Небето се покри с тъмни облаци. Заваля пороен дъжд. Задуха силен вятър</i> 10/2 Участие в беседа по текста на стихотворението Съставяне на кратки прости и прости разширени изречения по текста на стихотворението. <i>Блесна светкавица.</i>	10/1 Съставяне на кратък повествователен текст по илюстрации: <i>Сутринта изгря слънце, после небето си покри с тъмни облаци. На обяд заваля пороен дъжд и задуха силен вятър. Изведнъж блесна светкавица. Вечерта бурята утихна и времето се успокои.</i> 10/2 Участие в беседа по текста на стихотворението Съставяне на кратко повествование по текста на произведението.
Речник	Разбиране и употреба на: 10/1, 2 съществителни имена – слънце, облаци, дъжд, буря, вятър, буря глаголи – изгря, заваля, задуха прилагателни имена – силен, пороен, тясно, светъл, хубав	Разбиране и употреба на: 10/1, 2 съществителни имена – слънце, облаци, дъжд, вятър, буря, светкавица глаголи – изгря, заваля, задуха, лее, ехти, блесне, тресне, забумти прилагателни имена – силен, пороен, гребна, тясно, заблести, светъл, хубав	Разбиране и употреба на: 10/1, 2 съществителни имена – слънце, облаци, дъжд, вятър, буря, светкавица, дъждобран, пипала, дворец глаголи – изгря, заваля, задуха, лее, ехти, блесне, тресне, забумти, шептят, разбуди прилагателни имена – силен, пороен, смълчани, златокрила, гребна, тясно, чуден, заблести, затрепти, светъл, хубав, прояснен

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

10/1 ВРЕМЕТО СЕ ПРОМЕНЯ

Може да въведете децата в темата с **песента** „Ало, ало, слънчице“.

Проведете кратък разговор по съдържанието ѝ, като накрая попитайте децата за кой сезон се пее в песента. При нужда изпейте откъса „То изскочи сресано в нова златна риза, облаци *есенни* до обяд изгриза.“ След това насочете вниманието на децата към илюстрацията в учебното помагало и обсъдете последователно всяко изображение. Попитайте децата коя картинка отговаря на времето в момента и коя картинка отговаря на времето при Ани. Поставете задача да свържат Ани с правилната картинка.

След това поканете няколко деца да разкажат как се променя времето през деня, като при нужда предоставите речев образец. Децата, които не владеят български език, да посочват изображенията и да отговарят с думи и фрази. Децата, които в известна степен владеят български език, разказват по илюстрацията, като използват изречения. Децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, се насочват към съставяне на кратък разказ.

Завършете ситуацията с песен, като покажете на

децата музикално-ритмични движения по нея.

10/2 ГОРСКА СТЯХА

Може да въведете децата в темата с песен за дъжда. (Дъжд, дъжд, тръгвай си – Български Детски Песнички | HeyKids – YouTube) Проведете кратък разговор по съдържанието ѝ. Попитайте децата обичат ли дъжда и как се пазят от него. След това представете емоционално и изразително текста на стихотворението „Горска стряха“, като подкрепите възприемането му с илюстрацията в учебното помагало. Изяснете значението на непознатите за децата думи и представете текста на стихотворението още веднъж. След това проведете беседа по съдържанието му, като използвате и въпросите в учебното помагало. При нужда в хода на беседата използвайте подборно четене, като припомняте отделни откъси от произведението. След това поканете няколко деца, да разкажат какво ще се случи, щом спре дъждът.

Завършете ситуацията, като поканите децата да оцветят чадъра. Обяснете им, че ако работят правилно, ще получат дъга.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

МОДУЛ 3

ТЕМА: ГРИЖИ ЗА ЖИВОТНИТЕ ПРЕЗ ЗИМАТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	11/1 Възприемане на ромската приказка „Котките ядат и след това се мият“	11/1 Възприемане на ромската приказка „Котките ядат и след това се мият“	11/1 Възприемане на ромската приказка „Котките ядат и след това се мият“
Свързана реч	11/1 Участие в беседа по текста на произведението	11/1 Участие в беседа по текста на произведението 11/2 Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката Извеждане на поука от словесно художествено произведение	11/1 Участие в беседа по текста на произведението 11/2 Преразказване на приказката по илюстрации Извеждане на поука от словесно художествено произведение
Речник	Разбиране и употреба на: 11/1, 2 съществителни имена – котка, врабче глаголи – яде, мие, съвзела, промъкнала прилагателни имена – голяма	Разбиране и употреба на: 11/1, 2 съществителни имена – котка, врабче, къща глаголи – яде, мие, съвзела, промъкнала, кръжи, мърморела прилагателни имена – голяма	Разбиране и употреба на: 11/1, 2 съществителни имена – котка, врабче, къща, обор глаголи – яде, мие, съвзела, промъкнала, наострила, опнала, кръжи, мърморела прилагателни имена – голяма, замръзнала

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

11/1, 2 ЖИВОТНИТЕ ПРЕЗ ЗИМАТА

Може да въведете децата в темата с пъзел. ([Puzzle Factory – Безплатни онлайн пъзели](#))

След като решите пъзела, представете емоционално и изразително текста на **приказката „Котките ядат и след това се мият“**, като подкрепите възприемането му с нагледната опора в учебното помагало. Определете героите и обяснете значението на непознатите думи. След това прочетете приказката още веднъж и проведете беседа по съдържанието ѝ, като използвате въпросите от страницата.

Завършете ситуацията като поканите децата да оцветят последната картинка.

В следващата педагогическа ситуация продължете работата върху приказката. След като припомните текста, поканете няколко деца да преразкажат приказката с помощта на илюстрациите. Ако децата се затрудняват да говорят на български език, припомнете текста на приказката чрез преразказ. По този начин им предоставяте речев образец, към който да се придържат при своите преразкази.

ТЕМА: ИМАМЕ ПРИЯТЕЛИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	12/2 Възприемане на стихотворението „Снежинки“ от Петя Дубарова	12/2 Възприемане на стихотворението „Снежинки“ от Петя Дубарова	12/2 Възприемане на стихотворението „Снежинки“ от Петя Дубарова
Пресъздаване на литературно произведение	12/2 Участие в беседа по текста на стихотворението	12/2 Участие в беседа по текста на стихотворението Изпълнение наизуст с помощ от учителя	12/2 Участие в беседа по текста на стихотворението Самостоятелно изпълнение наизуст на стихотворението
Речник	Разкриване и употреба на: 12/1, 2 съществителни имена – снежинки, коронки глаголи – падат, играят прилагателни имена – бели, весели, добри, красиви	Разкриване и употреба на: 12/1, 2 съществителни имена – снежинки, пелеринки, коронки, зима, шейна глаголи – падат, спят, играят прилагателни имена – бели, весели, добри, красиви, леки, палави	Разкриване и употреба на: 12/1, 2 съществителни имена – снежинки, пелеринки, коронки, презгърдки, преспи, зима, игра, шейна глаголи – падат, спят, играят, пързалат, целят прилагателни имена – бели, весели, добри, красиви, леки, палави, живи, кристални, снежни наречия – леко
Свързана реч	12/1 Участие в беседа по картина	12/1 Съставяне на кратки прости и прости разширени изречения по картина	12/1 Съставяне на кратък повествователен текст по картина

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
12/1 ДА ИГРАЕМ ЗАЕДНО

Може да въведете децата в темата с пъзел (образователен картон „Пъзел“).

След като подредите пъзела, насочете вниманието на децата към илюстрацията в учебното помагало и проведете беседа по съдържанието ѝ, като използвате предложените въпроси. Обсъдете къде са децата, как са облечени и на какво играят. Кои игри са опасни и кои – не. Поканете децата да разкажат за любимите си зимни игри. Включвайте децата според индивидуалните им речеви умения. Децата, които не владеят български език, да посочват изображенията и да отговарят с думи и фрази. Децата, които в известна степен владеят български език, разказват по илюстрацията, като използват изречения. Децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, се насочват към съставяне на кратък разказ.

Завършете ситуацията, като поканите децата да нарисуват снежинки на картината.

12/2 БЕЛИ, ВЕСЕЛИ СНЕЖИНКИ

Може да въведете децата в темата с песен за зимата или за снежинките.

Проведете кратък разговор върху съдържанието на песента и чувството, което създава. След това представете емоционално и изразително текста на стихотворението „Снежинки“ на Петя Дубарова. Изяснете значението на непознатите думи и представете текста на стихотворението още веднъж.

След това проведете беседа по съдържанието му. Примерни въпроси: *Кой говори в стихотворението – дете или възрастен? Какви са снежинките за детето? От какво са направени пелеринките им? Какво носят на главата си? Какво правят? Кои спят в прегръдките им?* При нужда в хода на беседата използвайте подборно четене, като припомняте отделни откъси от произведението. Поканете децата да обрисуват словесно снежинките, като използват думи от стихотворението: *бели, весели, кристални, добри, красиви, леки, палави, живи, нежни*.

Според общото ниво на групата може да използвате играта „Снежна топка“, в която учителят подава топка на избрано дете, като казва първия стих „Бели весели снежинки“. Детето, което е взело топката, трябва да повтори стиха и да върне топката на учителя. Той подава на следващо дете, като казва първите два стиха „Бели, весели снежинки със кристални пелеринки“, детето отново повтаря и връща топката на учителя. Предавана по този начин, информацията нараства като голяма снежна топка. Играта се играе до края на първото четиристишие, след това започва отначало.

В заключителната част на ситуацията преминете към самостоятелната работа в учебното помагало, като поканите децата да нарисуват другата половина на снежинките в мрежата.

Продължете със заучаването наизуст на стихотворението в следващи режимни моменти.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Пъзел“

ТЕМА: КОЛЕДА ПРИСТИГА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Свързана реч	13/1 Участие в разговор по темата	13/1 Назоваване на основните характеристики на желан подарък за Коледа	13/1 Съчиняване на описание на обект (подарък за Коледа) по уточнени изисквания за цвят, форма, големина и части
Граматически правилна реч		13/1 Групиране на думи по род и число – числително (един, една, едно) и с наречие (много)	13/1 Групиране на думи по род и число – числително (един, една, едно) и с наречие (много)
Речник	Разбиране и употреба на: 13/1, 2 съществителни имена – подарък, елха, топка, камбанка, звезда, панделка глаголи – искам прилагателни имена – голям, малък, красива	Разбиране и употреба на: 13/1, 2 съществителни имена – подарък, цвят, големина, елха, топка, камбанка, звезда, панделка, празник глаголи – искам, получавам прилагателни имена – голям, малък, син, розова, бяла, красива числителни имена – един, една, едно наречия – много	Разбиране и употреба на: 13/1, 2 съществителни имена – подарък, цвят, форма, големина, части, елха, топка, камбанка, звезда, панделка, играчки, украса, празник глаголи – искам, получавам, разделям прилагателни имена – мечтан, голям, малък, син, розова, бяла, красива, светещи числителни имена – един, една, едно наречия – много
Звукова култура		13/2 Назовава коледните играчки и разделя думите на срички	13/2 Назовава коледните играчки и разделя думите на срички

Методически насоки за реализиране на образователните цели:
13/1 ДЯДО КОЛЕДА ПРИСТИГА

Въведете децата в темата с подходяща коледна песен. Проведете кратка уводна беседа за предстоящите празници, като включите въпросите: *Какъв подарък искате да ви донесе Дядо Коледа? Как ще си играете с него?*

След като изслушате отговорите на децата, насочете вниманието им към илюстрациите в учебното помагало, поканете да назоват подаръците и преминете към изпълнението на задачата: *За кои подаръци можете да използвате думичката „един“? Оградете ги със син цвят. (телефон, багер) За кои подаръци можете да използвате думичката „една“? Оградете ги с червен цвят. (тротинетка, кукла) За кои подаръци можете да използвате думичката „едно“? Оградете ги със зелен цвят. (куче, коте) За кои подаръци можете да използвате думичката „много“? Оградете ги с оранжев цвят. (моливи, книги).*

Продължете ситуацията, като предложете на децата да отгатнат какви подаръци искат Ани и Иво от Дядо Коледа. Прочетете описанията на всеки от героите и изслушайте предположенията на децата.

Ани: *Моят мечтан подарък не е много голям, но има дълга розова рокля и бяла панделка. Той е направен от пластмаса и прилича на момиче. Има две ръце, два крака и красиво лице с дълга коса, на която мога да правя прически. Всичките му части се движат. Познахте ли какъв подарък искам? (кукла Барби)*

Иво: *Моят мечтан подарък е голям колкото топка за футбол. Той е син на цвят, има четири врати, които се отварят, четири гуми, които се въртят, светещи фарове и голям волан. Аз мога да го управлявам с дистанционно управление и да се състезавам с него. Познахте ли какъв подарък искам? (кола с дистанционно)*

След това поканете децата да опишат своите же-

лани подаръци, без да ги назовават. Насочете вниманието им към картинките в учебното помагало, като им обясните, че при описанието могат да си помагат с тях: *Разкажи в какви цветове е твоят подарък, каква форма има, колко е голям и от какви части се състои.* За да ангажирате вниманието на цялата група, поканете слушащите деца да отгатват описваните подаръци.

Завършете ситуацията с песен, като покажете на децата музикално-ритмични движения по нея.

13/2 КОЛЕДНИ ИГРАЧКИ

Проведете педагогическата ситуация, след като сте украсили елхата в групата. Предложете на децата да я разгледат и да назоват играчките на нея. След това кажете думата **елха** на срички и поканете децата да определят от колко **части** се състои думата. Насочете вниманието им към илюстрациите на коледни играчки в учебното помагало. След като ги назоват, поканете децата да оцветят толкова правоъгълници в схемите, колкото са частите в думите.

Продължете ситуацията с игрите „Живи думи“ и „Бързо в кръг“

Живи думи. При тази игра педагогът посочва две или три деца, които онагледяват сричките в състава на двусрична или трисрична дума. Разменя местата им и иска от групата да прочетат новата дума. За целта може да използвате както названията на коледните играчки, така и „думи въртележки“, като: *ре-ка – ка-ре; че-те – те-че; ма-са – са-ма*, и др.

Бързо в кръг. При тази игра децата сядат в кръг, а в центъра е разположен водещият със завързани очи. Децата предават едно на друго някакъв предмет (може да е плюшена играчка). Когато водещият каже „Стоп!“, престават да си подават предмета, а педагогът казва на детето, което го държи, една сричка. Детето, у което е предметът, трябва да назове дума, която започва с посочената сричка. Ако не се справи, влиза в кръга и става водещ.

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА УСВОЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК ОТ ДЕТЕТО (тема 14)

ТЕМА: ЗИМА Е ДОШЛА

14/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по темата „Зима

е дошла“ на стр. 17, 18 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 6 – 7-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Съществителни имена мъжки, женски и среден род, ед. ч. и в мн. число	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи Дядо Коледа
			Посочи майката.
			Посочи кучето.
			Посочи стола на Дядо Коледа.

			Посочи чашата на Дядо Коледа.
			Посочи мече.
			Колко части чуваш в думата <i>ме-че</i> ?
			Посочи подаръците в по-малкия чувал.
			Посочи играчките на елхата.
Речник Граматически правилна реч	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой носи сладки.
			Посочи кой държи подарък.
			Посочи кои работят в работилницата на Дядо Коледа.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи червената топка.
			Посочи дървената кола.
Граматически правилна реч	Предлози	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи по-големия чувал.
			Посочи звездата на върха на елхата.
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи децата пред елхата.
			Посочи три деца.
	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи две мечета.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Момчето не иска да яде закуската си.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Момчето дава мляко на котката.
			Ще ти прочета част от приказка, а ти избери картинка за нея: <i>През една зима паднал голям сняг. Хората не могли да излизат навън. Едно малко момиче, като разбрало, че майка му си е легнала, излязло на големия сняг да си играе. Насред двора видяло една голяма котка, която била замръзнала, и я прибрало вкъщи. Стоплило я, завило я, нахранило я и котката се съвзела.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$
 m_1 – брой точки на детето
 n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Зима

е дошла“ на стр. 17, 18 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 6 – 7-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Съществителни имена мъжки, женски и среден род, ед. ч. и в мн. число	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>Дядо Коледа</i> на илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>майката</i> на илюстрация № 1 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кучето</i> на илюстрация № 1 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е това.

		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кучето</i> на илюстрация № 1 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Кажете думата <i>куче</i> на части.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>стола на Дядо Коледа</i> на илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>чашата на Дядо Коледа</i> на илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>мечето в чувала</i> на илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>подаръците в по-малкия чувал</i> на илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>играчките на елхата</i> на илюстрация № 1 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 1 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави майката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави Дядо Коледа.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво правят джуджетата.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>червената топка</i> на илюстрация № 1 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв цвят е топката.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>дървената кола</i> на илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е колата.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>по-големия чувал</i> на илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв е чувалът. (<i>голям, червен, пълен</i>)
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 1 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Къде се намира звездата на елхата: на върха, по средата или долу?
	Предлози	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 1 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи къде се намират децата, които държат гирлянда: пред или зад елхата?
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 1 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са децата в стаята?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 2 на стр. 17 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са колите в работилницата?
Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 1 на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за момчето.	Продължи изречението: Момчето ... (Кажете нещо за момчето.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 2 на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за момичето.	Продължи изречението: Момичето ... (Кажете нещо за момичето.)
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Чете се откъс от приказката и се поставя инструкцията. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка. Ако детето е присъствало в педагогическата ситуация през учебна година и познава приказката, прави преразказ; ако не познава приказката, прави разказ по начало от литературно произведение. И в двата случая се оценява съставянето на текст.	Ще ти прочета началото на приказката, а ти разкажи какво се е случило после. <i>През една зима паднал голям сняг. Хората не могли да излизат навън. Едно малко момиче, като разбрало, че майка му си е легнала, излязло на големия сняг да си играе. Насред двора видяло една голяма котка, която била замръзнала, и я прибрало вкъщи. Стопило я, завило я, нахранило я и котката се съвзела.</i>

Звукова култура	Фина моторика	Поставете инструкцията към детето, като посочите графичната задача на стр. 18 от учебното помагало „Пъстър свят“. Изпълнението на задачата се оценява както следва: с 1 точка – при груби отклонения от дадения образец; с 2 точки – при частично изпълнение на задачата (има нарушения на посочените изисквания); с 3 точки – задачата е изпълнена точно, наблюдава се точност на линията, съответствие във височината и широчината на фигурата с образца.	Довърши елхата.

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$

m_2 – брой точки на детето

n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$

m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране

m_2 – брой точки на детето за езикова продукция

n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране

n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 15 до тема 24)

ТЕМА: ЗИМНА ПРИКАЗКА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	15/1 Възприемане на стихотворението „Снежният човек си мисли...“ от Панчо Панчев (Дядо Пънч)	15/1 Възприемане на стихотворението „Снежният човек си мисли...“ от Панчо Панчев (Дядо Пънч)	15/1 Възприемане на стихотворението „Снежният човек си мисли...“ от Панчо Панчев (Дядо Пънч)
Пресъздаване на литературно произведение	15/1 Участие в беседа по текста на стихотворението	15/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Изпълнение наизуст с помощ от учителя	15/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Самостоятелно изпълнение наизуст на стихотворението
Свързана реч	15/2 Участие в беседа по картините	15/2 Участие в беседа по картините Съставяне на кратки прости и прости разширени изречения по картините	15/2 Участие в беседа по картините Съставяне на кратък повествователен текст по серия от сюжетни картини
Речник	Разбиране и употреба на: 15/1, 2 съществителни имена – човек, дете, приятел, сърце, стълба, слънце глаголи – нямам, тупти прилагателни имена – снежен, лек	Разбиране и употреба на: 15/1, 2 съществителни имена – човек, дете, приятел, сърце, будилник, стълба, слънце глаголи – нямам, тупти, скриха прилагателни имена – снежен, сърдечен, пухкав, лек	Разбиране и употреба на: 15/1, 2 съществителни имена – човек, дете, рожба, приятел, сърце, будилник, свода, стълба, слънце глаголи – нямам, тупти, скриха, разтопи прилагателни имена – снежен, сърдечен, безбрежен, пухкав, лек наречия – тихо

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

15/1 СНЕЖНИЯТ ЧОВЕК СИ МИСЛИ...

Въведете децата в темата с песента „Снежен човек“.

Проведете кратък разговор по съдържанието ѝ,

като насочите вниманието на децата към мислите и чувствата на Снежния човек. След това представете емоционално и изразително текста на **стихотворението „Снежният човек си мисли...“**. Обяснете значението на непознатите думи и представете текста още веднъж. Проведете кратка беседа по съ-

държанието на творбата. Включвайте всички деца според индивидуалните им речеви умения. Примерни въпроси: *На кого е дете Снежният човек? Как разбираш израза „сърдечен приятел“? Будилник или сърце тупти в Снежния човек? Какво е важно за него?* При нужда в хода на беседата използвайте подборно четене, като припомняте отделни откъси от произведението.

Представете текста на произведението още веднъж и поканете няколко деца да го кажат заедно с вас.

Продължете със заучаването на стихотворението наизуст в следващи режимни моменти. Според владееето на български език в групата може да използвате играта „Гореща топка“. При тази игра учителят подава топка на избрано дете, като казва първия стих от всяко двустиие. Например: „*Аз съм дете на децата*“. Детето, което е взело топката, трябва да каже следващия стих „*рожда на детски ръце*“ и бързо да я върне на учителя. Учителят подава на следващо дете, като отново казва първия стих на следващото двустиие. Играта продължава до края на стихотворението. Ако детето, което е хванало топката, не отговори, излиза от играта.

15/2 ЗАЙКО И СНЕЖНИЯТ ЧОВЕК

Введете децата в темата, като им предложите да познаят песента „Снежен човек“ по нейното на-

чало. След това, ако вече я познават добре, може да ги поканите да я изпеят или да я чуят още веднъж. След това насочете вниманието им към илюстрациите в учебното помагало и проведете беседа по съдържанието им, като използвате предложените въпроси. Поканете децата да разкажат какво прави Зайко, за да вземе моркова, и какво се е случило на следващия ден със Снежния човек. Първоначално дайте на децата частичен речев образец за начало на текста – две-три изречения, с които да ги ориентирате в глаголното време и наклонението: „*Един ден децата си направиха Снежен човек на двора. Сложиха му клечки и плетени ръкавици за ръце, голям морков за нос и сламена шапка на главата. През нощта при Снежния човек дойде Зайко...*“

В хода на повествованието подкрепяйте разказващото дете с насочващи въпроси, като внимавате да не нарушите монологичния характер на изказването. Ако децата въпреки това се затрудняват да разказват, предоставете цялостен речев образец, към който да се придържат.

Завършете ситуацията със самостоятелната работа в учебното помагало, като поканите децата да дорисуват и оцветят слънцето и да довършат редовете в края на страницата.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти

МОДУЛ 4

ТЕМА: ДЕТСКИ ЗАБАВЛЕНИЯ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владеее на семеен език и слабо владеее на българския език	При деца с еднакво добро владеее на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	16/1 Възприемане на българската народна приказка „Силният лъв и малката мишка“	16/1 Възприемане на българската народна приказка „Силният лъв и малката мишка“	16/1 Възприемане на българската народна приказка „Силният лъв и малката мишка“
Свързана реч	16/1 Участие в беседа по текста на произведението	16/1 Участие в беседа по текста на произведението Преразказване на произведението с помощта на илюстрация Извеждане на поука от словесно художествено произведение	16/1 Участие в беседа по текста на произведението Преразказване на произведението с помощта на илюстрация Преразказване на произведението от позицията на герой. Извеждане на поука от словесно художествено произведение
Граматически правилна реч	Конструирание на: 16/2 прости изречения – <i>Ани пие. Иво мие. Майката шие.</i>	Конструирание на: 16/2 прости изречения – <i>Ани пие вода. Иво мие ръцете. Майката шие покривка.</i>	Конструирание на: 16/2 прости изречения – <i>Ани пие вода. Иво се мие. Майката шие покривка.</i>
Речник	Разбиране и употреба на: 16/1, 2 съществителни имена – <i>въже, глъжник, помощ, сол, лос, сок, кос, кал, лак</i> глаголи – <i>копал, прегризала, пие, мие, шие</i> прилагателни имена – <i>силен, малка</i>	Разбиране и употреба на: 16/1, 2 съществителни имена – <i>капан, въже, синджир, глъжник, помощ, сол, лос, сок, кос, кал, лак</i> глаголи – <i>копал, сгушила, прегризала, пие, мие, шие</i> прилагателни имена – <i>силен, малка, слабичка</i>	Разбиране и употреба на: 16/1, 2 съществителни имена – <i>капан, въже, синджир, посмешище, страшилище, глъжник, помощ, сол, лос, сок, кос, кал, лак</i> глаголи – <i>копал, изровил, сгушила, прегризала, пие, мие, шие</i> прилагателни имена – <i>силен, могъщ, малка, слабичка</i> наречия – <i>насам-натам, рано</i>
Звукова култура		16/2 Извършване на звуков анализ с акцент ориентиране в първия звук на думата: <i>пие, мие, шие</i>	16/2 Извършване на звуков анализ с акцент ориентиране в първия звук на думата: <i>пие, мие, шие, сол-лос, сок-кос, кал-лак</i>

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

16/1 И МАЛКИТЕ СА СИЛНИ

Въведете децата в темата с пъзела „Лъв и мишка“ ([Puzzle Factory – Безплатни онлайн пъзели](#))

След като децата сглобят картината, им кажете, че днес ще се запознаят с една приказка за силния лъв и малката мишка. След това представете текста на произведението емоционално и изразително и обяснете всички думи, които децата не познават. Прочетете текста още веднъж и насочете вниманието на децата към лабиринта в учебното помагало, като ги поканите да помогнат на мишката да стигне до вързания лъв. След това проведете беседа по съдържанието на приказката. Примерни въпроси: *Какво чува мишката от дупката си? Защо лъвът я гони? Какво се е случило с него? Как му помага мишката? Какъв урок научава лъвът?* Ако децата се затрудняват да говорят на български език, представете текста на приказката още веднъж, като този път го преразкажете. След това поканете няколко деца да разкажат приказката отначало.

Продължете работата по текста в следващи ре-

жимни моменти, като поканите децата, да влязат в ролята на лъва и да разкажат приказката от негово име.

16/2 ИГРАЕМ С ДУМИ

Насочете внимание на децата към страницата в учебното помагало. Поканете ги да назоват действията на Ани, Иво и майка им с една дума и да определят първия звук в думите: *ние, мие, шие*. След това предложете на децата да кажат изречения по схемите за всяка картинка. Обърнете внимание коя дума поставят в синьото квадратче. Може да използвате играта „Живи думи“.

След това продължете с втората задача. След като децата определят броя на звуковете във всяка дума, ги поканете да я кажат отзад напред. За целта също може да използвате играта „Живи думи“, като този път децата ще онагледяват не отделни думи, а отделни звукове.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: игра на маса „Помисли и сглоби“, флашкарти, образователен картон „Судоку“

159

ТЕМА: В ГРАДА ИЛИ НА СЕЛО

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	17/1 Възприемане на приказката „Бързата работа – срам за майстора“ от Ран Босилек	17/1 Възприемане на приказката „Бързата работа – срам за майстора“ от Ран Босилек	17/1 Възприемане на приказката „Бързата работа – срам за майстора“ от Ран Босилек
Свързана реч	17/1 Участие в беседа по текста на произведението	17/1 Участие в беседа по текста на произведението Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката Правилно интерпретиране на пословицата „Бързата работа – срам за майстора“ в контекста на произведението	17/1 Участие в беседа по текста на произведението Преразкаждане на приказката по илюстрации Правилно интерпретиране на пословицата „Бързата работа – срам за майстора“ в контекста на произведението
Речник	Разбиране и употреба на: 17/1, 2 съществителни имена – <i>дърводелец, майстор</i> глаголи – <i>заръчал</i> прилагателни имена – <i>бърза работа</i>	Разбиране и употреба на: 17/1, 2 съществителни имена – <i>дърводелец, майстор, срам</i> глаголи – <i>заръчал, потърпиш</i> прилагателни имена – <i>бърза работа</i>	Разбиране и употреба на: 17/1, 2 съществителни имена – <i>дърводелец, майстор, мебели, срам</i> глаголи – <i>заръчал, потърпиш</i> прилагателни имена – <i>бърза работа, добро име</i> наречия – <i>бързо, сега, тозчас</i>
Звукова култура		17/2 Извършване на звуков анализ с акцент ориентиране в последния звук на думата: <i>кол, кола, колан</i>	17/2 Извършване на звуков анализ с акцент ориентиране в първия и последния звук на думата: <i>кол, кола, колан; агне – елен – нос – сок – кифар – рак</i>

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

17/1 ОБИЧАМ ДА СЛУШАМ ПРИКАЗКИ

Въведете децата в темата с играта „Познай какъв съм аз“, при която водещият извършва подражателни движения, характерни за различни професии, а децата трябва да ги назоват: художник – рисува с четка, певица – пее с микрофон, музи-

кант – свири на китара/пиано, чистачка – мете с метла, готвачка – бърка супа, дървар – сече дърво с брадва. След играта насочете вниманието на децата към задачата в учебното помагало. След като назоват всички предмети и оградят излишния, поканете децата да назоват останалите с една дума. Поставете въпросите: *От какво са изработени? Как наричаме човека, който ги изработва?* Кажете

те им, че днес ще се запознаят с приказката „Бързата работа – срам за майстора“, в която се разказва за един майстор дърводелец. Представете текста на произведението емоционално и изразително, като подкрепите възприемането му с нагледна опора (табло). Определете героите и обяснете значението на непознатите думи. След това прочетете приказката още веднъж и проведете беседа по съдържанието ѝ. Примерни въпроси: *Какво поръчва бащата на майстора? Какво му казва той? Как разбирате изказа: „Бързата работа – срам за майстора“? Защо бащата се отказва от люлката? Кого изпраща при майстора след години? Какво казва майсторът на порасналия син? Съгласни ли сте с него?*

След беседата поканете едно-две деца да разкажат приказката с помощта на илюстрациите. Включвайте всички деца според индивидуалните им речеви умения. Ако децата се затрудняват, подкрепете преразказите им с насочващи въпроси или предоставете частичен речеви образец, като разкажете първия епизод.

В края на ситуацията насочете вниманието на децата към самостоятелната работа в учебното по-

магало, като им предложите да дорисуват и оцветят люлката.

Продължете работата върху преразказа на приказката в следващи режимни моменти.

17/2 ИГРАЕМ С ДУМИ

Насочете вниманието на децата към работната страница в учебното помагало. Поканете ги да назоват думите, след което ги моделирайте с играта „Живи думи“. Към първите три деца, моделиращи думата *к-о-л*, добавете последователно по още едно за всяка следваща дума: *к-о-л-а*, *к-о-л-а-н*.

След това преминете към верижката в учебното помагало. Поканете децата да определят с кой звук завършва първата дума и с кой звук започва втората. Поставете задача да открият липсващите думи и да оцветят кръгчетата им в съответния цвят. Предложете на децата да продължат верижката с други думи. За целта може да използвате играта „Бързо в кръг“ или „Гореща топка“.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Бързата работа – срам за майстора“, флашкарти, образователен картон „Карти“

ТЕМА: АЗ ПЪТУВАМ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Свързана реч	18/1 Участие в беседа по картините	18/1 Участие в беседа по картините Съставяне на изречения по картините	18/1 Участие в беседа по картините Съчиняване на кратък повествователен текст по картините
Речник	Разбиране и употреба на: 18/1 съществителни имена – ваканция, шейна, ски, кола глаголи – пътуват прилагателни имена – зимна 18/2 думи с противоположно значение – широк – тесен; голям – малък; тежък – лек	Разбиране и употреба на: 18/1 съществителни имена – ваканция, шейна, ски, кола, багажник, куфар, планина глаголи – пътуват, забавляват прилагателни имена – зимна, весела 18/2 думи с противоположно значение – широк – тесен; прав – крив; висок – нисък; тежък – лек; голям – малък; бърз – бавен	Разбиране и употреба на: 18/1 съществителни имена – ваканция, шейна, ски, лифт, кола, багажник, куфар, планина глаголи – пътуват, забавляват, возят, спускат прилагателни имена – зимна, снежна, весела 18/2 думи с противоположно значение – широк – тесен; прав – крив; висок – нисък; тежък – лек; голям – малък; бърз – бавен
Звукова култура		18/2 Умения за звуков анализ с акцент ориентиране в гласните звукове: лак, лък, лук	18/2 Умения за звуков анализ с акцент ориентиране в гласните звукове: лак, лък, лук

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

18/1 ЗИМНА ВАКАНЦИЯ

Може да въведете децата в темата с гатанки за зимата, снега, шейната и ските.

След това насочете вниманието на децата към илюстрациите в учебното помагало. Проведете беседа по съдържанието им, като включите предложените въпроси и поканете децата да разкажат за зимната ваканция на Ани и Иво. Включвайте всички деца според индивидуалните им речеви умения. При нужда дайте частичен речев образец за начало

на разказа и подкрепяйте децата с насочващи въпроси в хода на повествованието.

18/2 ИГРАЕМ С ДУМИ

Насочете вниманието на децата към работната страница в учебното помагало. Поканете ги да назоват думите *лак*, *лък*, *лук*, след което ги моделирайте с играта „Живи думи“. Извадете две деца за съгласните звукове (л, к) и три за гласните (а, ъ, у). Подредете „живата дума“ пред групата и поканете децата да я прочетат. Последователно заменяйте децата, които обозначават гласния звук в думата. Добавете

и думата *лек*. След края на играта попитайте децата коя дума е обратна на думата *лек*, и насочете вниманието им към следващите илюстрации. Предложете на децата да разгледат картинките и да кажат по какво си приличат и по какво се различават. След това ги поканете да назоват разликите с обратни думи.

Може да завършите ситуацията с играта „Гореща топка“, при която децата стоят в кръг, а в центъра е педагогът, който подава топката. При всяко подаване той казва начало на изречение, а детето,

което хване топката, трябва да го довърши с подходящия антоним и бързо да върне топката. Примерни изречения:

Заекът е бърз, а костенурката е ..... (бавна)

Слонът е голям, а мишката е ..... (малка)

През деня е светло, а през нощта е ..... (тъмно)

През лятото е топло, а през зимата е ..... (студено)

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователен картон „Лабиринт“

ТЕМА: МОЯТ ПРАЗНИК

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	19/1 Възприемане на стихотворението „Рожден ден“ от Георги Струмски	19/1 Възприемане на стихотворението „Рожден ден“ от Георги Струмски	19/1 Възприемане на стихотворението „Рожден ден“ от Георги Струмски
Пресъздаване на литературно произведение	19/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на радостта от празника, изразена в стихотворението	19/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на радостта от празника, изразена в стихотворението Изпълнение на стихотворението с помощ от педагога	19/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на радостта от празника, изразена в стихотворението Изпълняване наизуст на стихотворението
Речник	Разбиране и употреба на: 19/1, 2 съществителни имена – празник, торта, свещички, агне, овца, риба, ваза, роза глаголи – празнува, брои прилагателни имена – рожден ден, чист 19/2 думи с противоположно значение – широка – тясна, голяма – малка	Разбиране и употреба на: 19/1, 2 съществителни имена – празник, торта, свещички, агне, овца, риба, ваза, роза глаголи – празнува, брои, получава, благодари прилагателни имена – рожден ден, чист, пременен 19/2 думи с противоположно значение – широка – тясна, пълна – празна, голяма – малка.	Разбиране и употреба на: 19/1, 2 съществителни имена – празник, торта, свещички, агне, овца, риба, ваза, роза глаголи – празнува, брои, получава, благодари, гразни, събраха прилагателни имена – рожден ден, чист, пременен, важни 19/2 думи с противоположно значение – широка – тясна, пълна – празна, голяма – малка
Звукова култура	19/2 Правилно произнасяне на звука А. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква А. Правилно свързване на звука А с буквата А.	19/2 Правилно произнасяне на звука А. Откриване на звука А в началото и в края на думата. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква А. Правилно свързване на звука А с буквата А.	19/2 Правилно произнасяне на звука А. Откриване на звука А в началото и в края на думата. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква А. Правилно свързване на звука А с буквата А. Измисляне на думи със звука А.

161

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

19/1 ЧЕСТИТ РОЖДЕН ДЕН!

Въведете децата в темата с подходяща песен. След това представете емоционално и изразително текста на **стихотворението „Рожден ден“** от Георги Струмски. Попитайте децата кой има рожден ден, и обяснете значението на непознатите думи. След това представете текста още веднъж и проведете беседа върху съдържанието на произведението: *Колко свещички духа Петьо? Какво може да прави момчето? Как посреща празника си?* При нужда в хода на беседата използвайте подборно четене, с което да припомните откъси от текста. Включвайте всички деца според индивидуалните им речеви умения. Децата, които владеят в някаква

степен български език, може да отговорят на допълнителни въпроси, свързани с техните рождени дни. Изпълнете стихотворението още веднъж и поканете няколко деца да го кажат съвместно с вас.

В заключителната част на ситуацията преминете към самостоятелната работа в учебното помагало, като поканите децата да дорисуват и оцветят тортата.

Продължете работата по заучаване на стихотворението наизуст в следващи режимни моменти.

19/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата с **играта „Ехо“**, в която водещият произнася определен гласен звук високо, тихо, шепнешком, удължено или накъсано, а останалите деца го повтарят. Обяснете им, че днес ще играят с гласния звук А, и им покажете, че той може

лесно да се „изпее“. След артикулационната гимнастика преминете към играта „Ловци на звукове“, като поставите задача на децата да уловят с пляскане думи, които започват със звука А; думи, които завършват със звука А; думи, които съдържат звука А в средата; думи, които съдържат звука А два пъти. След играта насочете вниманието на децата към страницата в учебното помагало и преминете към изпълнението на задачите. В първата задача децата трябва да назоват животните (*агне, овца*) и да свържат думите с техните звукови модели. Във втората задача трябва да оцветят мястото на звука А в схемите на думите *риба, ваза, роза*. След това трябва

да свържат двойките картинки и да ги назоват с обратни думи: *широка риба – тясна риба; пълна ваза – празна ваза; голяма роза – малка роза*.

Продължете ситуацията, като покажете графичния символ на буквата А на страницата и поканите децата да го открият в стаята (на табла, книжки и др.) След това поставете условие да дорисуват и оцветят буквата А и да открият и оградят буква А в мрежата.

Предложете на децата игрите: „Виждам, виждам нещо с А...“, „Кажете име с А“, „Кой ще каже повече думи с А“ и др.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Работа с пластилин – букви“, флашкарти

ТЕМА: ОБИЧАМ ДА ИГРАЯ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	20/1 Възприемане на турската народна приказка „Опак султан“	20/1 Възприемане на турската народна приказка „Опак султан“	20/1 Възприемане на турската народна приказка „Опак султан“
Свързана реч	20/1 Участие в беседа по текста на произведението	20/1 Участие в беседа по текста на произведението Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката	20/1 Участие в беседа по текста на произведението Преразказване на приказката с помощта на илюстрации
Речник	Разбиране и употреба на: 20/1, 2 съществителни имена – султан, коне, надбягване, езгач, език, око, нос, ръка, ухо, очила, кълбо, комин глаголи – сгодил прилагателни имена – opak, богат	Разбиране и употреба на: 20/1, 2 съществителни имена – султан, коне, надбягване, езгач, сватбари, език, око, нос, ръка, ухо, очила, кълбо, комин глаголи – сгодил, рипнали прилагателни имена – opak, богат, конни наречия – наопак	Разбиране и употреба на: 20/1, 2 съществителни имена – султан, коне, надбягване, езгач, сватбари, зрители, език, око, нос, ръка, ухо, очила, кълбо, комин глаголи – сгодил, рипнали, пришпорил прилагателни имена – opak, богат, конни, слисан, белообраз наречия – наопак, вкупом
Звукова култура	20/2 Правилно произнасяне на звука О. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква О. Правилно свързване на звука О с буквата О.	20/2 Правилно произнасяне на звука О. Откриване на звука О в началото и в края на думата. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква О. Правилно свързване на звука О с буквата О.	20/2 Правилно произнасяне на звука О. Откриване на звука О в началото и в края на думата. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква О. Правилно свързване на звука О с буквата О. Измисляне на думи със звука О.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

20/1 ОПАК СУЛТАН

Въведете децата в ситуацията със **сбъркана приказка**:

През една зима паднал голям сняг. Хората не можели да излизат навън. Едно малко момиче, като разбрало, че майка му си е легнала, излязло на големия сняг да си играе. Насред двора видяло една голяма котка, която била замръзнала, и я прибрало вкъщи.

– Кажете ми, приятелю, от какво имаш нужда? Може би ще ти помогна!

– Не видиш ли какво ми е? Хванаха ме едни ловци, вързаха ме с това въже и пратиха единия в града да донесе синджир, за да ме вържат по-здраво и да

ме водят из градовете, за да ми се смеят и подиграват всички. Който ме види, все ще рече: „Значи, и царят на животните може да стане за посмешище?“ Какво можеш да ми помогнеш ти, като си толкова малка и слабишка?

На сутринта, когато майката на момиченцето се събудила, какво да види – в къщата спи котка. Взела я и я изкарала навън.

Много се ядосала котката, тръгнала си по пътя и си мърморела: „Как може да се случи така! Аз, такъв голям и силен лъв, цар на всички животни, страшилище за малки и големи, какво стана с мен! Какво дойде до главата ми! Какво време доживях, та сега да се имам длъжник на една нищо и никаква мишка!“

След като децата познаят приказките „Котките

ядат и след това се мият“ и „Силният лъв и малката мишка“, им кажете, че днес ще се запознаят с още една много интересна турска народна приказка, която се казва „Опак султан“. Обяснете значението на всяка дума в заглавието и представете текста емоционално и изразително, като паралелно с това вкарате и нагледната опора. Определете героите и обяснете значението на непознатите думи в текста. След това прочетете приказката още веднъж и проведете беседа по съдържанието ѝ, като включите предложените въпроси.

След беседата поканете едно-две деца, да разкажат приказката с помощта на илюстрациите. Включвайте всички деца според индивидуалните им речеви умения. Ако децата се затрудняват, подкрепете преразказите им с насочващи въпроси или предоставете частичен речев образец, като разкажете първия епизод.

20/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата с играта „Ехо“ (виж 19/2). Обяснете им, че днес ще играят с гласния звук О, и им покажете, че той може лесно да се „изпее“.

След това предложете на децата да сглобят пъ-

зела „Големи емоции“ от Puzzle Factory ([Puzzle Factory – Безплатни онлайн пъзели](#)) и ги поканете да озвучат със звука О всяка емоция – уплашен, тъжен, радостен, гневен.

Продължете ситуацията с играта „Ловци на звукове“ (виж 19/2). След играта насочете вниманието на децата към страницата в учебното помагало и преминете към изпълнението на задачите.

В първата задача децата трябва да назоват сетивните органи (уста, око, ръка, нос, ухо) поотделно и с една дума (сетива). След това трябва да оградят тези от тях, в които чуват звук О.

Представете графичния символ на буквата О на страницата и поканете децата да го открият в статята (на табла, книжки и др.) Продължете с втората задача, в която децата трябва да оцветят буквата О в картинките на очила, кълбо и комин, както и мястото на звука О в схемите на думите.

В края на ситуацията може да предложите игри-те: „Виждам, виждам нещо с О...“, „Кажи име с О“, „Кой ще каже повече думи с О“ и др.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Работа с пластилин – букви“, флашкарти

МОДУЛ 5

ТЕМА: ИСКАМ ДА СЪМ КАТО ТЯХ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Свързана реч Граматически правилна реч	21/1 Участие в беседа по сюжетни картини	21/1 Участие в беседа по сюжетни картини Съставяне на кратък повествователен текст по сюжетни картини	21/1 Участие в беседа по сюжетни картини Съставяне на кратък повествователен текст по сюжетни картини Предлагане на различни варианти за развитие на сюжета
Речник	Разбиране и употреба на: 21/1, 2 съществителни имена – огън, пожар, телефон, кокиче, елха, слънце, петле глаголи – забранява, помага прилагателни имена – уплашена числителни имена – едно, пет	Разбиране и употреба на: 21/1, 2 съществителни имена – кибрит, огън, пожар, запалка, телефон, кокиче, елха, слънце, петле, еднорог глаголи – забранява, помага, изгася прилагателни имена – уплашена числителни имена – едно, пет	Разбиране и употреба на: 21/1, 2 съществителни имена – кибрит, огън, пожар, пожарникар, запалка, телефон, ютия, кокиче, елха, слънце, петле, еднорог глаголи – предупреждава, забранява, помага, изгася прилагателни имена – уплашена, дистанционно управление числителни имена – едно, пет
Звукова култура	21/2 Правилно произнасяне на звука Е. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква Е. Правилно свързване на звука Е с буквата Е.	21/2 Правилно произнасяне на звука Е. Откриване на звука Е в началото и в края на думата. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква Е. Правилно свързване на звука Е с буквата Е.	21/2 Правилно произнасяне на звука Е. Откриване на звука Е в началото и в края на думата. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква Е. Правилно свързване на звука Е с буквата Е. Измисляне на думи със звука Е.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

21/1 АНИ И ОГЪНЧЕТО

Може да въведете децата в темата с гатанки за огъня и водата.

*Юначага златокос,
без очи, уши и нос,
всичко лапа и поглъща –
пръчка, книга, дреха, къща.
Но дадеш ли му вода,*

той умира начаса.
Що е то? (огньят)
 Бълбука в дерета,
 от извори блика,
 на огъня реже
 без ножче езика.
Що е то? (водата)

След това насочете вниманието на децата към илюстрациите в учебното помагало и проведете беседа по съдържанието им, като използвате предложените въпроси. Поканете ги да разкажат какво се е случило с Ани, като си помагат с картинките. Предложете на децата да оградят предметите, с които е опасно да играят, и да обяснят защо.

Завършете ситуацията с песента „С огъня шега не бива“ (14) С огъня шега не бива – YouTube

21/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата с **играта „Ехо“** (виж 19/2). Обяснете им, че днес ще играят с гласния звук Е, и им покажете, че той може лесно да се „изпее“.

Може да използвате и скороговорката: „Пет ежлета весели наежено пеят, наежено се смеят“. Поканете децата да я кажат след вас колкото може по-бързо, и след това ги попитайте: „Кой звук се

чува най-много?“

След артикулационната гимнастика, преминете към играта „Ловци на звукове“ (виж 19/2).

След играта насочете вниманието на децата към работната страница в учебното помагало и преминете към изпълнението на задачите. В първата задача децата трябва да свържат и оцветят двете половини на пъзелите (*кокиче, слънце, елха*). След това трябва да свържат получените картинки с техните звукови модели.

Във второто упражнение трябва да свържат числата, които са скрити в думите *петле* и *еднорог*, и да оцветят мястото на звука Е в схемите.

След това представете графичния символ на буквата Е на страницата и поканете децата да го открият в статята (на табла, книжки и др.) Поставете задачите да дорисуват и оцветят буквата Е и да открият и оградят буквата Е в мрежата.

Завършете педагогическата ситуация с игрите: „Виждам, виждам нещо с Е...“, „Кажи име с Е“, „Кой ще каже повече думи с Е“ и др.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Работа с пластилин – букви“, флашкарти, игра на маса „Азбука с антоними“, образователен картон „Карти“

ТЕМА: ЗА НАРОДНИТЕ ОБИЧАИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	22/1 Възприемане на стихотворението „Мартенички“ от Атанас Душков	22/1 Възприемане на стихотворението „Мартенички“ от Атанас Душков	22/1 Възприемане на стихотворението „Мартенички“ от Атанас Душков
Пресъздаване на литературно произведение	22/1 Участие в беседа по текста на произведението	22/1 Участие в беседа по текста на произведението Изпълнение на стихотворението с помощ от педагога	22/1 Участие в беседа по текста на произведението Изпълняване наизуст на стихотворението
Речник	Разбиране и употреба на: 22/1, 2 съществителни имена – <i>морава, мартенички, чиния, лъжица, нож, вилица, прибори, врата</i> глаголи – <i>раздава</i> прилагателни имена – <i>зелена, весела, хубави</i> 22/2 думи с противоположно значение – <i>влиза – излиза</i>	Разбиране и употреба на: 22/1, 2 съществителни имена – <i>морава, мартенички, миг, отбор, чиния, лъжица, нож, вилица, прибори, врата</i> глаголи – <i>раздава, долетяха</i> прилагателни имена – <i>зелена, добричка, весела, хубави</i> 22/2 думи с противоположно значение – <i>влиза – излиза</i>	Разбиране и употреба на: 22/1, 2 съществителни имена – <i>морава, мартенички, миг, отбор, редици, премени, чиния, лъжица, нож, вилица, прибори, врата</i> глаголи – <i>раздава, долетяха, срещнаха</i> прилагателни имена – <i>зелена, дългоухо, добричка, весела, хубави</i> 22/2 думи с противоположно значение – <i>влиза – излиза</i>
Звукова култура	22/2 Правилно произнасяне на звука И. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква И. Правилно свързване на звука И с буквата И.	22/2 Правилно произнасяне на звука И. Откриване на звука И в началото и в края на думата. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква И. Правилно свързване на звука И с буквата И.	22/2 Правилно произнасяне на звука И. Откриване на звука И в началото и в края на думата. Разпознаване на графичния символ на главната печатна буква И. Правилно свързване на звука И с буквата И. Измисляне на думи със звука И.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

22/1 БАБА МАРТА

Въведете децата в темата с **песента „Марте-**

нички“ (текст и музика: Невена Кючукова).

Проведете кратък разговор по съдържанието ѝ, като насочите вниманието на децата към предстоящия празник. След това представете емоционално

и изразително текста на **стихотворението „Мартенички“** от Атанас Душков, като подкрепите възприемането му с нагледната опора в учебното помагало. Обяснете значението на непознатите думи и представете текста още веднъж. Проведете кратка беседа по съдържанието на творбата, като използвате предложените въпроси. При нужда в хода на беседата използвайте подборно четене, като припомняте отделни откъси от произведението.

Представете текста на произведението още веднъж и поканете няколко деца да го кажат заедно с вас.

Продължете със заучаването на стихотворението наизуст в следващи режимни моменти. Може да запознаете децата и с песента по стихотворението „Мартенички“ (музика: Иван Кавалджиев, текст: Атанас Душков). (14) Мартенички (На зелената мо-
рава) – YouTube)

22/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата с **играта „Ехо“** (виж 19/2). Обяснете им, че днес ще играят с гласния звук И, и им покажете, че той може лесно да се „изпее“.

Може да включите и аудиозапис на пиленца, като поставите задача към децата да познаят животните. (14) ПИЛЕНЦА ВТОРИ ДЕН – YouTube След това ги поканете да имитират чутото чрез звукоподражание, като разтягат устните си в широка и

тясна усмивка. ПИ-ПИ-ПИ.

След артикулационната гимнастика преминете към играта „Ловци на звукове“ (виж 19/2).

След играта насочете вниманието на децата към работната страница в учебното помагало и преминете към изпълнението на задачите.

Разгледайте отново илюстрацията по стихотворението „Мартенички“ и поканете децата да оградят всички герои, в названията на които чуват звука И – Лисана, Катеричката и птичките.

В първата задача по темата децата трябва да оцветят картинките на думите, в които чуват звука И два пъти (*чиния, вилица*), след това да назоват вилцата, ножа и лъжицата с една дума – *прибори*.

Във втората задача децата трябва да назоват действията на Иво с антоними (*влиза – излиза*) и да оцветят мястото на звука И в схемите.

След това представете графичния символ на буквата И на страницата и поканете децата да го открият в статията (на табла, книжки и др.). Поставете задачите да дорисуват и оцветят буквата И и да открият и оградят буквата И в мрежата.

Завършете педагогическата ситуация с игрите: „Виждам, виждам нещо с И...“, „Кажи име с И“, „Кой ще каже повече думи с И“ и др.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Работа с пластилин – букви“, флашкарти, игра на маса „Азбука с антоними“

ТЕМА: БЪЛГАРИЯ Е МОЯТА РОДИНА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	23/1 Възприемане на стихотворението „Иска ми се“ от Иван Вазов	23/1 Възприемане на стихотворението „Иска ми се“ от Иван Вазов	23/1 Възприемане на стихотворението „Иска ми се“ от Иван Вазов
Пресъздаване на литературно произведение	23/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на любовта към родината, изразена в стихотворението	23/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на любовта към родината, изразена в стихотворението Изпълнение на стихотворението с помощ от педагога	23/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на любовта към родината, изразена в стихотворението Изпълняване наизуст на стихотворението
Речник	Разбиране и употреба на: 23/1, 2 съществителни имена – <i>родина, граница, балкани, гори, ъгъл, ухо</i> глаголи – <i>застана</i> прилагателни имена – <i>мила, хубави</i> 23/2 думи с противоположно значение – <i>дърпа – бута</i>	Разбиране и употреба на: 23/1, 2 съществителни имена – <i>родина, граница, балкани, гори, ниви, ъгъл, ухо</i> глаголи – <i>застана, прегърна</i> прилагателни имена – <i>мила, хубави, преорани</i> 23/2 думи с противоположно значение – <i>дърпа – бута</i>	Разбиране и употреба на: 23/1, 2 съществителни имена – <i>родина, граница, балкани, гори, ниви, пот, ъгъл, ухо</i> глаголи – <i>застана, прегърна, обгърна</i> прилагателни имена – <i>мила, хубави, преорани, напоени, цяла</i> 23/2 думи с противоположно значение – <i>дърпа – бута</i>
Звукова култура	23/2 Правилно произнасяне на звуковете У и Ъ. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви У и Ъ. Правилно свързване на звуковете У и Ъ с техните букви.	23/2 Правилно произнасяне на звуковете У и Ъ. Откриване на звуковете У и Ъ в началото и в средата на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви У и Ъ. Правилно свързване на звуковете У и Ъ с техните букви.	23/2 Правилно произнасяне на звуковете У и Ъ. Откриване на звуковете У и Ъ в началото и в средата на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви У и Ъ. Правилно свързване на звуковете У и Ъ с техните букви. Измисляне на думи, съдържащи звуковете У и Ъ.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

23/1 ИСКА МИ СЕ

Въведете децата в темата с песен за родината. Проведете кратък разговор по съдържанието ѝ, като акцентирате върху чувството, което носи. След това представете емоционално и изразително текста на стихотворението „Иска ми се“ от Иван Вазов, като подкрепите възприемането му с илюстрацията в учебното помагало. Определете лирическия герой (*Кой говори в стихотворението?*), обяснете значението на непознатите думи и представете текста още веднъж. Проведете беседа по съдържанието му, като използвате предложените въпроси. При нужда в хода на беседата използвайте подборно четене, като припомняте отдели откъси от творбата.

Изпълнете стихотворението още веднъж и поканете няколко деца, които владеят български език в някаква степен, да го кажат заедно с вас.

Завършете ситуацията със самостоятелната работа в учебното помагало, като предложите на децата да очертаят границите на България.

Продължете със заучаването на стихотворението наизуст в следващи режимни моменти.

23/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата с песента „А-бара-ша/Песничка за гласните“ в изпълнение на ДВГ „Бон-Бон“. (19) [BON-BON /А-бара-ша /Песничка за гласните \(official video\) – YouTube](#)) Попитайте децата за кои звукове се пее в песента и кои от тях познават. След това насочете вниманието им към

работната страница и ги поканете да назоват картинките на *ухо* и *вгъл* в лабиринтите. Попитайте ги с кой звук започва всяка дума, както и колко пъти чуват звука **Ъ** в думата *вгъл*. Покажете буквата на всеки звук и поканете децата да оцветят кръгчетата на буквите **У** и **Ъ** в червено. След като свържат всяка картинка с нейната буква, предложете на децата да дорисуват и оцветят буквите **У** и **Ъ**.

След това преминете към играта „Ловци на звукове“, като дадете задача на децата да улавят с плякане само думи, в които чуват звука **У**: *кукла, кутия, кълбо, бутилка, ботуши, бъчва, стълба, студено* и др. След това трябва да улавят само думи, в които чуват звука **Ъ**: *къща, ръка, река, връзвам, отвързвам, врата, къня, капя, скъсан, скубя* и др.

След играта насочете вниманието на децата към илюстрацията във втората задача. Поканете ги да назоват действията на децата с антоними (обратни думи): *дърпа – бута*. Попитайте ги в коя от думите чуват звука **У** и в коя звука **Ъ**. Накрая поставете условие да оцветят квадратчето на звуковете **У** и **Ъ** в схемите.

Завършете ситуацията с песента „Песен за гласните букви“. (19) [Песен на гласните букви – YouTube](#))

Поставете условие към децата да слушат песента внимателно и да кажат за кой гласен звук не се пее в нея.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Работа с пластилин – букви“, флашкарти, игра на маса „Азбука с антоними“

ТЕМА: ИДВА ПРОЛЕТТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	24/1 Възприемане на стихотворението „Мама“ от Калина Малина	24/1 Възприемане на стихотворението „Мама“ от Калина Малина	24/1 Възприемане на стихотворението „Мама“ от Калина Малина
Свързана реч	24/1 Споделяне на мисли за обичта си към своята майка	24/1 Споделяне на мисли за обичта си към своята майка	24/1 Споделяне мисли за обичта си към своята майка Съчиняване на разсъждение със заглавие „Защо обичам мама?“
Пресъздаване на литературно произведение	24/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на любовта към майката, изразена в стихотворението	24/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на любовта към майката, изразена в стихотворението Изпълнение на стихотворението с помощ от педагога	24/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на любовта към майката, изразена в стихотворението Изпълняване наизуст на стихотворението
Речник	Разбиране и употреба на: 24/1, 2 съществителни имена – <i>мама, усмивки, приказки, мед, нож, мече, ножица, камък, книга</i> глаголи – <i>видиш, обичам, слушам</i> прилагателни имена – <i>светли</i>	Разбиране и употреба на: 24/1, 2 съществителни имена – <i>мама, слънчице, усмивки, приказки, мед, нож, мече, ножица, камък, книга</i> глаголи – <i>видиш, познаеш, обичам, бърбя, слушам</i> прилагателни имена – <i>светли, топли</i>	Разбиране и употреба на: 24/1, 2 съществителни имена – <i>мама, слънчице, усмивки, приказки, прегръдки, мед, нож, мече, ножица, камък, книга</i> глаголи – <i>наричам, видиш, познаеш, обичам, радвам, грея, бърбя, слушам, сгушвам</i> прилагателни имена – <i>цял, светли, топли</i>

	24/2 думи с противоположно значение – мек – твърд	24/2 думи с противоположно значение – мек – твърд	24/2 думи с противоположно значение – мек – твърд, отворена – затворена
Звукова култура	24/2 Правилно произнасяне на звуковете М и Н. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви М и Н. Правилно свързване на звуковете М и Н с техните букви.	24/2 Правилно произнасяне на звуковете М и Н. Откриване на звуковете М и Н в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви М и Н. Правилно свързване на звуковете М и Н с техните букви.	24/2 Правилно произнасяне на звуковете М и Н. Откриване на звуковете М и Н в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви М и Н. Правилно свързване на звуковете М и Н с техните букви. Измисляне на думи, съдържащи звуковете М и Н.
Граматически правилна реч		Конструирани на: 24/2 сложни съчинени изречения със съюза „а“ – Мечето е меко, а камъкът е твърд.	Конструирани на: 24/2 сложни съчинени изречения със съюза „а“ – Мечето е меко, а камъкът е твърд.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

24/1 МАМА

Може да въведете децата в темата с модифициран вариант на стихотворението „Кой, деца, ни рано буди“ от Иван Генов:

*Кой, деца, ви рано буди,
кой за вас се цял ден труди?
Кой най-много ви обича,
кой ви храни и облича?
Кой ви милва и завива,
кой с песни ви приспива?*

След това им предложете да чуят песента „Песен за мама“ (музика: Мария Шоселова). (22) Песен за мама – детска песничка – YouTube

Проведете кратък разговор по съдържанието ѝ, като акцентирате върху чувството, което носи. След това представете емоционално и изразително стихотворението „Мама“ от Калина Малина. Определете лирическия герой (*Кой говори в стихотворението?*) и обяснете значението на непознатите думи. Представете текста още веднъж и проведете беседа по съдържанието му, като използвате подборно четене. Примерни въпроси: *Как детето иска да прегърне мама? Как иска да я радва? Какво иска да прави с мама? Вие как показвате на мама, че я обичате?* Поканете децата да разкажат защо обичат мама. Включете всички деца според индивидуалните им речеви умения.

След това представете текста на стихотворението още веднъж и поканете няколко деца да го кажат заедно с вас.

Продължете със заучаването на стихотворението наизуст в следващи режимни моменти.

24/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата с дихателна гимнастика. Подходящо е упражнението „Ароматно цвете“. За целта може да внесете в групата пролетни цветя – минзухар и нарцис – и да раздадете по едно на всяко дете. Децата трябва да вдишат дълбоко през

носа, за да усетят аромата на цветето, и да издишат през устата. След това ги попитайте познават ли цветята. Ако не знаят имената им, вие им ги кажете, като подканите децата да ги повторят след вас. Поканете ги да определят с кой звук започват думите *минзухар* и *нарцис*, като го кажат изолирано. След това насочете вниманието им към работната страница и ги поканете да назоват картинките на *мед* и *нож* в лабиринтите. Попитайте децата с кой звук започва всяка дума, и покажете неговата буква в горния десен ъгъл на страницата. Веднага след това ги попитайте виждат ли и други букви М/Н на страницата, и ги накарайте да ги посочат. Поканете децата да оцветят кръгчетата на правилните букви М и Н в лабиринтите в син цвят. След като свържат всяка картинка с нейната буква, предложете на децата да дорисуват и оцветят буквите М и Н.

След това преминете към играта „Ловци на звукове“, като дадете задача на децата да улавят с пляскане думи, които започват със звука М/Н; думи, които завършват със звука Н; думи, които съдържат звука М в средата.

Продължете с втората задача, като анализирате позицията на звуковете М и Н в думите и поканите децата да оцветят в синьо квадратчетата им в схемите. След това обсъдете за кои от картинките можем да използваме обратните думи *мек – твърд* и *отворена – затворена*.

Продължете работа, като поканите децата да съставят изречение по схемата със съюза „а“: *Мечето е меко, а камъкът е твърд*.

Предложете на децата, които в известна степен владеят български език, да кажат изречение със съюза „а“ за ножицата и книгата: *Ножицата е затворена, а книгата е отворена*.

Завършете ситуацията със самостоятелната работа в помагалото, като предложите на децата да довършат редовете.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Лото“, игра на маса „Азбука с антоними“

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА УСВОЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК ОТ ДЕТЕТО (тема 25)

ТЕМА: ПРОЛЕТ, ЗДРАВЕЙ!

25/1, 2 ВЕЧЕ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по тема „Пролет,

здравей!“ на стр. 29, 30 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 6 – 7-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

168

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Съществителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи бащата.
			Посочи майката.
			Посочи момиченцето.
			Посочи дивана.
			Посочи куклата.
			Посочи кубчетата.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа изображенията на <i>слон</i> , <i>коте</i> и <i>агне</i> на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи слона.
			Посочи котето.
			Посочи агнето.
			Посочи кой подава куклата.
Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи отворения прозорец.
			Посочи розовата рокля.
			Посочи мокрото куче.
	Антоними	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа изображенията на <i>слон</i> , <i>коте</i> и <i>агне</i> на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж отново животните. Посочи голямо и малко животно. (<i>слон</i> – <i>коте</i>)
			Виж отново животните. Посочи бяло и черно животно. (<i>агне</i> – <i>коте</i>)
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи картината, на която вали силно.
	Предлози	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи топката зад момиченцето.
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи четири кубчета.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картинка: Мъжът разговаря с дърводелеца.
			Виж картинките. Посочи на коя картинка: Конете се надбягват.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти прочета част от приказка, а ти избири картинка за нея: <i>Един баща отишъл при дърводелец и си поръчал люлка за детето. Като пазарили люлката, бащата рекъл:</i> – <i>Слушай, майсторе. Колкото пари поиска за люлката, дадох ти. Гледай хубавичко да я изпипаш и по-скоро да я изкараш.</i> – <i>У мене лоша работа няма, приятелю – отговорил дърводелецът. – Но бързо няма да стане. Бързата работа – срам за майстора.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$
 m_1 – брой точки на детето
 n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Пролет, здравей!“ на стр. 29, 30 от учебното помагало

„Пъстър свят“ за 6 – 7-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Съществителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>бащата</i> на илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>майката</i> на илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови коя е тази.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момиченцето</i> на илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>дивана</i> на илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>куклата</i> на илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кубчетата</i> на илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите изображението на <i>слон</i> на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите изображението на <i>коте</i> на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите изображението на <i>агне</i> на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите изображенията на <i>слон</i> , <i>коте</i> и <i>агне</i> на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“. Изпълнението на задачата се оценява както следва: С 1 точка – при определяне позицията на звука О в едната дума; с 2 точки – при определяне позицията на звука О в двете думи.	В названията на кои животни чуваш звука О? Оцвети в червено квадратчетата на звука О в схемите.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите изображенията на <i>слон</i> , <i>коте</i> и <i>агне</i> на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“. Изпълнението на задачата се оценява както следва: С 1 точка – при определяне позицията на звука Н в едната дума; с 2 точки – при определяне позицията на звука Н в двете думи.	В названията на кои животни чуваш звука Н? Оцвети в синьо квадратчетата на звука Н в схемите.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави майката.

		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 4 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави момичето.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 1 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво правят момчето и кучето.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 4 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв е прозорецът.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 4 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е роклята на куклата.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 2 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е кучето.
	Антоними	Поставете инструкцията към детето, като посочите изображения на <i>слон</i> и <i>коте</i> на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Как ще наречеш слона и котето с обратни думи?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите изображения на <i>агне</i> и <i>коте</i> на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Как ще наречеш агнето и котето с обратни думи?
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 1 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Как вали на първата картина: силно или слабо?
	Предлози	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Къде се намира червената топка: пред или зад момиченцето?
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 3 на стр. 29 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са кубчетата?
	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите първата илюстрация на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за мъжа.	Продължи изречението: Мъжът ... (Кажете нещо за мъжа.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите втората илюстрация на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за конете.	Продължи изречението: Конете ... (Кажете нещо за конете.)
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Чете се откъс от приказката и се поставя инструкцията. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка. Ако детето е присъствало в педагогическата ситуация през учебната година и познава приказката, прави преразказ; ако не познава приказката, прави разказ по начало от литературно произведение. И в двата случая се оценява съставянето на текст.	Ще ти прочета началото на приказката, а ти разкажи какво се е случило после. <i>Един баща отишъл при дърводелец и си поръчал люлка за детето. Като пазарили люлката, бащата рекъл:</i> – <i>Слушай, майсторе. Колкото пари поиска за люлката, дадох ти. Гледай хубавичко да я изпипаш и по-скоро да я изкараш.</i> – <i>У мене лоша работа няма, приятелю – отговорил дърводелецът. – Но бързо няма да стане. Бързата работа – срам за майстора.</i>
Звукова култура	Фина моторика	Поставете инструкцията към детето, като посочите графичната задача на стр. 30 от учебното помагало „Пъстър свят“. Изпълнението на задачата се оценява както следва: С 1 точка – при груби отклонения от дадения образец; с 2 точки – при частично изпълнение на задачата (има нарушения на посочените изисквания); с 3 точки – задачата е изпълнена точно, наблюдава се точност на линията, съответствие във височината и широчината на фигурата с образеца.	Нарисувай същата къща в мрежата.

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$
 m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране
 m_2 – брой точки на детето за езикова продукция
 n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране
 n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

МОДУЛ 6

ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ (от тема 26 до тема 34)

ТЕМА: ВСИЧКО СЕ СЪБУЖДА

171

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Свързана реч	26/1 Участие в беседа по сюжетни картини	26/1 Участие в беседа по сюжетни картини Съставяне на кратък повествователен текст по сюжетни картини	26/1 Участие в беседа по сюжетни картини Съставяне на кратък повествователен текст по сюжетни картини
Речник	Разбиране и употреба на: 26/1, 2 съществителни имена – пчела, куче, цвете, нос, лъв, рица, роза, лале, дръвче глаголи – помирисва, ужили, засажда, полива прилагателни имена – работлива	Разбиране и употреба на: 26/1, 2 съществителни имена – пчела, куче, парк, цвете, лепенка, нос, лъв, рица, роза, лале, нарцис, лейка, дръвче глаголи – разхождат, помирисва, ужили, превърза, засажда, полива прилагателни имена – работлива	Разбиране и употреба на: 26/1, 2 съществителни имена – пчела, куче, парк, цвете, разходка, лепенка, нос, лъв, рица, роза, лале, нарцис, лейка, дръвче глаголи – разхождат, помирисва, ужили, натъжи, превърза, играят, засажда, полива прилагателни имена – работлива, любопитно
Звукова култура	26/2 Правилно произнасяне на звуковете Л и Р. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Л и Р. Правилно свързване на звуковете Л и Р с техните букви.	26/2 Правилно произнасяне на звуковете Л и Р. Откриване на звуковете Л и Р в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Л и Р. Правилно свързване на звуковете Л и Р с техните букви.	26/2 Правилно произнасяне на звуковете Л и Р. Откриване на звуковете Л и Р в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Л и Р. Правилно свързване на звуковете Л и Р с техните букви. Измисляне на думи, съдържащи звуковете Л и Р.
Граматически правилна реч		Конструирание на: 26/1 сложни съчинени изречения със съюза „и“ – Пчелата ужили Бобо. Пчелата излетя от цветето. Пчелата излетя от цветето и ужили Бобо. 26/2 сложни съчинени изречения със съюза „а“ – Ани полива цвете. Иво засажда дърво. Ани полива цвете, а Иво засажда дърво.	Конструирание на: 26/1 сложни съчинени изречения със съюза „и“ – Пчелата ужили Бобо. Пчелата излетя от цветето. Пчелата излетя от цветето и ужили Бобо. 26/2 сложни съчинени изречения със съюза „а“ – Ани полива цвете. Иво засажда дърво. Ани полива цвете, а Иво засажда дърво.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

26/1 ИВО И БОБО – разказ по картини

Може да въведете децата в темата с гатанка за пчелата:

Жълто-черна на райета

и летя като ракета.

Работата – най-напред

да събирам сладък мед.

С моите дружки работливи

търсиме в поля и ниви

най-красивите цветя,

цъфнали през пролетта.

Със крила съм като птичка,

но съм мъничка ..... (пчеличка)

След това им предложете да чуят песента „Бръм, бръм, бръм“. (26) Бръм, бръм, бръм – Детски Песни – HeyKids – YouTube) Проведете кратък разговор за пчелата и насочете вниманието на децата към илюстрациите в помагалото. Представете героите – Иво и Бобо, и проведете беседа по съдържанието на картините, като използвате предложените въпроси. Накрая поканете децата да разкажат какво се случва с героите. Включете децата според индивидуалните им речеви умения. Децата, които в известна степен владеят български език, отговарят на въпроси по илюстрацията. Децата, които владеят еднакво добре и български, и семеен език, се насочват към използване на правилно построени изречения.

След това насочете вниманието на децата към схемите и ги поканете да съставят изречения по тях. За целта използвайте предложените въпроси. Децата първо трябва да съставят кратко просто и просто разширено изречение, а след това да синтезират двете изречения в сложно съчинено със съюза „и“.

Завършете ситуацията с песен, като покажете на децата музикално-ритмични движения по нея.

26/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Може да въведете децата в темата с артикулационната гимнастика „Веселото езиче“: *Живяло веселото езиче в къщичката си. Всяка сутрин се събуждало от звъна на будилника – ЗЪР-Р-Р-Р. Часовникът, който тиктакал неуморно, му казвал, че е време за ставане – устата е полуотворена, с върха*

на езика се достигат ъглите на устните – тик-так. *Езичето първо почиствало зъбките – устата е затворена, извършват се кръгови движения на езика по повърхността на зъбите, от едната страна към другата и обратно. След това сладко-сладко закусвало – върхът на езика облизва горната устна от ляво надясно и долната от дясно наляво. И вече било готово за игри и забавления. А вие готови ли сте?*

След това предложете на децата да кажат след вас колкото се може по-бързо скороговорките: *Леля Лала люля Лили. Рачо реже риба. Режи Рачо, Рачо осмокрачо.*

Попитайте децата кой звук чуват най-много във всяка от скороговорките. Кажете им, че днес ще играят със звуковете Л и Р, и насочете вниманието им към работната страница. Поканете ги да назоват картинките на *лъв* и *риза* в лабиринтите. Попитайте децата с кой звук започва всяка дума, и покажете неговата буква в горния десен ъгъл на страницата. Веднага след това ги попитайте виждат ли и други букви Л/Р на страницата и ги накарайте да ги посочат. Поканете децата да оцветят кръгчетата на буквите Л и Р в лабиринтите в син цвят. След като свържат всяка картинка с нейната буква, предложете на децата да дорисуват и оцветят буквите Л и Р.

След това преминете към играта „Ловци на звукове“, като дадете задача на децата да улавят с пляскане думи, които започват със звук Л/Р; думи, които завършват със звук Л/Р; думи, които съдържат звук Л/Р в средата.

Продължете с второто упражнение, като анализирате позицията на звуковете Л и Р в думите и поканите децата да оцветят в синьо квадратчетата им в схемите. След това ги поканете да посочат излишната картинка и да назоват останалите с една дума – *цветя*.

След това поканете децата да кажат изречения по картинките за Ани и Иво, като си помагат със схемите. Поставете условие да използват съюза „а“ в третото изречение.

Завършете ситуацията със самостоятелната работа в помагалото, като предложите на децата да свържат всяко цвете с неговата сянка.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: образователен картон „Лабиринт“, образователен картон „Открий петте разлики“, флашкарти, игра на маса „Лото“

ТЕМА: ЖИВОТНИТЕ СА ЗАЕТИ

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	27/1 Възприемане на приказката „Зелена приказка“ от Мая Дългъчева	27/1 Възприемане на приказката „Зелена приказка“ от Мая Дългъчева	27/1 Възприемане на приказката „Зелена приказка“ от Мая Дългъчева
Свързана реч Граматически правилна реч	27/1 Участие в беседа по текста на произведението	27/1 Участие в беседа по текста на произведението Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката	27/1 Участие в беседа по текста на произведението Преразказване на приказката с помощта на илюстрации

Речник	Разбиране и употреба на: 27/1, 2 съществителни имена – буболече, костюм, треви, беда, сврака, зар, салам, слънце, сърце, усмивка, грозде, ваза, зъб, заек, сърна, зеле, сено глаголи – сгуши, прозя се прилагателни имена – гладен наречия – отдалече	Разбиране и употреба на: 27/1, 2 съществителни имена – буболече, костюм, треви, миг, беда, сврака, бижу, зар, салам, слънце, сърце, усмивка, грозде, ваза, зъб, заек, сърна, зеле, сено глаголи – мечтая, сгуши, прозя се прилагателни имена – невидим, гладен, схлупено наречия – отдалече, често	Разбиране и употреба на: 27/1, 2 съществителни имена – буболече, костюм, треви, плащ, миг, беда, сврака, ордьовър, бижу, шедьовър, блясък, зар, салам, слънце, сърце, усмивка, грозде, ваза, зъб, заек, сърна, зеле, сено глаголи – изпъква, изхлипа, мечтая, сгуши, прозя се прилагателни имена – невидим, блестящ, сияещ, гладен, схлупено наречия – отдалече, внезапно, често, наоколо
Звукова култура	27/2 Правилно произнасяне на звуковете З и С. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви З и С. Правилно свързване на звуковете З и С с техните букви.	27/2 Правилно произнасяне на звуковете З и С. Откриване на звуковете З и С в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви З и С. Правилно свързване на звуковете З и С с техните букви.	27/2 Правилно произнасяне на звуковете З и С. Откриване на звуковете З и С в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви З и С. Правилно свързване на звуковете З и С с техните букви. Измисляне на думи, съдържащи звуковете З и С.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

27/1 ЗЕЛЕНА ПРИКАЗКА

Може да въведете децата в темата с песента „Буболечка“ на ДВГ „Пеещите котенца“ (текст и музика: Невена Кючукова). (39) *Буболечка /детска песничка/ – YouTube*

Попитайте децата за коя буболечка се пее в песента (мравката). След това им кажете, че днес ще се запознаят с една зелена приказка, в която се разказва за едно друго малко буболече. Представете текста на произведението емоционално и изразително, като подкрепите възприемането му с нагледната опора в помагалото. Обяснете значението на непознатите думи и представете героите – майски бръмбар и сврака. След това представете текста още веднъж и проведете беседа по съдържанието му, като използвате предложените въпроси. Накрая попитайте децата – защо приказката е озаглавена по този начин? При нужда в хода на беседата използвайте подборно четене, с което да припомнят отделни откъси от произведението.

След беседата представете текста на приказката още веднъж чрез преразказ. Постарайте се да трансформирате пряката реч на героите в непряка. След това поканете едно-две деца да разкажат приказката с помощта на илюстрациите.

Завършете ситуацията с песента за буболечката.

Продължете работата върху преразказа на приказката в следващи режимни моменти.

27/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата чрез артикулационна гимнастика. За целта може да използвате звукоподражателната игра „Пчела и змия“. При подаване на сигнал „змия“ децата издават звук С-С-С..., при сигнал „пчела“ – З-З-З.... За сигналите може да използват имитационни движения с ръце или илюстрации.

След това предложете на децата да кажат след вас колкото се може по-бързо скороговорките: *Сива гъска силно съска. Силно съска сива гъска. Здравко здравец бере. Бери, Здравко, здравец – здрав да бъдеш, Здравко.*

Попитайте децата кой звук чуват най-много във всяка от скороговорките. Кажете им, че днес ще играят със звуковете З и С, и насочете вниманието им към работната страница. Поканете ги да назоват картинките на *зар* и *салам* в лабиринтите. Попитайте децата с кой звук започва всяка дума, и покажете неговата буква в горния десен ъгъл на страницата. Веднага след това ги попитайте виждат ли и други букви З/С на страницата, и ги накарайте да ги посочат. Поканете децата да оцветят кръгчетата на буквите З и С в лабиринтите в син цвят. След като свържат всяка картинка с нейната буква, предложете на децата да дорисуват и оцветят буквите З и С.

След това преминете към играта „Ловци на звукове“, като дадете задача на децата да улавят с пляскане думи, които започват със звук З/С; думи, които завършват със звук З/С; думи, които съдържат звук З/С в средата.

Продължете с втората задача, като поканите децата да попълнят липсващите картинки на всеки ред в таблиците. След това попитайте децата кой звук се чува във всяка от думите, и ги накарайте да свържат таблицата с неговата буква: *сърце, усмивка, слънце* – с; *грозде, ваза, зъб* – з.

В третата задача анализирайте позицията на звуковете З и С в думите и поканете децата да оцветят в синьо квадратчетата им в схемите. Накрая ги поканете да свържат всяко животно с неговата храна: *заек* – *зеле, сърна* – *сено*.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Лото“

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Свързана реч Граматически правилна реч	28/1 Участие в беседа по сюжетни картини Подкреждане на отделните епизоди в хронологична последователност	28/1 Участие в беседа по сюжетни картини Подкреждане на отделните епизоди в хронологична последователност Съставяне на изречения по сюжетни картини	28/1 Участие в беседа по сюжетни картини Подкреждане на отделните епизоди в хронологична последователност Съставяне на кратък повествователен текст по сюжетни картини
Речник	Разбиране и употреба на: 28/1, 2 съществителни имена – балон, гора, кола, кегла, елек, котка, гарга, легло, акула глаголи – надува, пукна, плаче прилагателни имена – розов	Разбиране и употреба на: 28/1, 2 съществителни имена – балон, парчета, гора, кола, кегла, елек, котка, гарга, легло, акула глаголи – надува, пукна, плаче, изхвърля, дава прилагателни имена – розов, спукан	Разбиране и употреба на: 28/1, 2 съществителни имена – балон, кош, парчета, гора, кола, кегла, елек, котка, гарга, легло, акула глаголи – надува, пукна, плаче, събира, изхвърля, успокоява, дава прилагателни имена – розов, спукан, нов
Звукова култура	28/2 Правилно произнасяне на звуковете Г и К. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Г и К. Правилно свързване на звуковете Г и К с техните букви.	28/2 Правилно произнасяне на звуковете Г и К. Откриване на звуковете Г и К в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Г и К. Правилно свързване на звуковете Г и К с техните букви.	28/2 Правилно произнасяне на звуковете Г и К. Откриване на звуковете Г и К в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Г и К. Правилно свързване на звуковете Г и К с техните букви. Измисляне на думи, съдържащи звуковете Г и К.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

28/1 СПУКАНИЯТ БАЛОН

Може да въведете децата в темата с гатанка за балона:

*Като го надуеш, леко то лети,
но ако го боднеш, в миг ще изгърми.
Що е то? (балон)*

След това предложете на децата да чуят песента „Балонче хвърковато“ (музика: Андрей Дреников, текст: Жива Кюлджиева). (42) Вики – Вокална група „Мики Маус“ – „Балонче хвърковато“ – YouTube)

Проведете кратък разговор по съдържанието на песента, като обясните значението на думите *хвърковато*, *жерави* и *мак*. Попитайте децата обичат ли да играят с балони, и насочете вниманието им към илюстрациите в помагалото. Поканете ги да подредят картинките в правилната последователност, и проведете беседа по съдържанието им, като използват предложените въпроси. След това поканете децата да разкажат какво се е случило с балончето на Ани и да озаглавят разказа си.

Може да завършите ситуацията, като предложите на всяко дете да си надуе балон.

28/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата чрез артикулационна гимнастика. За целта може да използвате звукоподражателната игра „Кукувица и гълъб“. При показване на картинка на кукувица или словесна команда „Кукувица“ децата трябва да кажат звукоподражанието „Ку-ку! Ку-ку!“, при гълъб – „Гу-гу! Гу-гу!“.

Учителят трябва да сменя картинките/командите бързо и неочаквано, за да провокира вниманието на децата. Например: *гълъб, гълъб, кукувица, гълъб, кукувица, кукувица* и т.н.

След това предложете на децата да кажат след вас колкото се може по-бързо скороговорките: *Гъски Ганка и Гергинка гонят Гошо и Галинка. Три кози, три кожи. По кожух от всяка кожа, значи – три кожуха кози.*

Попитайте децата кой звук чуват най-много във всяка от скороговорките. Кажете им, че днес ще играят със звуковете Г и К, и насочете вниманието им към работната страница. Поканете ги да назоват картинките на *гора* и *кола* в лабиринтите. Попитайте децата с кой звук започва всяка дума, и покажете неговата буква в горния десен ъгъл на страницата. Веднага след това ги попитайте виждат ли и други букви Г/К на страницата, и ги накарайте да ги посочат. Поканете децата да оцветят кръгчетата на буквите Г и К в лабиринтите в син цвят. След като свържат всяка картинка с нейната буква, предложете на децата да дорисуват и оцветят буквите Г и К.

След това преминете към играта „Ловци на звукове“.

Продължете с втората задача, като поканите децата да назоват картинките и да определят първия звук във всяка дума. След като свържат всяка картинка със съответната буква в думата *кегла*, продължете със звуковия анализ на думите, като поканите децата да оцветят в синьо квадратчетата на звуковете Г и К в схемите.

Може да завършите ситуацията с любима на децата песен или подвижна игра.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Лото“

ТЕМА: АЗ ПАЗЯ ПРИРОДАТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	29/1 Възприемане на приказката „Приказка за облачето“ от Доналд Бисет	29/1 Възприемане на приказката „Приказка за облачето“ от Доналд Бисет	29/1 Възприемане на приказката „Приказка за облачето“ от Доналд Бисет
Свързана реч Граматически правилна реч	29/1 Участие в беседа по текста на произведението. 29/2 Участие в беседа по сюжетна картина. Изразяване на положително отношение към опазването на природата.	29/1 Участие в беседа по текста на произведението Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката 29/2 Участие в беседа по сюжетна картина Съставяне на изречения по сюжетна картина Изразяване на положително отношение към опазването на природата	29/1 Участие в беседа по текста на произведението Преразказва приказката с помощта на илюстрации 29/2 Участие в беседа по сюжетна картина Съставяне на кратък повествователен текст по сюжетна картина Изразяване на положително отношение към опазването на природата
Речник	Разбиране и употреба на: 29/1, 2 съществителни имена – облаче, дъжд, поточе, езеро, море, треви, вятър, парк, пейка, птици, клон, къщичка, дъвка, куче, кош глаголи – плъзга, превърне, полее, засаждат, храни, чули, бяга прилагателни имена – сух, правилно, неправилно, опасно наречия – леко, силно	Разбиране и употреба на: 29/1, 2 съществителни имена – облаче, мъгла, пара, дъжд, поточе, езеро, море, скали, треви, плет, вятър, парк, пейка, птици, клон, къщичка, дъвка, куче, кош глаголи – превърне, полее, ръси, вляво, напекло, засаждат, храни, чули, бяга прилагателни имена – мек, сух, правилно, неправилно, опасно наречия – леко, силно, надолу	Разбиране и употреба на: 29/1, 2 съществителни имена – облаче, мъгла, пара, ома, дъжд, поточе, езеро, море, скали, треви, мъхове, плет, канавка, гъдел, лъкатушения, вятър, парк, пейка, птици, клон, къщичка, дъвка, куче, кош глаголи – плъзга, превърне, полее, ръси, вляво, напекло, подбрал, засаждат, храни, чули, бяга прилагателни имена – мек, сух, неравен, бодлив, правилно, неправилно, опасно наречия – леко, силно, надолу, бавно

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

29/1 ПРИКАЗКА ЗА ОБЛАЧЕТО

Въведете децата в темата с гатанка за облачето:

Леко, нухкаво и бяло на небето се е спряло. Що е то?

След това им предложете да чуят песента „Бяло облаче“, (музика: Доно Цветков, текст: Райна Пенева 44) [БЯЛО ОБЛАЧЕ – YouTube](#)).

Проведете кратък разговор по съдържанието на песента и попитайте децата откъде според тях е дошло бялото облаче. След това им кажете, че днес ще се запознаят с една много интересна приказка за облачето, и представете емоционално и изразително текста на произведението, като подкрепите възприемането му с нагледната опора (табло). Определете героите (облачето и неговите родители, върха, дървото, рибката и слънцето) и обяснете значението на непознатите думи. След това представете текста още веднъж и проведете беседа по съдържанието му. При нужда в хода на беседата използвайте подборно четене, с което да припомнят отделни откъси от произведението. Примерни въпроси: *От*

какво се страхува облачето в началото? Как го успокояват мама и татко? Какво прави облачето, щом достига върха? Как се образувало поточето? Какво се случва с поточето, щом стига плета? Къде отива след това? Как слънцето отделя облачето от морето? Какво му казват мама и татко? Как завършва приказката?

Завършете ситуацията със задачи 2 и 3 по темата на страница 36 в помагалото.

В първата задача децата трябва да попълнят липсващите картинки на всеки ред в таблицата и да разкажат какво се е случило с облачето.

Във втората задача трябва да открият сянката на облачето и да я дорисуват.

Продължете работата върху преразказа на приказката в следващи режимни моменти. След като припомните текста чрез преразказ, поканете едно-две деца да разкажат приказката с помощта на илюстрациите.

29/2 В ПАРКА

Въведете децата в темата с образователен картон „Пъзел“.

След като сглобите пъзела, поставете въпроса: *Къде се намират децата на картината?* Обяснете, че паркът е място, на което можем да играем, но и място, за което трябва да се грижим. След това насочете вниманието на децата към илюстрацията в помагалото и проведете беседа по съдържанието ѝ, като използвате предложените въпроси. Посочете дъвката до коша за отпадъци и попитайте децата досещат ли се какво е това. Попитайте ги знаят ли

какво може да се случи, ако птичка помисли дъвката за трохичка и я глътне. Обобщете отговорите на децата и разкажете защо дъвките са опасни за птиците.

Завършете педагогическата ситуация с игра с образователен картон „Лабиринт“.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Приказка за облачето“, образователен картон „Лабиринт“ и „Пъзел“

ТЕМА: ПРАЗНУВАМЕ ПРЕЗ ПРОЛЕТТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	30/1 Възприемане на стихотворението „Буквите на Кирил и Методий“ от Иван Николов	30/1 Възприемане на стихотворението „Буквите на Кирил и Методий“ от Иван Николов	30/1 Възприемане на стихотворението „Буквите на Кирил и Методий“ от Иван Николов
Пресъздаване на литературно произведение	30/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Съпреживяване на любовта към буквите, изразена в стихотворението	30/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на любовта към буквите, изразена в стихотворението Изпълнение на стихотворението с помощ от педагога	30/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на любовта към буквите, изразена в стихотворението Изпълняване наизуст на стихотворението
Речник	Разбиране и употреба на: 30/1, 2 съществителни имена – <i>букви, азбука, ученик, учител, книги, тетрадки, родина, банан, пиле, чорап, перо, облак, кораб, балон глаголи</i> – <i>пишем, четем прилагателни имена</i> – <i>светло, дълги, кратки</i>	Разбиране и употреба на: 30/1, 2 съществителни имена – <i>букви, азбука, ученик, учител, светлина, бъдеще, книги, тетрадки, народи, родина, банан, пиле, чорап, перо, облак, кораб, балон глаголи</i> – <i>пишем, четем прилагателни имена</i> – <i>старо, сегашно, дълги, кратки</i>	Разбиране и употреба на: 30/1, 2 съществителни имена – <i>букви, азбука, ученик, учител, век, светлина, бъдеще, книги, тетрадки, народи, родина, луноходи, банан, пиле, чорап, перо, облак, кораб, балон глаголи</i> – <i>пишем, четем, погина прилагателни имена</i> – <i>светло, старо, сегашно, дълги, кратки, горди</i>
Звукова култура	30/2 Правилно произнасяне на звуковете Б и П. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Б и П. Правилно свързване на звуковете Б и П с техните букви.	30/2 Правилно произнасяне на звуковете Б и П. Откриване на звуковете Б и П в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Б и П. Правилно свързване на звуковете Б и П с техните букви.	30/2 Правилно произнасяне на звуковете Б и П. Откриване на звуковете Б и П в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Б и П. Правилно свързване на звуковете Б и П с техните букви. Измисляне на думи, съдържащи звуковете Б и П.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

30/1 БУКВИТЕ НА КИРИЛ И МЕТОДИЙ

Може да въведете децата в темата с песен за св. Кирил и Методий. Проведете кратък разговор по съдържанието ѝ и представете емоционално и изразително текста на **стихотворението „Буквите на Кирил и Методий“** от Иван Николов. Обяснете значението на непознатите думи и представете текста още веднъж. Проведете беседа по съдържанието на произведението, като при нужда използвайте подборно четене. Примерни въпроси: *Какво са ни дали братята Кирил и Методий? Какво правим с буквите? С какво сме горди пред другите народи? Защо буквите ни водят към светло бъдеще? Какво ще стане, ако не можем да четем и пишем?*

След беседата представете текста на стихотворението още веднъж и поканете няколко деца да го кажат заедно с вас.

Продължете със заучаването на стихотворението наизуст в следващи режимни моменти.

30/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата чрез артикулационна гимнастика. За целта може да използвате звукоподражателната игра „Бръмбар и пиленца“. При показване на картинка на бръмбар или словесна команда „Бръмбар“ децата трябва да кажат звукоподражанието „Бръм-бръм-бръм!“, при „Пиленца“ – „Пи-пи-пи!“. Учителят трябва да сменя картинките/командите бързо и неочаквано, за да провокира вниманието на децата.

След това предложете на децата да кажат след вас колкото може по-бързо скороговорките: *Бръм-*

бар Брѣмбаран брѣмка цял ден брѣм-брѣм-брѣм. Под път пъдпѣдѣк, над път пъдпѣдѣк и на път пъдпѣдѣк.

Попитайте децата кой звук чуват най-много във всяка от скороговорките. Кажете им, че днес ще играят със звуковете Б и П, и насочете вниманието им към работната страница. Поканете ги да назоват картинките на *банан* и *пате* в лабиринтите. Попитайте децата с кой звук започва всяка дума, и покажете неговата буква в горния десен ъгъл на страницата. Веднага след това ги попитайте виждат ли и други букви Б/П на страницата, и ги накарайте да ги посочат. Поканете децата да оцветят кръгчетата на буквите Б и П в лабиринтите в син цвят. След като

свържат всяка картинка с нейната буква, предложете на децата да дорисуват и оцветят буквите Б и П.

След това преминете към играта „Ловци на звукове“.

В следващата задача анализирайте позицията на звуковете Б и П в думите и поканете децата да оцветят в синьо квадратчетата им в схемите. След това поканете децата да определят липсващите думи във верижката и да свържат картинките на *кораб* и *облак* с техните места.

Завършете ситуацията с графичното упражнение в помагалото.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователен картон „Лабиринт“, игра на маса „Лото“

МОДУЛ 7

ТЕМА: АЗ ЩЕ БЪДА УЧЕНИК

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Граматически правилна реч	Съставяне на: 31/1 прости разширени изречения с предлози – <i>Иво е зад оградата. Кучето е пред оградата. Птичката е над оградата. Калинката е на оградата.</i>	Съставяне на: 31/1 прости разширени изречения с предлози – <i>Иво е зад оградата. Кучето е пред оградата. Птичката е над оградата. Калинката е на оградата. просто разширено и сложно съчинено изречение по картина и графична схема</i> – <i>Ани и Иво разглеждат книжка. Иво разглежда книжка, а Ани рисува.</i>	Съставяне на: 31/1 прости разширени изречения с предлози – <i>Иво е зад оградата. Кучето е пред оградата. Птичката е над оградата. Калинката е на оградата. просто разширено и сложно съчинено изречение по картина и графична схема</i> – <i>Ани и Иво разглеждат книжка. Иво разглежда книжка, а Ани рисува.</i>
Речник	Разбиране и употреба на: 31/1, 2 съществителни имена – <i>училище, ваза, фиба, фар, кофа, жираф, лъв, диван, вана</i> глаголи – <i>разглежда, рисува</i> предлози – <i>зад, пред, на, над</i>	Разбиране и употреба на: 31/1, 2 съществителни имена – <i>ученик, училище, ваза, фиба, фар, кофа, жираф, лъв, диван, вана</i> глаголи – <i>разглежда, чете</i> предлози – <i>зад, пред, на, над</i>	Разбиране и употреба на: 31/1, 2 съществителни имена – <i>ученик, училище, ваза, фиба, фар, кофа, жираф, лъв, диван, вана</i> глаголи – <i>разглежда, чете, рисува, пише</i> предлози – <i>зад, пред, на, над</i>
Звукова култура	31/2 Правилно произнасяне на звуковете В и Ф. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви В и Ф. Правилно свързване на звуковете В и Ф с техните букви.	31/2 Правилно произнасяне на звуковете В и Ф. Откриване на звуковете В и Ф в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви В и Ф. Правилно свързване на звуковете В и Ф с техните букви.	31/2 Правилно произнасяне на звуковете В и Ф. Откриване на звуковете В и Ф в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви В и Ф. Правилно свързване на звуковете В и Ф с техните букви. Измисляне на думи, съдържащи звуковете В и Ф.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

31/1 АНИ И ИВО ЩЕ БЪДАТ УЧЕНИЦИ

Може да въведете децата в темата с песента „Здравей, първи клас“ (52) Здравей, първи клас! – песен – YouTube.

Чрез кратък разговор по съдържанието ѝ насочите вниманието на децата към предстоящото им тръгване на училище. Обяснете им какви задължения ги очакват в ролята им на ученици и какво предстои да научат в първи клас. Мотивирайте ги в активно участие в темата, като им предложите заедно с Ани и Иво да проверят доколко са готови за

първи клас. След това насочете вниманието им към работната страница в помагалото.

В първата задача децата трябва да съставят прости разширени изречения с предлози по картината, като си помагат със схемите. При съставянето на първото и второто изречение може да използвате играта „Живи думи“. Например: при моделирането на първото изречение „*Иво е зад оградата.*“ може да размените местата на децата, означаващи първата и последната дума: *Оградата е зад Иво*. Попитайте ги: *Къде трябва да бъде нарисуван Иво, за да е вярно изречението?*

Във втората задача децата трябва да съставят из-

речения за Ани и Иво по картинките и схемите, като използват съюзите „и“ и „а“.

Завършете ситуацията със самостоятелната работа в помагалото.

31/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата чрез артикулационна гимнастика. За целта може да използвате игровото упражнение „Тъжно мишле и усмихнато мишле“, в което децата „почесват“ горната устна с долните зъби – *Тъжно мишле* и обратно – долната устна с горните зъби – *Усмихнато мишле*. След като покажете на децата движенията и обясните значението им, поставете задача да показват правилното изражение на различни команди. Например: *сирене – усмихнато мишле, котка – тъжно мишле, кашкавал – усмихнато мишле, капан – тъжно мишле, торта – усмихнато мишле* и т.н. Децата, които сгребат, излизат от играта.

След това предложете на децата да кажат след вас колкото може по-бързо скороговорките: *Владо вика Вальо, Вальо вика Валя, Валя вика Вили. Фани има филия, Филип има фуния.*

Попитайте децата кой звук чуват най-много във

всяка от скороговорките. Кажете им, че днес ще играят със звуковете В и Ф, и насочете вниманието им към работната страница. Поканете ги да назоват картинките на *ваза* и *фиба* в лабиринтите. Попитайте децата с кой звук започва всяка дума, и покажете неговата буква в горния десен ъгъл на страницата. Веднага след това ги попитайте виждат ли и други букви В/Ф на страницата, и ги накарайте да ги посочат. Поканете децата да оцветят кръгчетата на буквите В и Ф в лабиринтите в син цвят. След като свържат всяка картинка с нейната буква, предложете на децата да дорисуват и оцветят буквите В и Ф.

След това преминете към играта „Ловци на звукове“.

В следващата задача поканете децата да свържат всяка картинка с нейната схема, като за целта анализирате позицията на звуковете В и Ф в думите.

Завършете ситуацията с лабиринта, като поканите децата да свържат буквите с техните картинки. Предложете им да кажат други думи с тези букви. След това ги попитайте какви други букви познават, и ги поканете да кажат думи, започващи с тях.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, образователен картон „Лабиринт“, игра на маса „Лото“

ТЕМА: ИСКАМ ДА ЧЕТА

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	32/1 Възприемане на стихотворението „Ученик“ от Елисавета Багряна	32/1 Възприемане на стихотворението „Ученик“ от Елисавета Багряна	32/1 Възприемане на стихотворението „Ученик“ от Елисавета Багряна
Пресъздаване на литературно произведение	32/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Съпреживяване на вълнението на детето, изразено в стихотворението	32/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на вълнението на детето, изразено в стихотворението Изпълнение на стихотворението с помощ от педагога	32/1 Участие в беседа по текста на произведението Съпреживяване на вълнението на детето, изразено в стихотворението Изпълняване наизуст на стихотворението
Звукова култура	32/2 Правилно произнасяне на звуковете Д и Т. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Д и Т. Правилно свързване на звуковете Д и Т с техните букви.	32/2 Правилно произнасяне на звуковете Д и Т. Откриване на звуковете Д и Т в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Д и Т. Правилно свързване на звуковете Д и Т с техните букви.	32/2 Правилно произнасяне на звуковете Д и Т. Откриване на звуковете Д и Т в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Д и Т. Правилно свързване на звуковете Д и Т с техните букви. Измисляне на думи, съдържащи звуковете Д и Т.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

32/1 УЧЕНИК

Може да въведете децата в темата като им предложите да чуят отново песента „Здравей, първи клас“. (52) *Здравей, първи клас! – песен – YouTube*

След това им представете емоционално и изразително текста на стихотворението. Изяснете лирическите герои (*Кои говорят в стихотворението?*) и обяснете значението на непознатите думи. След

това представете текста още веднъж и проведете беседа по съдържанието му, като при нужда използвайте подборно четене. Примерни въпроси: *Защо е радостна и горда мама? Какво поръчва на момчето? Каква беда плаши малкия ученик? Кой ще му помогне да не закъснее за училище?.*

След беседата насочете вниманието на децата към илюстрацията в помагалото и ги поканете да определят липсващите части на картината и да обосноват избора си.

Изпълнете стихотворението още веднъж и покажете едно-две деца да го кажат заедно с вас.

Продължете заучаването на стихотворението в следващи режимни моменти.

32/2 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата чрез артикулационни упражнения за активизиране на езиковия връх. За целта може да използвате игровото упражнение „Сладолед“, в което децата облизват горната и долната устна от ляво надясно и от дясно наляво. За целта демонстрирайте всяко движение и поканете децата да го повторят след вас.

След това предложете на децата да кажат след вас колкото се може по-бързо скороговорките: *Денка яде дренка. Сладка ли е, Денке, дренката? Тънка трънка трънкосливка.*

Попитайте децата кой звук чуват най-много във всяка от скороговорките. Кажете им, че днес ще играят със звуковете Д и Т, и насочете вниманието

им към работната страница. Поканете ги да назоват картинките на *делфин* и *торта* в лабиринтите. Попитайте децата с кой звук започва всяка дума, и покажете неговата буква в горния десен ъгъл на страницата. Веднага след това ги попитайте виждат ли и други букви Д/Т на страницата, и ги накарайте да ги посочат. Поканете децата да оцветят кръгчетата на буквите Д и Т в лабиринтите в син цвят. След като свържат всяка картинка с нейната буква, предложете на децата да дорисуват и оцветят буквите Д и Т.

След това преминете към играта „Ловци на звукове“.

В следващото упражнение поканете децата да разгледат картинките в лабиринта и да анализират позицията на звуковете Д и Т в думите, като оцветят в синьо квадратчетата им в схемите. След това ги поканете да разкажат как Ани и Иво се забавляват в парка.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Лото“

ТЕМА: ОЧАКВАМЕ ЛЯТОТО!

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	33/2 Възприемане на българската народна приказка „Чорбаджията и жътварят“	33/2 Възприемане на българската народна приказка „Чорбаджията и жътварят“	33/2 Възприемане на българската народна приказка „Чорбаджията и жътварят“
Свързана реч	33/2 Участие в беседа по текста на произведението.	33/2 Участие в беседа по текста на произведението Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката	33/2 Участие в беседа по текста на произведението Преразказване на приказката с помощта на илюстрации
Звукова култура	33/1 Правилно произнасяне на звуковете Ж и Ш. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Ж и Ш. Правилно свързване на звуковете Ж и Ш с техните букви.	33/1 Правилно произнасяне на звуковете Ж и Ш. Откриване на звуковете Ж и Ш в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Ж и Ш. Правилно свързване на звуковете Ж и Ш с техните букви.	33/1 Правилно произнасяне на звуковете Ж и Ш. Откриване на звуковете Ж и Ш в началото, в средата и в края на думата. Разпознаване на графичните символи на главните печатни букви Ж и Ш. Правилно свързване на звуковете Ж и Ш с техните букви. Измисляне на думи, съдържащи звуковете Ж и Ш.

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

33/1 ИГРАЕМ СЪС ЗВУКОВЕ И БУКВИ

Въведете децата в темата чрез артикулационна гимнастика. За целта може да използвате звукоподражателната игра „Тихо, пчела!“. При подаване на сигнал „Пчела“ (ръцете са кръстосани в китките и имитират летенето) децата трябва да кажат звукоподражанието „Ж-Ж-Ж-Ж!“ при „Тихо“ (ръката е свита в юмрук с изпънат показалец, който се поставя пред устните) – „Ш-ш-ш-т“ Учителят трябва да сменя командите бързо и неочаквано, за да провокира вниманието на децата.

След това предложете на децата да кажат след вас колкото се може по-бързо скороговорките: *Шест*

шиишета се сушат на шосето. Жаба, жираф, таралеж учат тъжни солфедж.

Попитайте децата кой звук чуват най-много във всяка от скороговорките. Кажете им, че днес ще играят със звуковете Ж и Ш, и насочете вниманието им към работната страница. Поканете ги да назоват картинките на *жаба* и *шал* в лабиринтите. Попитайте децата с кой звук започва всяка дума, и покажете неговата буква в горния десен ъгъл на страницата. Веднага след това ги попитайте виждат ли и други букви Ж/Ш на страницата, и ги накарайте да ги посочат. Поканете децата да оцветят кръгчетата на буквите Ж и Ш в лабиринтите в син цвят. След като свържат всяка картинка с нейната буква, предложете на децата да дорисуват и оцветят буквите Ж и Ш.

След това преминете към играта „Ловци на звукове“.

Във втората задача поканете децата да разгледат картинките и да анализират позицията на звуковете Ж и Ш в думите, като оцветят в синьо квадратчетата им в схемите. След това ги поканете да свържат думите, които си приличат по показания начин: *плашило – шило, пожар – жар, кош – кошница, нож – ножица*.

Поканете децата да изпълнят третата задача самостоятелно. За целта първо ги поканете да назоват картинките, а след това да потърсят буквите на думите под тях в таблицата.

33/2 ЧОРБАДЖИЯТА И ЖЪТВАРЯТ

Може да въведете децата в темата със следната задача:

Познай сезона: *Времето е горещо, слънцето изгрява рано и залязва късно. Реките и морето ни привличат с прохладата си. Гората е отрупана с вкусни ягоди, къпини и малини, поляните ухаят на ароматни билки, а нивите са пълни с узрели жита и весели жътвари*.

След това проведете кратък разговор за лятото, като насочите вниманието на децата към труда на хората през този сезон. Покажете им снимка на

комбайна в полето и ги попитайте знаят ли какво прави тази машина. След това им разкажете как хората са жънали житото в миналото. По възможност им покажете сярп и съобщете, че днес ще се запознаят с българската народна приказка „Чорбаджията и жътварят“.

Представете приказката емоционално и изразително, като подкрепите възприемането ѝ с нагледната опора (табло). След това обяснете значението на непознатите думи и проведете беседа по съдържанието на текста. Ако децата се затрудняват с разбирането на българския език, преди беседата прочетете приказката още веднъж, като поставите условие да ви слушат внимателно. Примерни въпроси: *Какво се договарят чорбаджията и жътварят? Защо чорбаджията не позволява на жътваря да спре работа, след като слънцето е залязло? Как жътварят надхитрява чорбаджията?*

След беседата разкажете приказката, като трансформирате пряката реч в непряка, и поканете едно-две деца да разкажат приказката с помощта на илюстрациите.

Продължете работата върху преразказа на приказката в следващи режимни моменти.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: флашкарти, игра на маса „Лото“

ТЕМА: ЛЯТО, ЗДРАВЕЙ!

Образователни цели:

Образователни ядра	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език
Възприемане на литературно произведение	34/1 Възприемане на българската народна приказка „Девоичето и дванадесетте месеца“	34/1 Възприемане на българската народна приказка „Девоичето и дванадесетте месеца“	34/1 Възприемане на българската народна приказка „Девоичето и дванадесетте месеца“
Свързана реч	34/1 Участие в беседа по текста на произведението 34/2 Участие в беседа по нагледна опора	34/1 Участие в беседа по текста на произведението Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката 34/2 Назоваване на някои месеци и съставяне на изречения по нагледна опора	34/1 Участие в беседа по текста на произведението Преразказва приказката с помощта на илюстрации 34/2 Назоваване на месеците и съставяне на кратък разказ с елементи на описание по нагледна опора

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

34/1 ДЕВОЙЧЕТО И ДВНАДЕСЕТТЕ МЕСЕЦА

Може да въведете децата в темата с гатанка за сезоните.

След това може да проведете уводна беседа, като използвате следните въпроси: *Сега ли се през кой месец посрещаме Дядо Коледа и Нова година? Кой сезон е тогава? През кой месец пристига Баба Марта? Кой сезон пристига с нея? Имената на кои месеци започват с „ю“? През кой сезон са те? През кой месец ще тръгнете на училище? Тогава ще настъпи златна ....*

След беседата съобщете на децата, че днес ще

се запознаят с приказката „Девоичето и дванадесетте месеца“, и представете текста емоционално и изразително, като подкрепите възприемането му с нагледната опора (табло). След това определете героите (девоичето, мащехата, дъщеря ѝ и дванадесетте месеца) и обяснете значението на непознатите думи. Представете текста още веднъж, като поставите условие да ви слушат внимателно, и проведете беседа по съдържанието му. Примерни въпроси: *Къде мащехата изпраща девоичето? Защо го изпраща там? Какво вижда то, щом стига дървото? Какво го пита Баба Марта? Какъв отговор ѝ дава девоичето? С какво го благославят месеците? Защо мащехата изпраща своята дъщеря до чешмата? Какво казва момичето на месеците?*

Как я наказват те? Какво се случило, когато се прибрала? Защо мащехата не успява да навреди на девойчето? С какви думи можем да опишем девойчето? А мащехата?

Ако децата се затрудняват да отговорят на последните два въпроса, може да използвате играта „Истина/лъжа“, в която децата са подредени в кръг около учителя и си подават топка по негова команда. Когато учителят каже вярно твърдение за героите, детето, у което е топката, я подава на своя съсед, като казва „истина“; при грешно твърдение детето трябва да подаде топката на учителя и да каже „лъжа“. Топката се връща в кръга, когато учителят я подаде с вярно твърдение. Примерни твърдения: *мащехата е ... лоша/зла/жестока/груба* и т.н., *девойчето е ... добро/мило/възпитано/послушно* и т.н.

Продължете с преразказа на приказката в следващи режимни моменти.

34/2 СЕЗОНИТЕ СА ЧЕТИРИ

Може да въведете децата в темата, като им прочетете откъси от приказката „Девойчето и дванадесетте месеца“ и ги поканите да познаят на кого са думите:

„О, мари златна бабо, ами че всички месеци в годината са от хубави по-хубави, няма ни един лош месец.“

„То и малките деца знаят кои месеци са по-добри – януари и февруари са най-злите, а пък Марта е много сприхава. Ето тия са най-лошите. То и другите не са по-добри, ама какво да правим – паднали сме им в ръцете и ще ни правят, каквото си щат.“

След това насочете вниманието на децата към природния календар в помагалото и ги поканете да назоват сезоните и техните месеци. Поставете задача да назоват и оградят първия и последния месец на годината, най-късия месец, месеца на Баба Марта и месеца, в който сме сега. След това поканете децата да разкажат как се променя природата през тези месеци.

След като изслушате разказите на децата, преминете към пъзела. Поканете ги да открият и оградят неговите части, и да назоват сезоните в тях.

Завършете ситуацията със самостоятелната работа в помагалото.

ИГРОВИ СРЕДСТВА: табло за стена „Девойчето и дванадесетте месеца“

УСТАНОВЯВАНЕ НА ИЗХОДЯЩОТО НИВО НА ВЛАДЕЕНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК (тема 35)

ТЕМА: ОТНОВО Е ЛЯТО

35/1, 2 АЗ ЗНАМ ПОВЕЧЕ

1. Езиково разбиране

При проучване на езиковото разбиране се използва илюстративният материал по темата „От-

ново е лято“ на стр. 43, 44 от учебното помагало „Пъстър свят“ за 6 – 7-годишни деца. За всеки верен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Съществителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи рибаря.
			Посочи кученцата.
			Посочи момчето.
			Посочи камъка.
			Посочи картинката на рака.
			Посочи картинката на гъбата.
			Посочи картинката на реката.
			Посочи картинката на гълъба.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като произнесете думите <i>рак, гъба, река</i> и <i>гълъб</i> повторно (с акцент на първия звук) и посочите картинките им.	Чуй думите още веднъж. Свържи картинките на тези думи, които започват със звука Р.
		Поставете инструкцията към детето, като произнесете думите <i>рак, гъба, река</i> и <i>гълъб</i> повторно (с акцент на първия звук) и посочите картинките им.	Чуй думите още веднъж. Свържи картинките на тези думи, които започват със звука Г.
		Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи кой гони момчето.
			Посочи кой лови риба.
			Посочи кои закачват обувката.

Речник Граматически правилна реч	Прилагателни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи сламената шапка. Посочи бялото кученце. Покажи уплашения таралеж.
	Антоними	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи голямата и малката риба. Посочи лявата и дясната ръка на момчето.
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи момчето, когато гледа назад.
	Предлози	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи обувката над водата.
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа илюстрациите на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Посочи три миди.
			Посочи едно куче.
Граматически правилна реч	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 44 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Виж картинките. Посочи на коя картина: Мащехата изпраща девойчето за вода.
			Виж картинките. Посочи на коя картина: Буболечето се радва на златните си крилца.
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	Текст	Поставете инструкцията към детето, като го насочите внимателно да разгледа двете сюжетни илюстрации на стр. 44 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Ще ти прочета част от приказка, а ти избери картинка за нея: <i>Една жена имала две дъщери: едната била нейна, а другата – заварена. Своята дъщеря тя обичала много, а заварената – не. Не искала да я види, все ѝ се карала. Чудела се и се маела мащехата какво зло да направи на заварената си дъщеря, та да се отърве от нея, и най-накрая измислила – решила да я изпрати за вода на една много далечна чешма.</i>

Оценъчен коефициент за езиковото разбиране: $K = \frac{m_1}{n_1}$

m_1 – брой точки на детето

n_1 – максимален брой точки

Равнище на езиковото разбиране		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

2. Езикова продукция

При проучване на езиковата продукция се използва илюстративният материал по темата „Отново е лято“ на стр. 43, 44 от учебното помагало

„Пъстър свят“ за 6 – 7-годишни деца. За правилно произношение и логичен отговор се поставя по 1 точка.

Образователно ядро	Езикови/речеви единици	Дейности на учителя	Инструкция към детето
Речник Звукова култура	Съществителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>рибаря</i> на илюстрация № 2 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е този.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>кученцата</i> на илюстрация № 2 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво са това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> на илюстрация № 3 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови кой е това.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>камъка</i> на илюстрация № 3 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е това.

		Поставете инструкцията към детето, като посочите картинката на <i>рак</i> на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови картинката, която ти показвам.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите картинката на <i>гъба</i> на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови картинката, която ти показвам.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите картинката на <i>река</i> на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови картинката, която ти показвам.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите картинката на <i>гълъб</i> на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови картинката, която ти показвам.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите картинките на <i>рак</i> , <i>гъба</i> , <i>река</i> и <i>гълъб</i> на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“. Изпълнението на задачата се оценява както следва: С 1 точка – при определяне на позицията на звука „р“ в едната дума; с 2 точки – при определяне на позицията на звука „р“ в двете думи.	В кои думи чуваш звука Р? Оцвети в синьо квадратчетата на звука Р в схемите.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите картинките на <i>рак</i> , <i>гъба</i> , <i>река</i> и <i>гълъб</i> на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“. Изпълнението на задачата се оценява както следва: С 1 точка – при определяне на позицията на звука „б“ в едната дума; с 2 точки – при определяне позицията на звука „б“ в двете думи.	В кои думи чуваш звука Б? Оцвети в синьо квадратчетата на звука Б в схемите.
	Глаголи	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 3 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави петелът.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 2 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво прави рибарят.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 1 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво правят рибките.
Речник Граматически правилна реч Звукова култура	Прилагателни имена – мъжки, женски и среден род	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>шапката</i> на илюстрация № 2 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови каква е шапката на рибаря.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>седналото кученце</i> на илюстрация № 2 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какво е на цвят седналото кученце.
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>таралежа</i> на илюстрация № 4 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Назови какъв е таралежът.
	Антоними	Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>рибките</i> на илюстрация № 1 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Как ще наречеш двете рибки с обратни думи?
		Поставете инструкцията към детето, като посочите <i>момчето</i> на илюстрация № 3 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Как ще наречеш двете ръце на момчето с обратни думи?
	Наречия	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 3 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Накъде гледа момчето?
	Предлози	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 2 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Къде се намира обувката: над или под водата?
	Числителни имена	Поставете инструкцията към детето, като посочите илюстрация № 1 на стр. 43 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Колко са мидите?

Граматически правилна реч Звукова култура	Изречение	Поставете инструкцията към детето, като посочите първата сюжетна картина на стр. 44 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за мащехата.	Продължи изречението: Мащехата ... (Кажете нещо за мащехата.)
		Поставете инструкцията към детето, като насочите вниманието му към първата схема на изречение на стр. 44 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Кой е добър и кой е лош в приказката? Състави изречение по схемата, като използваш малката думичка „а“. Оцвети в синьо нейната кутийка. (Мащехата е лоша, а девойчето е добро.)
		Поставете инструкцията към детето, като посочите втората сюжетна картина на стр. 44 от учебното помагало „Пъстър свят“. Ако детето се затрудни, дайте друга инструкция: Кажете нещо за буболечето.	Продължи изречението: Буболечето ... (Кажете нещо за буболечето.)
		Поставете инструкцията към детето, като насочите вниманието му към втората схема на изречение на стр. 44 от учебното помагало „Пъстър свят“.	Какво става щом слънцето напича? Състави изречение по схемата, като използваш малката думичка „и“. Оцвети в синьо нейната кутийка. (Слънцето напече и буболечето стана златно.)
Свързана реч Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение Звукова култура	Текст	Чете се откъс от приказката и се поставя инструкцията. За правилно произношение и логичен отговор от минимум две изречения се поставя 1 точка. Ако детето е присъствало в педагогическата ситуация през учебна година и познава приказката, прави преразказ; ако не познава приказката, прави разказ по начало от литературно произведение. И в двата случая се оценява съставяне на текст.	Ще ти прочета началото на приказката, а ти разкажи какво се е случило после. <i>Една жена имала две дъщери: едната била нейна, а другата – заварена. Своята дъщеря тя обичала много, а заварената – не. Не искала да я види, все ѝ се карала. Чудела се и се маела мащехата какво зло да направи на заварената си дъщеря, та да се отърве от нея, и най-накрая измислила – решила да я изпрати за вода на една много далечна чешма.</i>
Звукова култура	Фина моторика	Поставете инструкцията към детето, като посочите графичната задача на стр. 44 от учебното помагало „Пъстър свят“. Изпълнението на задачата се оценява както следва: С 1 точка – при частично изпълнение на задачата; с 2 точки – задачата е изпълнена точно, наблюдава се точност на линията. Максималният брой точки за четирите реда е 8.	Довърши редовете.

Оценъчен коефициент за езиковата продукция: $K = \frac{m_2}{n_2}$
 m_2 – брой точки на детето
 n_2 – максимален брой точки

Равнище на езиковата продукция		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

Оценъчен коефициент за езиковото развитие: $K = \frac{m_1 + m_2}{n_1 + n_2}$
 m_1 – брой точки на детето за езиково разбиране
 m_2 – брой точки на детето за езикова продукция
 n_1 – максимален брой точки за езиково разбиране
 n_2 – максимален брой точки за езикова продукция

Равнище на езиковото развитие		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

ПРАКТИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАБОТА С ДЕЦА В РАЗНОВЪЗРАСТОВА ГРУПА

Включването на деца от различни възрасти в една група поставя на изпитание уменията на педагога да организира образователния процес в групата. В разновъзрастовата група децата са поставени в ситуация да поемат информация както от учителя, така и от други деца. Общуването на деца на различна възраст води до взаимното им обогатяване.

Организирането на образователния процес в такава група предполага прилагането на диференцирания подход както в посока на нивото на езиковото развитие, така и в посока на възрастовите особености на децата. Планирането на обучението по български език в разновъзрастова група е успешно, ако осигурява включване на всяко дете според неговото индивидуално ниво на владеење на българския език и с отчитане на възрастовите му особености.

В разновъзрастовата група педагогическите си-

туации се провеждат самостоятелно с различните възрастови подгрупи или общо с деца от две, три или четири подгрупи. При общите учителят подготвя диференцирани задачи и дейности за различните подгрупи, които се подреждат и осъществяват така, че да не се превишава предвиденото за съответната възрастова подгрупа времетраене на педагогическата ситуация. (Продължителността на една педагогическа ситуация по преценка на учителя е от 15 до 20 минути за първа и за втора възрастова група и от 20 до 30 минути за трета и за четвърта възрастова група. – ДОСПО) На децата от всички възрастови подгрупи се осигурява възможност за езикова активност според индивидуалните им речеви умения. Въпросите и инструкциите се задават диференцирано, съобразно планираните образователни цели за съответната възрастова група.

185

ПРИМЕРНИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ СИТУАЦИИ

ТЕМА: СЕМЕЙСТВОТО НА АНИ И ИВО

Образователни цели:

Образователни ядра	Конфигурации на владеење на българския език спрямо семейния	Първа възрастова група	Втора възрастова група	Трета възрастова група	Четвърта възрастова група
Речник	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – <i>момиче, момче, име</i>	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – <i>майка, татко, баба, дядо</i>	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – <i>кола, камион, автобус, каруца, кон</i> глаголи – <i>движи се</i> прилагателни имена – <i>син</i>	Разбиране и употреба на: 2/1, 2 съществителни имена – <i>улица, тротоар, светофар</i> глаголи – <i>пресичам</i> прилагателни имена – <i>пътен знак, улично платно, пешеходна пътека, зелено, червено</i>
	При деца с доминиращо владеење на семеен език и слабо владеење на българския език	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – <i>момиче, момче, име, балон, топка</i> глаголи – <i>съм, казвам се, имам</i>	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – <i>майка, татко, баба, дядо, маса, стол, мивка, супа, мляко, хляб</i> глаголи – <i>мие, готви, яде, пие, стои, седи</i>	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – <i>кола, камион, автобус, каруца, кон, улица, шофьор</i> глаголи – <i>движи се, спирам, пресичам</i> прилагателни имена – <i>син, червен, жълт, кафяв</i> наречия – <i>бавно, бързо</i> числителни имена – <i>един, две</i>	Разбиране и употреба на: 2/1, 2 съществителни имена – <i>улица, тротоар, светофар</i> глаголи – <i>пресичам, преминавам</i> прилагателни имена – <i>пътен знак, улично платно, пешеходна пътека, опасно, позволено, зелено, червено</i>
	При деца с еднакво добро владеење на семеен език и на българския език	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – <i>момиче, момче, име, балон, топка, Ани, Иво</i>	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – <i>дете, момиче, момче</i>	Разбиране и употреба на: 2/1 съществителни имена – <i>кола, камион, автобус, каруца, кон, улица, шофьор, светофар, тротоар</i>	Разбиране и употреба на: 2/1, 2 съществителни имена – <i>улица, тротоар, светофар</i>

		глаголи – съм, казвам се, имам, знае, оцвети	глаголи – мие, готви, храни се, яде, пие, стои, реже, седи прилагателни имена – вкусна, мек, топло	глаголи – движа се, спирам, пресичам, пътувам, оглеждам се прилагателни имена – син, червен, жълт, кафяв, пешеходна наречия – бавно, бързо, безопасно, правилно числителни имена – един, една, едно, две	глаголи – пресичам, преминавам прилагателни имена – пътен знак, улично платно, пешеходна пътека, опасно, позволено, зелено, червено наречия – наляво, надясно, търпеливо
Звукова култура		Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици			
Граматически правилна реч	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език				
	При деца с доминиращо владееене на семеен език и слабо владееене на българския език	Конструирание на: 2/1 просто изречение – Казвам се Иван.	Конструирание на: 2/1 просто изречение – Майката мие. Таткото стои. Ани/Иво яде. Ани седи. Бабата готви.	Конструирание на: 2/1 просто изречение – Колата спира. Две деца пресичат. Каруцата се движи.	Конструирание на: 2/1 просто разширено изречение – Момчето пресича улицата.
	При деца с еднакво добро владееене на семеен език и на българския език	Конструирание на: 2/1 просто изречение – Аз се казвам Иван. Моето име е Иван. Аз съм момче. Иво има топка.	Конструирание на: 2/1 фраза – Вкусна супа, мек хляб, топло мляко просто изречение – Майката мие. Таткото стои. Таткото реже хляб. Ани/Иво яде (храни се). Ани седи. Бабата готви. Дядото боядисва.	Конструирание на: 2/1 просто изречение – Колата спира на пешеходната пътека. Камionenът се движи бързо. Шофьорът кара червен автобус.	Конструирание на: 2/1 просто разширено изречение – Момчето пресича улицата.
Свързана реч	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език				2/1 Участие в беседа по текста на стихотворението
	При деца с доминиращо владееене на семеен език и слабо владееене на българския език	2/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	2/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	2/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	2/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Изпълнение наизуст с помощ от педагога
	При деца с еднакво добро владееене на семеен език и на българския език	2/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	2/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	2/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	2/1 Участие в беседа по текста на стихотворението Самостоятелно изпълнение наизуст на стихотворението
Възприемане на литературно произведение	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език				2/1 Възприемане на стихотворението „Моята улица“ от Цветан Димитров
	При деца с доминиращо владееене на семеен език и слабо владееене на българския език				2/1 Възприемане на стихотворението „Моята улица“ от Цветан Димитров
	При деца с еднакво добро владееене на семеен език и на българския език				2/1 Възприемане на стихотворението „Моята улица“ от Цветан Димитров

2/1 СЕМЕЙСТВОТО НА АНИ И ИВО

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

Педагогическата ситуация започва едновременно с всички подгрупи. На гости при децата е куклата Мими. Куклата гост се представя, като назовава името си и поздравява децата. Поканете куклата при децата, поставете я седнала на столче. *Децата, днес ще назоваваме нашите имена, ще чуем имената на другите, ще се запознаем и ще разговаряме за това, кои са момичета и кои момчета. Ще се запознаем със семейството на Ани и Иво. Ще разговаряме за превозните средства, ще определим как се движат, ще се научим как да пресичаме улицата.*

Започнете разговор по сюжетната илюстрация в учебното помагало за първа възрастова група и се придържайте към методическите насоки за тема 2/1 Аз се казвам... Включвайте в разговора и някои от децата от другите подгрупи.

След разговора насочете децата към изпълнение на задачата в учебното помагало – оцветяване на балона. Оставете ги да оцветяват под наблюдението на помощник-възпитателя и продължете работа с другите подгрупи.

Мотивирайте децата от втора, трета и четвърта възрастова група за следващата дейност, като стимулирате споделяне и изразяване на емоции чрез упражнението „Харесва ми – не ми харесва“. Покажете им сюжетни картинки (или снимки) с действия на представители на семейството. Децата, които владеят български език, се изразяват вербално и с вдигане на съответния емотикон, а тези, които не владеят български език, вдигат само емотикон: ☺ или ☹. Изисквайте участието на всяко дете.

В хода на педагогическата ситуация фронтално и последователно разгледайте сюжетните илюстрации от учебното помагало за втора и трета възрастова група. Представете семейството на Ани и Иво. Работете върху **езиково разбиране** и **езикова продукция** на конкретните езикови единици, планирани в образователните цели на педагогическата ситуация за съответната възрастова група. (виж методическите насоки за втора възрастова група 2/1 Семейството на Ани и Иво и за трета възрастова група 2/1 Ани и Иво на село)

След това решете втората задача на страница 5 с децата от втора възрастова група и ги освободете да играят тихо с децата от първа възрастова група

па в кукления кът. Поставете задачата на децата от трета група да довършат оцветяването на камиона и автомобила.

Продължете работа по възприемане на стихотворението с децата от четвърта възрастова група, които вече са въведени в темата от участието си в разговора по илюстрацията на трета възрастова група. Представете текста на стихотворението „Моята улица“ от Цветан Димитров емоционално и изразително.

Проведете беседа върху съдържанието му, като изисквате от децата да отговарят на въпросите ви с пълни изречения (виж методическите насоки за четвърта възрастова група 2/1 На пешеходната пътека). Нека децата от трета възрастова група, след като свършат с оцветяването, да останат в педагогическата ситуация като слушатели, а по ваша преценка може да ги включите в беседата, като диференцирате въпросите.

След като приключите беседата, насочете вниманието на децата от четвърта възрастова група към схемата в учебното помагало и поставете задача да кажат изречение по нея. Желателно е да използвате и играта „Живи думи“, при която за всяка от думите в изречението поставяте по едно дете, което по ваш сигнал я озвучава. В играта се включват и децата от трета възрастова група.

След това поканете всички деца при куклата гост. Представете текста на стихотворението още веднъж и нека няколко деца от четвърта възрастова група да го кажат заедно с вас пред всички деца и пред госта. *Децата, нашият гост – куклата Мими, има изненада за вас. Тя ви носи балони. Виждате колко много балони е донесла. Но за да получите балон, трябва да отговорите на въпроса на Мими. Учителят задава въпроси на децата, като ги диференцира според образователните цели за съответната възрастова група, например: Как се казваш? Как е твоето име? Ти момиче ли си? Как се движи автобусът? Как трябва да пресичаме улицата? Какво трябва да направим, ако няма светофар? Какво ни казва светофарът с червената си светлина? При кой сигнал на светофара можем да преминем?* и т.н.

Завършете педагогическата ситуация с игра с балоните на подходяща музика. *Браво деца, много добре се справихте всички! А сега да изпратим нашата гостенка.*

Образователни цели:

Образователни ядра	Конфигурации на владеее на българския език спрямо семейния	Първа възрастова група	Втора възрастова група	Трета възрастова група	Четвърта възрастова група
Речник	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	Разбиране и употреба на: 3/2 съществителни имена – <i>мама, очички, ръчички, краченца</i>	Разбиране и употреба на: 3/2 съществителни имена – <i>вятър, вятърко, листа, облаци, капчук, качулка, дом</i>	Разбиране и употреба на: 3/2 съществителни имена – <i>есен, плодове, праскови, сливи</i> глаголи – <i>обичам, раста</i> прилагателни имена – <i>зрели, силни</i>	Разбиране и употреба на: 3/1, 2 съществителни имена – <i>есен, листа, клони</i> глаголи – <i>пеят, пагат, отлетяха</i> прилагателни имена – <i>бяло, жълто, зелено, оранжево, червено, кафяво, златни, весели</i>
	При деца с доминиращо владеее на семеен език и слабо владеее на българския език	Разбиране и употреба на: 3/2 съществителни имена – <i>мама, очички, ръчички, краченца, ушенца, носленце</i> глаголи – <i>имам, давам, милвам</i>	Разбиране и употреба на: 3/2 съществителни имена – <i>вятър, вятърко, листа, облаци, капчук, качулка, дом</i> глаголи – <i>задуха, чуха, заваля, запя, тичам</i>	Разбиране и употреба на: 3/2 съществителни имена – <i>есен, плодове, праскови, сливи, царевица, ниви</i> глаголи – <i>обичам, раста, капя</i> прилагателни имена – <i>зрели, силни, медни</i>	Разбиране и употреба на: 3/1, 2 съществителни имена – <i>есен, поля, хълмове, птички, листа, клони</i> глаголи – <i>пеят, пагат, капят, отлетяха</i> прилагателни имена – <i>бяло, жълто, зелено, оранжево, червено, кафяво, жълто-зелено, жълто-оранжево, жълто-червено, жълто-кафяво, златни</i>
	При деца с еднакво добро владеее на семеен език и на българския език	Разбиране и употреба на: 3/2 съществителни имена – <i>мама, очички, ръчички, краченца, ушенца, носленце, целувки, милувки</i> глаголи – <i>имам, давам, целувам, милвам</i>	Разбиране и употреба на: 3/2 съществителни имена – <i>вятър, вятърко, листа, облаци, капчук, качулка, дом</i> глаголи – <i>задуха, чуха, заваля, запя, тичам</i> прилагателни имена – <i>есенни</i>	Разбиране и употреба на: 3/2 съществителни имена – <i>есен, плодове, праскови, сливи, царевица, ниви, софря, гроздобер</i> глаголи – <i>обичам, раста, капя, ставам, зова</i> прилагателни имена – <i>зрели, силни, медни, сочни, обилни</i>	Разбиране и употреба на: 3/1, 2 съществителни имена – <i>есен, поля, хълмове, птички, море, листа, клони</i> глаголи – <i>пеят, пагат, капят, отлетяха, глъхнат</i> прилагателни имена – <i>бяло, жълто, зелено, оранжево, червено, кафяво, жълто-зелено, жълто-оранжево, жълто-червено, жълто-кафяво, златни, златолиста, весели, унили, южни</i> наречия – <i>далече, вече</i>
Звукова култура		Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици			
Грамматически правилна реч	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език				
	При деца с доминиращо владеее на семеен език и слабо владеее на българския език	Конструиране на: 3/2 просто изречение – <i>Имам очички. Имам ръчички. Милвам мама.</i>	Конструиране на: 3/2 просто изречение – <i>Задуха вятър. Заваля дъжд. Ани запя. Иво запя. Тичам в парка.</i>	Конструиране на: 3/2 просто изречение – <i>Обичам есента. Зреят круши. Ядем плодове.</i>	
	При деца с еднакво добро владеее на семеен език и на българския език	Конструиране на: 3/2 просто изречение – <i>Имам очички. Милвам мама. Мама целува детето.</i>	Конструиране на: 3/2 просто изречение – <i>Задуха вятър. Заваля дъжд. Ани запя. Иво запя. Тичам в парка. Пагат есенни листа.</i>	Конструиране на: 3/2 просто изречение – <i>Обичам есента. Обичам мама. Капят круши. Пагат круши. Ядем плодове. Есента е пъстра. Растем юнаци силни. Аз ям плодове и раста силен.</i>	

Свързана реч	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език				3/2 Участие в беседа по нагледна опора (пейзажна снимка) за уточняване на промените в природата през есента
	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език				3/2 Участие в беседа по нагледна опора (пейзажна снимка) за уточняване на промените в природата през есента Съставяне на прости разширени изречения по картина
	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език				3/2 Участие в беседа по нагледна опора (пейзажна снимка) за уточняване на промените в природата през есента Съставяне на кратък описателен текст с елементи на разсъждение
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	3/2 Възприемане на стихотворението „Две очички“ от Стилиан Чилингиров	3/2 Възприемане на езикови изрази средства и емоционално съпреживяване на стихотворението „Есен“ от Иван Мишев	3/2 Възприемане на стихотворението „Обичам есента“ от Асен Босев	
	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	3/2 Възприемане на стихотворението „Две очички“ от Стилиан Чилингиров	3/2 Възприемане на езикови изрази средства и емоционално съпреживяване на стихотворението „Есен“ от Иван Мишев 3/2 Изпълнение на стихотворението с помощ от учител	3/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Обичам есента“ от Асен Босев	
	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език	3/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Две очички“ от Стилиан Чилингиров	3/2 Възприемане на езикови изрази средства и емоционално съпреживяване на стихотворението „Есен“ от Иван Мишев 3/2 Изпълнение наизуст на стихотворението	3/2 Възприемане и интерпретиране на стихотворението „Обичам есента“ от Асен Босев	

3/2 ЕСЕН

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

Започнете педагогическата ситуация с всички деца с музикалната игра „Где са нашите ръчички?“.

След това нека едно дете от четвърта възрастова група, което владее добре български език, да каже **стихотворението** „Две очички“ на Стилиан Чилингиров, и след това следвайте методическите насоки за педагогическата ситуация 3/2 Две очички.

Тази ситуация спокойно можете да проведете и в следобеден режимен момент само с децата от първа възрастова група.

За да въведете децата от втора, трета и четвърта възрастова група в темата за есента, разгледайте

събрани есенни листа от двора на детската градина. Децата, невладеещи български език, да пипнат есенните листа и да назоват съответните думи *есенни листа*. Децата, които владеят в някаква степен български език, може да отговорят на допълнителни въпроси: *Какви са есенните листа? (жълти, кафяви, пъстри, мокри) Кой е намокрил есенните листа?*

През тази седмица има предложени стихотворения за есента за втора и трета група. Отчитайки нивото на владение на българския език, изберете едно от тях и запознайте децата с него, като следвате съответните методически насоки и диференцирате интерпретирането му според индивидуалните речеви умения на децата.

След това за активизиране на употребата на прилагателни имена използвайте **играта** „Продъл-

жи“. Учителят изговаря дума – съществително име, а децата търсят подходящи прилагателни към него. Например: *ябълка – вкусна, сочна, червена, зряла; есен – щедра, топла, златна.*

След играта насочете децата от втора и трета възрастова група към подреждане на пъзели с изображение на плод, от 6 – 8 части. На децата се поставя задача да подредят пъзела и да разпознаят плода, да залепят върху картон готовия образ.

Продължете работа в учебното помагало с децата от четвърта възрастова група. Насочете вниманието им към пейзажната снимка на страницата и проведете беседа по нея, като използвате предло-

жените въпроси. Направете съпоставка с природата навън, като децата, които владеят в някаква степен български език, посочват приликите и разликите. След това преминете към задачата на работната страница, като поканите децата да назоват цветовете на листата със сложни съставни думи. Оставете ги да дорисуват самостоятелно есенните листа и се насочете към другите деца от групата. Разгледайте подредените пъзели и задайте няколко въпроса по тях: *Кой е плодът?, Какъв е цветът му?* и т.н.

Поздравете всички деца за активното им участие. Завършете педагогическата ситуация с песента „Есен ни зове“.

ТЕМА: ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Образователни цели:

Образователни ядра	Конфигурации на владееене на българския език спрямо семейния	Първа възрастова група	Втора възрастова група	Трета възрастова група	Четвърта възрастова група
Речник	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – вода, сапун, чешма, мивка глаголи – мие, бърше	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – дете, момче, момиче, блуза, пола, панталон, рокля, обувки	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – лекар, лекарка, готвач, готвачка, фризьор, фризьорка, певица глаголи – подстригва, пее, готви, преглежда	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – дърводелец, майстор глаголи – заръчал прилагателни имена – бърза работа
	При деца с доминиращо владееене на семеен език и слабо владееене на българския език	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – вода, сапун, кърпа, чешма, мивка, маса глаголи – мие, бърше, изтрива прилагателни имена – чист, чисти, бяла, синя	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – дете, момче, момиче, блуза, пола, панталон, рокля, обувки глаголи – танцува, рисува, играе	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – лекар, лекарка, готвач, готвачка, фризьор, фризьорка, певица, певец глаголи – подстригва, пее, готви, преглежда, лекува прилагателни имена – хубава, добра, добър, красива, болно, голяма наречия – много числителни имена – една, едно, две	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – дърводелец, майстор, срам глаголи – заръчал, потърпиш прилагателни имена – бърза работа
	При деца с еднакво добро владееене на семеен език и на българския език	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – вода, сапун, кърпа, чешма, мивка, закуска, маса глаголи – мие, бърше, изтрива, подрежда прилагателни имена – чист, чисти, здрав, здрави, бяла, синя	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – дете, момче, момиче, блуза, пола, панталон, рокля, обувки глаголи – танцува, рисува, строи, играе прилагателни имена – шарен, весел	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – лекар, лекарка, фризьор, фризьорка, готвач, готвачка, тенджерка, тиган, певец, певица, песен глаголи – готви, лекува, преглежда, подстригва, пее прилагателни имена – топла, красива, вкусна, добра/добър, студена, голяма/малка наречия – много числителни имена – една, едно, две	Разбиране и употреба на: 17/1 съществителни имена – дърводелец, майстор, мебели, срам глаголи – заръчал, потърпиш прилагателни имена – бърза работа, добро име наречия – бързо, сега, тозчас
Звукова култура		Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици			
Граматически правилна реч	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език				

	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	Конструиране на: 17/1 просто изречение – <i>Ани си мие ръцете. Ани се бърше с кърпа. Децата се мият.</i>	Конструиране на: 17/1 кратко просто изречение – <i>Момичето танцува. Детето танцува. Момчето играе. Момичето играе.</i>	Конструиране на: 17/1 фраза – <i>добра лекарка, болно дете, голяма тенджерка, вкусна супа, една рокля, една лекарка, едно дете, две деца</i> просто изречение – <i>Готвачът готви. Лекарят преглежда. Лекарката лекува детето.</i>	
	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език	Конструиране на: 17/1 просто изречение – <i>Ани си мие ръцете. Ани се мие с вода и сапун. Децата се мият. Децата са чисти. Децата са здрави.</i>	Конструиране на: 17/1 фраза – <i>шарена топка, шарена рокля, весело дете, весели деца</i> просто разширено изречение – <i>Ани рисува слънце. Иво играе с камионче. Детето играе.</i>	Конструиране на: 17/1 фраза – <i>добра лекарка, болно дете, добра готвачка, вкусен обяд, вкусна супа, една рокля, една лекарка, едно дете, две деца, един готвач</i> просто изречение – <i>Фризьорката прави прическа. Фризьорът подстригва. Готвачът готви супа. Лекарката лекува болното дете.</i>	
Свързана реч	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език		17/1 Участие в разговор с пасивен отговор (посочване на обект или субект)	17/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с една дума	17/1 Участие в беседа по текста на произведението
	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	17/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	17/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	17/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с просто изречение	17/1 Участие в беседа по текста на произведението Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката Правилно интерпретиране на пословицата „Бързата работа – срам за майстора“ в контекста на произведението
	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език	17/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	17/1 Съставяне на описателен текст	17/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси с прости разширени изречения Конструиране на описателен текст по снимка	17/1 Участие в беседа по текста на произведението Съставяне на изречения по илюстрациите на приказката Правилно интерпретиране на пословицата „Бързата работа – срам за майстора“ в контекста на произведението
Възприемане на литературно произведение Пресъздаване на литературно произведение	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език				17/1 Възприемане на приказката „Бързата работа – срам за майстора“ от Ран Босилек
	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език				17/1 Възприемане на приказката „Бързата работа – срам за майстора“ от Ран Босилек
	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език				17/1 Възприемане на приказката „Бързата работа – срам за майстора“ от Ран Босилек

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

17/1 ДЕТСКАТА ГРАДИНА – първа и втора възрастова група

Започнете педагогическата ситуация за първа и втора възрастова група с песента „Хей, ръчички“. Проведете разговор по сюжетните илюстрации в учебното помагало за първа и втора възрастова група и се придържайте към методическите насоки за тема 17/1 Време е за хранене и 17/1 В детската градина. Включвайте в разговора всички деца.

След разговора насочете децата към изпълнение на задачите в учебното помагало – оцветяване на кърпа за първа възрастова група и проследяване на пътечки за втора. Оставете ги да работят самостоятелно. Минавайте между тях и задавайте въпроси, като ги диференцирате според образователните цели за съответната възрастова група: *Какво оцветяваш? Какъв цвят използваш? На кого е куклата? Какво прави Ани?* и т.н.

Завършете педагогическата ситуация с песента „Хей, ръчички“.

17/1 ПРОФЕСИИ – трета и четвърта възрастова група

Въведете децата в темата с играта „Познай какъв съм аз“, при която водещият извършва подражателни движения, характерни за различни професии, а децата трябва да ги назоват: художник – рисува с четка, певица – пее с микрофон, музикант – свири на китара/пиано, чистачка – мете с метла, готвачка – бърка супа, дървар – сече дърво с брадва. След играта насочете вниманието на децата към снимките в учебното помагало за трета възрастова група. Последователно разгледайте снимките на лекарка, фризьорка, готвач, певица и изисквайте от децата, които не говорят български език, да показват по инструкция съответните професии. Децата, които в известна степен говорят български език, да отговарят на въпроси, да съставят фрази и изречения за

тези професии. Децата, които говорят добре български език, да съставят описателен текст, в който да включват и предметите, които се използват в посочените професии. След това поставете задача на децата от трета възрастова група да намерят камiona в преплетените фигури и да го оцветят.

Оставете ги да работят самостоятелно и насочете вниманието на децата от четвърта възрастова група към първата задача на страница 21 в учебното помагало.

След като назоват всички предмети и оградят излишния, поканете децата да назоват останалите с една дума. Поставете въпросите: *От какво са изработени? Как наричаме човека, който ги изработва?* Кажете им, че днес ще се запознаят с приказката „Бързата работа – срам за майстора“, в която се разказва за един майстор дърводелец. Представете текста на произведението емоционално и изразително, като подкрепите възприемането му с нагледна опора (табло). Определете героите и обяснете значението на непознатите думи. След това прочетете приказката още веднъж и проведете беседа по съдържанието ѝ. Примерни въпроси: *Какво поръчва бащата на майстора? Какво му казва той? Как разбирате израза: „Бързата работа – срам за майстора“? Защо бащата се отказва от люлката? Кого изпраща при майстора след години? Какво казва майсторът на порасналия син? Съгласни ли сте с него?*

След беседата поканете едно-две деца да разкажат приказката с помощта на илюстрациите на децата от трета възрастова група. Включвайте всички деца според индивидуалните им речевни умения. Ако децата се затрудняват, подкрепете преразказите им с насочващи въпроси или предоставете частичен речев образец, като разкажете първия епизод.

В края на ситуацията насочете вниманието на децата от четвърта възрастова група към самостоятелната работа в учебното помагало, като им предложите да дорисуват и оцветят люлката.

ТЕМА: ЛЯТО Е!

Образователни цели:

Образователни ядра	Конфигурации на владение на българския език спрямо семейния	Първа възрастова група	Втора възрастова група	Трета възрастова група	Четвърта възрастова група
Речник	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – <i>пясък, лопатка, кофичка, топка, шапка</i> глаголи – <i>играя</i>	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – <i>поляна, топка, лодка, велосипед</i>	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – <i>планина, слънце, маратонки, шапка, път, гъба, дърво</i> глаголи – <i>грее</i>	
	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – <i>пясък, лопатка, кофичка, топка, шапка, рокля</i>	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – <i>поляна, топка, лодка, велосипед, каска, река</i>	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – <i>планина, слънце, облекло, маратонки, шапка, път, гъба, дърво, връх, пън</i>	

		глаголи – играя, грея, подавам, усмихвам се, светя прилагателни имена – слънчево, топло, син, розов, жълт	глаголи – играе, кара, гребе прилагателни имена – зелена, синя, весела	глаголи – грее, виждам	
	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – пясък, лопатка, кофичка, топка, шапка, рокля, пясъчник, сянка глаголи – играя, грея, подавам, усмихвам се, светя, топла, строя прилагателни имена – слънчево, топло, син, розов, жълт, горещ, висок	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – поляна, топка, велосипед, каска, река, велосипедист, река, лодка, гребло глаголи – играе, кара, гребе, плава, спортува прилагателни имена – зелена, синя, весела, бърза, слънчева	Разбиране и употреба на: 34/1 съществителни имена – планина, слънце, облекло, маратонки, шапка, път, гъба, дърво, връх, пън, дървета, поляни глаголи – грее, вижда прилагателни имена – подходящо	
Звукова култура		Правилно звуковъзприемане и правилно звуковъзпроизвеждане на речевите единици			
Грама-тически правилна реч	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език				
	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	Конструиране на: 34/1 просто изречение – Момичетата играят с топка. Лятото е топло.	Конструиране на: 34/1 просто изречение – Децата играят. Момчето има каска. Лодката плава.	Конструиране на: 34/1 просто изречение – Ани носи маратонки. Иво има шапка. Слънцето грее силно.	
	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език	Конструиране на: 34/1 просто изречение – Иво строи висока къща. Ани има розова рокля.	Конструиране на: 34/1 просто изречение – Децата играят на поляната. Момчето кара велосипед. Момичетата плават с лодка.	Конструиране на: 34/1 просто изречение – Ани носи маратонки. Иво има шапка. Слънцето грее силно.	
Свързана реч	При деца, които владеят само семеен език, различен от българския език		34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/2 Участие в беседа по нагледна опора
	При деца с доминиращо владение на семеен език и слабо владение на българския език	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/2 Назоваване на някои месеци и съставяне на изречения по нагледна опора
	При деца с еднакво добро владение на семеен език и на българския език	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/1 Участие в разговор – отговаряне на въпроси	34/2 Назоваване на месеците и съставяне на кратък разказ с елементи на описание по нагледна опора

34/1 ЛЯТО Е!

Методически насоки за реализиране на образователните цели:

Въведете децата в темата с песента „Ало, ало слънчице“. Проведете кратък разговор за любимите на децата игри на открито.

Насочете вниманието им към илюстрациите им в учебните помагала. Включете децата в разговор по тях според индивидуалните им речеви умения.

Задавайте въпроси и инструкции, като ги диференцирате според образователните цели за съответната възрастова група. (виж методическите насоки за първа възрастова група 34/1 Летни игри, за втора възрастова група 34/1 Летни игри, за трета възрастова група 34/1 Лято в планината и за четвърта възрастова група 34/2 Сезоните са четири) По време на разговора показвайте на всички деца илюстрацията, по която задавате въпроси.

Нека педагогическата ситуация за първа и втора възрастова група да завърши със самостоятелната работа в помагалото – довършване на лъчите на слънцето за първа и довършване на топките за втора възрастова група.

След това насочете децата от трета и четвърта възрастова група към откриване на звука Ъ. *Посочи планинския връх; дърво; гъбка; пън; път, слънце. В коя от думите чуваш звука Ъ?*

Дайте указания към децата от трета възрастова група за изпълнение на индивидуалните задачи в учебното помагало: да съставят изречение по схема, да оцветят буквата Ъ (да се спазват очертанията и да не излизат извън контура, да се внимава с моливите – за да не нараним себе си или другарчето до нас).

Оставете ги да оцветяват самостоятелно буквата Ъ, и започнете работа по задачите в помагалото на

четвърта възрастова група. Насочете вниманието на децата към природния календар в помагалото и ги поканете да назоват сезоните и техните месеци. Поставете задача да назоват и да оградят първия и последния месец на годината, най-късия месец, месеца на Баба Марта и месеца, в който сме сега. След това поканете децата да разкажат как се променя природата през тези месеци.

След като изслушате разказите на децата, преминете към пъзела. Поканете ги да открият и оградят неговите части, и да назоват сезоните в тях.

Завършете ситуацията със самостоятелната работа в помагалото.

Поздравете всички деца за доброто участие и ги поканете да се включат в **музикално-подвижната игра „Отиваме на екскурзия на Витоша“** („Отиваме на екскурзия на Витоша, не е далеч от София, ела и ти!“)

АНКЕТА ЗА РОДИТЕЛИ

Уважаеми родители, моля да отговорите на въпросите, свързани с обучението по български език в детската градина. Вашите отговори ще ни ориентират в образователните потребности на Вашето дете.

(Ако родителят не може да попълни самостоятелно анкетата, учителят задава въпросите в устна форма и отбелязва, че родителят е отговорил устно.)

№	Въпрос	да	не
1	На български език ли говорите с детето си у дома?		
2	На български език ли детето Ви говори с приятелите си извън дома?		
3	На български език ли детето Ви гледа телевизионни предавания?		
4	Коя книжка с детски приказки на български език имате у дома?		
5	Коя е последната приказка, която на български език разказахте или прочетохте на детето у дома?		
6	Коя е любимата приказка на Вашето дете?		
7	Можете ли да помогнете на Вашето дете да научи стихотворение наизуст на български език?		
8	Желаете ли да участвате заедно с детето си в празник в детската градина?		
9	Желаете ли да участвате в обучение за родители в детската градина?		
10	Какви са Вашите очаквания от обучението по български език в детската градина?		
11	Имате ли въпроси относно обучението по български език в детската градина?		

Логичните отговори на въпроси № 4, 5, 6, 10 и 11 се оценяват с „да“.

Анализ на резултатите от анкетната карта:

Количественият анализ предполага да се изчисли оценъчен коефициент, който да определи употребата на български език в семейната среда на детето:

Оценъчен коефициент за употреба на български език в семейната среда на детето:

$$K = \frac{m}{n}$$

m – брой положителни отговори

n – брой на всички въпроси

Равнище на употреба на български език в семейната среда		
Ниско	Средно	Високо
0 – 0,33	0,34 – 0,66	0,67 – 1

При ниско и средно равнище на употреба на български език е задължително да се планират разнообразни форми на партньорство с родителите – по този начин да се подкрепи не само обучението на децата, но и да се подпомогнат родителите, които недостатъчно владеят български език. Подкрепата на родителите за обучението по български език чрез общуване на български език в семейството е от изключително значение за успешното обучение в детската градина.

Качественият анализ показва нагласите на родителите относно обучението по български език, наличие на конкретни дефицити в общуването на български език в семейството, възможностите за родителска подкрепа за обучението по български език. Обърнете внимание дали има логическа връзка между отговорите на първите три въпроса и останалите. При липса на логическа връзка между отговорите е възможно някои отговори да не са коректни.

